



Figuur 1: Spotprent Volkskrant www.volkskrant.nl: 01-02-2010

DSB onderuit in de media...?

'Kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar beelden van de val van DSB in zeven betaalde Nederlandse dagbladen'

Naam: Sophie Kuijper

Contact: 288300sk@student.eur.nl of sekuijper@gmail.com

Studentnummer: 288300

Begeleider: L. Zweers

Code Afstudeerproject: LZ3

Voorwoord:

Half november werd mij gevraagd om een scriptieonderwerp te kiezen ter afronding van de master Media en Maatschappij onderdeel van de opleiding Media en Journalistiek aan de faculteit historische en kunstwetenschappen aan de Erasmus universiteit in Rotterdam. In eerste instantie had ik het idee om de scriptie voor deze master te combineren met een andere masterscriptie die ik nog moest schrijven voor mijn andere opleiding. Mijn keuze viel direct op een economisch onderwerp en graag had ik een vergelijking gemaakt tussen de heersende wereldcrisis en de crisis die plaatsvond in de jaren 30. Toen dit helaas niet door kon gaan wegens niet goed aansluitende studieprogramma's werd mijn aandacht getrokken door het onderwerp DSB Bank. In de beginmaanden van deze opleiding vond deze val van de DSB Bank plaats en de media stond bol met berichten over de toestand. Met name Scheringa als persoon werd breed uitgemeten door verschillende televisieprogramma's, waardoor de kijker geïntregerd raakte door zijn persoon.

Doorslaggevend voor mijn keuze was het feit dat Scheringa op 21 januari bij de grote televisieactie voor Haiti achter de telefoon zat om donaties voor het getroffen gebied aan te nemen. Direct vroeg ik me af hoe het kon dat een man die beschuldigd was van de verkoop van woekerpolissen en het aftroggelen van geld van het armere deel van de Nederlandse bevolking, zomaar donaties aan kon nemen voor het goede doel. In deze scriptie probeer ik een verklaring te geven voor deze opvallende paradox.

VOORWOORD:	2
LIJST VAN FIGUREN EN TABELLEN:	4
H1 INLEIDING:	5
1.1 OPKOMST EN ONDERGANG DSB.....	5
1.2 BELANGRIJKE PERSONEN BINNEN DE DSB KWESTIE.....	13
1.3 BELANG ONDERZOEK	15
H 2: THEORETISCH KADER	17
2.1 MEDIAHYPE	17
2.2 FRAMING:.....	18
2.3 FOTOGRAFIE.....	27
2.4 IDEOLOGIE VAN DE DAGBLADEN	32
2.5 RAPPORT COMMISSIE DSB ONDER LEIDING VAN SCHELTEMA	34
H 3: ONDERZOEKSOPZET:	38
3.1 PROBLEEMSTELLING EN DEELVRAGEN:	38
3.2 UITGANGSPUNTEN VAN HET ONDERZOEK.....	39
3.3 ONDERZOEKSMETHODEN	40
H 4: KWANTITATIEF ONDERZOEK	45
4.1 ALGEMENE BEVINDINGEN	45
4.2 BEELDINHOUDELIJKE ANALYSES.....	51
4.3 FRAME:	59
H 5: KWALITATIEF ONDERZOEK	67
5.1 ALGEMENE SFEER	67
5.2 AFBEELDINGEN VAN DIRK SCHERINGA	75
5.3 AFBEELDINGEN VAN SUPPORTERS DSB	83
5.4 AFBEELDINGEN VAN ‘TEGENSTANDERS VAN DE DSB’, POLITIEK, DE NEDERLANSCHE BANK EN LAKEMAN, JELLE HENDRICKX	90
5.5 FOTOICOON	96
H6: CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	99
6.1 ALGEMEEN.....	99
6.2 VERSCHILLEN EN OVEREENKOMSTEN IN DE BEELDBERICHTGEVING.....	100
6.3 FRAMING.....	101
6.4 NEGATIEVE OF POSITIEVE BEELDBERICHTGEVING.....	102
6.5 WEERGAVE VAN SCHERINGA	103
6.6 AANBEVELINGEN	104
SAMENVATTING:	105
DANKWOORD	107
LITERATUUR	108
BIJLAGEN	112
BIJLAGE STRUCTUUR DSB	113
BIJLAGE FORMULIER KWANTITATIEVE ANALYSE	115
BIJLAGE WERKMAP KWANTITATIEVE ANALYSE	118
BIJLAGEN WERKMAP AD	120
BIJLAGEN WERKMAP NRC	138
BIJLAGEN WERKMAP DE TELEGRAAF	145
BIJLAGEN WERKMAP HET PAROOL	159
BIJLAGEN WERKMAP TROUW	165
BIJLAGEN WERKMAP HET FINANCIËLE DAGBLAD	173
BIJLAGEN WERKMAP DE VOLKSKRANT	181
BIJLAGE FOTO’S KWALITATIEVE ANALYSE	191

Lijst van Figuren en Tabellen:

Figuur 1: Spotprent Volkskrant.....	1
Figuur 2: Structuur DSB	7
Figuur 3: Hoeveelheid foto's en artikelen gepubliceerd door de dagbladen	45
Figuur 4: Foto's geplaatst per maand.....	46
Figuur 6: katern van de geplaatste foto's.....	47
Figuur 5: foto's geplaatst per maand per dagblad.....	47
Figuur 7: Breedte van de geplaatste foto's in kolommen	49
Figuur 8: Herkomst van beelden	50
Figuur 9: totale onderwerpverdeling	51
Figuur 10: onderwerpverdeling per krant.....	53
Figuur 11: teneur dagbladen totaal.....	55
Figuur 12: teneur per dagblad	56
Figuur 13: teneur tekst en beeld gecombineerd	56
Figuur 14: teneur tekst en beeld gecombineerd weergegeven per dagblad.....	57
Figuur 15: overeenkomst teneur weergegeven per dagblad.....	58
Figuur 16: totaal van frames.....	59
Figuur 17: Frames weergegeven per dagblad	60
Figuur 18: weergave Scheringa.....	65
Figuur 19: weergave Scheringa per dagblad	66

Tabellen:

Tabel 1: kwartaalcijfers HOI dagbladen (www.hoi-online.nl, 2010)	39
Tabel 2: Hoeveel foto's geplaatst per artikel in procenten.....	46
Tabel 3: foto's geplaatst per dagblad per katern	48
Tabel 4: overeenkomst teneur in procenten	59
Tabel 5: frames in procenten.....	61

H1 Inleiding:

Dit hoofdstuk geeft een inleiding op de masterthesis ‘*DSB in de media*’. In dit hoofdstuk wordt achtergrondinformatie gegeven betreffende de opkomst en de ondergang van de DSB bank. Het belang van het onderzoek wordt aangekaart en de probleemstelling wordt aangestipt.

1.1 Opkomst en ondergang DSB

‘We zijn helemaal niet failliet, we zijn kapotgemaakt.’ (Groot & Gessel, 2009:17)

Deze woorden sprak de zakenman Dirk Scheringa toen op 19 oktober 2009 de DSB bank door de rechtbank failliet verklaard werd. Volgens de selfmade man had het bedrijf geen last van financiële problemen noch was er sprake van een wanbeleid. Volgens de directeur *‘anderen hadden het op hem gemunt. Het concern zou doelbewust zijn ‘omgezaagd’*’. (Groot & Gessel, 2009:17)

Het begin

Dirk Scheringa is de oprichter en was de eigenaar van de DSB bank. Hij is geboren in 1950 te Grijpskerk, Groningen. Na de basisschool ging Dirk 2 jaar naar de Mulo in Wolvega. Hij was niet in staat om deze opleiding af te ronden en stapte na twee jaar de arbeidsmarkt op. Tijdens zijn werkende leven kwam Scheringa erachter dat zonder diploma, hij minder kon bereiken. Hij besloot naar de politieacademie te gaan en rondde deze succesvol af. Scheringa heeft tot 1975 bij de politie gewerkt. Zijn carrière in financiële dienstverlening begint medio jaren zeventig. Na getuige geweest te zijn van een dodelijk ongeval besloot de agent ontslag te nemen en voor zichzelf te beginnen. Samen met zijn vrouw Baukje richt hij in 1975 buro Frisia financieringen op. (Economische Redactie Volkskrant, 2009:11-29) In de avonduren haalt Scheringa alle diploma’s die nodig zijn voor zijn werkzaamheden. Zo behaalde hij diploma’s in handelskennis, assurantiën en makelaardij. Buro Frisia financieringen doet in 1980 haar eerste overname. In de jaren erna volgden vele overnames en het bedrijf groeide door de vele overnames uit tot de DSB bank. (www.elsevier.nl, 2010) Baukje en Dirk Scheringa krijgen in de jaren tachtig twee zoons, Willem Dirk (1980) en Harry Rienk (1987).

In 1993 wordt Frisia financieringen hoofdsponsor van AZ, Scheringa wordt voorzitter van de club en Baukje neemt zitting in het bestuur van AZ. In 1999 begint Frisia met het sponsoren van het marathonschaatsen en later ook het langebaanschaatsen. Naast zijn voorliefde voor sport, heeft Scheringa ook een liefde voor de schilderkunst. In 1991 koopt

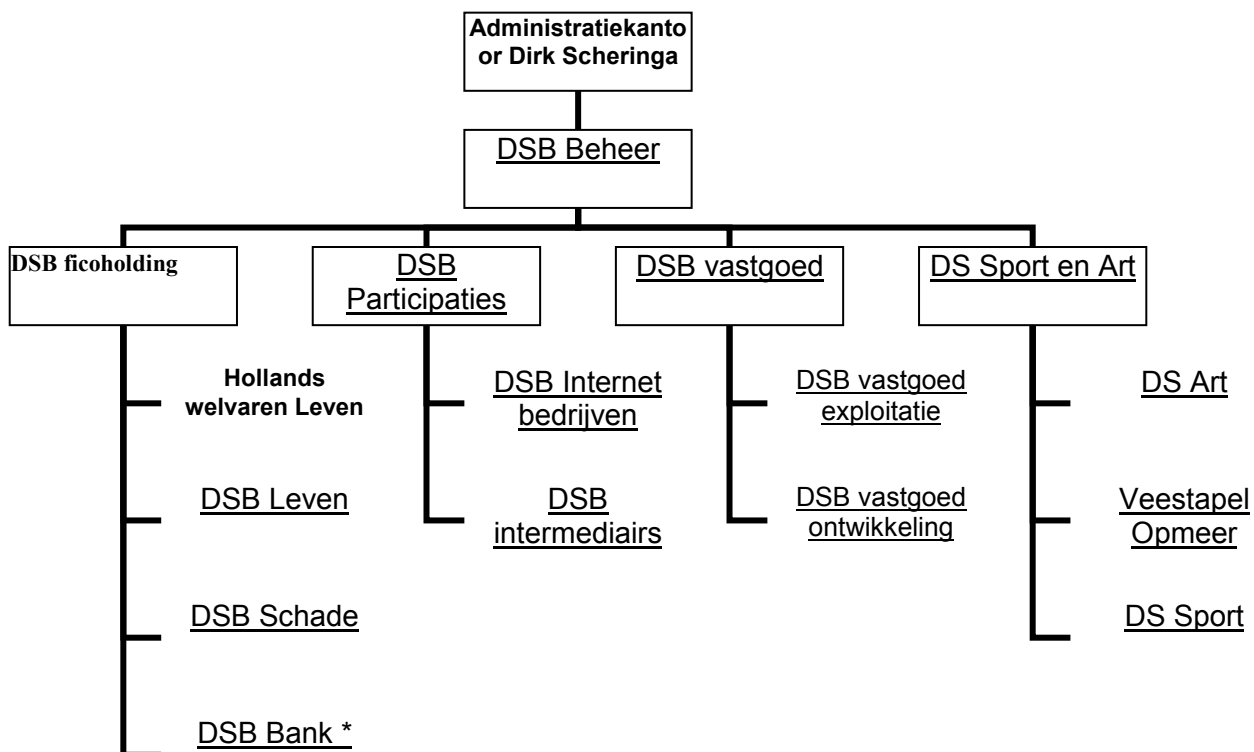
Frisia financieringen haar eerste schilderij. In 1995 heeft Scheringa een collectie van vijftien schilderijen en veertig tekeningen. Hij besluit om zijn schilderijen onder te brengen in een museum. Dit museum wordt op 18 februari 1997 geopend in Spanbroek, Noord-Holland. Datzelfde jaar werd Frisia omgedoopt tot DSB Beheer.

Op zakelijk gebied gaat het in de jaren negentig zeer goed. De groei van Frisia/DSB lijkt niet te stuiten. Gedurende dit decennium stijgt de winst gemiddeld met dertig procent per jaar. Eind jaren negentig heeft het bedrijf zeventien vestigingen verspreid door het land en heeft ongeveer 700 werknemers. (Economische Redactie Volkskrant, 2009:31-41) Hoewel het zeer goed gaat met Frisia/DSB, zijn er vanuit de media en consumentenbond klachten over de agressieve verkoopmethodes van dochterondernemingen. De dochterondernemingen plaatsen overal advertenties en de consument wordt overspoeld met commercials op de televisie. Begin 2000 zegt Scheringa met DSB naar de beurs te willen gaan. Er zou voor 800 miljoen gulden aan aandelen beschikbaar komen, waarvan twee derde naar de eigenaar zelf zou gaan. Onverwacht blies Scheringa deze beursgang af, hij vond dat te weinig particulieren zich op de aandelen hadden ingetekend. Scheringa wilde dat de DSB Bank van het volk zou worden, doordat maar een klein deel van de aandelen in handen van particulieren zou vallen, leek de volksbank die Scheringa voor ogen had, niet haalbaar. De financiële wereld reageerde erg verbaasd op deze beslissing. In april 2000 presenteerde de zakenman zijn nieuwe project; een schaatsploeg met onder andere de schaatsers; Jan Bos, Marianne Timmer en Ids Postma. Na teleurstellende resultaten stopt Scheringa in 2004 met de sponsoring.

Vanaf 1999 is Dirk Scheringa bezig een bankvergunning te krijgen voor DSB. Na jaren van verzoekschriften en overleg krijgt DSB van de Nederlandsche Bank een bankvergunning, op kerstavond 2005. Met deze vergunning is het voor DSB mogelijk om spaargeld op te halen bij particulieren en dit vervolgens weer uit te lenen. Scheringa kan nu geld scheppen. Opmerkelijk is dat de Nederlandsche Bank in de DSB Bank in aanloop naar de bankvergunning onder een vergrootglas heeft gelegd en kennelijk niets afwijkends heeft gevonden. Door de aantrekking van oud minister van financiën Gerrit Zalm in 2007 als werknemer krijgt de bank een *'solide en betrouwbaar'* imago. (Groot & Gessel 2009:65) Dit blijkt uit de miljarden aan spaargelden die binnenstromen. Op april 2008 werd Dirk Scheringa uitgeroepen tot CEO of the Year', topman van het jaar, een prijs georganiseerd door de beleggerwebsite IEX en de Erasmus Universiteit Rotterdam. Een jaar later won AZ het landskampioenschap. Het imago van Dirk Scheringa kon bijna niet meer stuk. In mei 2009, toen de Autoriteit Financiële markten al lang een onderzoek naar de bank gestart was sprak Balkenende de woorden :*Je bent een voorbeeld voor ons allemaal, je speelt een geweldige rol*

in de financiële sector, zet je in voor sport en cultuur. Ik vind dat fantastisch. We zijn trots op je. (Economische Redactie Volkskrant, 2009:106)

Op het moment dat de ellende begon had de DSB groep een ingewikkelde structuur. Het is van belang stil te staan bij deze structuur zodat duidelijk gemaakt kan worden hoe de bedrijfsvoering van de DSB er uit heeft gezien. De gegevens zijn opgevraagd bij de kamer van koophandel en zijn in een versimpeld schematisch overzicht (figuur 1) weergegeven. In de bijlage is een uitgebreid schema te vinden, waaruit blijkt dat erg veel bedrijven onder de Stichting Administratiekantoor Dirk Scheringa vallen. Bij de onderstreepte bedrijven is een persoon 100% procent aandeelhouder. De Stichting administratiekantoor Dirk Scheringa staat aan het hoofd van alle bedrijven van DSB. Scheringa is bij het gros van de bedrijven de voorzitter en zijn vrouw Baukje zit meestal in de directie. Doordat de meeste bedrijven onder leiding stonden van Scheringa, was het mogelijk dat de DSB bank, via DSB Beheer grote sommen geld uitgaf aan de voetbalclub AZ of de uitgebreide kunstcollectie. De ondernemingen hadden een ongezonde structuur en op het moment dat de DSB Bank failliet verklaard werd, was duidelijk dat ook DSB Beheer snel zou omvallen. Uit het rapport van commissie Scheltema moet blijken wat bij de bank misgegaan is.



Figuur 2: Structuur DSB

Middels de * worden de merken van DSB Bank aangegeven. Dit zijn DSB Bank, Frisia, Lenen.nl, Becam en Postkrediet.

De Ellende

Maart 2009 begon de ellende bij de DSB Bank. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) begint naar aanleiding van klachten van consumenten, een onderzoek naar producten die de bank aanbiedt. Volgens de media zijn de hypotheekleningen zeer hoog en deze zouden volgens het Financieel Dagblad *'worden opgetuigd met steeds weer nieuwe koopsompolissen om de oorspronkelijke lening af te betalen.'*(www.fd.nl, 2010) Op deze manier zouden klanten met een hypotheeklening nooit meer uit de schulden raken. In april tijdens een uitzending van het TROS programma *Radar* worden de DSB praktijken aan de kaak gesteld. Hans van Goor de rechterhand van Dirk Scheringa, belooft de gedupeerden te helpen en benadrukt dat het om incidentele gevallen gaat. Omdat begin april steeds meer particulieren zich met klachten melden over de bank, verschijnt DSB steeds vaker negatief in de media. Inmiddels zijn twee belangenverenigingen in het leven geroepen, die spreken namens de gedupeerden van de DSB. De Stichting Steunfonds Probleemhypotheek (SSP) onder leiding van Jelle Hendrickx en stichting Hypotheekleed, die Pieter Lakeman binnen haalt als adviseur. Begin juli resulteert het onderzoek van de AFM in boetes van 120.000 euro aan de DSB. Volgens de toezichthouder heeft de bank fouten gemaakt bij klantadviezen over risico's voor de consument. De naam van de DSB bank is vanaf dat moment besmeurd. (Economische Redactie Volkskrant, 2009:120-127)

Op maandag 28 september komt de DSB hevig onder vuur te staan. Aanleiding is de uitzending van de actualiteitenrubriek *Nova*. In deze uitzending vertellen drie ex-medewerkers de werkwijze van de DSB bank. Ze beweren dat de DSB bank bewust klanten opzadelt met nutteloze verzekeringen om een zo hoog mogelijke winst te behalen. De woorden *'pure oplichting'* worden in de mond genomen. De medewerkers zouden over deze polissen en verzekeringen forse provisie ontvangen. De uitzending leidt tot onrust in de Tweede Kamer. Ondertussen is Pieter Lakeman op zoek naar een manier om de DSB bank een genadeslag toe te brengen. Op 1 oktober verschijnt de adviseur van stichting hypotheekleed bij *Goedemorgen Nederland*. Zijn boodschap is duidelijk *'Iedereen die spaargeld heeft bij DSB moet dat indien mogelijk terugtrekken.'* (Economische Redactie Volkskrant, 2009:120-132) Het effect van zijn oproep is groot; klanten halen 8 miljoen euro aan spaargeld van de bank. Rond het middaguur ontstaat onder klanten veel onrust, de site van de DSB bank is niet meer te bereiken. Dit doet denken aan het voorval met de omgevallen IJslandse spaarbank Icesave. De politiek en de Nederlandsche bank is niet te spreken over de uitspraak van Lakeman, de uitspraak kan grote gevolgen hebben in de financiële wereld. In de twaalf dagen die hierop volgden haalden klanten ruim 622,7 miljoen aan spaargelden bij de bank weg. (Economische

Redactie Volkskrant, 2009:178) Vanaf het moment dat Lakeman zijn uitspraak deed volgen de gebeurtenissen zich in rap tempo op. Een chronologische reconstructie van gebeurtenissen scheidt hierin duidelijkheid.

1 tot en met 3 oktober 2009:

Op 2 oktober presenteert Scheringa de nieuwe DSB Schaatsploeg. Naast sportverslaggevers staan financiële redacties in de rij om vragen te stellen. Bij deze persconferentie gaat Scheringa alleen in op vragen betreffende de schaatsploeg, hij gaat niet in op vragen over de gang van zaken bij DSB Bank. De zakenman heeft het besef dat hij aan de weg moet timmeren om het imago van de bank omhoog te halen. In het *RTL Nieuws* van zaterdag 3 oktober biedt Scheringa zijn excuses aan voor de leningen en koopsommen uit het verleden. Hij gaat er persoonlijk voor zorgen dat klachten zo snel mogelijk worden opgelost. Scheringa besluit in zee te gaan met Stichting Steunfonds Probleemhypotheek, er wordt gewerkt aan een schikking voor de gedupeerden aangesloten bij de stichting. Als deze schikking niet voor 9 oktober getekend is, stapt SSP naar de rechter. DSB gaat niet in zee met stichting Hypotheekleed, deze stichting ziet het omvallen van de bank als beste uitkomst voor de gedupeerden.

Diezelfde dag besluit de Nederlandsche Bank in het geheim het op een andere manier te proberen. Op zaterdagavond krijgt Scheringa te horen dat hij al zijn aandelen in DSB moet verkopen en dat hij af moet treden als bestuursvoorzitter. Hans van Goor moet per 1 januari zijn functie als bestuursvoorzitter neerleggen. Volgens de Nederlandsche bank was een reddingsoperatie voor de bank nutteloos zolang Scheringa aan het roer zit. Volgens de bank was een van de problemen *'dat een man met een gat in zijn hand er de huishouding runt'*. (Economische Redactie Volkskrant, 2009:153) Scheringa moet zich zondagochtend melden bij de Nederlandsche Bank voor crisisoverleg. Hier krijgt hij te horen dat hij binnen een week zijn aftreden bekend moet maken. Als reactie hierop haalt Scheringa 700.000 euro aan spaargeld van zijn rekening bij DSB.

4 en 5 oktober

Op vier oktober verklaart Wellink tijdens de jaarvergadering van het Internationaal Monetair Fonds vanuit Istanbul dat *'DSB aan de gezondheidseisen van de centrale bank voldoet.'* (Groot & Gessel, 2009:106) Wellink is dan al bezig Scheringa te laten vervangen als directeur van DSB. Jelle Hendrickx van SSP, maakt 's avonds bekend dat hij met DSB een akkoord heeft gesloten over een schadevergoeding. Deze zou maandag 5 oktober bij het

televisieprogramma *Radar* ondertekend worden. De DSB bank komt niet opdagen, de bank zou meer tijd nodig hebben om de juridische kant van het akkoord te bekijken. Ondertussen wil Lakeman de Nederlandsche Bank aanklagen, volgens de adviseur is DNB ‘*Als toezichthouder medeplichtig aan dat de DSB Bank mensen jarenlang kon opzadelen met waardeloze koopsompolissen.*’ (Groot & Gessel, 2009:106)

Ondertussen probeert De Nederlandsche Bank het op een andere manier. Dat weekend poogt de Nederlandsche Bank door middel van geheime onderhandelen de DSB bank aan de grootste banken van Nederland te verkopen of onder te brengen (ABN Amro, ING, Rabobank, Fortis en SNS). De banken willen een goede relatie met de toezichthouder houden en denken mee aan een oplossing.

7 en 8 oktober

Op donderdag 8 oktober bereikt DSB een akkoord met de Stichting Steunfonds Probleemhypotheek. De bank gaat 26 miljoen betalen, uitgespreid over 10 jaar. Het is een herenakkoord, de DSB heeft niet voor dit akkoord getekend. Helaas kan dit akkoord niemand overtuigen, het is te laat. Geruchten gaan dat DSB van de Nederlandsche Bank geen akkoorden meer mocht tekenen, omdat zij niet in staat zou zijn om dit akkoord na te komen.

9 tot 12 oktober.

Op 10 oktober besluiten de grote Nederlandse banken om de DSB Bank niet over te nemen. De banken die staatschuld ontvangen denken dat een overname nooit door de Europese Commissie goedgekeurd wordt. De enige bank zonder lening, de Rabobank wil de DSB-bank niet individueel overnemen. Hierbij houdt de bank de schadeclaims van de gedupeerden in het achterhoofd. De pogingen van de Nederlandsche Bank om de DSB te redden komen in de laatste fase; DNB vraagt onder strikte geheimhouding een noodregeling voor DSB aan. Deze regeling zorgt ervoor dat voor alle slachtoffers van een eventueel faillissement, zo goed mogelijk wordt gezorgd en laat de mogelijkheid voor een doorstart van delen van de bank open. Wanneer alles mislukt volgt faillissement. De noodregeling wordt pas aangevraagd wanneer DNB voor 100% zeker weet dat de rechtbank dit verzoek toewijst. Indien de rechter de noodregeling toewijst moet de bank in surseance, de bank zou op last van de rechter uitstel van betaling krijgen.

Zondagavond vindt in de rechtbank van Amsterdam de hoorzitting over de noodregeling van DSB plaats. Scheringa verwerpt de argumenten van De Nederlandsche Bank dat de bank insolvent en illiquide is. De rechters geven Scheringa gelijk, de

noodregeling wordt niet aan DSB toegekend. De gebeurtenissen zijn uiterst geheim, uitlekken van de aanvraag van de noodregeling, kan grote gevolgen hebben voor het voortbestaan van de bank. Immers, de noodregeling geeft aan dat een bank ongezond is. Voor particuliere spaarders is het is gevaarlijk om geld bij een ongezonde bank te hebben staan, mocht de bank omvallen dan kunnen zij een gedeelte van hun spaargeld kwijtraken. Uitlekken van de aanvraag van de noodregeling kan leiden tot een bankrun. Op maandag 12 oktober blijkt dat er toch gelekt is naar het FD en Volkskrant. De klanten die op dat moment nog geld op een rekening bij DSB hebben staan willen dit zo snel mogelijk weg halen. Tussen half acht en half tien 's ochtends wordt door klanten 35 miljoen naar andere banken over geboekt. (Economische Redactie Volkskrant, 2009: 176)

Om half elf 's ochtends vindt een nieuwe rechtszaak plaats, de rechters besluiten om de DSB bank onder curatele te stellen. De Nederlandsche Bank gaat kijken of een koper voor de bank te vinden is, anders wordt faillissement aangevraagd. De noodregeling treedt in werking. Scheringa geeft De Nederlandsche Bank en de media de schuld van de val van de bank. Hij stelt dat De Nederlandsche Bank express gelekt heeft om de bank te doen omvallen.

13 en 14 oktober

Joost Kuiper en Rutger-Jan Schimmelpenninck worden de nieuwe bewindsvoerders van de DSB. Zij gaan op zoek naar een mogelijke koper voor de bank. Deze missie is vrijwel kansloos, de geïnteresseerde partijen voldoen uiteindelijk niet aan de voorwaarden die De Nederlandsche Bank aan de koop van de DSB Bank heeft gesteld. 's Middags wordt door AZ een persconferentie gehouden. Scheringa blijft voorzitter van de club, maar krijgt een minder actieve rol. Voor het volgende seizoen zoekt de club een nieuwe hoofdsponsor. Verder heeft de val van de bank weinig gevolgen voor de voetbalclub. De schaatsploeg voelt de gevolgen direct, de terugreis van een trainingskamp en baanhuur van een trainingskamp moet door de sporters zelf betaald worden. Op woensdag 14 oktober kunnen de DSB-rekeninghouders voor het laatst pinnen bij de bank, ze kunnen maximaal 250 euro opnemen.

's Avonds begint de rechtszaak waarin het faillissement van DSB bank wordt aangevraagd. Het personeel van de bank kwam naar Amsterdam om steun te betuigen. De rechtbank geeft die avond aan dat het pas de volgende dag uitspraak zal doen.

15 en 16 oktober.

De rechter heeft besloten dat Scheringa tot het middaguur vrijdag 16 oktober de tijd krijgt om een nieuwe koper voor zijn bank te vinden. Een uitstel van executie. Ondertussen is

in de Tweede Kamer een hevig debat bezig. Wouter Bos moet zich verantwoorden voor alles wat in de DSB-kwestie misgegaan is. De minister kondigt twee onderzoeken aan. Één onderzoek naar de rol van de toezichhouders en een onderzoek uitgevoerd door de rijksrecherche naar het feit dat vertrouwelijke informatie naar de pers gelekt is. Diezelfde dag gaat Scheringa om de tafel zitten met de bestuurders van de vijf grootste banken, Van Lanschot Bankiers is ook aanwezig. De banken besluiten om DSB niet over te nemen. Scheringa beweert dat een Amerikaans hedgefund interesse heeft om de bank over te nemen.

Vrijdag 16 oktober staat een DSB supportersteam voor de rechtbank in Amsterdam. Ze wachten af of het faillissement van DSB uitgesproken wordt. De rechters stellen het faillissement uit en geven de bank tot maandagochtend 09.00 uur de tijd om te praten met de Amerikaanse overnamekandidaat. (Economische Redactie Volkskrant, 2009:204)

17 en 18 oktober

Afgevaardigden van het Texaanse bedrijf Lone Star Fund vliegen 17 oktober naar Nederland om de overname met DSB te bespreken. Na een telefoontje van de heer Schimmelpenninck naar het hoofdkantoor van Lone Star Fund vertrekt de delegatie weer. Het bedrijf bleek niet op de hoogte te zijn van de strenge overnamevoorwaarden waaraan de partij moest voldoen. Op zondag 18 oktober laat het bedrijf weten niet meer geïnteresseerd te zijn in de overname. Op zaterdag doet zich een nieuwe mogelijke oplossing voor, dit wordt plan B genoemd. 's Avonds presenteert de Noord-Hollandse financieel adviseur Dorrepaal een reddingsplan voor de bank in het televisieprogramma *Nova*. De spaarders van DSB zouden 1/3 van hun spaargeld kunnen inruilen voor aandelen DSB bank, als de bank failliet verklaard wordt, zijn zij hun geld kwijt. Dit zou 100 miljoen aan contanten opleveren. Het zou gaan om spaarders met achtergestelde deposito's, deze zijn bij een faillissement zeker hun geld kwijt. Naast het geld van de spaarders, moet vanuit de overheid ook 100 miljoen staatssteun gegeven worden. (Economische Redactie Volkskrant, 2009:211) Zowel De Nederlandsche Bank als de overheid willen deze steun niet geven. De minister vindt de plannen van Scheringa niet realistisch. Volgens een verklaring van het ministerie; *„Door de situatie waarin de bank verkeert, is het niet aannemelijk te veronderstellen dat de liquiditeit en solvabiliteit zich op korte termijn zoveel zou kunnen herstellen dat een levensvatbaar alternatief ontstaat dat het vertrouwen zou kunnen hebben van spaarders en financiers”*. (NRC, 19-10-09: 11)

Maandag 19 oktober:

Om negen uur maandagochtend wordt door de rechter het faillissement van de DSB bank uitgesproken. Dit houdt in dat van de tweeduizend personeelsleden veertienhonderd per direct zijn ontslagen. Scheringa wijst met zijn vinger in de richting van De Nederlandsche Bank en overheid *'anderen hadden het op hem gemunt. Het concern zou doelbewust zijn 'omgezaagd'*. (Groot & Gessel 2009:17)

Na de DSB Bank wordt op 21 oktober ook DSB Beheer failliet verklaard. Bij deze beheergroep zijn rond de dertig ondernemingen betrokken.

Op 19 oktober is in het Parool een ingezonden reactie geplaatst die precies aankaart waar het probleem bij zaak ligt: *'De media maken van hem een tragische held. Aangeslagen indruk, aan de schandpaal genageld, bedrogen door Bos en Wellink, door zijn personeel op handen gedragen, gevallen door hebzucht van de klanten, laatste kans voor Dirk'* (Parool, 19-10-09:22) Volgens de auteur van de brief duwt de media Scheringa in de positie van een tragische held. Ook in het NRC van woensdag 21 oktober 2009 wordt het imago van Dirk Scheringa gemeten. Met de titel: *'Hoe de dader ook slachtoffer werd; DSB Media gaven Dirk Scheringa alle gelegenheid ondergang bank te maskeren.'* (NRC, 21-10-09:2) geeft de krant aan dat hoe langer het gevecht met de rechtbank die week duurt, hoe sympathieker Scheringa lijkt te worden gevonden. Het is onduidelijk hoe de media Scheringa geportretteerd hebben. In deze thesis wil ik dieper in gaan op deze paradox. Hierbij maak ik gebruik van de volgende onderzoeksvraag;

Op welke wijze is de val van Scheringa's imperium in de maanden september, oktober, november en december 2009 in de Nederlandse dagbladen in beeld gebracht?

Deelvragen bij deze probleemstelling worden in een volgend hoofdstuk behandeld.

1.2 Belangrijke personen binnen de DSB kwestie

Naar aanleiding van de val van de DSB heeft Wouter Bos, minister van financiën besloten een onafhankelijk onderzoek te starten naar de zaak. Dit onderzoek wordt uitgevoerd onder leiding van professor Scheltema. De presentatie van de resultaten van dit onderzoek stond gepland voor februari 2010. Op 16 februari werd een bericht op de website (www.commissiedsbbank.nl) geplaatst dat de resultaten nu in april worden verwacht. In dit

rapport staat precies beschreven wat de rol was van bepaalde personen. Op de volgende pagina is een korte beschrijving gegeven van belangrijke personen binnen de DSB kwestie die mogelijk afgebeeld staan op de foto's. Begin juli is het rapport uitgekomen, in een volgend hoofdstuk is het rapport behandeld.

Dirk Scheringa: de eigenaar van DSB Beheer, zijn biografie is in de inleiding reeds behandeld. Volgens de commissie Scheltema komt het doordat Scheringa naast voorzitter van de Raad van Bestuur ook het hoofd van de commerciële organisatie was. Hierdoor was de bank niet in staat een afgewogen beleid te voeren. (Onderzoek DSB Bank, 2010:18)

Baukje Scheringa: Vrouw van Dirk Scheringa. Nam zitting in verschillende bedrijven van haar man. Onder andere directie van AZ en de DSB Bank. Baukje komt voor op verschillende foto's binnen dit onderzoek en was naast vertrouweling van Scheringa, tevens een stok achter de deur.

Hans van Goor: Hans van Goor is cum laude afgestudeerd als jurist en econometrist. Daarnaast is hij lange afstandzwemmer en zwemt in recordtijd het Kanaal over. In 1994 wordt hij door Frisia aangetrokken en neemt zitting in het bestuur. (Redactie Volkskrant, 2009:47) Van Goor heeft opgetreden als woordvoerder van de DSB Bank en deed in eerste instantie het woord op het moment dat DSB Bank hevig onder vuur kwam te staan.

Nout Wellink: Nout Wellink is sinds 1997 president van de Nederlandsche Bank. Tevens is hij sinds januari 1999 lid van de Raad van bestuur van de Europese bank. Wellink stond aan het hoofd van de bank toen DSB zijn bank vergunning kreeg. Ook stond Wellink aan het hoofd toen de DSB Bank failliet ging. Vraag is hoe veel Wellink wist van de 'woekerpolissen' en 'wanbeleid' van de DSB. Wellink geeft zelf aan dat hij 'alles' heeft geprobeerd om de bank te redden, waardoor DNB geen blaam treft. Wellink heeft bevestigd dat DNB 'mensen' in de financiële sector vroegtijdig heeft ingelicht over de noodregeling van DSB. De advocaat van Scheringa heeft als reactie hierop een aanklacht tegen DNB ingediend. Daarnaast heeft Wellink de DSB Bank op 5 oktober geherwaardeerd waardoor het bedrijf een stuk minder waard is geworden. Het Financieel Dagblad spreekt van een doodsteek.. (Elsevier 13-04-2010) Uit het rapport van de heer Scheltema blijkt dat De Nederlandsche Bank bij het verlenen van de bankvergunning aan DSB beter had moeten opletten. Aangegeven wordt dat het faillissement van de bank bijna niet te houden was. (Onderzoek DSB Bank, 2010:24) Wellink geeft zelf aan dat het toezicht na de bankverginning van DSB 'beter had gekund.'

Wouter Bos: Minister van Financiën op het moment dat de DSB Bank viel. Hij bemoeide zich intensief met de mislukte pogingen DSB Bank te redden. Bos weigerde Scheringa een lening

te geven van 100 miljoen waarmee Scheringa's bank misschien toch gered had kunnen worden. Bos wilde geen belastinggeld beschikbaar stellen. De werknemers van de DSB bank namen dit Bos zeer kwalijk en dit komt naar voren op enkele foto's. Uit de conclusies van het rapport Commissie DSB is gebleken dat minister Bos juist gehandeld heeft. (Onderzoek Commissie DSB Bank, 2010:24)

Pieter Lakeman: adviseur van de Stichting Hypotheekleed. Deed op 1 oktober de oproep aan alle DSB spaarders hun geld van de bank af te halen. Dit resulteerde uiteindelijk in een leegloop van liquide middelen van de bank. De val van de DSB Bank raakte hierdoor in een stroomversnelling waardoor crisismanagement niet meer mogelijk was. (Onderzoek Commissie DSB Bank, 2010:24) Lakeman wordt gezien als een horzel en heeft een naam hoog te houden met het ontrafelen van schandalen.

Jelle Hendrickx: Komt op voor de belangen van de gedupeerde DSB klanten namens de Stichting Probleem Hypotheken. In tegenstelling tot Lakeman staat Jelle Hendrickx wel open voor overleg en wilde in het belang van de klanten niet dat de DSB bank zou vallen.

Gerrit Zalm: Oud Minister van Financiën. Was een jaar financieel adviseur bij de DSB. Hij trachtte het omstreden model van DSB Bank te veranderen, maar slaagde hier deels in. Werd later aangesteld als topman bij ABN Amro. Zijn rol bij DSB wordt veelvuldig onderzocht. Volgens de redactie van de Telegraaf kreeg de bank door het aantrekken van VVD coryfeeën een betrouwbaar karakter.

Frank de Grave: Was twee maanden financieel topman van de DSB, volgde Gerrit Zalm op. Volgens de kranten was de Grave het niet eens met de bedrijfsvoering van de bank, maar kon niets tegen Scheringa beginnen. Frank de Grave schijnt De Nederlandsche Bank ingelicht te hebben over de gang van zaken die bij de bank speelde. Deze gesprekken zijn gebonden aan geheimhouding, waardoor verificatie moeilijk is. (Onderzoek Commissie DSB Bank, 2010:23)

Michiel Scheltema: Bestuursrecht deskundige, heeft het onafhankelijke onderzoek naar de DSB Bank geleid. Zijn resultaten zijn medio juli gepubliceerd, vijf maanden nadat zij verwacht werden.

1.3 Belang onderzoek

Theoretisch is dit onderzoek van belang om uit te zoeken of de dagbladen op een verantwoordelijke manier zijn omgegaan met de ondergang van de DSB Bank en het imago van Dirk Scheringa. Ik ben benieuwd of de kranten een verscholen ideologie hebben en gebruik hebben gemaakt van frames.

De praktische relevantie van dit onderzoek is dat er nog geen onderzoek naar de ondergang van de DSB in beelden is gedaan. Dit komt doordat de kwestie zeer recent heeft plaatsgevonden. Onlangs is wel een onderzoek verschenen naar de val van de DSB Bank in de media. Het recent gepubliceerde onderzoek sluit deels aan bij dit onderzoek en zal in het volgende hoofdstuk besproken worden.

H 2: Theoretisch Kader

Bij het onderzoek naar de beeldberichtgeving van de DSB komen vele aspecten kijken. Het onderzoek krijgt te maken met de begrippen mediahypes en framing. In dit theoretische kader probeer ik deze begrippen zo duidelijk mogelijk weer te geven. Daarnaast wordt dieper in gegaan op de semiotiek en (pers)fotografie.

2.1 Mediahype

Eens in de zoveel tijd komt het voor dat de media zich massaal op hetzelfde onderwerp storten. Kranten, radio, televisie en internet staan constant vol met berichten over één onderwerp. Schwietert en ten Bergen (1996) schrijven dat de media een startmotor en een katalysator zijn waardoor een affaire kan uitgroeien tot een onoverzichtelijke puinhoop. In oktober werd veel media aandacht geschonken aan de DSB bank en Dirk Scheringa. De media traden op als multiplier waardoor de zaak in een stroomversnelling raakte. Na verloop van tijd neemt de aandacht voor de zaak af en gaan de media weer over op andere zaken. Volgens een onderzoek van Vasterman (2004:31) zit er een verschil in de berichtgeving tussen dit soort nieuwsgolven en ander groot nieuws zoals oorlogen en grote rampen. Het verschil uit zich in de manier waarop de media verslag doen. Vasterman geeft een definitie voor het begrip mediahype: *'Een mediahype is een mediabrede, snel piekende nieuwsgolf die één gebeurtenis als startpunt heeft en die voor het grootste deel het gevolg is van zichzelf versterkende processen.'* (Vasterman, 2004:31) Uit deze definitie blijkt dat een nieuwsgolf aan bepaalde voorwaarden moet voldoen wil de golf het label mediahype krijgen. Deze voorwaarden zijn:

- Mediabrede nieuwsgolf: de berichtgeving is niet regelmatig en heeft een piek in de berichtgeving. Daarnaast is de nieuwsgolf mediabreed. In het geval van de DSB is de berichtgeving eind september tot half oktober zeer frequent. Er zou gesproken kunnen worden van een piek binnen een nieuwsgolf.
- *'key event'*: een sleutelgebeurtenis die als startpunt gezien kan worden van de nieuwsgolf. In het geval van de DSB kwestie kan de oproep van Lakeman aan DSB spaarders om spaargeld van de DSB op te nemen, gezien worden als key event. Vanaf dat moment kwam een grote stroom nieuws op gang.
- De media maken het nieuws: deze voorwaarde wordt gekenmerkt door het melden van vergelijkbare incidenten en het brengen van thematisch gerelateerd nieuws zoals: achtergronden, analyses en opinies. In het geval van de ondergang van de DSB werd

DSB al op 3 oktober door het ANP vergeleken met ICEsave. Op dat moment was van faillissement nog geen sprake. Na de val wordt het faillissement van de bank vergeleken met het faillissement van Fokker en de Van Der Hoop Bank die in 2005 failliet ging.

- Daarnaast zijn interactie media en sociale actoren die elkaar beïnvloeden: de berichtgeving over de gebeurtenissen leiden tot nieuwe acties die de berichtgeving weer nieuwe impulsen geeft. In het geval van DSB heeft het artikel van de Volkskrant en het FD ervoor gezorgd dat de laatste spaarders van de DSB bank hun spaargeld bij de bank opnamen. Daarnaast melden zich gaandeweg steeds meer gedupeerden bij de belangenverenigingen doordat steeds meer aandacht aan de woekerpolissen van DSB geschonken werd.

Volgens de auteur worden *‘Mediahypes zouden zich kenmerken door een hijgerig soort berichtgeving, gebaseerd op halve waarheden en snelle oordelen.’* (Vasterman, 2004:14)

Vasterman onderscheidt twee verschillende soorten mediahypes. De eerste categorie is de extensiverende mediahype. Bij dit type mediahype wordt het sociale probleem vergroot. De berichtgeving van het oorspronkelijke nieuwsthema waaiert steeds verder uit, een relatief kleine gebeurtenis kan zorgen voor een maatschappijbrede focus. Voorbeelden hiervan zijn; zinloos geweld, ontucht op scholen. De tweede categorie is intensiverende mediahypes, hierbij ligt de nadruk op een intensievere berichtgeving, waarbij de media steeds dieper gaan graven naar meer informatie. Verschillende soorten crises kunnen hier als voorbeeld dienen. In het geval van DSB is sprake van een mediahype die onder beide soorten ondergebracht kan worden. Aan de ene kant werd ingezoomd op het leven van Dirk Scheringa. Aan de andere kant werd het wanbeleid vergeleken met andere banken.

2.2 Framing:

Het is van belang om te kijken of gedurende deze periode de media gebruik hebben gemaakt van frames. Het framen van de beelden heeft mede bepaald hoe er over Dirk Scheringa en zijn DSB bank werd gedacht.

Walter Lippmann heeft in het eerste kwartaal van de vorige eeuw zijn visie op de publieke opinie en het nieuws gegeven. Hij stelt dat nieuws de eigenschappen heeft om *‘provide perspectives, shape images....and highlight issues’*(Lippmann, 1922). volgens De Vreese (2003) zijn de observaties van Lippmann het natuurlijke startpunt geweest voor veel onderzoek naar de invloed van nieuws. Het nieuws, zowel op de televisie, het internet als in

de krant, is ten tijde van de DSB kwestie een hele belangrijke vorm van informatievoorziening geweest en heeft bepaald hoe mensen tegen de kwestie aankeken. Een van de concepten die binnen de publieke opinie een leidraad kan geven is het begrip framing. Framing is een meerdimensionaal concept en heeft de potentie om te helpen bij onderzoek naar nieuwsproductie, inhoud en effecten. (De Vreese, 2003: 22).

Tot nu toe bestaat geen eenduidige definitie van het begrip ‘frame’ en ‘framing.’ De onderzoeker Entman geeft aan dat het ‘*a scattered conceptualization*’ is. (Entman, 1993:51). Framing komt in veel wetenschappelijke gebieden voor en in voorgaande studies ontbraken duidelijke conceptuele definities. Wel wordt in de jaren tachtig en negentig een onderscheid gemaakt tussen *media frames* en *individuele frames*.

Gamson en Modigliani (1987) definiëren een mediaframe als een centraal georganiseerd idee of verhaallijn dat betekenis geeft aan een onsamenhangend geheel van gebeurtenissen. De frame geeft de essentie van het onderwerp aan, de reden van de verdeeldheid. (Scheufele, 1999: 106-107) Entman geeft in zijn essay ‘Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm’ uit 1993 een duidelijkere, smallere definitie van het begrip framing. Hij geeft aan dat ten tijde van zijn artikel, het begrip werd overgelaten aan de verbeelding van de lezer en de onderzoeker. In het artikel geeft de wetenschapper de definitie ‘*to frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described.*’ (Entman, 1993:52). Deze definitie wordt veelvuldig gebruikt binnen onderzoeken.

Volgens Entman definieert een frame een probleem, zoekt naar de oorzaken, geeft waarde en stelt een oplossing voor. Een frame is een waarnemingsinstrument waar andere problemen zichtbaar worden, een frame poogt je van een bepaalde zienswijze te overtuigen. De onderzoeker stelt dat frames op alle niveaus van het communicatieproces terug te vinden zijn: ‘*in de hoofden van de boodschapper en van de ontvanger, in mediaboodschappen en in de cultuur, en mogelijk komen ze voort uit de interpretatie van de wetenschapper.*’ (van Gorp, 2006:3) Communicatiezenders geven (onbewust) hun oordeel over *wat* te zeggen en op welke manier zich uit te drukken. De tekst bevat frames die te ontdekken zijn door de aanwezigheid of afwezigheid van bepaalde woorden, zinnen en bronnen. De ontvanger wordt door deze frames beïnvloed op het gebied van gedachte, interpretatie en evaluatie en de ontvanger maakt. Frames kunnen zowel voorkomen in teksten en beelden, maar ook in de culturele achtergrond van zowel de ontvanger en de zender. Er is dus sprake van media frames, vanuit de zender en individuele frames vanuit de ontvanger. (Vreese, 2003:24). Volgens Entman zijn

deze frames echter dusdanig onopvallend (salient) dat het onwaarschijnlijk is dat het publiek ze opmerkt. (Van Gorp, 2006:11)

Een recentere definitie van framing is in 2004 gegeven door Michael Ryan. In zijn onderzoek 'Framing the War against terrorism' uit 2004 geeft hij aan dat framing gezien kan worden als het organiseren van delen uit de realiteit, die deel zijn van een constante stroom van gebeurtenissen, groepen, individuen op een manier dat ons helpt de wereld te begrijpen. (Ryan, 2004:363-364) Met andere woorden geeft Ryan aan dat framing de manier is waarop mensen informatie en gebeurtenissen in het hoofd organiseren. Dit komt overeen met de al in 1989 gegeven definitie van Gamson en Modigliani, zij refereerden naar een frame als een '*organizing idea*'. (Gamson & Modigliani, 1989: 3-4) Journalisten worden in hun werk beïnvloed door veronderstellingen en 'frames'. De journalisten filteren en organiseren de verkregen informatie en maken het tot een nieuwsbericht. (Abercrombie & Longhurst, 2007:142) De journalisten kunnen als het ware gezien worden als gatekeepers, ze bepalen wat de lezers wel of niet te zien krijgen. Het begrip framing verwijst aan de ene kant naar de manier hoe journalisten nieuws weergeven en aan de andere kant naar het publiek dat deze frames overneemt.

Naast het onderscheid dat gemaakt kan worden tussen mediaframes en individuele frames, kan er ook een onderscheid gemaakt worden tussen framebuilding en framesetting. Framebuilding refereert aan de processen en factoren die van invloed zijn op de structurele eigenschappen van een nieuws frame. Hierbij kan gedacht worden aan hoe journalisten beïnvloed worden door hun socio-economische, culturele achtergrond en de achterliggende ideologie van de nieuwsorganisatie. (De Vreese, 2003:24.) De uitkomst van frame-building processen zijn de frames te vinden in de tekst. Framesetting wordt door de Vreese gezien als de interactie tussen mediaframes en de kennis en vooroordelen van het individu. Frames die terug te vinden zijn in het nieuws kunnen de interpretatie en evaluatie van onderwerpen en gebeurtenissen beïnvloeden. De consequenties van framesetting kunnen opgevat worden op het individuele niveau als op het maatschappelijke niveau. (De Vreese 2003:25)

Een onderzoek dat hierbij aansluit is het onderzoek van Van Gorp. Deze onderzoeker startte in 2004 een experimenteel onderzoek naar de effecten van frames op het publiek. Bij nieuwsproductie liggen altijd bepaalde frames ten grondslag, door een bepaald frame uit te dragen kunnen de media een belangrijke bijdrage leveren aan de constructie van een sociaal probleem. Het framingsproces wordt in gang gezet door een gebeurtenis waaraan de media nieuwswaarde toekennen. (van Gorp, 2006:248) De reporter geeft de gebeurtenis op zijn/haar

manier weer en toont hierdoor maar een deel van de waarheid. Er is sprake van een wisselwerking, de frames beïnvloeden de perceptie en de perceptie beïnvloedt de interpretatie van de boodschap. Bij het experiment toetste van Gorp wat de impact is van frames op de manier waarop het publiek met nieuwsboodschappen omgaat. Dit deed de onderzoeker door op een krantenartikel verschillende frames toe te passen. Een van de belangrijkste uitkomsten van het experiment is dat het frame er in kan slagen personen van houding te veranderen, dit gebeurt met name als de persoon geen uitgesproken mening over het onderwerp heeft. (Van Gorp, 2006:25-26)

In het boek 'Framing en Asiel' geeft van Gorp aan dat een frame aan een paar basisprincipes moet voldoen. Hij geeft als definitie van frame *'een frame is een standvastige, metacommunicatieve boodschap die het structurerende denkbeeld weergeeft dat een nieuwsbericht samenhang en betekenis verleent'* (Van Gorp, 2006:46) De onderzoeker geeft een samenvattende lijst van basisprincipes waaraan een frame moet voldoen. Dit zijn:

Standvastig: een frame heeft een stabiel karakter, maar kan gedurende de tijd wijzigingen ondergaan.

Metacommunicatieve boodschap: *'het volledige frame wordt weergegeven met een boodschap die impliciet of expliciet in een nieuwsbericht aanwezig is en die de ontvanger aanzet om het bericht in overeenstemming met het frame te interpreteren.'* (Van Gorp, 2006:46)

Structurerend/samenhangend: het frame legt een aantal relaties binnen elementen van een nieuwsbericht uit. Meestal is er één dominant frame aanwezig, met een aantal subframes.

Nieuwsberichten: de definitie heeft betrekking op alle teksten die aan bod komen bij nieuwsberichten. Zowel verbaal als visueel kunnen deze teksten bestaan.

Waargenomen realiteit: de frames maken een ingewikkelde realiteit begrijpelijk

Selecteren/uitsluiten/benadrukken aanvullen: *'framing fungeert bij de waarneming en bij de productie van een nieuwsbericht als sturend principe waarbij een aantal basishandelingen stand houden'* (Van Gorp, 2006:46)

Context: de nieuwe informatie wordt begrijpelijk doordat het frame de nieuwe informatie in vertrouwde categorieën plaatst, die tezamen een context vormen.

Betekenisvorming/betekenisgeving: de betekenis van het nieuwsbericht komt tot stand tijdens de wisselwerking tussen de *framing devices* in de tekst en het overzicht van het publiek.

David Perlmutter heeft in 1998 een onderzoek gedaan naar de effecten van frames op een bepaald beleid van de overheid. De nadruk lag in zijn onderzoek op de fotoberichtgeving, in het kader van deze scriptie sluit dit onderzoek goed aan. Frames uiten in de

fotobeachting zich in hoeverre een foto juist wel of niet gepubliceerd wordt, wat wel of niet over de foto gezegd wordt en de context waarbinnen deze geplaatst is. Deze frames kunnen van invloed zijn op een bepaald beleid van de overheid. Perlmutter onderzoekt in zijn boek 'Photojournalism and foreign policy, icons of outrage in international crisis' de wisselwerking tussen beeldbeachting en publiek, pers en politieke reactie op buitenlandsebeleid. De onderzoeker heeft gekeken naar wat de 'discourse elite' naar zichzelf, het publiek en belangrijke beelden verkondigt. Onder de discourse elite verstaat Perlmutter onder andere prominente politici, media en academici. Zijn focus ligt op beelden die bekende gebeurtenissen samenvatten, morele woede uitlokken, publieke opinie mobiliseert en de overheid aanspoort tot actie: 'the icons of outrage'. De discourse elites geven gewicht aan deze foto's en framen de significantie en interpretatie van de foto. Het publiek speelt bij dit proces maar een marginale rol. (Perlmutter, 1998:3-4)

Publieke en politieke leiders halen hun zienswijze en visie over de wereld vanuit de verschillende nieuwsmedia. Nieuwsfoto's hebben het speciale vermogen om de aandacht te leggen op een bepaalde tijd, plaats, gebeurtenis en onderwerp. Volgens de onderzoeker kunnen beelden het fundament voor beleid geven, doordat de foto een publieke ervaring vaststelt. Het '*first person effect*' is hierbij van belang. Bij dit begrip hebben de discourse elites het gevoel dat de foto een effect heeft op hen en ze gaan ervan uit dat andere mensen dezelfde ervaring hebben op de foto. (Perlmutter, 1998:4-5) Perlmutter onderzocht verschillende crisis op het gebied van buitenlandse politiek in de Verenigde Staten en de foto's die deze crisis weergaven. De door Perlmutter uitgezochte cases zijn volgens Zoe Smith de meest memorabele internationale beelden van de jaren zeventig, tachtig en negentig. (Smith & Zibluck, 2000:12-13). De Saigon straat executie in 1969, de foto van een man op Tianemenplein in Peking voor een aantal tanks in 1989 en foto's van de Somalie interventie in 1992-1994. In elk van de cases werd de foto een representatie van politieke strijd, argumentatie en beleid. Daadwerkelijke effecten op de publieke opinie werden zelden aangetoond. Perlmutter geeft aan dat de invloed van 'icons of outrage' kunnen leiden tot een maatschappelijk debat. Hij concludeert dat meer aandacht gegeven moet worden aan hoe politici omgaan met framing, en het nuanceren van beelden om meer steun te krijgen voor een bepaald beleid. In zijn boek schrijft Perlmutter over twee soorten iconen, het unieke en het algemene icoon. Het unieke icoon is vaak een foto die getuige is van een eenmalige gebeurtenis die voor een groter geheel staat. Het algemene icoon gaat om steeds het opnieuw afbeelden van bepaalde elementen, ongeacht de plaats en tijd. (Perlmutter, 1998:11) Volgens Perlmutter is er geen definitieve methode om te achterhalen hoe en waarom een foto een

icoon wordt. Hij geeft aan dat er wel een paar gemeenschappelijk afgemeten thematische, contextuele en beschrijvende eigenschappen zijn die vaak worden toegeschreven aan iconen.

De eerste eigenschap van een fotoicoon is: '*Fame*'. Volgens de onderzoeker een foto een icoon als mensen denken aan deze foto als zij aan een gebeurtenis terug denken. (Perlmutter, 1998:11) De discourse elites helpen hierbij, omdat zij vaak over deze 'bekende' foto spreken.

Een tweede eigenschap van een foto-icoon, is hoe prominent de foto in kranten of andere publicaties is verschenen en op welke plaats. Een foto van groot formaat geplaatst op een voorpagina, of een foto die gebruikt wordt in een nieuwsuitzending wordt gezien als '*front of the line*' in de nieuwsberichtgeving, de foto wordt zodoende welbekend en belangrijk. Een kleine foto achter in de krant zal minder snel een icoon worden. (Perlmutter, 1998:12-13)

Het derde eigenschap van een foto-icoon is de frequentie waarmee de foto in het nieuws geplaatst is. Een foto die vaker in verschillende nieuwsmedia geplaatst wordt, is eerder geneigd een foto-icoon te worden. (Perlmutter, 1998:13)

Tevens is het element '*Profit*' van belang. Volgens Perlmutter 'verkoop iconen'. Een eigenschap van iconen is dat ze vele jaren op verschillende locaties gepubliceerd worden en daardoor veel geld opleveren voor de copywrighter.

Een vijfde eigenschap is de snelheid waarmee een foto bekend wordt. Bij de meeste foto-iconen is het zo dat de foto direct 'fame' bereikt. Vaak is het zo dat nadat ze deze status verworven hebben het beeld in binnenkomt in de ranglijst van 'meest belangrijke foto's aller tijden. (Perlmutter, 1998:14)

Een zesde eigenschap is dat een fotoicoon vaak gerepliceerd wordt door de media, bijvoorbeeld door posters, op CD-Rom, cartoons, spotprenten en dergelijke. (Perlmutter, 1998:14-15)

Een zevende eigenschap is de 'fame' van de personen afgebeeld op de foto's. Vaak worden afbeeldingen met hierop bekende personen iconen, omdat deze afbeeldingen door de media als nieuwswaardig worden beschouwd. Deze eigenschap is minder essentieel dan de voorgaande eigenschappen. In veel fotoiconen is namelijk degene die afgebeeld is een onbekende, die wellicht door de foto bekendheid vergaart. (Perlmutter: 1998:15)

Een achtste eigenschap is dat de gebeurtenis weergegeven op de foto een betekenis heeft op zichzelf. Vaak is het zo dat iconen gebonden zijn aan belangrijke sociale momenten of historische gebeurtenissen. (Perlmutter, 1998:16-17)

Een negende eigenschap wordt door Perlmutter 'Metonymy' genoemd. Hier bedoelt de onderzoeker mee dat het beeld van de foto-icoon 'alles zegt'. Beelden van een enkelvoudige

gebeurtenis illustreert een algemene situatie. Een afbeelding staat voor een grotere gebeurtenis. (Perlmutter, 1998:17)

Een volgende eigenschap is dat sommige foto-iconen terug wijzen naar een weerklank uit het oerverleden. Hier bedoelt de onderzoeker mee dat sommige beelden ons herinneren aan een gezamenlijke culturele geschiedenis. Zoals oerhistorische vormen of bijbelse verhalen. (Perlmutter, 1998:17-18)

De laatste eigenschap die iconen kunnen delen zijn bepaalde visuele kwaliteiten. Hier zijn er een paar criteria uit te onderscheiden. Een belangrijk criterium is *'the decisive moment'*. De onderzoeker bedoelt met deze fotografische term naar het exacte moment dat de foto is genomen, het moment dat alle elementen 'kloppen'. Een ander element dat de meeste foto-iconen delen is *'less is more'*. De meeste fotoiconen zijn krachtig door hun simpelheid.

Als laatste geeft Perlmutter aan dat een paar foto's die wij als foto-icoon zien iets speciaals hebben dat bijna niet met woorden te beschrijven is, hij zegt hierover: *'Many of the pictures cited as summing up great events are both interesting and striking visual compositions. There is something in them that objectively captures our eye, even though the conventions that influence that capturing may be subjective. Because photojournalism permeates modern life, we all share the same standards to some extent.'* (Perlmutter, 1998:19)

Op nieuwsberichten kunnen twee verschillende soorten frames van toepassing zijn. Dit is een issue *'specific frame'* en een *'generic news frame'*. De specific frames zijn alleen van toepassing op bepaalde onderwerpen in het nieuws. De generic frames zijn breder georiënteerd. (De Vreese, 2003:27) Deze zijn vaak toepasbaar binnen verschillende nieuwsonderwerpen, verschillende tijdstippen en binnen verschillende culturele contexten. Een issue specific aanpak van de studie naar nieuwsframes staat onderzoek van framing van een specifieke gebeurtenis toe en gaat in op de details. Door de grote hoeveelheid details en onderwerpgevoeligheid, zijn deze analyses moeilijk om te generaliseren, vergelijken en als een brede basis te gebruiken. In tegenstelling tot de issue specific frames, geven de generic frames minder mogelijkheid de frames in detail te onderzoeken. Het biedt de mogelijkheid om vergelijkingen tussen frames, onderwerpen en verschillende landen te maken. (De Vreese & Peter & Semetko, 2001:109)

Volgens de Vreese is naar aanleiding van voorgaand onderzoek nog geen consensus over hoe frames geïdentificeerd kunnen worden in het nieuws. De meeste studies gebruiken een inductieve of een deductieve manier om te kijken of nieuwsframes binnen het nieuws aanwezig zijn. (De Vreese, 2003:33) Middels de inductieve strategie interpreteert de

frameanalist met een ‘open geest’ het bronnenmateriaal. Hij brengt met deze open geest de frames in kaart, die op een bepaalde kwestie betrekking hebben. Deze analyse gebeurt op basis van constante vergelijking en het geconstrueerde frame past meestal compleet op het nieuwsbericht. Deze methode is volgens onderzoekers uiterst arbeidsintensief. (van Gorp, 2006:251). Bij de deductieve strategie wordt vooraf bepaald via welke framing en reasoning devices een beperkt aantal frames kan worden onderscheiden. Er zullen in dit geval een paar frames aanwezig zijn die op nieuwsberichten uit de onderzochte tijdsperiode van toepassing zijn. Nadeel van deze methode is dat niet alle karakteristieken van een nieuwsbericht in de analyse meegenomen kunnen worden. (Van Gorp, 2006:252) Bij dit onderzoek is gekozen voor een deductieve strategie.

Uit de literatuur tot nu toe is gebleken dat er een handvol frames veelvuldig voorkomen binnen de nieuwsberichtgeving. De meeste studies leggen de nadruk op het bestaan van één of meerdere frames binnen het nieuws en de uitwerking die deze heeft op de publieke opinie. Semetko en Valkenburg hebben aan de hand van de meest voorkomende frames een onderzoek gedaan naar vijf nationale kranten en hebben vijf belangrijke centrale frames geïdentificeerd. Deze frames zijn:

1. *responsibility frame*: dit frame presenteert een gebeurtenis, probleem of affaire op een manier dat de overheid, individuen, groepen, bedrijven verantwoordelijk zijn voor de oorzaken van het probleem. Semetko en Valkenburg zijn middels hun onderzoek erachter gekomen dat dit het meest voorkomende frame is binnen kwaliteitskranten. (Semetko & Valkenburg 2000:96-97)
2. *conflict frame*: Dit frame legt de nadruk op conflicten tussen personen, groepen, bedrijven om op deze manier de publieke belangstelling te trekken en te behouden. Dit was het meest voorkomende frame binnen de Amerikaanse kranten. Een van de redenen hiervoor is dat bijvoorbeeld binnen de politiek in de Verenigde Staten al snel sprake is van conflict. (Semetko & Valkenburg, 2000:96-97)
3. *human interest frame*: Dit frame geeft een menselijk gezicht, emotionele kant aan de presentatie van het nieuws. Tegenwoordig is nieuws makkelijker toegankelijk voor het publiek, om de interesse van het publiek te houden, schrijven kranten steeds vaker in het human interest frame. Het nieuws wordt persoonlijker gemaakt door middel van dramatisering en emotionalisering. (Semetko & Valkenburg, 2000:96-97)
4. *economic consequences frame*: Dit frame geeft een gebeurtenis, probleem of affaire weer op een manier dat de economische gevolgen naar voren komen op verschillende

terreinen; individueel, per groep, institutie, regio of land. (Semetko & Valkenburg 2000:96-97)

5. *morality frame*: dit frame zet de gebeurtenis, probleem of affaire binnen de context van religie/geloofsleer of morele voorschriften. Een krant kan bijvoorbeeld de opvattingen van een belangengroep gebruiken om vragen te stellen over specifieke sociale voorschriften, of hoe men zich behoort te gedragen. (Semetko & Valkenburg, 2000:96-97)

Semetko en Valkenburg geven in het artikel aan dat binnen de Amerikaanse dagbladindustrie het responsibilityframe voornamelijk voorkwam bij de kwaliteitskranten, het human interestframe komt meer voor bij de populaire kranten. (Semetko & Valkenburg, 2000:103) Uit de resultaten is gebleken dat in Nederland binnen de dagbladindustrie het responsibilityframe het meeste voorkwam, gevolgd door het conflictframe. Volgens het onderzoek speelt het moralityframe nauwelijks een rol binnen de Nederlandse dagbladpers. (Semetko & Valkenburg, 2000:103)

Paul Messaris en Linus Abraham (2001) hebben een onderzoek gedaan naar de rol van visuele communicatie binnen de nieuwsberichtgeving en de rol van beelden bij het framen van nieuwsberichten. De onderzoekers hebben drie verschillende eigenschappen van beelden gedefinieerd die hierbij van invloed zijn; ‘*analogical quality of images*’ de ‘*The indexicality of images*’ en de ‘*Lack of an explicit Propositional syntax*’ (Reese & Grandy & Grant, 2001: 210-221) deze eigenschappen kunnen framing minder opdringerig maken dan verbale framing.

Analogical quality of framing: de centrale karakteristiek van beelden is datgene wat beelden onderscheid van woorden. Beelden bestaan voor een groot deel uit analogische systemen van communicatie. Dat wil zeggen dat de relatie tussen beelden en hun betekenis gebaseerd zijn op overeenkomsten of analogie. (Reese & Grandy & Grant, 2001:217)

Indexicality van beelden: Omdat het maken van foto’s voor het grootste gedeelte een mechanisch automatisch proces is, is de connectie tussen de foto en de realiteit authentiek in tegenstelling tot schilderijen. Deze true-to-life eigenschap van foto’s, de mogelijkheid om de menselijke kracht voorbij te gaan in sommige gevallen noemt de onderzoeker Peirce ‘de indices’. (directe verwijzingen, in tegenstelling tot geconstrueerde weergaves van de werkelijkheid) Door deze indexicality komen foto’s dichterbij de werkelijkheid dan andere vormen van communicatie. Consequent hiervan is dat het gebruik van fotografische media

(inclusief tv en video) binnen het framing proces de kans verkleint dat kijkers zich afvragen wat ze zien. (Reese & Grandy & Grant, 2001:218)

Images lack of an explicit propositional syntax: dit begrip gaat over de relatie tussen beelden, met visuele syntax. Een van de bijzondere eigenschappen van de spreektaal is dat het een uitvoerig stel van syntactische manieren heeft om voorstellen te doen. Deze routines worden gebruikt bij het doen van uitspraken over causaliteit. In tegenstelling tot verbale communicatie heeft visuele communicatie dit niet. Visuele voorstellen zijn meer afhankelijk van de kundigheid van de kijkers om intuïtief gevoel van impliciete betekenissen op de basis van context te leggen. (Reese & Grandy & Grant, 2001:219)

Deze eigenschappen van beelden dragen bij aan het framen van ideologische boodschappen. De mogelijkheid van beelden om iets te reproduceren betekent dat beelden competent zijn om gedocumenteerd bewijs te geven om de algemene ideologie te waarborgen. Volgens de onderzoekers zijn beelden een zeer geschikte mogelijkheid bij het framen van subtiele boodschappen. (Reese & Grandy & Grant, 2001:220).

2.3 Fotografie

Tot nu toe is met name geschreven over de media in het algemeen. Binnen deze scriptie zal de nadruk liggen op de beeldberichtgeving binnen dagbladen. Binnen dit onderdeel wordt dieper ingegaan op de theoretische achtergrond van (pers)fotografie in het algemeen. Dit zal met name belangrijk zijn voor de kwalitatieve analyse.

Binnen het theoretische kader van de fotografie zijn enkele bekende onderzoekers geweest die een stempel op het hedendaagse debat hebben gedrukt. Dit debat is in de negentiende eeuw gestart op het moment dat de fotografie werd uitgevonden. De Britse criticus en fotograaf Victor Burgins, geeft een korte en duidelijke samenvatting van dit debat.

‘ When photography first emerged into the context of nineteenth-century aesthetics, it was initially taken to be an automatic record of reality; then it was contested that it was the expression of an individual; then it was considered to be ‘ a record of a reality refracted through a sensibility. ’ (Burgins in Elkings, 2007:5)

Met deze uitspraak geeft de criticus aan dat niet alleen de fysieke compositie van de foto is veranderd, ook de culturele perceptie over fotografie is veranderlijk.

Elkings geeft in zijn boek *Photography Theory* (2007) een duidelijke beschrijving van het historische debat. Hij licht enkele onderzoekers uit die in het begin veel invloed hebben gehad op de theoretische benadering van fotografie. Hij stelt dat in het begin van de fotografie,

wetenschappers een foto zagen als een representatie van de absolute werkelijkheid. Baudelaire meent dat een foto gebruikt kan worden als een hulpmiddel van het geheugen. Op het moment dat foto's massaal afgedrukt en verspreid konden worden, kon ook de publieke opinie beïnvloed worden. Sigfried Krackauer zag hier in 1927 al een paradox; het zien van beelden is niet hetzelfde als kritisch bewust zijn van wat men ziet. (Erkings, 2007: 9) Na de Tweede Wereldoorlog werd de rol van fotografie in het vormen van een publieke opinie alleen maar groter. De massamedia, in het bijzonder de fotografie en de televisie waren de middelen waarmee het publiek verschrikkelijke beelden van de oorlog te zien kreeg. Met name de reactie van het publiek op de beelden van de Vietnamoorlog is hier een goed voorbeeld van. (Erkings, 2007:17)

Susan Sontag schreef een aantal essays over de politieke ideologie in fotografie. Barthes *Camera Lucida* en Sontag's boek *On photography* zijn de eerste belangrijkste theoretische boeken verschenen over fotografie. Sontag is met name geïnteresseerd in de ethische en morele problemen die massaal verspreide foto's binnen een kapitalistische samenleving kunnen voortbrengen. Het boek *On Photography* biedt een scala aan essays waarin de auteur haar visie op fotografie geeft. '*Photographs really are experience captured, and the camera is the ideal arm of consciousness in its acquisitive mood.* (Sontag, 1979:4) Een foto heeft slechts volledig invloed op de kijker, wanneer de kijker de foto bewust heeft meegemaakt. De achtergrond van de foto is dus van belang. Volgens Sontag limiteert het maken van foto's de ervaring van de echte wereld. Het beeld maakt de wereld veilig. Daarnaast geeft ze aan dat foto's alleen het oppervlak tonen, niet de onderliggende relaties. Sontag schreef ook over de ethiek van de relatie tussen de fotograaf als verslaggever, persoon, plaats en omstandigheden waarin de foto genomen is. De fotograaf, met name de fotojournalist is relatief machtig binnen deze relatie en mag volgens de auteur gezien worden als roofzuchtig. Als voorbeeld geeft ze dat binnen een militaire foto, meestal de militaire manoeuvres zoals het laden van een geweer, het afschieten van een geweer, centraal staat in de fotografische actie. Ze benadrukt dat een fotograaf zorgvuldig de gebeurtenis moet weergeven. Sontag neemt een stellige positie in binnen het debat over realisme. Ze benadrukt de referentiële natuur van het fotografische beeld. Volgens haar getuigt het feit dat de foto bestaat, van de werkelijkheid hoe iets, iemand, waar eens is verschenen. De foto is een afdruk van de realiteit. (Wells, 1996:29)

Roland Barthes schrijft zijn boek *Camera Lucida* (1980) in een persoonlijke schijfstijl. Door middel van de verhalende vorm geeft Barthes aan dat de foto '*disorderly because its ubiquity renders unclassifiable*' (Wells, 1996:32). Hij begint met een discussie die hij voert

met zichzelf als lezer van de foto, en vraagt zich af waarom een foto hem aan het hart gaat. In het eerste gedeelte van het boek ontwikkelt hij een commentaar op het karakter en de impact van een foto. Dit doet hij door gebruik te maken van fotografische documentaires en fotojournalistiek. Hij neemt zichzelf daarbij als meetlat van de fotografische kennis. ‘*what does my body know of photography?*’ (Barthes, 1980:9) volgens hem is de fotograaf de *operator*, degene die de foto ziet is de *spectator*. Datgene wat gefotografeerd is noemt hij het *spectrum*.

In het tweede gedeelte van het boek gaat hij dieper in op zijn eigen familiefoto’s. Volgens Wells doet hij dit omdat hij wil bepalen wat precies specifiek als middel van representatie is. (Wells, 1996:32) Hij geeft aan dat hoewel de materiële basis van een foto een mechanisch en chemisch proces is, het medium een ‘weemoedige poëzie van een vervlogen tijd biedt’. Hierbij kijkt hij niet naar degene die de foto genomen heeft (de operator). Hij onderzoekt degene die naar de foto kijkt (de spectator) en naar diegene die gefotografeerd is (het spectrum). Hij observeert degene op de foto en weet dat deze een pose aanneemt op het moment dat de foto genomen wordt. De foto zal langer blijven bestaan dan de persoon en wordt ‘flat dead’. (Wells, 1996:32). Volgens Barthes is de foto een naslagwerk, het spectrum dient te allen tijde aanwezig te zijn op het moment dat de foto genomen wordt.

Om een foto te kunnen begrijpen is het noodzakelijk om de begrippen studium en punctum te gebruiken. Barthes beschrijft het studium als ‘*It is by studium that I am interested in so many photographs, whether I receive them as political testimonial or enjoy them as good historical scènes: for it is culturally (this connotation is present in studium) that I participate in de figures, faces, the gestures and the actions.*’ (Barthes, 1980:26) Studium staat dus voor de generale, culturele interesse die iemand kan hebben voor een foto. Het punctum, punctueert het studium. Het punctum van een foto is volgens Barthes datgene op een foto wat de kijker raakt. ‘*Punctum is that accident which pricks me*’ (Barthes, 1980:27) Hij maakt onderscheid tussen de foto’s die onze aandacht trekken door middel van de shock van openbaring van een bepaald onderwerp en de *punctum* van herkenning dat zich uit in een verrassing, zeldzaamheid. (Wells, 1996:33). Barthes schrijft tevens dat de foto nooit los gezien kan worden van zijn referentie. Veelal zegt een foto die op zich zelf staat niet zo veel. Om die reden hebben wij het achterliggende begeleidende verhaal nodig, de context. Roland Barthes heeft dit de ‘fotografische paradox’ genoemd. Het bestaan van twee concurrerende boodschappen; de eis voor documentatie bewijs (denotatie) en de retoriek van het beeld (connotatie) dat het samenstelt en leesbaar maakt. (Rau, 2006:296) Net als Sontag legt Barthes nadruk op het referentiële karakter van de foto. Ondanks zijn nadruk op het kijken en

zien, focust hij centraal op de foto meer dan op de relatie tussen beeld en kijkerschap. Barthes schrijft over fotografie als het alledaagse. Op deze manier probeert Barthes de ‘madness’ (krankzinnigheid) te weerhouden. Volgens hem kijken we naar de fotografische referent door het beeld en onder bepaalde omstandigheden – niet noodzakelijk het beeld maar de referent binnen het beeld– kijkt terug naar ons. Het beeld spreekt een taal die we niet kunnen begrijpen. Door de krankzinnigheid wil de referent niet getramd worden door de symbolische orde. Het kan niet netjes gesocialiseerd worden in zijn rauwe provocatieve toestand. (Wells, 2003:27)

‘The power of Photography’ van Vicki Goldberg is een standaardwerk geworden voor studies naar fotojournalistiek. De auteur beschrijft de geschiedenis van de fotografie. Hierbij kijkt ze niet naar de algemeenheid van foto’s maar naar losse beelden. (Goldberg, 1991:16) Een van haar belangrijkste opvattingen schrijft zij op pagina 17 van haar boek: *‘Photographs do act on history, but seldom it is a simple matter of cause and effect. A photograph is not a vote that swings an election but more like a lobbyist that sways a legislator. Photographs change nothing but spread their influence everywhere. If photographs act on history, they act in history as well. a photograph is little more than a cultural and historical artifact that is constructed by it’s own time, reconstructed succeeding era, and altered by editing, placement, and audience. Understanding the influence of a photograph requires some understanding of the world it was born into.’* (Goldberg, 1991:17) Op deze manier geeft de onderzoekster weer dat de invloed van fotografie groot is, echter niet zo groot dat zij alles kan veranderen. De foto’s worden geboren in het verleden en handelen ook naar het verleden. De foto is gecreëerd in zijn eigen tijd en de betekenis die de foto in eerste instantie gehad heeft, is gedurende de tijd verstreek, veranderd. De auteur probeert op deze manier het publiek zich te laten realiseren dat fotografie een belangrijk onderdeel is van het collectieve geheugen.

Er zijn twee belangrijke theoretische ontwikkelingen die aanzienlijk hebben bijgedragen aan de veranderingen binnen de geesteswetenschappen. Dit zijn de semiotiek en de psychoanalyse. Beiden hebben meegedaan aan debatten over de fotografische betekenis. Het idee van wetenschap van tekens, de semiotiek komt oorspronkelijk van Ferdinand de Saussure ontwikkeld in 1916. Pas na de Tweede Wereldoorlog is de semiotiek verder ontwikkeld. (Wells, 1996:31) Van Zoest heeft in 1978 zijn boek ‘Semiotiek’ gepubliceerd en legt in dit boek de basis uit van het begrip. Semiotiek betekent letterlijk ‘tekenleer’. Binnen de semiotiek zijn drie verschillende stromingen aan te wijzen. Ten eerste de communicatiesemiologie; binnen deze stroming wordt het teken bestudeerd als een onderdeel

van een communicatieproces. De communicatiesemiooloog houdt zich alleen bezig met de directe verwijzing van het teken, de denotatie. De denotatie stelt zich de vraag; wie of wat wordt op deze foto afgebeeld. De tweede stroming binnen de semiotiek is de connotatieve stroming. Binnen deze stroming wordt onderzoek gedaan naar de tweede diepere betekenis van het teken, dat zich naast de denotatie voegt. Dit wordt de connotatie genoemd; welke ideeën en waarden worden uitgedrukt en op welke manier wordt de foto gepresenteerd? Roland Barthes is een connotatieve onderzoeker. Voor hem is de denotatie een onproblematische zaak. Het gaat om de herkenning wat voor een persoon op de foto staat, wat deze doet en ga zo door. De connotatie; de laag met de diepliggende concepten, ideeën en waarden waar de gerepresenteerde personen voor staan is moeilijker te ontdekken. Het gaat om het verhaal binnen de foto. (Van Zoest, 1978:12-13)

De derde wetenschappelijke tak binnen de semiotiek is de expansieve semiotiek; de plaats van het begrip ‘teken’ wordt ingenomen door het begrip ‘betekenisproductie. Van Zoest schrijft dat deze stroming *erop uit lijkt om uiteindelijk de plaats van de filosofie over te nemen*. (Van Zoest, 1978:14) Binnen dit onderzoek zal ik me voornamelijk bij de tweede stroming voegen omdat binnen dit onderzoek niet alleen de denotatie van belang is. De connotatie zorgt ervoor dat mensen een betekenis geven aan het beeld. Van Zoest schrijft in zijn boek ‘Semiotiek’ dat de semiotiek op veel gebieden onderzocht kan worden. Zo ook in de massamedia. Het doel van onderzoek naar de persorganen is veelal het opsporen van de ideologie die in de berichtgeving verborgen zit. Dit kan door middel van de inhoudsanalyse. Deze methode maakt gebruik van een kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethode. Bij kwantitatieve analyse worden telbare metingen gedaan, bijvoorbeeld de grootte, plaats en hoeveelheid binnen de krant. Volgens van Zoest sluit de kwantitatieve analyse het gebrek aan objectiviteit uit. De kwalitatieve methode zoekt naar connotatieve aspecten van de beelden. De bestudeerde tekens zijn nauwelijks meetbaar. (Van Zoest,1978:137-139).

Barthes geeft juist aan dat beelden wel duidelijke tekens afgeven. Volgens Barthes zijn dit ‘the linguistic messages’. De onderzoeker doelt met deze aanduiding op alle woorden die geplaatst zijn in een beeld, zoals bijvoorbeeld de tekst in een advertentie. Daarnaast spreekt Barthes over ‘a coded iconic message’. De onderzoeker stelt dat visuele connotaties afgeleid zijn van de geordende fotografische elementen en een ‘non-coded iconic message’. Met de ‘non- coded iconic message’ bedoelt Barthes de letterlijke denotatie zoals de herkenning van objecten binnen de foto en afgeleid van de onderliggende sociale code. (Barthes in Wells, 2003:116)

‘The linguistic message’ zijn de geschreven woorden geplaatst in of bij een foto. Titel, onderschrift, artikel, film dialoog en stripballon kunnen hier voorbeelden van zijn. Barthes identificeert twee functies van de linguistic message met betrekking tot de tweeledige ‘iconic message’ is. Dit zijn de functies Anchored (verankerd) en Relay (relais). Met anchored bedoelt Barthes dat de tekst de lezer door de boodschap (ideologie) van de foto leidt. Taal wordt hier gebruikt als middel van controle. Dit begrip komt met name voor in persfotografie en de advertentiefoto’s. Met relay bedoelt Barthes dat tekst en beeld in een aanvullende relatie tot elkaar staan. De woorden en de beelden zijn delen van een groter geheel en de eenheid van de boodschap wordt op hoger niveau pas duidelijk. Op het niveau van het verhaal of anekdote. Hierbij moet gedacht worden aan strips en films. (Wells, 2003: 116-126)

‘A coded iconic message’ de gecodeerde natuur van het beeld kan op drie niveaus gevonden worden. Hierbij moet de foto tegen het beeld van schilderij geplaatst worden. Allereerst, de codes om beelden om te zetten of te reproduceren zijn historisch, met name die over een bepaald perspectief gaan. (geheugen) Ten tweede moet de fotograaf ‘trucjes’ gebruiken om een sterke boodschap over te brengen, in tegenstelling tot de schilder. Ten derde is het moeilijk om zonder leerschool een goed schilderij te maken. Het maken van een foto is een mechanisch proces in plaats van menselijk waardoor het makkelijker mogelijk is om een goede foto te maken. (Wells, 2003: 116-126)

‘A non-coded iconic message’ het denotatieve beeld, de letterlijke betekenis van de foto zonder codes. De connotatie zijn de menselijke interventies in de foto, zoals datgene wat binnen het frame geplaatst is, de afstand van datgene wat gefotografeerd is, het licht, de focus, pose, houding, objecten en de snelheid. (Wells, 2003: 116-126)

2.4 Ideologie van de dagbladen

Binnen dit onderdeel zal dieper ingegaan worden op de achterliggende ideologie van de dagbladen. Op deze manier kunnen de analyses in een referentiekader gezien worden.

In 2005 fuseerden zeven regionale kranten met het Algemeen Dagblad. Deze krant wordt getypeerd als een populair dagblad. De krant publiceert relatief veel amusement en richt zich op een publiek dat de dwarsdoorsnede van de Nederlandse bevolking representeert. (Bakker & Scholten, 2009: 19) Sinds de oprichting is het Algemeen Dagblad niet gebonden aan een religieuze of een politieke stroming. Het Algemeen Dagblad kent per dag verschillende uitgaven, deze worden per regio uitgegeven en bevatten het regionale nieuws.

Het NRC Handelsblad profileert zichzelf als een kwaliteitskrant waar vernieuwing en reflectie centraal staan. Constant worden de artikelen gecontroleerd op correctheid en hun kwaliteit. De krant geeft zelf aan een (modern) liberale krant te zijn, die niet verbonden is aan enigerlei partij of fractie. Het eerste artikel dat verscheen in het NRC op 1 oktober 1970 geeft een gerichte doelgroep aan: *‘Wat stijl en inhoud van deze krant betreft: wij komen er eerlijk voor uit dat wij ons richten tot een publiek dat bereid is na te denken. Wij weten dat wij daardoor, vooral in een tijd waarin de aandacht van de lezer toch al door zoveel zaken in beslag wordt genomen, onszelf beperkingen qua lezerstal opleggen. Maar het is ons streven niet om aan een populariteitswedstrijd mee te doen.’* (www.nrc.nl, 2010)

Het doel van de krant is zo veel mogelijk objectieve informatie te verschaffen, waarmee de lezer zijn eigen mening kan vormen. Rede, vrijheid en Verlichting zijn kernbegrippen. Het NRC verschijnt zes dagen per week in de namiddag en iedere vrijdag is een cultureel supplement bij de krant gevoegd. De krant heeft met 23 correspondenten het grootste buitenlandse netwerk van alle Nederlandse kranten. Ook heeft de krant een traditie in onderzoeksjournalistiek.

De Telegraaf is eind negentiende eeuw opgericht en richt zich net als het Algemeen Dagblad op een publiek dat de dwarsdoorsnede van de bevolking representeert. De Telegraaf heeft zich sinds de jaren dertig als een antisocialistische liberale krant geprofileerd en is gevoelig voor de uitspraken van de VVD. (Bardoel & Vos & van Vree & Wijfjes, 2002:102) De Telegraaf is de grootste krant van Nederland, naast een groot financieel en sportkatern ligt de nadruk binnen de Telegraaf op amusement en lifestyle. De krant geeft net als het Algemeen Dagblad het nieuws op een populaire manier weer en legt nadruk op beeldberichtgeving. De voorpagina bestaat vaak uit een zeer grote opvallende foto.

Het Parool is ontstaan tijdens de Tweede Wereldoorlog als verzetsblad van de stichting ‘Het Parool.’ Deze stichting was in het leven geroepen om ruimte te geven aan het vrije woord en wordt betiteld als een sociaaldemocratische verzetskrant. In 1968 ging Het Parool een fusie aan met de Volkskrant onder de naam de persgroep. Door terugloop van het aantal lezers richt Het Parool zich steeds meer op Amsterdam, 80 procent van de lezers komt uit de hoofdstad. (Bakker & Scholten 2009, 20).

Net als Het Parool is Trouw opgericht tijdens de Tweede Wereldoorlog en noemde zich bij oprichting een *‘afspiegeling van het protestants-christelijk gedachtegoed’*. Het was de opvolger van de antirevolutionaire krant De Standaard. Na de Tweede Wereldoorlog bleef de krant een verlengstuk van de antirevolutionaire partij, deze ging in 1980 op in het CDA. De krant hecht waarde aan kunst, religie en filosofie. Het uitgangspunt van de krant wordt

bepaald *'door het streven de samenleving, nationaal en internationaal, journalistiek te benaderen vanuit de overtuiging dat deze fundamentele kritiek behoeft, in zoverre ze de verwerkelijking belemmert van de oproep van de bijbel tot gerechtigheid, vrede, vrijheid en naastenliefde'*. (www.trouw.nl, 2010)

Het Financieele Dagblad is in de achttiende eeuw opgericht en is hiermee de oudste originele krant van Nederland. De krant noemt zichzelf een kwaliteitskrant met financieel-economische focus. De doelgroep van het Financieele Dagblad zijn ondernemende mensen op zakelijk en privé gebied. Binnen de krant zijn voornamelijk economische katernen terug te vinden, minder aandacht wordt gegeven aan buitenlandsnieuws, binnenlandsnieuws en sport. Objectiviteit staat bij de krant hoog in het vaandel, echter wel met een economische inslag. (www.fd.nl, 2010)

De Volkskrant is in 1919 opgericht en was volledig eigendom van het Rooms-katholieke werkliedenverbond. Gedurende de Tweede Wereldoorlog stopt de krant haar publicatie onder druk van de bezetting. De krant kreeg vanaf de jaren zestig en zeventig een steeds progressiever karakter, de journalistiek werd steeds vrijer. Tegenwoordig noemt de Volkskrant zichzelf *'de grootste kwaliteitskrant van Nederland'*. (www.volkskrant.nl, 2010) De Volkskrant positioneert zich binnen het Nederlandse dagbladland als het volgt. *'De Volkskrant is eigenzinnig en onconventioneel, houdt zijn zelfbewuste lezers betrokken en daagt ze uit, zodat zij het beste uit zichzelf en anderen halen.'* (www.volkskrant.nl, 2010). Door de wortels in de rooms-katholieke werkliedenverbond kan de progressieve houding van de krant verklaard worden. Vijfenvierzig procent van de PvdA leden leest dagelijks de Volkskrant. (Bardeel & Vos & van Vree & Wijfjes, 2002:102)

2.5 Rapport Commissie DSB onder leiding van Scheltema

Zeer recent is het Rapport van de commissie van de DSB Bank onder leiding van professor Scheltema verschenen. Deze commissie heeft als taak gekregen om onderzoek te doen. Een onderzoek is gestart naar de gang van zaken bij de DSB Bank, de handelwijze van de (voormalige) bestuurders en commissarissen van deze bank, de handelwijze van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten ten aanzien van de DSB Bank, de onderlinge samenwerking tussen DNB en AFM, de rol van het ministerie van Financiën en de toereikendheid van relevante regels uit hoofde van de wet. (onderzoek DSB Bank, 2010:9) Hierbij heeft de commissie onder andere gebruik gemaakt van dossiers van de toezichthouders DNB en AFM, documenten van het ministerie van Financiën, DSB en heeft de commissie gesprekken gevoerd met de betrokken personen.

De resultaten van het onderzoek zijn in het rapport weergegeven binnen verschillende onderdelen. Het eerste onderdeel is ‘het functioneren van de DSB Bank’. Binnen dit onderdeel concludeert de commissie dat de DSB Bank niet voldoende heeft gereageerd op de ontstane problemen. Zo heeft de bank geen alternatief gezocht voor het al in 2006 bekritiseerde verdienmodel van koopsompolissen. Tevens geeft de commissie aan dat de deskundigheid en belangstelling van Scheringa lagen op het terrein van kredietbemiddeling in plaats van op bancaire gebied. Zijn functioneren werd gekenmerkt door ‘een onbalans tussen zijn commerciële invalshoek, gericht op groei van de onderneming en het behalen van winst, en de bancaire benadering, waarin beheersing van risico en de financiële soliditeit centraal moeten staan.’ (Onderzoek DSB Bank, 2010:16) Doordat Scheringa naast voorzitter van de Raad van Bestuur ook het hoofd van de commerciële organisatie was, was de bank niet in staat een afgewogen beleid te voeren. Volgens de commissie was in de zomer van 2009 een situatie ontstaan waarin de bank geen lang leven meer was beschoren. ‘De winstgevendheid en de vermogenspositie waren uitgehold en de onzekerheid over de claims van klanten en de liquiditeitsontwikkeling bij DSB Beheer, vormden een ernstig risico voor haar voortbestaan.’ (Onderzoek DSB Bank, 2010:18). De kern van het probleem bij DSB was gelegen in de eenzijdige en weinig professionele wijze waarop de bank werd geleid en het beleid werd vormgegeven.

In het tweede onderdeel is door de commissie gekeken naar de rol van de toezichthouders; de DNB en de AFM en hoe het crisismanagement in de maand oktober verlopen is. Een van de taken van De Nederlandsche Bank is het controleren of banken voldoende soliditeit nastreven en in te grijpen wanneer zich gevaarlijke ontwikkelingen voordoen. Bij het toekennen van de bankvergunning voor DSB was de bank een winstgevend bedrijf, de commissie stelt dat DNB de gebreken in de opzet van DSB onvoldoende heeft onderkend. Binnen de DSB bank waren gebreken binnen de leiding en organisatie, het toekennen van een bankvergunning was een groot risico. De Nederlandsche Bank is te geduldig geweest met het toezicht houden op de DSB Bank na toekenning van de bankvergunning. Pas vanaf de zomer 2009 werden door DNB voorbereidingen getroffen om in te grijpen. deze voorbereidingen werden echter gekruist door de oproep van Lakeman in oktober, waardoor de situatie van de bank onhoudbaar is geworden. (Onderzoek DSB Bank, 2010:24)

De Autoriteit Financiële Markten houdt toezicht op het gedrag van de gehele financiële marktsector. Sinds 2002 stond de DSB onder toezicht van de AFM en volgens de commissie heeft de AFM ‘adequaat’ op DSB toegezien. Zij heeft snel gewaarschuwd tegen

koopsompolissen. De commissie geeft aan dat de AFM na uitbreiding van haar bevoegdheden in 2002 slagvaardiger kon optreden ten aanzien van de grootste problemen van de DSB Bank. (Onderzoek DSB Bank, 2010:24)

Na de oproep van Lakeman op 1 oktober haalden veel spaarders hun spaargeld van rekeningen bij DSB, hierdoor ontstond een crisissituatie. Volgens de commissie was het beter geweest als DNB krachtiger had ingespeeld op deze crisis. De commissie stelt dat het niet aannemelijk is dat een ander optreden van DNB de ondergang van DSB had kunnen voorkomen. Daarnaast geeft de commissie aan dat de minister van Financiën juist heeft gehandeld. (Onderzoek DSB Bank, 2010:25)

Binnen het onderzoek van de commissie DSB bank is een onderzoek opgenomen van Nieuwsmonitor. De onderzoekers Otto Scholten, Nel Ruigrok, Wendy van Dongen en Martijn Krijt hebben gekeken naar de rol van de media tijdens de DSB affaire. Het eerste deel van het onderzoek was een automatische en handmatige inhoudsanalyse uitgevoerd van 1 maart tot 25 oktober in betaalde en gratis kranten. Het tweede gedeelte van het onderzoek besloeg een kwalitatieve analyse van de reacties van DSB naar aanleiding van klachten van klanten en een kwalitatieve analyse van de berichtgeving rond de oproep van Pieter Lakeman aan de spaarders. (Scholten & Ruigrok & Dongen & Krijt, 2010:5) Het onderzoek betrof de berichtgeving in kranten en de reacties van de DSB op kranten en televisie. Uit deze analyses kwamen verscheidene zaken duidelijk naar voren. Volgens de onderzoekers werden in eerste instantie de klachten van de DSB klanten niet opgepikt door de nieuwsmedia. Ook de aankondiging van de AFM dat eind maart een onderzoek naar de DSB Bank startte werd niet goed opgepikt. Door het vertrek van De Grave op 18 mei en de bekendmaking van de boete van de AFM aan DSB werd de publiciteit rond DSB negatiever. Het feit dat de bank de boete van de AFM stil probeerde te houden, werd in veel kranten apart belicht. (Scholten & Ruigrok & Dongen & Krijt, 2010:8) De klanten van de DSB-Bank werden door de bekendmaking van de boete van de AFM bewust van de problemen en dat maakte de media-aandacht los. Vanaf dat moment nam de berichtgeving over de bank en zijn producten toe. Door de uitspraak van Lakeman op 1 oktober in Goedemorgen Nederland werd de publiciteit negatiever. De uitspraak leidde volgens de onderzoekers direct tot ‘alarmerende headlines’ waarin woorden als ‘bankrun’ werden gebruikt. (Scholten & Ruigrok & Dongen & Krijt, 2010:21)

Naast de negatieve berichtgeving rond de bank was ook een tendens waar te nemen van berichten die positiever waren. Deze verhalen betroffen werknemers die als een blok achter Scheringa stonden en Scheringa zelf die in de bres sprong voor zijn bedrijf. In de week voor en de week na het faillissement van de DSB bank op 19 oktober was geen directe kritiek

op de persoon Scheringa waar te nemen. (Scholten & Ruigrok & Dongen & Krijt, 2010:12) Ook de reacties van de DSB zijn in het onderzoek meegenomen. Deze zijn voornamelijk uitgesproken in actualiteitenprogramma's op de televisie. De onderzoekers stellen dat DSB een trage, inconsistente communicatiestrategie hanteerde met betrekking tot uitlatingen in de media. Aan de ene kant werden de problemen door de DSB Bank erkend en werd door de bank de belofte gedaan de problemen op te lossen. Aan de andere kant werden de beschuldigingen in dezelfde reactie afgewezen. Het werd niet duidelijk wanneer de problemen opgelost zouden worden. (Scholten & Ruigrok & Dongen & Krijt, 2010:17) De onduidelijkheid en de negatieve aandacht werd extra versterkt doordat de bank zich in het nieuws niet duidelijk heeft uitgelaten over de hulp aan klanten met problemen. (Scholten & Ruigrok & Dongen & Krijt 2010:19)

H 3: Onderzoeksopzet:

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven over de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd. De probleemstelling en deelvragen worden aangekaart, alsmede de bronvermelding en de kwantitatieve en kwalitatieve manier van onderzoek.

3. 1 Probleemstelling en deelvragen:

In dit onderdeel wil ik dieper in gaan op de probleemstelling en de deelvragen. Zoals ik in de vorige hoofdstukken al heb aangegeven hebben de Nederlandse dagbladen in het najaar van 2009 veel aandacht geschonken aan de val van de DSB bank. *Op welke wijze is de val van Scheringa's imperium in de maanden september, oktober, november en december 2009 in de Nederlandse dagbladen in beeld gebracht?*

Voorlopige Deelvragen:

Uit de probleemstelling heb ik diverse deelvragen afgeleid;

1. Zijn er verschillen en overeenkomsten in de fotoberichtgeving tussen de Nederlandse dagbladen aan te tonen?
2. Is er sprake van een van de generic frames besproken in het artikel van Semetko en Valkenburg?
3. Hebben de media de crisis rondom DSB beïnvloed door een positieve, neutrale of door een negatieve (foto)berichtgeving?
4. Is er aan te tonen dat de kranten een verborgen ideologie aanhangen? Pro of contra Scheringa.
5. Is er sprake van een foto-icoon waarover David Perlmutter in zijn boek 'Icons of Outrage' heeft geschreven?

Uit de probleemstelling kunnen diverse deelvragen worden afgeleid. Deze deelvragen moeten antwoord geven op de vraag hoe de val van Scheringa's imperium in de Nederlandse dagbladen in beeld is gebracht. Vraag 2 en 3 zullen door middel van de kwantitatieve analyse beantwoord kunnen worden. Vraag 1,4 en vraag 5 zullen door middel van kwalitatief en kwantitatief onderzoek beantwoord kunnen worden.

3.2 Uitgangspunten van het onderzoek

Periode:

De media en fotoverslaggeving over Dirk Scheringa en de DSB-Bank zal ik gedurende de laatste vier maanden van 2009 onderzoeken. In oktober 2009 is de DSB Bank failliet gegaan. In september zijn enkele artikelen verschenen over het reilen en zeilen bij de bank, echter de nieuwsstroom is pas echt op gang gekomen in oktober, toen de bank door de oproep van Lakeman in de problemen raakte. In de maanden november en december zijn artikelen verschenen over de afwikkeling van het faillissement. Tevens zijn in december artikelen verschenen met recapitulaties van het afgelopen jaar. Deze vier maanden zijn de maanden waarin het meest verschenen is over Dirk Scheringa in de dagbladen.

Bronnen:

Het onderzochte beeldmateriaal moet verschenen zijn in één van de zeven grootste betaalde dagbladen van Nederland. Volgens HOI, instituut voor Media Autiting was dit in het derde kwartaal van 2009:

AD	341.156
Het Financieele Dagblad	53.137
Het Parool	59.408
Trouw	82.459
NRC Handelsblad	155.153
De Volkskrant	183.768
De Telegraaf	481.748

Tabel 1: kwartaalcijfers HOI dagbladen (www.hoi-online.nl, 2010)

Bij deze dagbladen is NRC-Next buiten beschouwing gelaten. Deze krant heeft waarschijnlijk gedurende deze periode voor een groot deel dezelfde foto's in de krant geplaatst als het NRC. Voor dit onderwerp was het verstandiger om het Financieele Dagblad wel bij onderzoek te betrekken, omdat deze krant zich toespitst op de financiële wereld. Deze krant zou anders buiten beschouwing zijn gelaten.

Selectiecriteria:

De beelden die onderzocht worden, moeten aan enkele criteria voldoen willen ze meegenomen worden in het onderzoek. De foto's moeten geplaatst zijn op een van de volgende pagina's:

- Voorpagina
- Binnenlandpagina

- Financiële/economische pagina's
- OpiniEPagina
- Sportpagina
- (weekend)bijlagen

De foto's die buiten deze geselecteerde pagina's geplaatst zijn worden niet meegenomen in het onderzoek. Tevens moet bij de geplaatste beelden een artikel geplaatst zijn waar minimaal één keer de term 'DSB (bank)' of '(Dirk) Scheringa' voorkomt. Op deze manier komen de meest relevante beelden naar voren.

In de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag waren veel van de door mij gekozen maanden van de relevante kranten op papier terug te vinden. Deze maanden zijn doorgenomen en van elk beeld dat aan bovenstaande selectiecriteria voldeed, is een foto gemaakt. De ontbrekende maanden heb ik opgevraagd in de Blaak bibliotheek te Rotterdam. Een halve maand van het Algemeen Dagblad was helaas nergens op papier aanwezig, deze heb ik op microfilm bekeken. Nadeel hier van is dat de kwaliteit van de foto erg achteruit gaat.

3.3 Onderzoeksmethoden

De gevonden foto's zullen kwantitatief en kwalitatief worden geanalyseerd. Het onderzoek is een casestudy naar fotografische verslaggeving over Dirk Scheringa en de DSB bank. In dit onderdeel wordt de onderzoeksopzet uitgelegd.

Kwantitatieve analyse

De kwantitatieve analyse komt neer op tellingen van denotatieve verwijzingen. Aan de hand van de onderstaande criteria zijn de foto's in een schema ingevuld. Dit schema is als bijlage bijgevoegd (bijlage 1). Dit schema is later omgezet in een Excel bestand waaruit grafieken gemaakt kunnen worden. Dit is een geschikte methode waaruit analyses kunnen voortkomen.

De criteria:

- Nummer: Welk nummer heeft de foto als bestand op mijn camera.
- Datum: Op welke datum stond de foto in de krant
- Onderwerp:

Dirk Scheringa: foto's waar Dirk Scheringa als belangrijkste persoon staat afgebeeld.

DSB- Bank: Foto's van de DSB bank, inclusief (oud)medewerkers van de bank.

Familie-vrienden: Familieleden en/of vrienden van Dirk Scheringa.

Slachtoffers: Gedupeerden van de DSB bank inclusief eventuele demonstraties en belangenvertegenwoordigers.

Sport: Sport, AZ, de Schaatsploegen, het stadion, supporters.

Kunst: Het museum, schilderijen, bezoekers van het museum

Politiek/DNB: Foto's waar politici op zijn afgebeeld, de Nederlandse bank met haar medewerkers en de curatoren.

Samengesteld: meerdere onderwerpen mogelijk door een compilatie van verschillende foto's.

- Gebeurtenis: Wat is er op de foto te zien
- Pagina: Op welke pagina is de foto gedrukt: voorpagina, binnenlandpagina, economische pagina, opiniepagina, weekendbijlage.
- Breedte: Hoe breed is de foto in aantal kolommen.
- Fotograaf of persbureau: Is de foto afkomstig van een fotograaf in dienst van de krant, persbureau, anders of onbekend.
- Kop: De kop boven de foto/artikel
- Onderschrift: onderschrift bij de foto indien aanwezig
- Subkop bij artikel: subkop bij artikel indien aanwezig
- Belangrijke en opvallende woorden in de lead: woorden die mij op zijn gevallen tijdens het lezen van de lead
- Teneur van de foto:

Negatief: gedupeerden, demonstraties, zorgelijke blik etc.

Neutraal: Werkzaamheden in kantoor en bank, gebouwen, mensen met een neutrale blik, pasfoto's etc.

Positief: Mensen die steun betuigen aan DSB, lachende mensen, veel kleur etc.

- Teneur van de foto in combinatie met tekst:

Negatief: de foto en tekst leiden tot een negatief beeld van Scheringa en DSB. Hierbij wordt gelet op woorden als; 'angst, vrees, paniek' etc.

Neutraal: De foto's en de tekst leiden tot een neutraal beeld van Scheringa en DSB.

Positief: De foto's en de tekst leiden tot een positief beeld van Scheringa en DSB. Hierbij zal ik letten op kalmerende woorden.

Verwarrend/Ambigu: een foto met bijgevoegde tekst is tegenstrijdig.

Kop, onderschrift en strekking van het artikel worden in het onderzoek meegenomen.

- Frame: Is er sprake van één van de generic frames van Semetko en Valkenburg zoals eerder beschreven in het theoretische kader. Hierbij wordt gekeken naar gebruikte

woorden binnen het artikel waarbij de foto is geplaatst.

1. *attribution of responsibility*: komen woorden naar voren zoals

verantwoordelijkheid, schuldig, onschuldig, aansprakelijkheid, claims etc.

2. *conflict frame*: Komen woorden naar voren zoals; strijd, ruzie, onenigheid, voorstanders, tegenstanders.

3. *human interest*: komen woorden naar voren die een emotie uitbeelden, persoonlijke verhalen etc.

4. *economic consequences*: komen woorden naar voren zoals; zorgen, consequenties, toekomst, gaat gebeuren, zoeken naar opvolger, voortbestaan,

5. *morality*: woorden die betrekking hebben op de moraliteit; moreel gezien, normen en waarden.

- Hoe is Dirk Scheringa weergegeven:

2 Kanten: Dirk Scheringa wordt van twee kanten weergegeven, aan de ene kant als knuffelbeer, vaderfiguur aan de andere kant als woekeraar.

Held: Dirk Scheringa wordt weergegeven als held, redder.

Onschuldig: Dirk Scheringa wordt als onschuldig weergegeven, een andere partij is verantwoordelijk voor de val van de DSB Bank en DSB Beheer.

Meerdere Schuldig: Dirk Scheringa en één van de volgende partijen is verantwoordelijk voor val van de DSB Bank; De Nederlandsche Bank, Wouter Bos, Autoriteit Financiële markten, de pers, de klanten, Gerrit Zalm, toezichthouders, de Grave.

Schuldig: Dirk Scheringa wordt binnen het artikel als schuldige van de val van de bank weergegeven.

Niet: Dirk Scheringa komt niet duidelijk in het artikel naar voren.

Dit formulier is gedigitaliseerd en ingevoerd in een Excel bestand. Dit formulier is bij de bijlages gevoegd. Aan alle foto's uit de onderzochte periode worden vooraf gedefinieerde variabelen gehangen. Dit zijn twee groepen variabelen. Beeldinhoudelijke variabelen en rechte tellingen. Deze variabelen zal ik grafisch weergeven.

1.) Kwantitatief rechte tellingen

- Datum
- Pagina
- Breedte in aantal kolommen
- herkomst

2.) Kwantitatief beeldinhoudelijk

- Onderwerpen
- Teneur foto's
- Teneur combinatie met tekst: Negatief, neutraal, positief, ambigu en Multi-interpretabel

Overig:

- belangrijke opvallende emotionele woorden.
- Frame
- Weergave Dirk Scheringa

De resultaten zal ik grafisch weergeven en aan de hand van de grafieken en tabellen zal ik mijn bevindingen doen.

Kwalitatief:

Voor dit mediaonderzoek zal ik een aantal foto's selecteren die van een extra betekenislaag zijn voorzien. Zelf zal ik de beelden selecteren, hierbij moet ik waken voor subjectiviteit. Ik probeer een zo goed mogelijke representatieve afspiegeling van het onderzoek te geven. Per krant wordt per categorie één foto kwalitatief geanalyseerd. De categorieën waar de foto onder moet vallen zijn; algemene sfeer, Dirk Scheringa, supporters en politiek/DNB. In totaal komt dit op 28 foto's uit.

Bij de kwalitatieve analyse is gekozen voor een inhoudsanalyse aan de hand van vijf criteria gebaseerd op de theorie van Roland Barthes en Harold Evans. Deze methode acht ik voor dit onderzoek geschikt.

1.) Pose/houding: Het gebruik van een bepaalde houding en gelaatsuitdrukking of expressie van personen komen bij persfoto's herhaaldelijk voor. Door naar de houding te kijken kan onder andere de teneur van de foto bepaald worden. Hoe staat Scheringa op de foto; gebogen, of juist ferm. Aan de hand van de houding van Scheringa kan achterhaald worden hoe de krant Scheringa positioneert. Staat Scheringa gebogen, dan kan dit als negatief geïnterpreteerd worden. Staat hij ferm, dan kan dit als krachtig geïnterpreteerd worden.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Belangrijk is de plaats van voorwerpen of gebouwen in een foto, omdat de gefotografeerde objecten een connotatieve betekenis kunnen hebben. Ze kunnen naar zichzelf verwijzen (denotatie), maar ze kunnen ook naar andere betekenissen

refereren (connotatie). Ik let hierbij onder andere op zijn schilderijen, posters van AZ, het hoofdgebouw van de DSB en ga zo door.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De fotograaf gebruikt de fotografische technieken om het gevoel dat hij bij de beschouwer wil oproepen zo sterk mogelijk te laten overkomen. Dat doet hij bijvoorbeeld door het selectieve gebruik van scherpte en de begrenzing van de werkelijkheid. Het camerastandpunt van de fotograaf is niet altijd gelijk aan het standpunt van waaruit de realiteit normaliter (ooghoogte) wordt waargenomen. Een vogel of kikkerperspectief is dan mogelijk. Respectievelijk een extra hoog of extra laag camerastandpunt. Of juist een normaal camerastandpunt op ooghoogte.

4.) Syntaxis: Dit is het verhalende, anekdotische element in een foto. Verschillende personen, objecten en handelingen op een foto kunnen een verhaal vertellen. Volgens Evans is dit de 'ultieme expressie' in de fotojournalistiek. De foto documenteert een gebeurtenis én het dramatiseert de gebeurtenis. Evans stelt dat vier processen zorgen voor een succesvolle syntaxis dit zijn; de voorbereiding, fotografie, selectie en combinatie. (Evans 1978 245) In het onderzoek naar de val van de DSB bank zal ik kijken naar hoe Scheringa is afgebeeld, statisch, menselijk of emotioneel. Daarnaast zal gezocht worden naar het verhalende element in de foto.

5.) Derde effect: Door foto's met verschillende beeldinhouden naast of onder elkaar te plaatsen kunnen nieuwe betekenissen ontstaan. Dit verschijnsel wordt door Harold Evans het Derde effect genoemd. Ook kan het derde effect de syntaxis versterken. (Evans 1978 246)

6.) Relatie tekst/foto: Onderschriften en een kop van een artikel kunnen aan de interpretatie van foto's een bepaalde richting geven. Er worden soms volledig verschillende lezingen van een gebeurtenis gegeven, waaruit blijkt hoe de werkelijkheid kan worden gemanipuleerd. De tekst bij een foto kan meer emotionele en cognitieve waarden geven. Als woorden overeenkomen met het beeld, dan versterkt dat het effect van de foto.

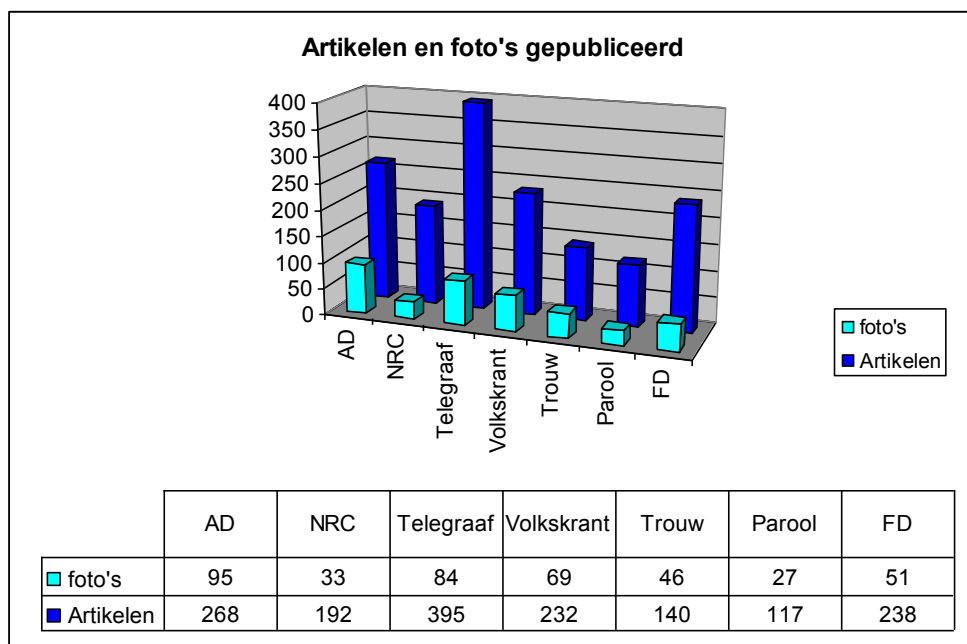
H 4: Kwantitatief Onderzoek

In dit hoofdstuk zijn de uitkomsten van de kwantitatieve analyse grafisch weergegeven. Allereerst komen de algemene bevindingen aan bod, daarna de frameanalyse.

4.1 Algemene bevindingen

Van het AD heb ik enkele dagen van de eerste helft van december niet kunnen raadplegen. Deze waren in drie bibliotheken onbeschikbaar. Via de krantenbank Lexis Nexis heb ik onderzocht of een artikel met de woorden ‘Scheringa’ en ‘DSB’ gedurende deze dagen geplaatst was. Omdat dit niet het geval was, heb ik de ontbrekende negen dagen niet meer bekeken op beeldberichtgeving.

In het totaal zijn gedurende de laatste vier maanden van 2009 in de zeven landelijke dagbladen 1582 artikelen verschenen, waarbij 405 foto's zijn geplaatst. Bij iets meer dan 25 procent (25,6%) van alle artikelen is een foto geplaatst. De verdeling heb ik weergegeven in een grafiek en een tabel. Opvallend is dat de Telegraaf verreweg de meeste artikelen heeft gepubliceerd. Dit komt mede omdat de Telegraaf naast een uitgebreid financieel katern, tevens een uitgebreid sportkatern bezit en een zondageditie waardoor het in vergelijking met de rest van de kranten een extra dag heeft. Het Algemeen Dagblad heeft met 95 foto's het grootste aantal foto's geplaatst. Het Parool met 27 foto's en het NRC met 33 foto's hebben het minste aantal foto's geplaatst. Het verschil tussen de kranten is groot. Het Algemeen Dagblad en de Telegraaf vinden klaarblijkelijk het visuele aspect van de berichtgeving belangrijker dan het Parool en het NRC.



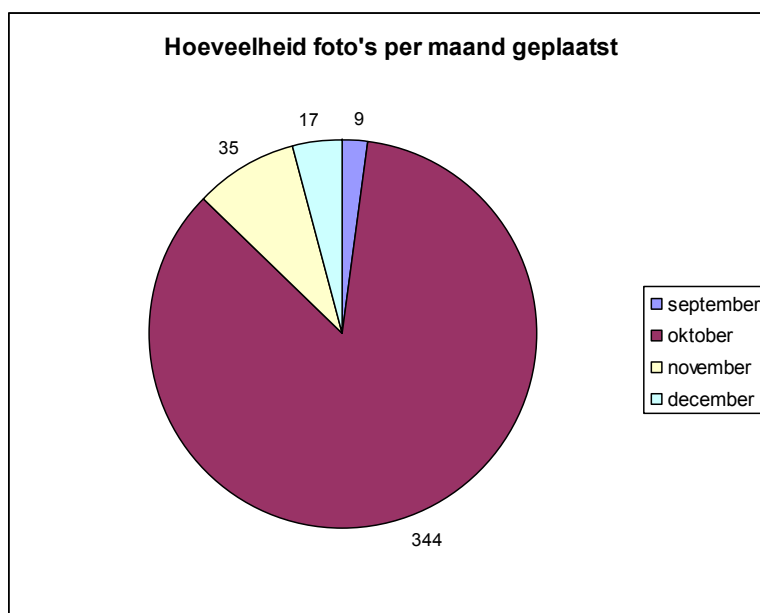
Figuur 3: Hoeveelheid foto's en artikelen gepubliceerd door de dagbladen

In tabel 2 is in procenten weergegeven bij hoe veel artikelen een foto is geplaatst. Bij iets meer dan 35 procent van de artikelen van het Algemeen Dagblad is een foto geplaatst. Trouw en de Volkskrant volgen met een percentage rond de dertig procent. Het Financieele Dagblad plaatst maar bij 21 procent van de artikelen een foto. Opvallend is dat De Telegraaf maar bij 21 procent van de artikelen een foto heeft geplaatst. Zij plaatsen in de periode zeer veel artikelen, maar in verhouding juist weinig beelden.

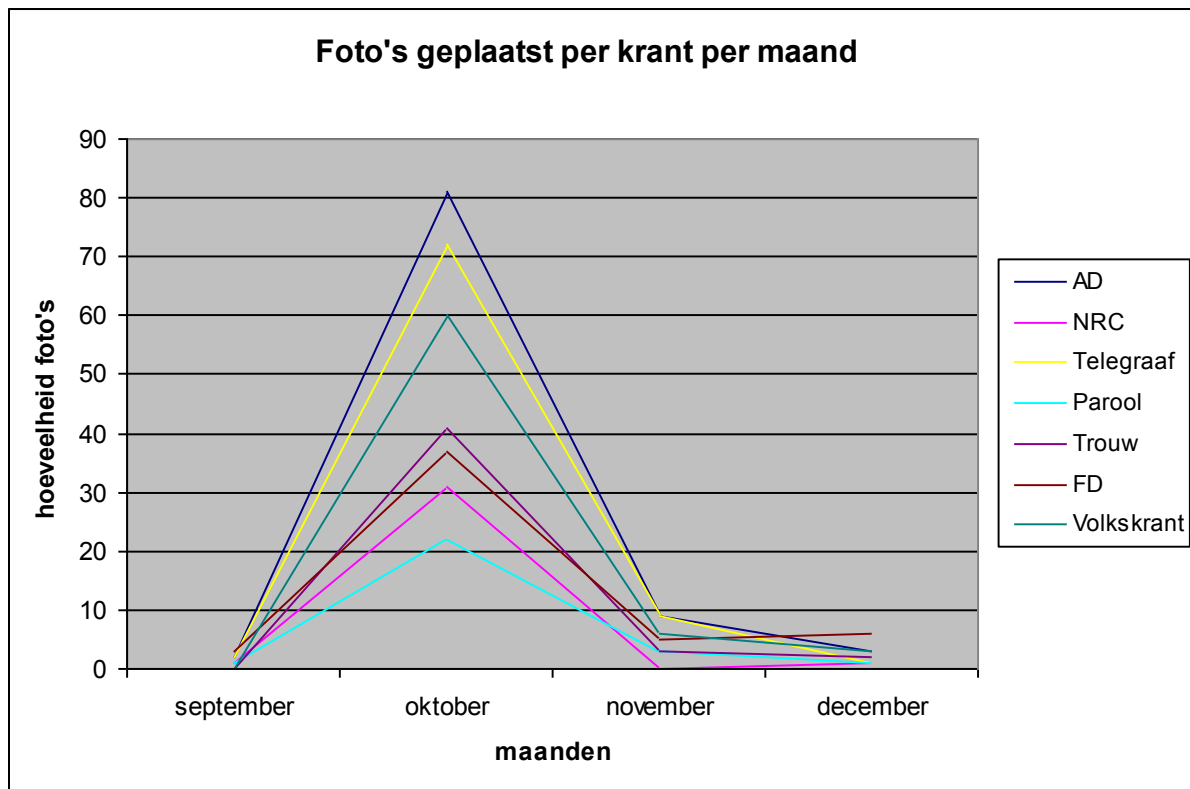
Kranten	Aantal artikelen met foto in procenten
AD	35.44%
NRC	17.19%
Telegraaf	21.27%
Volkskrant	29.25%
Trouw	32.85%
Parool	23.08%
FD	21.43%

Tabel 2: Hoeveel foto's geplaatst per artikel in procenten

De kranten hebben in oktober de meeste aandacht gegeven aan Dirk Scheringa en de DSB Bank. In oktober viel de bank en volgden de gebeurtenissen elkaar in rap tempo op. Van de 405 geplaatste foto's zijn er 344 in oktober geplaatst. In september zijn 9 foto's geplaatst. In de maand november hebben de dagbladen enkele foto's geplaatst met hier de nasleep van het faillissement van DSB. In december werd met name terug gekeken op de gebeurtenissen van afgelopen jaar. Dit is terug te zien in figuur 4.

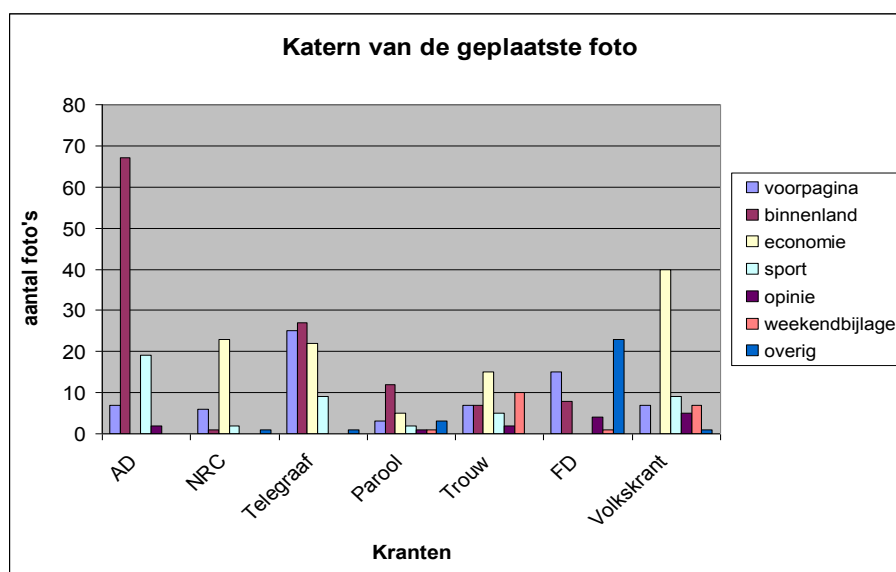


Figuur 4: Foto's geplaatst per maand



Figuur 5: foto's geplaatst per maand per dagblad

In de bovenstaande grafiek (figuur 5) is de verdeling te zien van het aantal foto's geplaatst per maand per krant. Het Algemeen Dagblad heeft gedurende de maanden september, oktober en november de meeste foto's geplaatst. Het Financieele Dagblad heeft de meeste foto's geplaatst in de maand december. In de grafiek is een sterke stijging te zien in het aantal foto's in de maand oktober, deze stijging is bij alle dagbladen terug te vinden, geen enkel dagblad wijkt van de curve af.

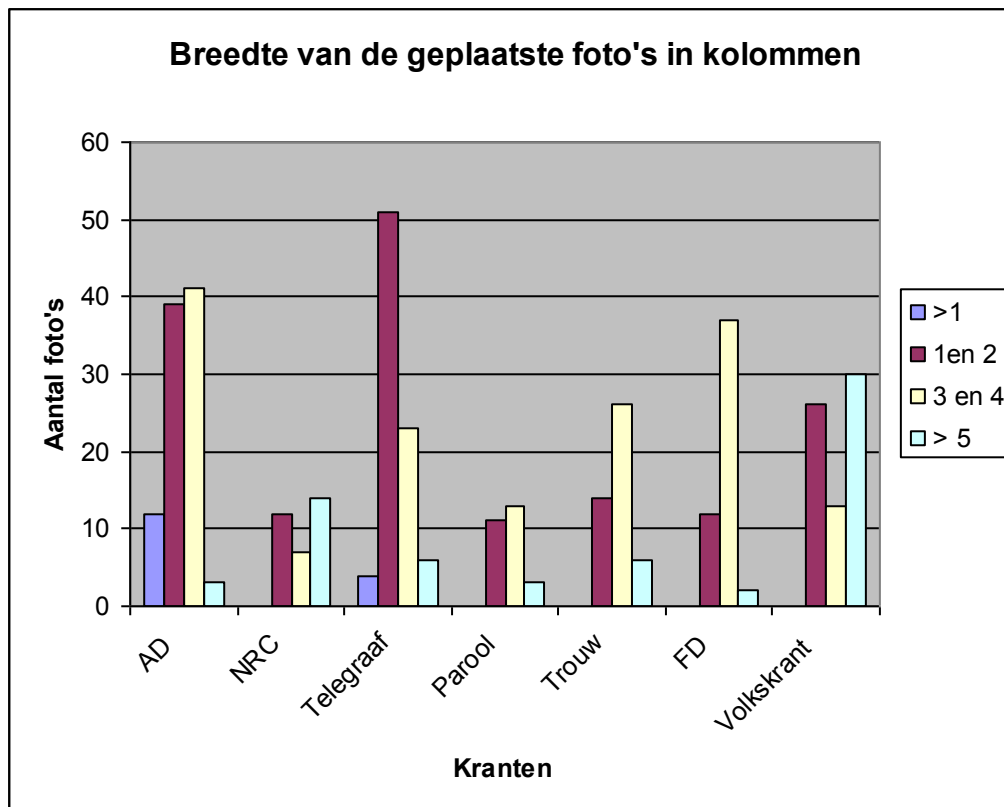


Figuur 6: katern van de geplaatste foto's

In figuur 6 is weergegeven in welk katern de meeste foto's geplaatst zijn. Bij het Algemeen Dagblad zijn de meeste foto's (67 stuks) op de binnenlandpagina's geplaatst. Het Algemeen Dagblad heeft een groot sportkatern. Een groot deel van de foto's is binnen dit katern geplaatst. Het NRC heeft de meeste foto's op de economiepagina geplaatst (23 stuks). Hiermee geeft de krant aan dat het de val van de DSB bank een economisch onderwerp vindt. De krant heeft maar 1 keer een foto op de binnenlandpagina geplaatst. De Telegraaf heeft ongeveer evenveel foto's geplaatst op de voorpagina, binnenlandpagina en economiepagina (rond de 25 stuks). De krant heeft een groot economisch katern. Bij het dagblad Trouw en de Volkskrant lag de nadruk in het economiekatern met 15 en 40 foto's. Bij het Financieel Dagblad zijn de meeste foto's in de categorie 'overig' geplaatst. De katernverdeling en benaming is bij het Financieele Dagblad anders dan bij de andere dagbladen. Zo heeft de krant de katernen 'ondernemen en beleggen', 'economie en politiek' en 'fotopagina', zodoende zijn de foto's geplaatst in het Financieele Dagblad moeilijker in te delen. Opvallend is dat het Financieele Dagblad veel foto's op de voorpagina heeft geplaatst (15 stuks). Hiermee lijkt de krant meer gewicht aan het onderwerp te geven. De exacte verdeling is weergegeven in tabel 3.

	AD	NRC	Telegraaf	Parool	Trouw	FD	Volkskrant
voorpagina	7	6	25	3	7	15	7
binnenland	67	1	27	12	7	8	0
economie	0	23	22	5	15	0	40
sport	19	2	9	2	5	0	9
opinie	2	0	0	1	2	4	5
weekendbijlage	0	0	0	1	10	1	7
overig	0	1	1	3	0	23	1
totaal	95	33	84	27	46	51	69

Tabel 3: foto's geplaatst per dagblad per katern

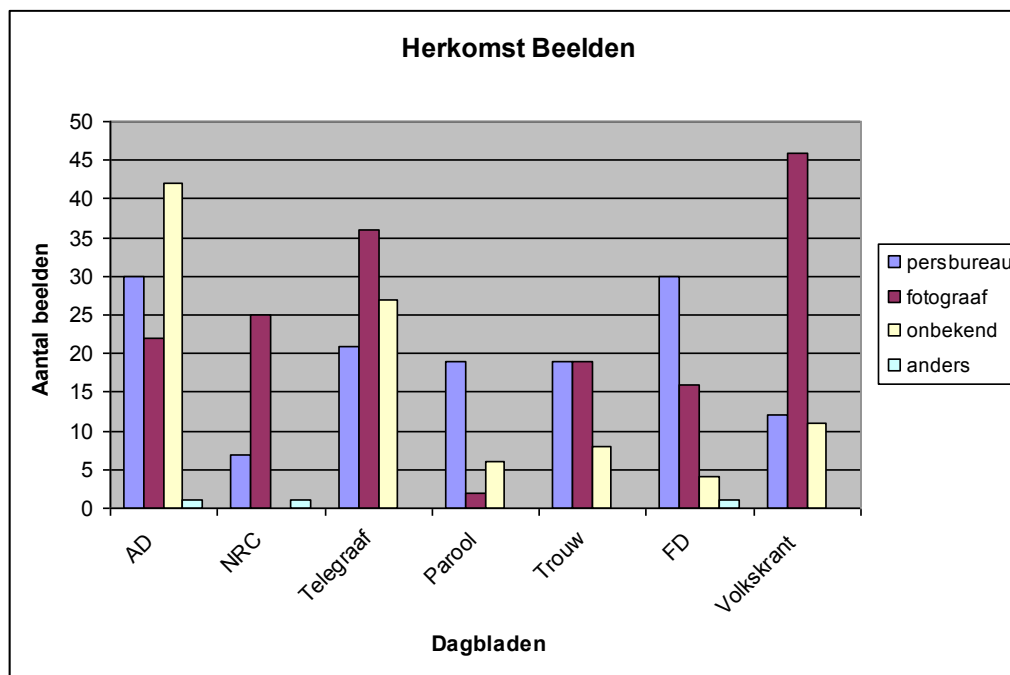


Figuur 7: Breedte van de geplaatste foto's in kolommen

In Figuur 7 is de breedte van de geplaatste foto's in kolommen weergegeven. Het Algemeen Dagblad, Het Parool en Trouw zijn gedurende de onderzochte periode gedrukt op tabloidformaat. Binnen dit formaat kan maximaal in een breedte van 5 kolommen gedrukt worden. Het NRC, De Telegraaf, Het Financieele Dagblad en De Volkskrant zijn op normaal krantenformaat gedrukt. De grootte van een foto bedraagt hier maximaal 7 kolommen. Ik verwachtte dat in de kranten gedrukt op tabloidformaat over het algemeen gezien minder grote foto's gedrukt zijn dan in de kranten gedrukt op normaal formaat.

Bij het Algemeen Dagblad is te zien dat de meeste foto's tussen 3 en 4 kolommen vallen, op de voet gevolgd door foto's tussen de 1 en 2 kolommen. De foto's in het Algemeen Dagblad zijn dus relatief groot. Daarnaast heeft het Algemeen Dagblad een paar keer pasfoto's geplaatst die kleiner zijn dan 1 kolom. Bij Het Parool zijn tevens de meeste foto's geplaatst die 3 á 4 kolommen groot zijn, net als bij het Algemeen Dagblad is het verschil gering met de kleinere foto's van 1 á 2 kolommen. Bij Trouw is dit verschil groter, daar is meer dan de helft van de foto's 3 á 4 kolommen groot. Zes foto's zijn zelfs 5 kolommen groot, bij het Algemeen Dagblad en het Parool zijn dit maar drie foto's. Bij het NRC en de Volkskrant is het opvallend dat de meeste foto's groter of gelijk zijn aan 5 kolommen. Dit had ik eerder verwacht bij de

Telegraaf, die meer nadruk legt op het visuele aspect van de berichtgeving rond Dirk Scheringa. De Telegraaf heeft de meeste foto's geplaatst in de categorie van 1 á 2 kolommen groot. De Telegraaf plaatst vaak een foto ter verduidelijking bij een artikel, met name als het artikel betrekking heeft op een persoon wordt er een pasfoto bijgeplaatst. Ook het Financieele Dagblad plaatst veel grote foto's tussen de 3 á 4 kolommen. Hieruit valt te concluderen dat de Volkskrant, het NRC en Het Financieele Dagblad minder vaak een foto plaatsen, maar dat als ze een foto plaatsen, dit vaak een grote foto is.

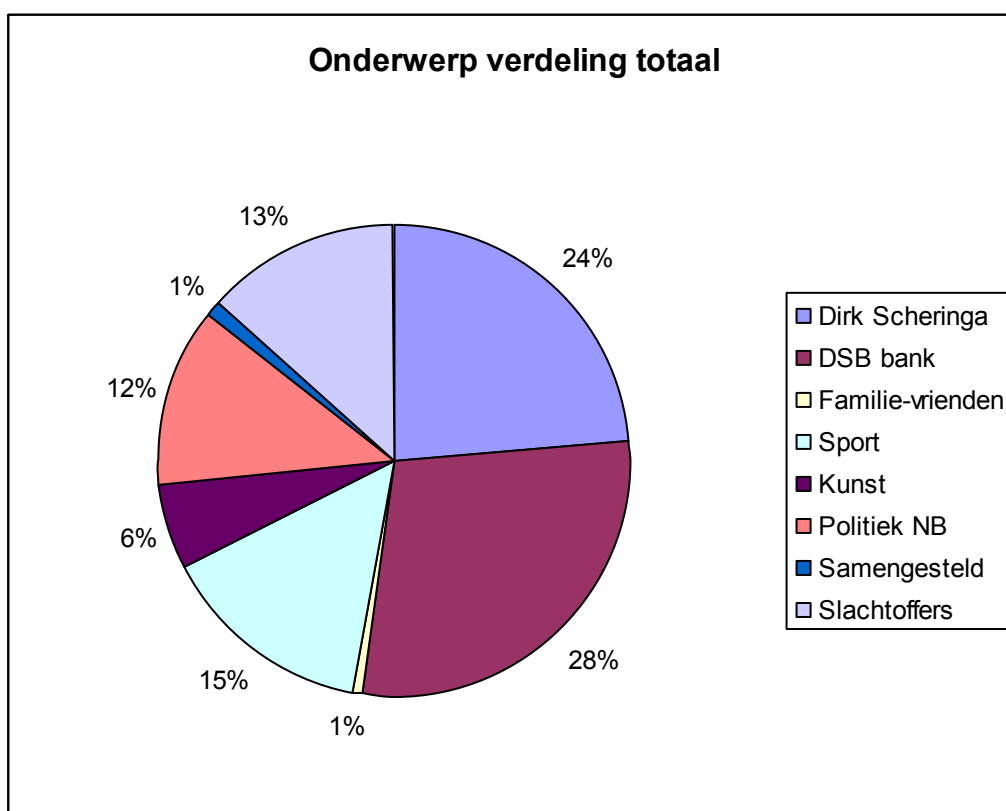


Figuur 8: Herkomst van beelden

In Figuur 8 is de herkomst van het beeldmateriaal terug te vinden. Komt de foto van een persbureau, fotograaf van de krant of is het onbekend. De grafiek geeft aan dat het NRC bij elke foto een bronvermelding heeft gepubliceerd. De meeste foto's zijn gemaakt door een fotograaf in dienst van de krant zelf, de andere foto's zijn voor het grootste gedeelte afgenomen van een persbureau. Bij het Algemeen Dagblad is het opvallend dat bij 42 foto's geen bronvermelding is gegeven. Dit zijn meestal de pasfoto's die ter begeleiding bij het artikel zijn geplaatst of beelden waarin meerdere foto's verwerkt zijn. Het feit dat bij een heel groot deel van de foto's geen bronvermelding is vermeld, komt onbetrouwbaar over. Het andere deel van de foto's is afgenomen van een persbureau. Ongeveer 20 foto's zijn gemaakt door eigen fotografen. De foto die valt onder de categorie 'anders' is een foto uit een privécollectie. De Telegraaf laat de meeste foto's maken door een fotograaf in eigen dienst,

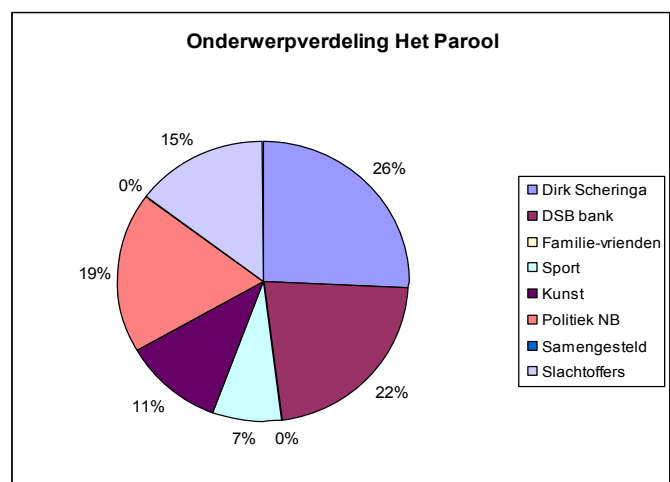
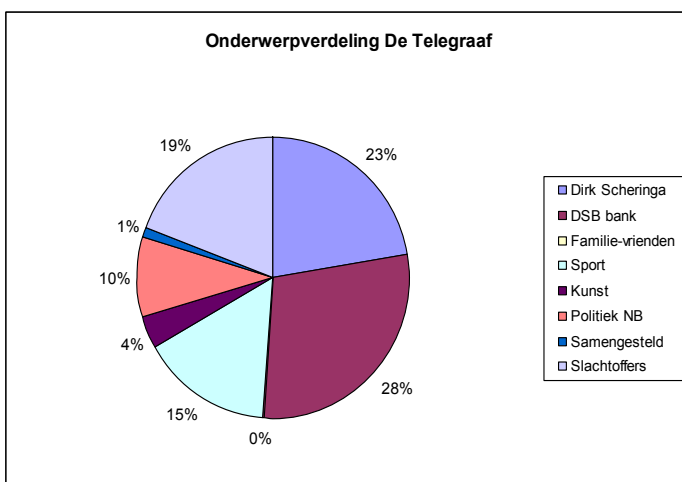
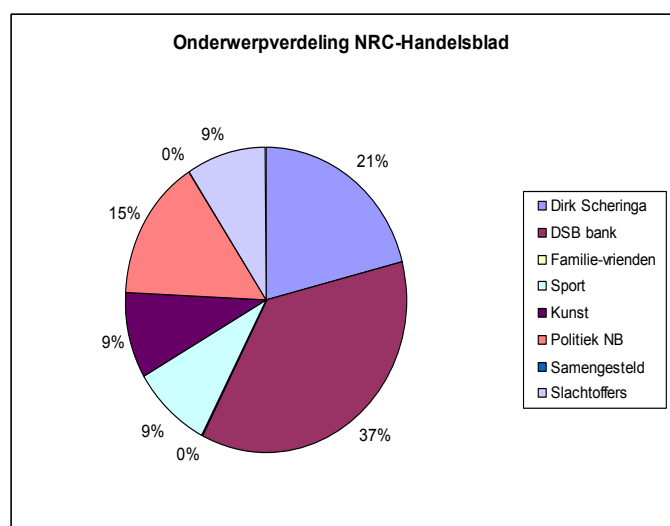
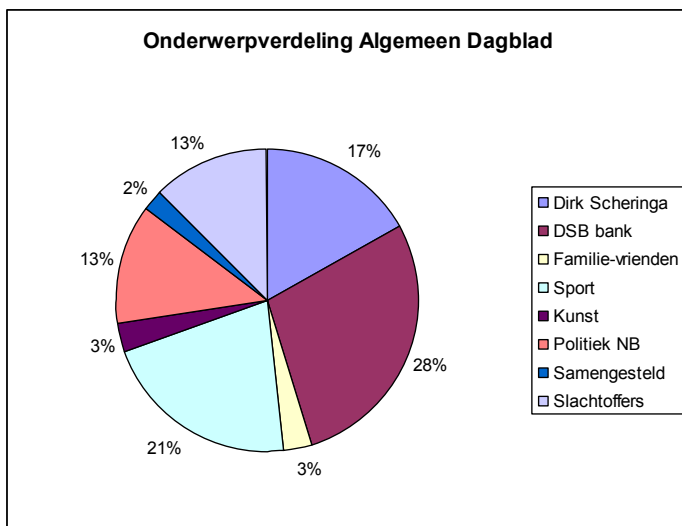
hoewel een groot deel van de foto's ook wordt afgenomen van een persbureau. Net als bij het Algemeen Dagblad plaatst De Telegraaf vaak geen bronvermelding bij de foto, dit komt onbetrouwbaar over. Het Parool neemt de meeste foto's af van een persbureau, van enkele foto's is de afkomst onbekend, twee foto's zijn gemaakt door een fotograaf in dienst van de krant. Bij Trouw is het aantal foto's afgenomen van een persbureau gelijk aan het aantal foto's genomen door een fotograaf in dienst van de krant. Acht foto's hebben geen bronvermelding. Dit zijn veelal pasfoto's. Het Financieele Dagblad neemt het gros van de foto's af van een persbureau. zestien foto's heeft de krant zelf genomen. Vier foto's hebben geen bronvermelding. Dit komt onder andere doordat het Financieele Dagblad enkele foto's in één beeld heeft samengevoegd zodat er een compilatie ontstaat. Bijvoorbeeld een beeld met hierin verschillende foto's met de bezittingen van DSB Beheer. Bij de Volkskrant is het opvallend dat zij van alle kranten veruit de meeste foto's zelf gemaakt heeft. Dit geeft de krant een betrouwbaar karakter en geeft aan dat zij het belangrijk vinden om bij de gebeurtenissen rond DSB aanwezig te zijn. De overige foto's zijn overgenomen van een persbureau of hebben geen bronvermelding. Dit staat echter nauwelijks in verhouding met de eigen genomen foto's.

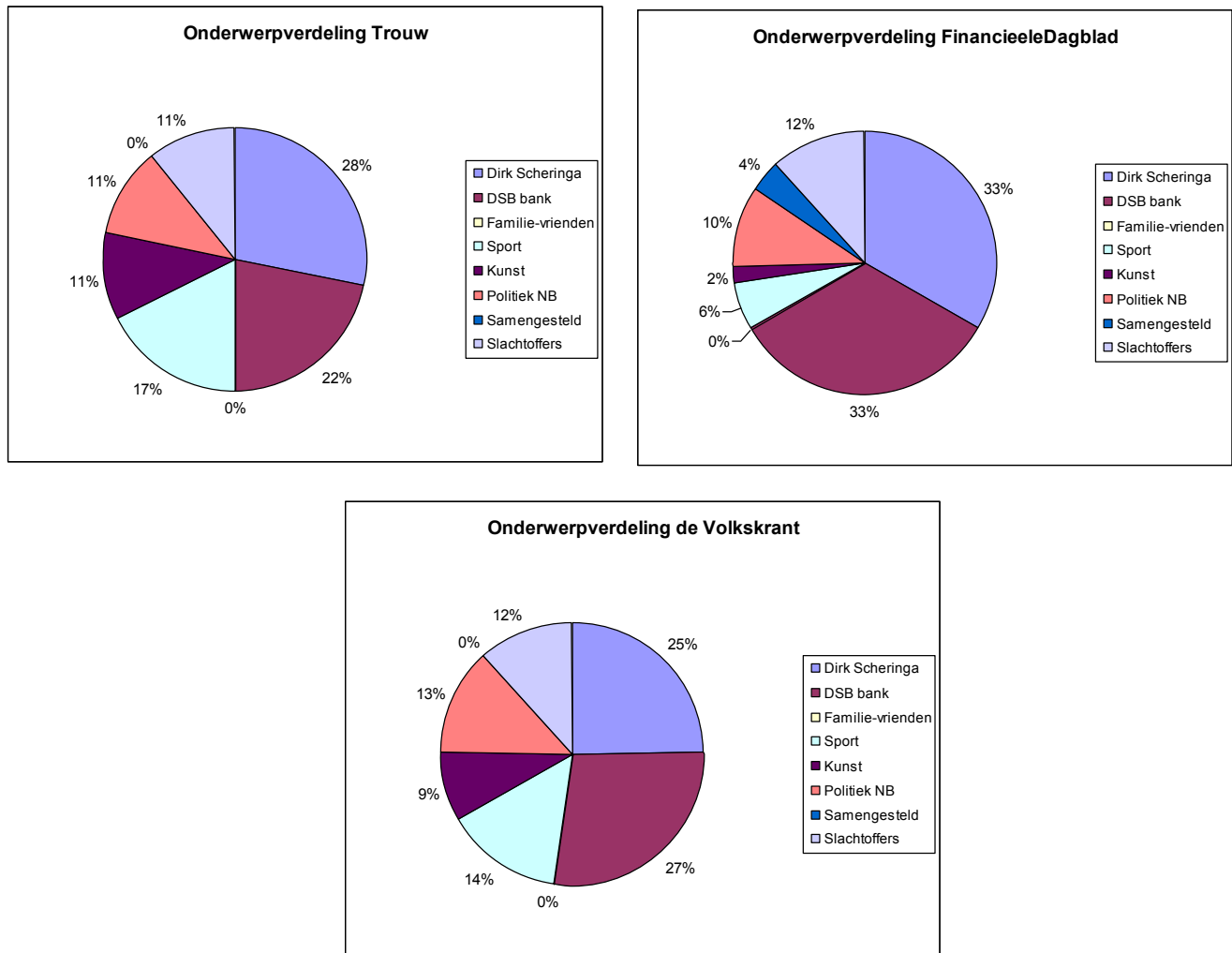
4.2 Beeldinhoudelijke analyses



Figuur 9: totale onderwerpverdeling

In figuur 9 is te zien hoe de onderwerp verdeling in het totaal ondergebracht is. Deze verdeling zal per krant door middel van een cirkeldiagram nader bekeken worden. De meeste gepubliceerde foto's vallen onder het onderwerp 'DSB Bank'. De kranten publiceren veelvuldig een foto van het hoofdkantoor in Wognum bij een artikel. Ook de (oud-) medewerkers spelen een prominente rol in de beeldberichterij. De tweede categorie is 'Dirk Scheringa'; hier valt 24 procent van de beeldberichterij onder. Bij veel artikelen is een pasfoto van Scheringa geplaatst. Daarnaast komt Scheringa veelvuldig op de foto's terug wanneer hij de rechtbank betreedt of een persconferentie geeft. Vijftien procent van de beeldberichterij valt onder de categorie 'Sport'. Deze categorie is onder te verdelen in de voetbal en de schaatssport. Op dertien procent van alle foto's zijn slachtoffers terug te vinden. Opvallend is dat relatief weinig gedupeerden op de foto's te zien zijn. Met name Jelle Hendrickx en Pieter Lakeman, de vertegenwoordigers van SSP en stichting Hypotheekleed staan met een foto in de krant. In twaalf procent van de beeldberichterij kwam Nout Wellink of Wouter Bos voor. Andere medewerkers van de Nederlandsche Bank of andere politici kwamen nauwelijks voor. Tevens kwamen de onderwerpen 'kunst', 'familie-vrienden' en 'samengesteld' niet vaak voor.





Figuur 10: onderwerpverdeling per krant

In figuur 10 is een verdeling gemaakt van de onderwerpen per krant.

Het Algemeen Dagblad: opvallend bij het Algemeen Dagblad is dat de categorie ‘Dirk Scheringa’ met zeventien procent van de foto’s het laagste scoort van alle kranten. De nadruk ligt bij de krant meer bij het onderwerp ‘DSB Bank’ en de categorie ‘Sport’. Het Algemeen Dagblad heeft een groot sportkatern, waarin de voetballers en schaatsers veelvuldig stonden afgebeeld. Het Algemeen Dagblad is de enige krant waarin de categorie ‘familie-vrienden’ voorkomt. Op deze foto’s is bijvoorbeeld Dirk Scheringa met zijn vrouw op een benefietgala te zien. De categorieën ‘slachtoffers’, ‘politiek en DNB’ en ‘samengesteld’ zijn gemiddeld. De categorie ‘kunst’ komt het Algemeen Dagblad niet vaak voor, deze categorie valt onder het gemiddelde.

Het NRC: onder de categorie ‘DSB bank’ vallen bij het NRC de meeste beelden van alle kranten. (37%). Het NRC laat de bank van een zeer zakelijk perspectief zien. Veel pasfoto’s

van oud-bestuursleden zijn ter verduidelijking bij een artikel geplaatst. Ook maakt het NRC veelvuldig gebruik van afbeeldingen van gebouwen van DSB Bank. De categorieën 'Politiek DNB' en 'Kunst' vallen boven het gemiddelde. Cultuur en kunst is een belangrijk onderdeel van de krant. De categorie 'sport', 'slachtoffers' en 'Dirk Scheringa' zijn minder dan het gemiddelde. De krant heeft geen uitgebreid sportkatern. Bij een paar artikelen is pasfoto van Scheringa geplaatst, echter dit aantal is gering. De categorie 'Familie en vrienden' komt evenals 'Samengesteld' niet voor. Het NRC heeft geen foto's 'in elkaar geplakt'.

De Telegraaf: Opvallend is dat bij de Telegraaf de categorie 'slachtoffers' beduidend groter is dan bij de rest van de dagbladen. De Telegraaf geeft persoonlijke verhalen van slachtoffers, dit ben ik minder tegen gekomen bij de andere kranten. De categorieën 'kunst' en 'politiek' vallen onder het gemiddelde. Dit valt te verwachten bij een 'sensatiekrant' zoals de Telegraaf bekend staat. De overige categorieën zijn nagenoeg gelijk aan het gemiddelde.

Het Parool: De categorie 'politiek en De Nederlandsche Bank' is met 19 procent van de foto's van alle kranten bij het Parool het grootst. Ook de categorie 'kunst' doet het goed bij Het Parool. De categorieën 'sport' en 'DSB-Bank' doen het minder goed in vergelijking met de andere kranten. De rest van de categorieën hangt onder het gemiddelde. Bij deze krant moet wel in het achterhoofd gehouden worden dat hier de minste foto's geplaatst zijn.

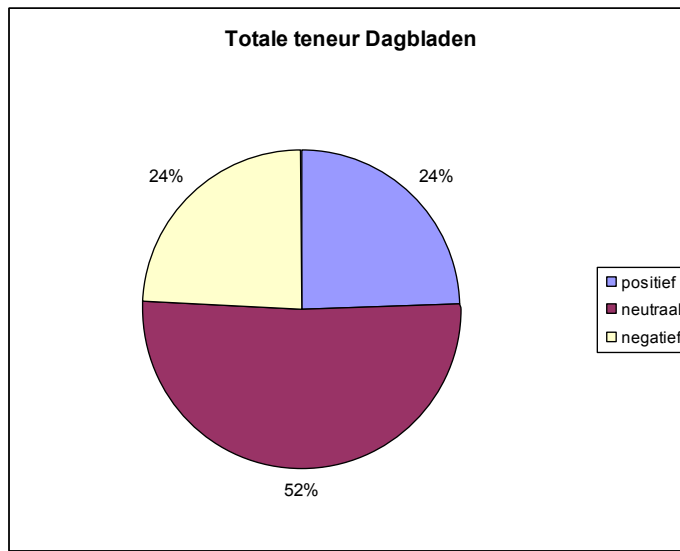
Trouw: Bij deze krant zijn een paar opvallende zaken te ontdekken. De categorie kunst ligt een stuk hoger dan gemiddeld. Daarnaast zijn meer foto's dan gemiddeld geplaatst binnen de categorie sport. Dit is opvallend omdat Trouw niet een apart uitgebreid sportkatern heeft zoals het Algemeen Dagblad en de Telegraaf. De categorieën 'slachtoffers' en 'DSB-bank' vallen onder het gemiddelde.

Het Financieele Dagblad: De categorieën 'Dirk Scheringa' en 'DSB-bank' zijn groter dan het gemiddelde. Het Financieele Dagblad plaatst bij een artikel over de DSB Bank vaak een foto met hierop het bankgebouw afgebeeld. Ook plaatst de krant ter verduidelijking vaak een pasfoto van een (oud-)medewerker of Dirk Scheringa. De categorieën 'Sport' en 'Kunst' zijn een stuk kleiner dan bij de rest van de kranten. De nadruk binnen deze krant ligt voornamelijk op economisch nieuws. Dit verklaart tevens dat de categorie 'politiek en DNB' en 'slachtoffers' kleiner is. Wel knipt de krant in foto's en toont deze als één foto, de categorie 'samengesteld' is hierdoor groter.

De Volkskrant: bij de Volkskrant is weinig opvallends te ontdekken. de categorie 'kunst' ligt met 9 procent boven het gemiddelde. De rest van de categorieën schommelen rond het gemiddelde. De diagram ziet er vrijwel hetzelfde uit als die van alle kranten tezamen.

Teneur:

Binnen dit onderdeel zal ik de teneur binnen de foto's behandelen. De teneur geeft de strekking van de foto weer. De inhoud van de foto kan positief, negatief of neutraal zijn en kan de opvatting van de kijker beïnvloeden. In eerste instantie zal de teneur van de sec foto behandeld worden. Daarna wordt gekeken of deze teneur hetzelfde blijft als de context erbij wordt genomen.

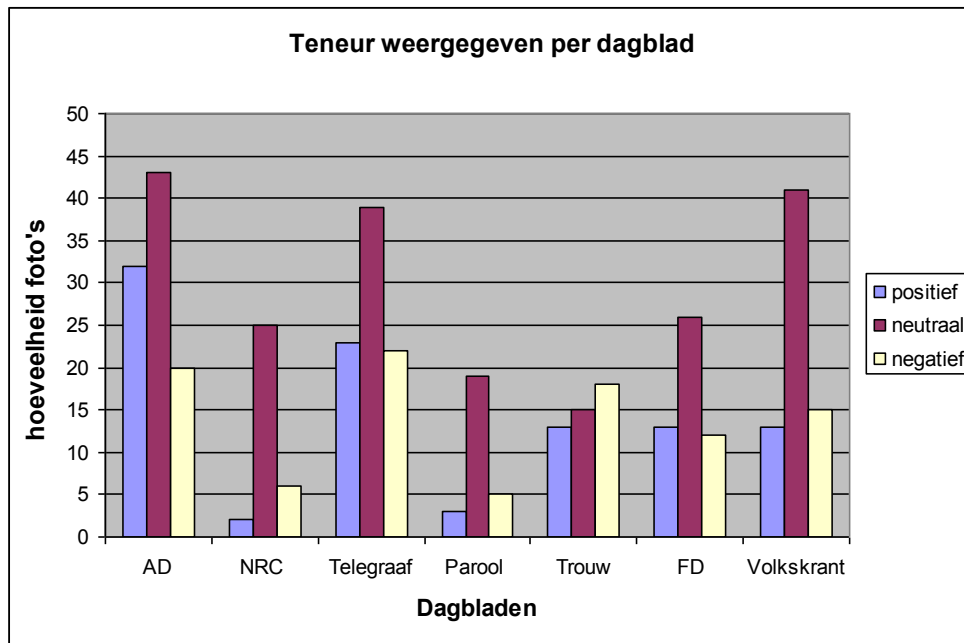


In Figuur 11 is de teneur van alle dagbladen te vinden. Binnen iets meer dan de helft van alle foto's is de teneur neutraal. Dit zijn bijvoorbeeld foto's van gebouwen, pasfoto's, mensen met een neutrale blik of bezittingen van de DSB Bank. Ongeveer een kwart van de op zichzelf staande beelden is positief. Dit zijn bijvoorbeeld foto's met lachende mensen erop en mensen die

Figuur 11: teneur dagbladen totaal

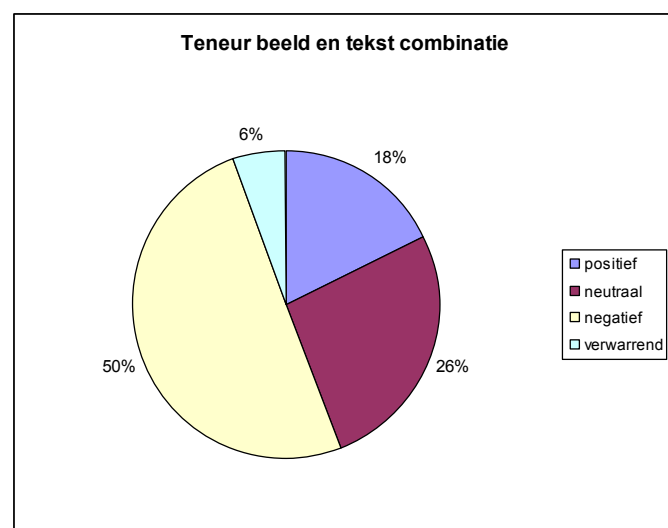
steun betuigen aan DSB. Het andere

kwart van de foto's heeft een negatieve teneur. Op deze foto's zijn bijvoorbeeld mensen te zien die bezorgd kijken, gedupeerden en demonstraties. Een enkele keer is sprake van tekst in de foto's; mensen die spandoeken dragen of een t-shirt dragen met hierop een tekst. Deze teksten zijn wel meegenomen binnen de teneur van de foto's. In figuur 12 (volgende pagina) is de teneur weergegeven per dagblad. Zes dagbladen hebben overwegend neutrale foto's geplaatst, alleen Trouw heeft overwegend negatieve foto's geplaatst. Het Algemeen Dagblad, De Telegraaf, Het Financieel Dagblad hebben meer foto's geplaatst met een positieve teneur dan een negatieve. Dit verschil is bij De Telegraaf en het Financieele Dagblad minimaal. Bij Het Algemeen Dagblad is het verschil groter. Het NRC, Het Parool, Trouw en De Volkskrant zijn negatiever. Deze kranten hebben meer foto's geplaatst met een negatieve teneur. Dit verschil is bij het Parool en De Volkskrant gering, maar bij Het NRC en Trouw groter.



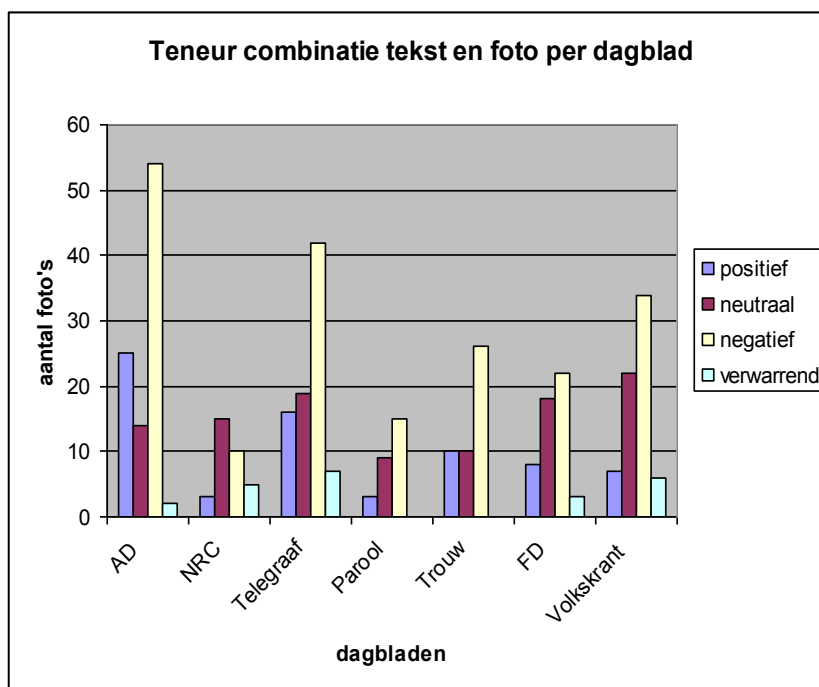
Figuur 12: teneur per dagblad

In Figuur 13 is de teneur van de combinatie beeld en tekst weergegeven van alle kranten tezamen. Opvallend is dat in Figuur 11 te zien was dat 208 foto's een neutrale teneur hadden. Dit aantal is met de combinatie tekst bijna gehalveerd naar 107 foto's. Een sterke stijging is waar te nemen bij de negatieve teneur. Dit aantal is iets meer dan verdubbeld. De positieve teneur is iets afgenomen in vergelijking met de opzichzelfstaande foto. Daarnaast is bij 23 foto's een verwarrende tekst geplaatst. De tekst en de foto zijn tegenstrijdig met elkaar en zijn daardoor verwarrend. In figuur 13, op de volgende pagina, is te zien dat met uitzondering van het NRC alle kranten nu overwegend negatief zijn. Meer dan de helft van de foto's geplaatst in het Algemeen Dagblad zijn in combinatie met de tekst negatief geworden. Dit komt doordat bij de neutrale foto's die zijn gepubliceerd in het Algemeen Dagblad onder andere de koppen 'Scheringa is schuldig aan val' (Algemeen Dagblad, 14-10-2009:2) en 'Topman niet aan te pakken' (Algemeen Dagblad, 14-10-2009:3) staan. Deze maken de teneur van de foto negatief. Het NRC is nog steeds overwegend neutraal, echter het aantal foto's is drastisch gedaald. In de vorige grafiek was 76 procent van de foto's neutraal, in de onderstaande grafiek is dit percentage gedaald naar 46 procent.



Figuur 13: teneur tekst en beeld gecombineerd

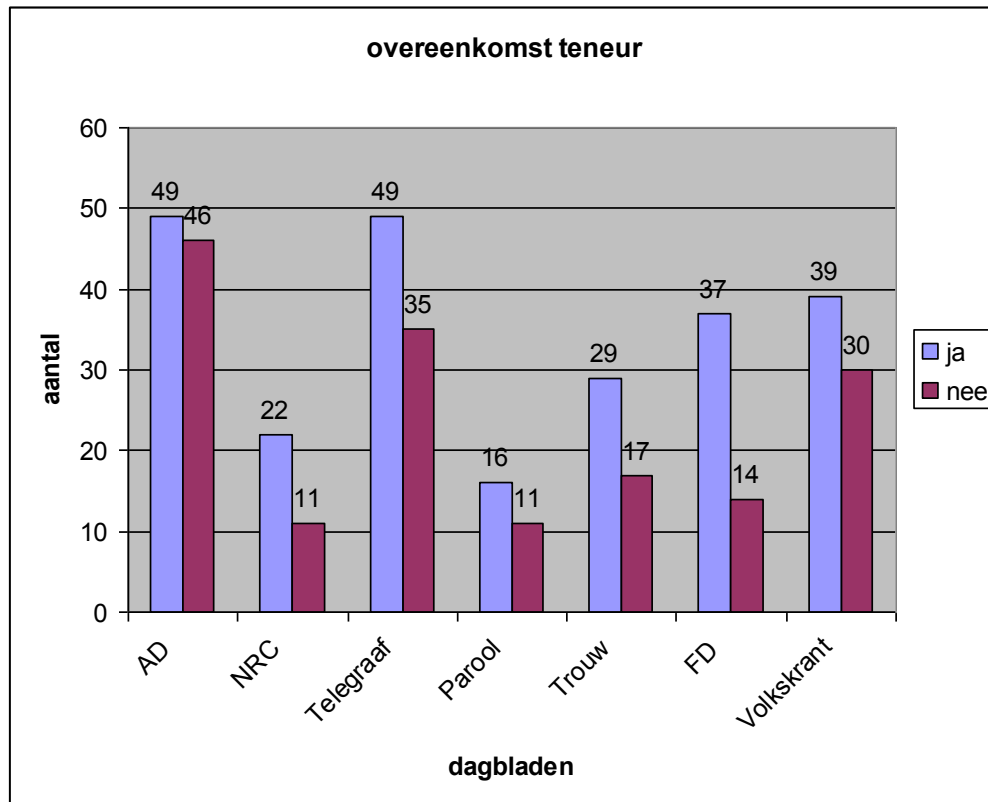
Bij een deel van de foto's in het NRC is een verwarrende tekst geplaatst. Zo is bijvoorbeeld een foto van twee AZ spelers geplaatst met de kop 'DSB met terugwerkende kracht in opspraak'. (NRC, 10-10-2009:15) Dit is een verwarrende kop, de DSB Bank en een sportduel worden hier naast elkaar gezet. De teneur van de foto's van de Telegraaf is in combinatie met de tekst een stuk negatiever geworden. Waar de Telegraaf in eerste instantie vijftig procent neutrale foto's publiceerde, is het in combinatie met tekst 50 procent negatieve foto's geworden. Dit komt doordat negatieve teksten geplaatst zijn bij neutrale en positieve foto's. Zo is bijvoorbeeld op 22 oktober de kop 'Scheringa sluist 45 miljoen weg' in De Telegraaf verschenen. (De Telegraaf, 22-10-09:1) Deze is geplaatst bij een neutrale foto van Scheringa. Voor Het Parool geldt hetzelfde verhaal, de positieve foto's zijn voor het grootste gedeelte nog steeds positief. De neutrale foto's hebben in combinatie met de tekst een negatieve teneur



Figuur 14: teneur tekst en beeld gecombineerd weergegeven per dagblad

gekregen. Dit komt doordat bijvoorbeeld bij een foto waarop Nout Wellink bij een gebouw afgebeeld staat de kop 'Dagen van DSB Bank zijn geteld' (Parool, 12-10-2009:1) geplaatst is. Bij Trouw heeft nog steeds het grootste gedeelte van de foto's een negatieve teneur. Het verschil met positief en neutraal is echter een stuk groter geworden. In eerste instantie had 39 procent van de foto's een negatieve teneur, dit is opgelopen naar 56 procent. De teneur binnen het Financieel Dagblad is tevens een stuk negatiever geworden. In eerste instantie had 25 procent van de foto's een positieve teneur, dit is gedaald naar 16 procent. De negatieve foto's zijn gestegen van 24 procent naar 43. Dit komt doordat bijvoorbeeld bij een lachende foto van Gerrit Zalm de kop 'Zalm is nog niet af van zijn verleden' geplaatst is. (Financieel Dagblad 15-09-2009:3) Hetzelfde geldt voor de Volkskrant, in eerste instantie had 49 procent van de foto's een neutrale teneur, na toevoeging van teksten is dit omgeslagen naar 59 procent negatieve teneur. Ook is de teneur bij negen procent van de foto's van de Volkskrant verwarrend. Dit is een hoog percentage. Dit komt onder andere doordat de kop 'Woekeraar of

knuffelbeer' bij een neutrale foto van Scheringa verscheen. (Volkskrant, 21-11-2009:5) De redactie van de Volkskrant geeft hiermee aan dat zij niet goed weten hoe zij Scheringa neer moeten zetten.



Figuur 15: overeenkomst teneur weergegeven per dagblad

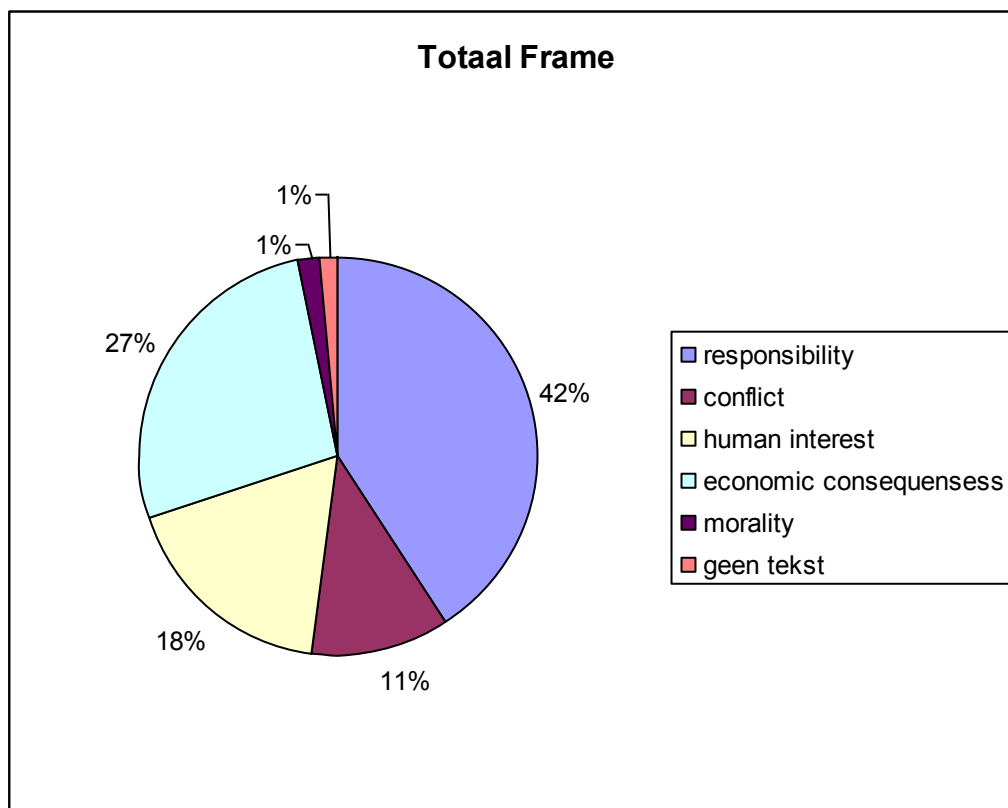
In figuur 15 is weergegeven in hoeveel gevallen de teneur van de foto's overeenkomt na plaatsing zonder en met de context. Het Algemeen Dagblad scoort hierbij zeer laag. Van de 95 foto's komen maar 49 foto's overeen, dit is iets meer dan de helft (52 procent). Bij het NRC komt 2/3 van de foto's overeen en bij De Telegraaf komt 41 procent van de foto's niet overeen, de Telegraaf is dus iets betrouwbaarder dan het Algemeen Dagblad. Bij het Parool komen 11 van de 27 geplaatste foto's niet overeen dit is 40 procent dat niet overeenkomt. Bij Trouw ligt dit percentage met 36 procent 4 procent lager. Het Financieele Dagblad heeft de meeste passende foto's bij de verhalen geplaatst. 73 procent van de foto's komt qua teneur met of zonder tekst overeen. Bij De Volkskrant ligt dit percentage maar op 57 procent. Het Financieele Dagblad is het betrouwbaarst (73 %) gevolgd door het NRC (67%), Trouw (63%), Parool (60%), Telegraaf (59%), De Volkskrant (57%) en Het Algemeen Dagblad (52 %). Dit is weergegeven in tabel 4.

overeenkomst teneur in procenten	
AD	51,71 %
NRC	66,66 %
Telegraaf	58,33 %
Parool	59,26 %
Trouw	63,04 %
FD	72,55 %
Volkskrant	56,52 %

Tabel 4: overeenkomst teneur in procenten

4.3 Frame:

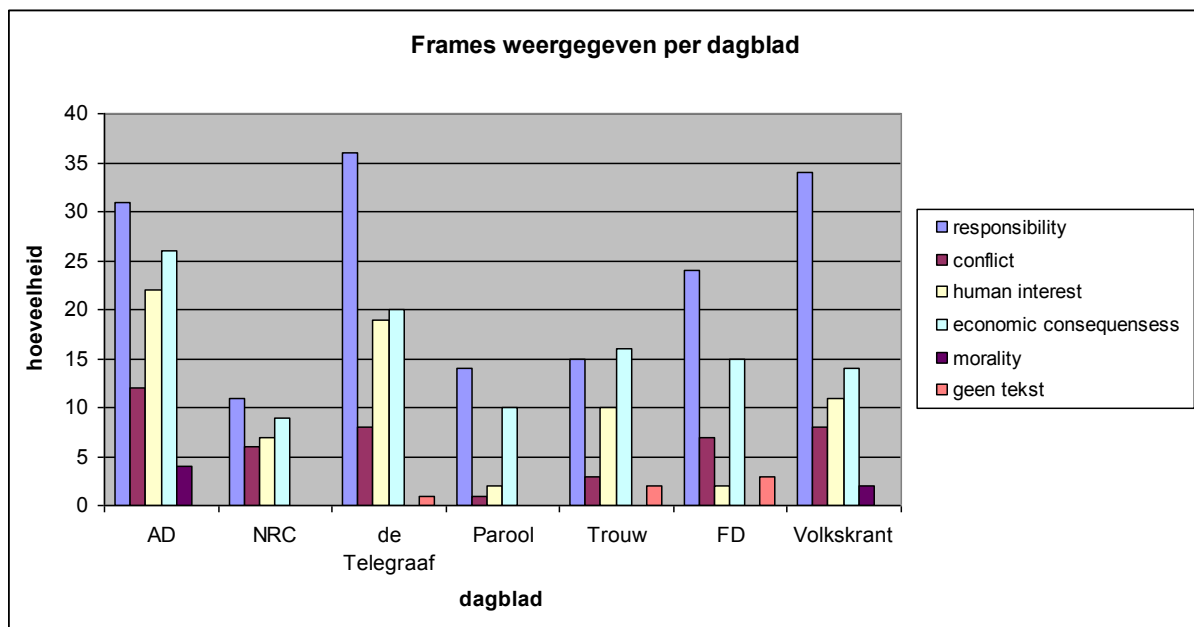
In dit gedeelte wordt dieper ingegaan op het framen binnen de berichtgeving. Ieder artikel is gelezen en bekeken of bepaalde van te voren uitgekozen steekwoorden binnen het artikel aanwezig waren. Aan de hand van deze steekwoorden werd bepaald of de berichtgeving onder één van de frames van Semetko en Valkenburg valt.



Figuur 16: totaal van frames

In figuur 16 is het totale aantal frames te zien dat in de artikelen naar voren komt. In 42 procent van de artikelen (165 keer), kwam het responsibility frame naar voren. Dit houdt in dat binnen het artikel werd geschreven over een eventuele schuldvraag, verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid. Het is niet verassend dat dit aantal zo hoog is, het onderwerp betreft de val van een financiële instelling, waar veelvuldig naar redenen gekeken is waarom de bank

onderuit is gegaan. Met 27 procent (111 keer) staat het economic consequensess op de tweede plaats. Binnen de artikelen is geschreven dat de economische gevolgen op lokaal, nationaal, binnen bedrijven, gezinnen, sporters duidelijk werd. Omdat de DSB Bank een financiële instelling was, had de val veel economische gevolgen. Artikelen met hierin de economische gevolgen voor de sponsoring van sportploegen, ontslagen werknemers en gedupeerden kwamen veelvuldig terug. Ook kwam de afwikkeling van het faillissement veelvuldig naar voren. Op de derde plaats met 18 procent (72 keer) kwam het human interest frame voor. Binnen de artikelen met frame kwam een menselijke ondertoon naar voren. Schrijvende verhalen van gedupeerden en ontslagen werknemers kunnen hier als voorbeeld dienen. Voor 11 procent (45 keer) kwam het conflictframe binnen de artikelen naar voren. Binnen deze artikelen werd geschreven met een strijdvaardige toon. Pieter Lakeman is de strijd aangegaan met de DSB Bank, in de artikelen wordt geschreven over confrontatie, genadeslag en verslagen. Binnen één procent van de artikelen (6 stuks) kwam het moralityframe naar voren. Binnen deze artikelen is geschreven hoe iemand zou moeten handelen. Bij een paar foto's was nauwelijks tot geen tekst geplaatst, deze foto's zijn ingedeeld onder het kopje 'Geen tekst'. Bij sommige artikelen kwamen meerdere frames naar voren, het frame dat het duidelijkst naar voren kwam is weergegeven.



Figuur 17: Frames weergegeven per dagblad

In figuur 17 zijn de zojuist ingedeelde frames, per dagblad nader bekeken. Bij zes van de zeven dagbladen komt het responsibility frame het meeste voor, behalve bij Trouw, hier overheerst nipt het economic consequensessframe. Dit komt overeen met de bevindingen uit de voorgaande grafiek.

Weergegeven in procenten	AD	NRC	de Telegraaf	Parool	Trouw	FD	Volkskrant
responsibility	33%	34%	42%	52%	33%	47%	49%
conflict	13%	18%	10%	4%	7%	14%	12%
human interest	23%	27%	23%	7%	22%	4%	16%
economic consequensess	27%	21%	24%	37%	34%	29%	20%
morality	4%	0%	0%	0%	0%	0%	3%
geen tekst	0%	0%	1%	0%	4%	6%	0%

Tabel 5: frames in procenten

Het Algemeen Dagblad: Bij het AD komt het meest het responsibility frame voor. In het Algemeen Dagblad van 13 oktober is het volgende geschreven: *‘Het vertrouwen is weggestroomd uit de bank van Dirk Scheringa (59). De Wognumse multimiljonair gaf iedereen gisteren de schuld van de teloorgang van zijn imperium. Maar als er een schuldig is, dan is hij het zelf.’* (Algemeen Dagblad, 13-10-09:2)

En op 14 oktober: *‘Zalm voelt zich niet schuldig aan val DSB’* (Algemeen Dagblad, 14-10-09: 3) Binnen deze artikelen gaat het om degene die verantwoordelijk zijn voor de val van de DSB Bank.

Het economic consequensessframe volgt met vijf artikelen verschil het responsibilityframe op. Binnen het Algemeen Dagblad is dit met name terug te vinden in het sportgedeelte van de krant, de economische gevolgen van de schaatsploeg en AZ worden veelvuldig doorgenomen. Zo wordt bijvoorbeeld op 13 oktober geschreven: *‘In een klap is AZ op deze dag de glans van z'n dit jaar veroverde landstitel kwijt. De spelersgroep vraagt zich af wat de contracten in de toekomst nog waard zijn en het personeel in het DSB-stadion weet niet eens of iedereen straks nog een baan heeft.’* (Algemeen Dagblad, 13-10-09:2) Hieruit blijkt de economische onzekerheid na de val van de bank voor AZ.

Er zijn 22 artikelen in het Algemeen Dagblad geplaatst met het human interestframe, binnen deze artikelen komen bijvoorbeeld schrijnende verhalen van gedupeerden, werknemers naar voren, maar komt ook een emotionele Scheringa in beeld zoals op 16 oktober 2009: *‘Dirk Scheringa op de persconferentie; ‘ik heb niets meer, alleen mijn eigen huis nog’’* (Algemeen Dagblad, 16-10-09:3)

Bij het conflictframe zijn conflicten naar voren gekomen, het Algemeen Dagblad schrijft bijvoorbeeld op 16 oktober de woorden *‘dirk is stijdvaardig’* (Algemeen Dagblad, 16-10-09: 24) waaruit duidelijk wordt dat Dirk Scheringa nog steeds aan het ‘vechten’ is voor zijn bank.

Bij het NRC komt tevens het responsibilityframe het meeste voor, in de gepubliceerde artikelen wordt geschreven met de woorden *‘Hoe komt het dat de bank onder curatele staat?’* (NRC, 12-10-09:3) binnen het artikel wordt gezocht naar de verantwoordelijke van de val van

de bank. De hoeveelheid artikelen per frame ligt bij het NRC zeer dicht bij elkaar. Na het responsibilityframe volgt net als bij het Algemeen Dagblad het economic consequensess frame, dit uit zich in de krant door artikelen zoals op 13 oktober: *'acht vragen over hoe het nu verder gaat voor klanten'* (NRC, 13-10-09: 13) binnen dit artikel worden de economische gevolgen uitgemeten. Deze komen ook naar voren in artikelen die gaan over sport en kunst. De krant vraagt zich af wat er precies met de schilderijen gaat gebeuren nu het museum waar ze in zouden komen te hangen niet meer afgebouwd wordt. Opvallend is dat in een groot deel van de artikelen geplaatst in het NRC een human interestframe voorkomt. Dit was eerder te verwachten bij De Telegraaf en het Algemeen Dagblad. Het NRC heeft bijvoorbeeld een achtergrondartikel geplaatst over een ontslagen werknemer van de bank. Hier komen de termen emotioneel, huilen en radeloos in voor. Een moralityframe komt bij het NRC niet voor.

Net als bij het NRC en het Algemeen Dagblad komt het responsibilityframe bij De Telegraaf het meeste voor. Dit frame heeft een grote voorsprong op de overige frames. In de Telegraaf wordt veelvuldig gezocht naar de verantwoordelijke voor de val van de DSB. Zo is bijvoorbeeld op 13 oktober een artikel geplaatst met in de lead de tekst: *'Dirk Scheringa kan persoonlijk aansprakelijk gesteld worden door schuldeisers voor het omvallen van zijn DSB Bank in verband met het plegen van een economisch delict.'* (Telegraaf, 13-10-09:1) En op 15 oktober *'In die tijd trokken de koepelorganisatie het Verbond van Verzekeraars en tussenpersonen aan de bel bij het ministerie, zo beweert het Verbond. Ook werden de wanpraktijken bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM) aangezwengeld. Niemand greep toen echter in.'* (Telegraaf, 15-10-09:1)

Het economic consequensessframe komt 20 keer voor, op de voet gevolgd door het human interestframe dat 19 keer voorkomt. Dit getal is lager dan bij het Algemeen Dagblad. In de Telegraaf komen gedupeerden aan het woord. In veel van de artikelen staan woorden als *meeleven, emoties en huilen*. Ook wordt in de artikelen waar de werknemers aan het woord zijn vaak gesproken over het wij gevoel (familie). Er wordt binnen de Telegraaf met opvallende woorden gesproken bijvoorbeeld in een artikel op 22 oktober 2009 *'Walgelijk. Kunst weghalen? Dat doe je toch niet? DNB Gluiperds'* en *'Dan met een snik in de keel: Dit was zó mooi, dat kunnen we niet laten kapotmaken, dat mag toch niet.'* (Telegraaf, 22-10-09: 5) Uit deze woorden blijkt de emotionele lading. Acht keer was sprake van een conflictframe, binnen de artikelen wordt met name ingezoomd op Pieter Lakeman. Met name over de aanval

op DSB en later De Nederlandse Bank. Op 17 oktober werd geschreven; *‘Maar nooit was zijn aanval zo buiten alle proportie als in de afgelopen weken. Voor vriend en vijand staat vast dat hij daarmee niet het belang van de gedupeerden van DSB diende’* (Telegraaf, 17-10-09:5) Bij de Telegraaf komt geen moralityframe voor, eenmaal is een losse foto zonder begeleidende tekst geplaatst.

Bij het Parool komt tevens het responsibility frame het meest voor, 14 keer gevolgd door het economic consequensessframe. Binnen de artikelen waar een responsibilityframe voor kwam werd geschreven over de schuldvraag en wie de verantwoordelijkheid voor de val van de bank moet nemen. Bij artikelen waar het economic consequensesses frame de overhand had werd gesproken over de financiële gevolgen en toekomst voor gedupeerden, de sporttak en de kunst. Hier werd geschreven in woorden als *angst voor de gevolgen, toekomst, consequenties*. Het human interest en conflictframe komen bij het Parool weinig voor. Het Parool heeft de minste foto's in de krant geplaatst.

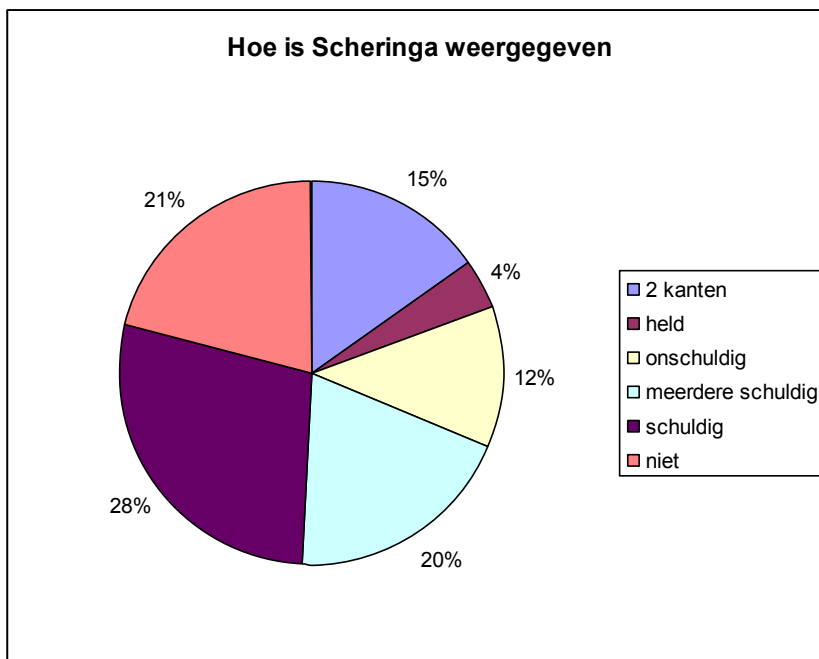
Trouw is het enige dagblad waarbij het economic consequensessframe het meeste voorkomt. Dit frame komt 16 keer voor, gevolgd door het responsibilityframe dat 15 keer voorkomt. In de artikelen waar het economic consequensessframe voorkomt is geschreven over de economische gevolgen en eventuele (persoonlijke) crisis die de val kan veroorzaken. Zo ook op 13 oktober: *‘Wat betekent de crisis bij de DSB Bank voor voetbalclub AZ en de schaatsploeg? Vooral voor de schaatsers zijn het bange dagen’* (Trouw, 13-10-09:4) Ook geeft Trouw de economische consequenties van het faillissement weer. Zo heeft de krant op 21 november een artikel geplaatst waarin uitgelegd wordt hoe de val van DSB Beheer de bouw van het Scheringa Museum beïnvloed. In de artikelen waar een responsibilityframe gaat het voornamelijk over de schuldvraag en verantwoordelijkheid.

Ook het human interestframe komt redelijk vaak voor, 10 keer in totaal. De journalisten hebben in deze gevallen gebruik gemaakt van persoonlijke verhalen, maar ook Dirk Scheringa.

In het Financieele Dagblad is het meest voorkomende frame het responsibilityframe met 24 stuks, het dagblad legt naast de DSB Bank de nadruk op de verantwoordelijkheid van De Nederlandsche Bank en de AFM. Zo schreef het Financieele Dagblad op 8 oktober de kop *‘Lakeman wil ook DNB dagen in zaak DSB’*, (Financieele Dagblad, 8-10-09:15) het artikel komen de woorden, *medeplichtig, aansprakelijk* voor. Het economic consequensessframe

komt na het responsibilityframe het meeste voor. In 15 van de gepubliceerde artikelen werd gesproken over de economische consequenties. Waar bij andere kranten de nadruk lag op de slachtoffers, sportwereld en de slachtoffers, komt bij het Financieele Dagblad ook de consequenties van de bankrun naar voren. Zo is op 3 oktober een artikel *'Als het opnemen van geld was doorgedaan in hetzelfde tempo dan was er voor meer dan euro 500 mln weggehaald.'* (Financieele Dagblad, 3-10-09:1) Het conflictframe komt voor in 7 artikelen. Hier vallen artikelen onder die gaan over demonstraties, maar ook de strijd tussen Lakeman en de Bank en de strijd tussen Hendrickx en Lakeman, zo blijkt uit een artikel van 7 oktober 2009 met de titel: *'Achter actiegroepen in DSB affaire gaat scherpe machtsstrijd schuil.'* (Financieele Dagblad, 7-10-09:11) Het human interest komt maar in twee artikelen voor, het moralityframe komt niet voor. Bij vier foto's is geen tekst geplaatst, dit zijn vaak pasfoto's van Scheringa met een verwijzing naar een andere pagina.

In de Volkskrant komt het responsibilityframe met 34 artikelen het meeste voor. Net als bij de andere kranten zoekt de krant de verantwoordelijkheid voor de val van de DSB Bank en de verantwoordelijkheid voor de slachtoffers. Dit uit zich in de krant door het gebruik van de woorden *verantwoordelijkheid, DNB had moeten ingrijpen*. Opvallend is dat in vergelijking met het Financieele Dagblad, de DNB en AFM het vaak ontgelden. Na het responsibilityframe komt het economic consequenseness frame het meeste voor, zo schrijft de Volkskrant bijvoorbeeld op 24 oktober over de economische onzekerheid voor de leden van de DSB schaatsploeg, ook binnen de kunstwereld komt economische onzekerheid voor na de val van de DSB Beheergroep. Het human interestframe komt iets meer voor dan het conflictframe. Bij de Volkskrant komt een paar keer het moralityframe voor, binnen de artikelen komen normen en waarden voor. Zo is bijvoorbeeld op 10 oktober een artikel verschenen met de titel *'Onder druk van een gladjakker'* (de Volkskrant, 10-10-09:39). Binnen dit artikel is onder andere geschreven over het moraal van de DSB. *'Moreel mag DSB over de schreef zijn gegaan, juridisch bleven de contracten binnen de grenzen van de wet'* (de Volkskrant, 10-10-09:39).



Figuur 18: weergave Scheringa

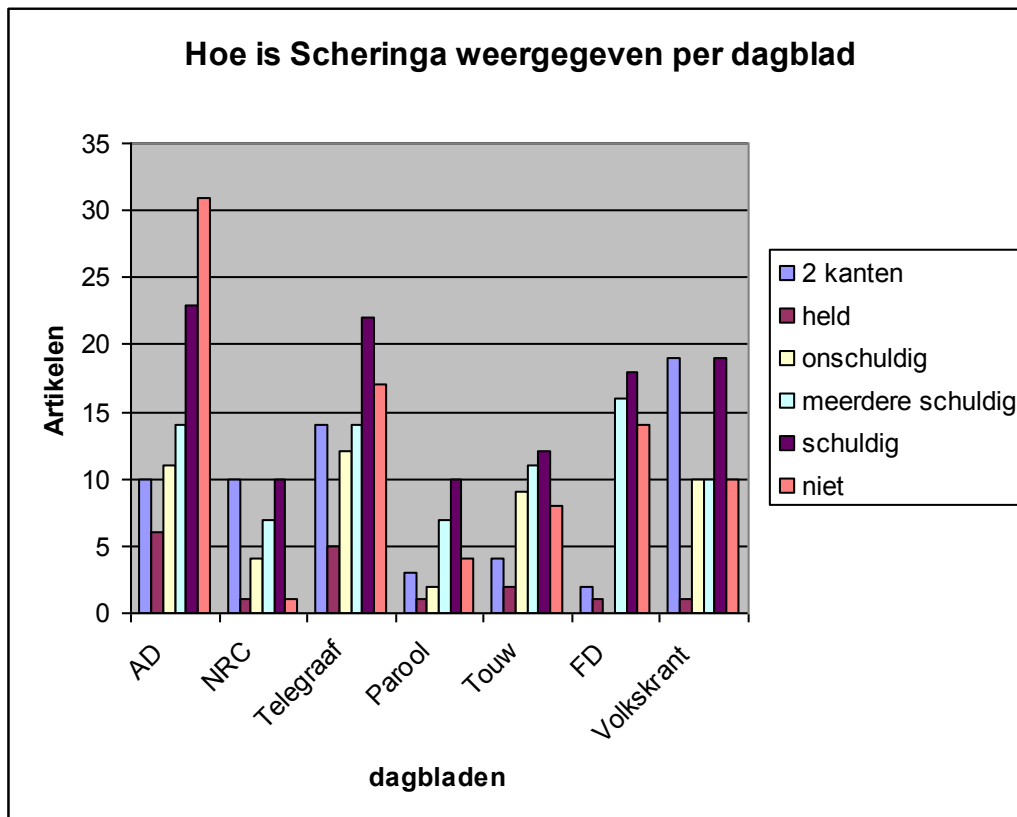
schuldig, meerdere schuldig of dit wordt niet uit het artikel duidelijk.

Uit figuur 18 blijkt dat Scheringa in meer dan een kwart 28 % van de geschreven artikelen als hoofdschuldige neergezet wordt. In 21 procent van de gevallen is het niet duidelijk wie de schuldige is. In twintig procent van de gevallen worden meerdere schuldigen aangewezen, zowel DNB, DSB als de AFM. In 15 procent van de artikelen is Scheringa van twee kanten bekeken, aan de ene kant is hij een schurk, aan de andere kant een held. In 12 procent van de gevallen komt Scheringa als onschuldig naar voren, in vier procent van de artikelen als held.

In figuur 19 is het verschil per krant te zien hoe Scheringa is weergegeven. In het Algemeen Dagblad komt Scheringa vaak niet in het artikel voor, terwijl het NRC en de Telegraaf, het Parool, Trouw en het Financieele Dagblad Scheringa het meeste als schuldige aanwijzen. De Volkskrant belicht Scheringa van twee kanten, als woekeraar en knuffelbeer en wijst hem als schuldige aan. Opvallend is dat het Financieele Dagblad Scheringa niet als onschuldig ziet, terwijl de andere kranten ten minste twee artikelen hebben geplaatst waar dit wel naar voren komt.

Scheringa:

Alle dagbladen zoeken naar de verantwoordelijke van de val de DSB bank. Hier wordt veelvuldig met de vinger gewezen naar Dirk Scheringa, Nout Wellink, Wouter Bos en de Autoriteit Financiële Markten. In de onderstaande grafiek is weergegeven hoe Dirk Scheringa is weergegeven. Als woekeraar en knuffelbeer (2 kanten), als held, onschuldig,



Figuur 19: weergave Scheringa per dagblad

H 5: Kwalitatief onderzoek

In dit hoofdstuk is de kwalitatieve inhoudsanalyse van de beeldberichtgeving rond Dirk Scheringa weergegeven. De categorieën waaruit een keuze is gemaakt zijn; Algemene sfeer, afbeeldingen van Dirk Scheringa, afbeeldingen van supporters DSB en beelden van politiek/De Nederlandsche Bank. Bij de analyse is getracht objectiviteit in het oog te houden, echter de analyse is onderhevig aan mijn eigen referentiekader. In de bijlage zijn de foto's groot bijgevoegd.

5.1 Algemene Sfeer

Foto 1:

Krant: Het Algemeen Dagblad

Datum: 13 oktober 2009

Plaats: Binnenland pagina 2

Onderwerp: DSB Bank

Grootte: 3 kolommen

Kop: 'Scheringa is schuldig aan val'



Onderschrift: *'Terwijl de curatoren het hoofdkantoor van de DSB bank in Wognum binnen gaan worden de geldautomaten bij de filialen buiten gebruik gesteld. Geld opnemen was gisteren niet meer mogelijk. Rekeninghouders kunnen nog tot en met morgen 250 euro per dag bij andere banken pinnen.'*

1.) Pose/houding: Drie personen lopen in pak een bankgebouw binnen, de ruggen van de personen zijn gebogen. Op de voorgrond van de foto staat een bewaker, door de plaats van deze persoon lijkt het alsof deze als het ware in de foto is geplakt. De bewaker staat met zijn handen voor zijn middel en kijkt serieus de camera in. Het lijkt wel alsof de bewaker de fotograaf in de gaten houdt. De persoon rechts op de foto is al bijna bij de ingang en recht zijn rug. De twee andere personen die het gebouw binnen gaan staan een stuk krommer. Gezichtsuitdrukkingen zijn te onscherp om op de foto te kunnen waarnemen.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: de achtergrond bestaat voor het grootste gedeelte uit de ingang van het hoofdkantoor van de DSB Bank in Wognum. Dit staat niet op het gebouw zelf. Herkenningspunt zijn de rode raam en deurkozijnen die veelvuldig in de media zijn verschenen. Aan de linker kant van het gebouw zijn geblindeerde ramen te zien. Om bij de ingang te komen is het noodzakelijk om de trap te nemen.

- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: Binnen deze foto is door de fotograaf gebruik gemaakt van een camerastandpunt op normale hoogte. Dit is te zien aan de bewaker. Deze staat op normale hoogte. Doordat de drie mannen een trap op gaan voordat zij bij de ingang van de bank zijn, lijkt het vanuit deze personen bekeken alsof de foto van onderaf is genomen. De fotograaf legt zo de nadruk op de drie personen die bank binnen gaan.
- 4.) Syntaxis: Drie personen lopen de ingang van de DSB Bank binnen, de twee die de trap op lopen, hebben een gebogen houding. Het lijkt wel alsof ze hiermee een last aangeven die ze voelen op het moment dat ze trap oplopen. Op het moment dat de ingang bereikt is wordt de rug gerecht en zijn de personen klaar om met rechte rug (sterk, ferm, vol zelfvertrouwen) aan een moeilijke taak te beginnen. De bewaker op de voorgrond geeft aan dat wat binnen in het gebouw gebeurt, alleen voor bepaalde betrokken mensen is.
- 5.) Derde effect: naast de foto is een afbeelding geplaatst waar een pinautomaat op afgebeeld is. Op deze automaat is een briefje geplakt 'Tijdelijk buiten gebruik'. Doordat deze afbeelding naast dit beeld is geplaatst, wordt de suggestie gewekt dat de problemen bij de DSB Bank voor de klant, consument menens is. Door middel van de brief bagatelliseert het bedrijf de problemen door aan te geven dat deze van tijdelijke aard zijn.
- 6.) Relatie tekst foto: Binnen de foto zelf komt geen tekst voor. Uit het onderschrift is te halen dat de mannen die het gebouw binnen lopen curatoren zijn die het faillissement van de DSB Bank zo goed mogelijk moeten gaan afwickelen. De tekst is bij deze foto van essentieel belang om de foto zo goed mogelijk te begrijpen.

Foto 2:

Krant: NRC

Datum: 19 oktober 2009

Plaats: 11 economische pagina

Onderwerp: Slachtoffers

Grootte: 5 kolommen.

Kop:

Onderschrift: 'AZ verloor gisteren van FC Twente. Supporters van AZ hadden een spandoek naar Enschede meegebracht met de tekst 'Dirk onze held'. De aanhang van FC Twente schermde met teksten als 'Dirk Scheringa Belazert' en 'Spelen we nu tegen de reservebank?'

- 1.) Pose/houding: Op de voorgrond van de foto is een voetballer te zien die het spel in de gaten houdt. Achter de voetballer is een tribune te zien met hierop honderden mensen. Deze mensen staan zoals gewend is van voetbalsupporters.



- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Op deze foto zijn geen andere objecten of gebouwen te zien. Het is duidelijk dat de foto genomen is in een voetbalstadion. De voetballer op de voorgrond geeft dit aan. Achter de voetballer is reclame geplaatst. Deze reclame geeft de rand aan van het veld en geeft aan waar de tribune begint. Op de tribune lijken de supporters erg rustig te zitten.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: Het camerastandpunt is ten opzichte van de voetbalspeler hoger dan normaal. Deze man is vanaf zijn middenrif te zien op de foto. Het publiek staat volledig op de foto. De fotograaf heeft zijn camera op het publiek gericht en maakt zo duidelijk dat het de fotograaf om het publiek te doen is.
- 4.) Syntaxis: Het is duidelijk dat de fotograaf het publiek op de foto wilde zetten. Het draait om de foto helemaal om de tekst 'Dirk Scheringa Belazert' afgekort DSB. De nadruk wordt hier extra op gevestigd doordat de beginletters in het rood zijn gedrukt. De mensen die in het publiek zitten zijn boos op Scheringa en laten dit weten via een spandoek bij een voetbalwedstrijd van AZ. Dit zal waarschijnlijk de aanhangers van de tegenpartij zijn.
- 5.) Derde effect: geen sprake van een derde effect. In de buurt van de foto is geen andere foto geplaatst.
- 6.) Relatie tekst foto: In de foto zelf is de tekst geplaatst 'Dirk Scheringa Belazert'. Deze tekst geeft de boosheid van het publiek weer. Het spandoek geeft de foto zijn betekenis en is het object dat de aandacht trekt. Het onderschrift is verwarrend, in dit onderschrift staat het tegendeel van wat op de foto te zien is. Het is verrassend dat het NRC besloten heeft om de foto met negatieve tekst te plaatsen in plaats van de foto's met positieve leuzen erop.

Foto 3:

Krant: De Telegraaf

Datum: 13 oktober 2009

Plaats: 3 binnenland

Onderwerp: slachtoffers

Grootte: 4 kolommen

Kop: 'Wognum leeft mee'



Onderschrift: *'Nieuwsgierigen verzamelen zich bij de ingang van het DSB hoofdkantoor in Wognum, het dorp is in sterke mate afhankelijk van het bankbedrijf'*

- 1.) Pose/houding: Op de foto zijn vijf mensen aanwezig, in de leeftijdscategorie tussen de 35 en 65. De mevrouw op de voorgrond kijkt bedenkelijk langs de camera heen in de verte. De andere personen staan in een groepje en het lijkt alsof de personen een conversatie met elkaar

hebben. Een man heeft zijn fiets aan de hand en het lijkt alsof hij net is afgestapt om een praatje te maken. De uitdrukkingen op het gezicht zijn moeilijk te onderscheiden. De achterste man heeft een grimas op zijn gezicht. De oudere man kijkt verschrikt, de vrouw achter in de foto kijkt naar de verte.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: De personen staan voor een hek met daarachter het hoofdkantoor van de DSB Bank in Wognum. Het logo en de naam van de bank staan op het gebouw gemonteerd. De personen staan op de weg vlak voor de ingang van het openstaande hek, volgens een verkeersbord mag hier maar 10 kilometer per uur gereden worden.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is genomen vanuit normaal perspectief. Dit is te zien aan de vrouw die op de voorgrond staat, haar bovenlichaam is te zien. Doordat de andere personen iets naar achter staan, zijn zij bijna volledig gefotografeerd. Opvallend is dat het gebouw van de DSB bank niet volledig op de foto is gezet.

4.) Syntaxis: Vijf mensen nemen polshoogte bij de bank die de laatste tijd veelvuldig in de media is gekomen. Waarschijnlijk willen de mensen met eigen ogen zien hoe het op dat moment met de bank was. Gaat hij omvallen? Hoe reageren mensen die het hek binnen mogen? Wellicht is een van de omstanders klant bij de bank.

5.) Derde effect: Boven de afbeelding zijn vier foto's geplaatst waar mensen op staan, omstanders, een klant en de slager. Zij mogen hun mening geven over de onrust van de DSB Bank de impact van deze portretten op de bijgaande foto van het bankgebouw is groot. Het publiek ziet de menselijke gezicht achter het DSB drama.

6.) Relatie tekst foto: Met het onderschrift wordt aangegeven dat de omstanders nieuwsgierig zijn. Uit het artikel blijkt dat het dorp sterk afhankelijk is van de DSB bank. De foto correspondeert niet met deze boodschap. De omstanders zijn dorpsgenoten die zich zorgen maken of de bank omvalt.

Foto 4:

Krant: Het Parool

Datum: 22 oktober 2009

Plaats: 4 binnenlandpagina

Onderwerp: Kunst

Grootte: 4 kolommen

Kop: 'Kunst weghalen onnodig'

Onderschrift: 'muren met boodschappen van geschokte bezoekers in het Scheringa museum voor realisme in Spanbroek'



- 1.) Pose/houding: Op de foto is een vrouw van de achterkant te zien. Ze kijkt naar een muur voor zich waar allerlei teksten op zijn geschreven. Ze let niet op de fotograaf, de muur is belangrijker. Het lijkt erop alsof ze in eerste instantie langs de muur liep, maar gestopt is om naar de muur te kijken.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Alleen een muur van een museum met hierop teksten. De teksten op deze muur tonen de emotie van de bezoekers van het museum. Op de muur is tevens een briefje geplaatst waarin de bezoekers uitgenodigd worden om een reactie te plaatsen. Een bezoeker heeft een tekening gemaakt van Lakeman met een BNN microfoon in zijn hand. Bij deze tekening staat de tekst '*Hier rust Lakeman*' en '*Rotvent*'. De bezoekers zijn boos op Lakeman en tonen dit door middel van teksten op de muur.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is licht van onder genomen. De nadruk komt hierdoor te liggen op de getekende pop. De vrouw staat links van deze tekening, tegen de achtergrond van de muur en de pop, valt de vrouw eigenlijk weg op de foto. Dit wordt extra versterkt doordat de vrouw onscherper is weergegeven, de muur is scherper.
- 4.) Syntaxis: de syntaxis in deze foto wordt voor het grootste gedeelte bepaald door de geschreven woorden op de muur. Opvallend is dat een brief op de muur geplaatst is die de bezoeker uitnodigt om de pen in de hand te nemen en een reactie te plaatsen. De geplaatste reacties die te lezen zijn spreken boekdelen. Iemand heeft een pop op de muur getekend die Lakeman moet voorstellen, bij deze pop zijn te teksten '*Rotvent, Idioot*' en '*Hier rust Lakeman*'. De rest van de teksten is onleesbaar; ze zijn of te klein geschreven of de mevrouw staat voor het grootste deel. Vermoedelijk hebben de teksten ongeveer dezelfde strekking als bovenstaand. De bezoekers van het Scheringa Museum zijn boos op Lakeman omdat hij ervoor heeft gezorgd dat de kunst uit het museum is gehaald en de muren nu leeg zijn.
- 5.) Derde effect: geen sprake van een derde effect, er is geen foto naast geplaatst.
- 6.) Relatie tekst foto: De tekst die bij de foto is geplaatst is in dit geval een verduidelijking van datgene wat men al wist. De bezoekers van het Scheringa Museum voor realisme zijn geschokt. Ze schrijven boodschappen op de muur om hun ongenoegen te uiten. De bezoeker legt duidelijk de schuld neer bij Lakeman. Uit het artikel blijkt dat de schilderijen uit het Scheringa museum dienden als onderpand voor een hypotheek die Scheringa had afgesloten om een nieuw museum pand te laten bouwen. De ABN Amro (hypotheekverstrekker) heeft het onderpand ingevorderd na uitblijven van betalingen en het faillissement van DSB Beheer.

Foto 5:

Krant: Trouw

Datum: 17 oktober 2009

Plaats: 26 weekendbijlage

Onderwerp: DSB Bank

Grootte: 8 kolommen (over 2 pagina's)

Kop: 'Afkicken van het DSB gevoel'

Onderschrift: 'Personeel van de DSB verlaat donderdag het kantoor in Wognum nadat bekend wordt dat de rechter de bank nog een etmaal geeft om een koper te vinden'



1.) Pose/houding: Op de foto zijn veertien mensen te zien die over het terrein van de DSB bank lopen. De houding van de personen is ontspannen. Op de foto zijn lachende en wijzende mensen te zien. Twee mannen (meest links op de foto) zijn nonchalant aan het bellen; koffiekop in de hand en het jasje over de arm. Twee vrouwen maken een foto van de plek waar de camera's staan. De vrouwen daar achter hebben een grote lach op het gezicht. De mensen zien er erg ontspannen uit.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: De mensen lopen over een parkeerterrein, achter de groep staan een paar auto's geparkeerd. Achter de auto's staan een paar bomen, deze geven de foto extra kleur. Daarachter is het hoofdkantoor van DSB Bank in Wognum te zien. Het logo en de naam van de bank zijn met grote letters op het gebouw zichtbaar. Ook staan er vlaggenmasten op het terrein; het is niet goed te zien welke vlaggen in de masten hangen.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is van normale hoogte gemaakt. Van iedereen op de foto zijn de voeten en is het hoofd zichtbaar. Het DSB gebouw staat niet volledig op de foto. De twee vrouwen die een foto maken zijn in het midden van de foto geplaatst. Waarschijnlijk wil de fotograaf de aandacht naar deze vrouwen trekken. Er zijn geen onscherpe elementen in de foto te ontdekken.

4.) Syntaxis: De mannen en vrouwen lopen na een werkdag de DSB Bank uit, waar een leger persfotografen foto's van ze neemt. Kennelijk is de groep dermate groot dat twee medewerkers een foto van het gebeuren willen maken. De mensen gaan richting huis.

5.) Derde effect: de foto is niet naast een andere foto geplaatst, er is geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: uit de tekst komt naar voren dat de groep mensen werknemers van de DSB Bank zijn, ze zijn opgelucht en blij omdat nog een reddingsactie mogelijk is. De rechter heeft de bank nog één etmaal gegeven om de bank te redden. Misschien raken de werknemers toch hun baan niet kwijt.

Foto 6:

Krant: Het Financieel Dagblad

Datum: 3 oktober 2009

Plaats: 1 voorpagina

Onderwerp: Sport

Grootte: 4 kolommen

Kop: 'DSB overbelast door onrust'



Onderschrift: *'Gisteren werd de Nederlandse sportpers opgetrommeld om naar het DSB hoofdkantoor in Wognum te komen. Daar presenteerde topman Dirk Scheringa de schaatsploeg van de bank. Met onder andere Olympisch kampioene Marianne Timmer. Scheringa wilde niet in gaan op vragen over zijn bedrijf'*

- 1.) Pose/houding. Op de foto's zijn 19 mensen te zien die allen dezelfde kleding aan hebben. De personen staan op een fotografische manier opgesteld. Een rij met mensen op de hurken voor een andere rij met staande mensen. Het is een groepsfoto. Een paar van de mensen heeft een bos bloemen in de hand. Iedereen kijkt lachend de camera in.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: De groep staat op de trap voor de ingang van het hoofdkantoor van DSB in Wognum. De ingang is niet te zien, het zicht wordt geblokkeerd door de groep. De zijkanten van het gebouw zijn te zien. Het grote kleurrijke raam is te zien, maar het dak van het gebouw niet.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: de foto is van onderaf genomen; kikkerperspectief. Op deze manier heeft de fotograaf een zo groot mogelijk deel van het gebouw op de foto weten te krijgen. Doordat mensen op hun hurken voor het gebouw zitten hadden deze mensen waarschijnlijk niet op de foto gestaan wanneer deze vanuit een normaal perspectief was genomen. Het lijkt erop dat de fotograaf uit praktische overwegingen voor dit camerastandpunt heeft gekozen.
- 4.) Syntaxis: doordat de mensen voor het grootste deel in dezelfde kleding lopen lijkt het alsof de groep een team is. Door de bloemen en de lachende gezichten komt het naar voren alsof ze een wedstrijd hebben gewonnen. DSB is de sponsor in dit geheel, de kleur rood komt ook terug in de reclames van de bank.
- 5.) Derde effect: Bij deze foto is geen sprake van een derde effect, er is geen foto op dezelfde pagina geplaatst.
- 6.) Relatie tekst foto: De tekst die geplaatst is bij deze foto, is verwarrend. Het wordt duidelijk dat de DSB bank een schaatsploeg heeft gesponsord, maar de pers is niet voor deze ploeg

uitgelopen, maar voor de geruchtenstroom rond DSB. Het artikel heeft het meer over deze geruchtenstroom dan over de schaatsploeg.

Foto 7:

Krant: De Volkskrant

Datum: 4 oktober 2009

Plaats: 7 financiële pagina

Onderwerp: Slachtoffers

Grootte: 5 kolommen

Kop: 'uitgekleed door 'glibber' Dirk'



Onderschrift: 'De Rotterdamse Clare Blokland (53) ging naar eigen zeggen voor 45 duizend het schip in'

- 1.) Pose/houding: op de foto staan meerdere personen. De vrouw in het midden valt direct in het oog. Zij staat breed met haar hand in de zij en steekt haar duim naar beneden. Het lijkt alsof zij zich opmaakt voor een strijd. Ze kijkt recht de camera in, ze is zich er van bewust dat zij gefotografeerd wordt. De tekst op het T-shirt van de vrouw spreekt boekdelen 'DSB Ramp'. Van de overige personen op de foto is de rug te zien. Behalve van het meisje dat zich geheel op de voorgrond bevindt, is het profiel te zien, zij lijkt zich er niet van bewust te zijn dat er net een foto van haar is gemaakt.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: De foto lijkt gemaakt te zijn in een café. Een koffiekopje staat in het zicht op de bar en ook is een wijnopener te onderscheiden. Op de achtergrond zitten mensen aan een (simpele) tafel met hierop een suikerpot.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is genomen vanuit een normaal oogpunt. De vrouw kijkt recht de camera in. De gehele foto is onscherp, met uitzondering van de vrouw met T-shirt aan. Zij is haarscherp. De fotograaf heeft bewust op deze gefocust.
- 4.) Syntaxis: De vrouw draagt een T-shirt met hierop de woorden 'DSB Ramp', de vrouw heeft een probleem met de bank en om dit extra duidelijk te maken steekt ze in een café haar duim naar beneden. Waarschijnlijk zijn in het café meerdere mensen aanwezig die problemen hebben met de DSB Bank.
- 5.) Derde effect: Bij deze foto is geen sprake van een derde effect. Er is geen foto naast deze afbeelding geplaatst.
- 6.) Relatie tekst foto: De tekst maakt bij deze foto veel duidelijk. De kop van het artikel geeft aan dat de mevrouw 'uitgekleed' is door Dirk Scheringa. De vrouw is hier boos over. Uit het artikel blijkt dat Scheringa tot een overeenkomst is gekomen met de gedupeerden. De vrouw

op de foto is hier sceptisch over, ze wil het eerst zien en dan pas geloven. De foto is genomen in een partycentrum in Purmerend.

In dit onderdeel zijn beelden geanalyseerd die de algemene sfeer van de val van de DSB Bank weergeven. Slachtoffers, supporters, werknemers en omstanders en medestanders zijn aan bod gekomen. De beelden waarop Dirk Scheringa is weergegeven zijn bewust buiten beschouwing gelaten, deze komen in een volgend onderdeel aan bod. Uit de geanalyseerde beelden is naar voren gekomen hoe de omgeving reageerde op het verloop van de val van de DSB. Na de oproep van Lakeman aan spaarders om geld op te nemen, besluit Scheringa zijn schaatsploeg aan de pers te presenteren, alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Op de foto die gepubliceerd is in het Financieele Dagblad houdt Scheringa de schijn op. De Volkskrant publiceert een dag later een ander beeld van een door DSB gedupeerde vrouw die klaar staat om het gevecht met de bank aan te gaan. Tien dagen later is bekend dat de bank onder curatele komt te staan. Het Algemeen Dagblad plaatst een foto waarop de curatoren te zien zijn als zij het hoofdkantoor van DSB betreden. Uit de foto blijkt dat zij aan de voet van een grote berg werk staan, de houding van de afgebeelde personen verraadt de gemoedstoestand. Diezelfde dag verschijnt in de Telegraaf een andere foto. Hierop staat de omgeving van de bank afgebeeld, de omstanders praten over de gebeurtenissen. De een maakt zich zorgen, terwijl de ander het niet zo veel uit maakt. Uit de foto blijkt dat met name de buurt geschokt is van een mogelijk faillissement. Op 17 oktober is een foto geplaatst waarop werknemers te zien zijn, deze zijn duidelijk onder de indruk van al het media geweld en weten niet waar zij aan toe zijn. De supporters van FC Twente wijzen bij de wedstrijd tegen AZ de hoofdschuldige aan met behulp van een spandoek waarop de afkorting DSB staat voor Dirk Scheringa Belazert. Enkele dagen later staat de kunstwereld op zijn kop, de bezoekers van het Scheringa museum voor magisch realisme zijn gechoqueerd over het feit dat de schilderijen van de muren zijn gehaald en uit hun ongenoegen. Te zien is dat de sfeer binnen de foto's met name verslagenheid is. Een keer wordt Scheringa direct beschuldigd. Opvallend is dat de afgedrukte foto's van groot formaat zijn, op deze manier wordt het belang van de beeldberichtgeving extra benadrukt.

5.2 Afbeeldingen van Dirk Scheringa

Foto 8:

Krant: Het Algemeen Dagblad

Datum: 20 oktober 2009 begeleider



Plaats: 2 binnenlandpagina

Onderwerp: Dirk Scheringa

Grootte: 3 kolommen

Kop: *'We zijn niet failliet, we zijn kapot gemaakt'*

Onderschrift: *'Dirk Scheringa op de persconferentie; 'ik heb niets meer, alleen mijn eigen huis nog'*

1.) Pose/houding: Scheringa is heel groot op de foto afgebeeld. Hij kijkt naar beneden, alsof hij verloren heeft. Zijn gezicht is zwaar gerimpeld. Hij heeft een zorgelijke, verslagen uitdrukking op zijn gezicht.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Op deze foto is een wazige achtergrond. Het lijkt alsof de achtergrond een soort van scherm is. Op de voorgrond is een deel van een wazige microfoon te zien, de rest van de foto wordt ingenomen door Scheringa.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: Het gezicht van Dirk Scheringa is niet in zijn geheel op de foto genomen. Zijn kruin is niet op de foto zien. Ook staat zijn kin net in zijn geheel op de foto. De foto is vanuit normaal perspectief genomen, echter er is sterk ingezoomd op het gezicht van Scheringa. Zijn gezicht is haarscherp, de achtergrond is heel wazig. Het is duidelijk dat het in deze foto om Scheringa draait.

4.) Syntaxis: Dirk Scheringa geeft toelichting op de uitspraak van het faillissement van DSB Bank. Hij kijkt verslagen, want hij heeft alles wat in zijn macht lag gedaan om dit te voorkomen.

5.) Derde effect: naast de foto is een andere foto geplaatst met twee werknemers van DSB Bank. Zij lopen gearmd het hoofdkantoor uit en hebben een verslagen blik in hun ogen. De een troost de ander. Ze hebben beiden een T-shirt aan met hierop de tekst DSB Bank. De plaatsing van deze foto geeft aan dat veel mensen geraakt worden door het faillissement van de bank. Op beide foto's zijn ze werkeloos geworden.

6.) Relatie tekst foto: Uit de tekst blijkt dat Scheringa een persconferentie heeft gegeven waar hij het faillissement van zijn bank aankondigde. Hij zegt dat hem niets aan te rekenen is betreffende dit faillissement. *'Ik kan alles met opgeheven hoofd doen, ik voel me niet schuldig.'* Daarnaast zegt de voormalig topman dat hij alles kwijt is, hij heeft geen bezittingen meer.

Foto 9:

Krant: NRC

Datum: 16 oktober 2009

Plaats: 15 economiepagina

Onderwerp: Dirk Scheringa

Grootte: 5 kolommen

Kop: 'Toneelstuk DSB bijna afgelopen'

Onderschrift: 'Dirk Scheringa kwam gisteravond aan bij De Nederlandsche Bank voor overleg.'



1.) Pose/houding: Scheringa staat in een gebouw. Hij staat in pak. De houding die hij aanneemt spreekt boekdelen. Hij staat met gebogen hoofd en kromme rug. Alsof hij een zware last moet dragen. Hij lijkt verslagen. Zijn gezichtsuitdrukking is nauwelijks op de foto te onderscheiden. Rechts op de foto is nog een persoon aanwezig, het zicht op deze persoon wordt belemmerd door een paal.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Dirk Scheringa staat bij de ingang van een gebouw. Uit het onderschrift blijkt dat dit gebouw de rechtbank is. Links op de foto zijn schuifdeuren te zien. Rechts op de foto is een soort balie te zien. Scheringa moet zich hier vermoedelijk eerst melden voordat hij naar binnen mag. Het licht op de foto is erg flets.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: Dirk Scheringa staat in zijn geheel op de foto afgebeeld. De foto lijkt iets van boven genomen waardoor Scheringa lager staat. Wellicht probeerde de fotograaf hem op deze manier in een mindere positie te plaatsen.

4.) Syntaxis: Met name de houding van Scheringa vertelt het verhaal. Middels deze houding geeft hij aan dat hij het niet meer ziet zitten. Het lijkt wel alsof Scheringa het gevecht wil opgeven.

5.) Derde effect: Er is geen sprake van een derde effect, naast deze foto zijn geen andere afbeeldingen geplaatst.

6.) Relatie tekst foto: Uit de tekst wordt duidelijk dat Scheringa bij de rechtbank staat, vlak voor het moment dat het faillissement van de bank wordt uitgesproken. Uit het artikel blijkt dat op het moment dat de krant gedrukt werd, officieel de bank nog niet was gevallen, maar dat dit wel op het punt staat om te gebeuren. Dirk Scheringa is vastgelegd op het moment dat hij beseft dat zijn bank niet meer te redden is.

Foto 10:

Krant: De Telegraaf

Datum: 15 oktober 2009

Plaats: 1 voorpagina



Onderwerp: Dirk Scheringa

Grootte: 4 kolommen

Kop: 'Zalm wist ervan'

Onderschrift: *'Dirk Scheringa steekt zijn duim op naar het personeel van zijn bank terwijl hij samen met zijn vrouw de rechtbank in Amsterdam binnenkomt. Het was gisteravond erg druk met belangstellenden voor het proces over DSB.'*

1.) Pose/houding: Op deze foto zijn meerdere personen te zien. Op de voorgrond staat een beveiliging/politieagent die waarschijnlijk Scheringa moet begeleiden. Van deze persoon is het gezicht niet te zien. Achter deze persoon staat Dirk Scheringa, hij lacht en steekt zijn duim omhoog. Rechts achter Scheringa is zijn vrouw Baukje te zien. Haar gezicht is door de lichtval erg moeilijk te zien. Links van Scheringa loopt nog een vrouw met een koele blik in haar ogen.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: De personen nemen de meest prominente plaats in op de foto. Op de achtergrond is een gebouw te onderscheiden met zwarte kozijnen. Uit de tekst blijkt dat dit de rechtbank is. Het gebouw is voor deze foto weinig van belang.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: Dirk Scheringa staat in het midden van de foto, dit zorgt er voor dat direct de aandacht op Dirk Scheringa valt. De foto lijkt iets van boven genomen. Ik kan me voorstellen dat het op het moment van opname erg druk was bij de rechtbank, waardoor fotografen op trappen moesten gaan staan om de foto te nemen. Ik twijfel of deze foto bewust van boven is genomen.

4.) Syntaxis: Dirk Scheringa wordt onder escorte ergens naartoe gebracht. Hij is blij, want hij steekt naar iemand buiten het beeld zijn duim op en lacht. Hij heeft er vertrouwen in en ziet het zitten.

5.) Derde effect: Bij deze foto is een pasfoto geplaatst van oud minister Zalm. Zalm heeft maanden voor de DSB Bank gewerkt. Door deze foto naast die van Scheringa te plaatsen wordt een verband gelegd tussen de twee. Alsof ze samen in het verleden een spel gespeeld hebben en de ware aard naar boven komt.

6.) Relatie tekst foto: de tekst is bij deze foto belang. Uit de tekst komt de relatie tussen Scheringa en Zalm naar voren. Tevens wordt uit de tekst duidelijk dat Scheringa met zijn vrouw de rechtbank binnen gaat. Hij steekt zijn duim op naar het personeel dat naar de rechtbank is gekomen om hem te steunen.

Foto 11:

Krant: Het Parool

Datum: 13 oktober 2009

Plaats: 1 voorpagina

Onderwerp: Dirk Scheringa

Grootte: 3 kolommen

Kop: DSB trekt velen mee in zijn val.



Onderschrift: *'Dirk Scheringa en zijn vrouw gisteren bij het hoofdkantoor van zijn DSB Bank'*

1.) Pose/houding: Op de foto zijn vier personen te zien. Baukje Scheringa staat vooraan de foto. Ze lacht en trekt nonchalant haar jas aan. Ze heeft redelijk nette kleding aan. Ze lacht naar iets/iemand buiten het beeld. Achter Baukje staat Dirk Scheringa, hij trekt net als zijn vrouw zijn jas aan en maakt een lopende beweging. Zijn blik is gericht op de plek waar Baukje naar lacht. Dirk Scheringa kijkt net als zijn vrouw erg vrolijk. Verder zijn nog twee mannen te zien, de persoon rechts van Dirk en Baukje is alleen van de achterkant te zien. De persoon links draagt een koffer en kijkt in de richting van Scheringa.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: de personen bevinden zich bij het hoofdkantoor van de DSB bank. Er zijn trappen te onderscheiden.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: de foto is genomen vanuit een normaal camerastandpunt. De personen op de foto zijn erg scherp, de achtergrond (het hoofdkantoor van DSB) is waziger. Binnen deze foto ligt duidelijk de nadruk op Baukje en Dirk Scheringa.

4.) Syntaxis: Baukje en Scheringa komen aan bij het hoofdkantoor van de bank, ze trekken hun jas aan. Er is iets positiefs gebeurd omdat ze beiden vrolijk kijken. Ze lachen naar een groep mensen die buiten het beeld staat te wachten.

5.) Derde effect: Bij deze foto is geen andere foto geplaatst, zodoende is geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: Uit de tekst blijkt dat Scheringa en zijn vrouw aankomen bij het hoofdkantoor. Uit het artikel blijkt dat mocht de bank omvallen, de sport en de kunst hier hinder van zullen ondervinden. De tekst heeft verder geen betrekking op de foto.

Foto 12:

Krant: Trouw

Datum: 14 oktober 2009

Plaats: 13 economie

Onderwerp: Dirk Scheringa

Grootte: 2 kolommen



Kop: *'Scheringa was het bedrijf en het bedrijf was Scheringa'*

Onderschrift: *'Lenen is alleen maar achteraf sparen, aldus Dirk Scheringa.'*

1.) Pose/houding: Op deze foto staat Dirk Scheringa alleen. Hij heeft een gestreept kostuum aan, alsof hij aan het werk is. Hij staat op zijn gemak erbij met zijn handen in de zakken. Dirk kijkt recht de camera in en heeft een zorgzame blik in zijn ogen. Daarnaast is een kleine glimlach op het gezicht te onderscheiden.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Scheringa staat binnen in een gebouw, wellicht zijn eigen kantoor. Op de muur achter Scheringa is een schilderij geplaatst van een meisje, met de benen wijd zittend op een stoel. Ze heeft een boodschappentas van een bekende supermark met *'Dirk'* in haar hand. Het schilderij is groter dan Scheringa zelf en trekt de aandacht naar zich toe.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De fotograaf heeft de foto van onder genomen, Scheringa lijkt hierdoor groter en hij is imposanter. Omdat Scheringa rechts van het schilderij staat, komt de nadruk te liggen op het schilderij en met name de tas met hierop de naam *'Dirk'*.

4.) Syntaxis: Dirk Scheringa staat in zijn werkkamer en heeft hier een schilderij opgehangen van een meisje die een plastic tas vast heeft met hierop de voornaam van Dirk. Het komt zeer megalomaan over. Hij heeft een schilderij voor zichzelf laten maken en levensgroot opgehangen. Tevens blijkt uit de foto dat Scheringa van kunst houdt.

5.) Derde effect: Op dezelfde pagina, maar bij een ander artikel is een foto geplaatst van een pinautomaat van DSB die buiten gebruik is. Hier is een verband tussen te trekken. De DSB Bank is failliet, klanten kunnen niet meer pinnen, Scheringa staat erbij op een manier dat het hem niet interesseert. Op deze manier wordt Scheringa negatief weergegeven.

6.) Relatie tekst foto: in het artikel wordt het portret geschetst van Scheringa. Hij vindt zichzelf een gewone man met hart voor de koopwensen van zijn klanten. In het artikel komt naar voren dat hij altijd gewoon gebleven is. De foto bij het artikel is tegenstrijdig met de strekking.

Foto 13 :

Krant: Het Financieel Dagblad

Datum: 13 oktober 2009

Plaats: 2 economie

Onderwerp: Dirk Scheringa

Grootte: 2 kolommen

Kop: *'Berlusconi der lage landen ziet bank wegglijpen'*



Onderschrift: *'Dirk Scheringa profileerde zich begin dit jaar nog als vervanger van Wouter Bos'*

- 1.) Pose/houding: Op deze foto is Scheringa en profiel vanaf zijn schouders te zien. door de lichtval is het moeilijk om een gezichtsuitdrukking te zien. Dirk Scheringa zit met een rechte rug. Het lijkt alsof Scheringa op deze manier is gaan zitten voor een portret.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Om het profiel van Scheringa is een zwart frame geplaatst. Verder zijn geen gebouwen op de foto terug te vinden.
- 3.) Het fotogenieke esthetiek: Deze foto is bijzonder, want hij toont het silhouet van Scheringa.. Hij is genomen in zwart-wit en laat de donkere kant van Scheringa zien. Opvallend is dat Scheringa direct te herkennen is in deze foto, ondanks dat vele herkenningspunten (haarkleur, ogen etc.) op de foto niet te zien zijn. De foto is genomen vanuit een normaal camerastandpunt.
- 4.) Syntaxis: Op deze foto poseert Scheringa voor een schilderij/tekening/beeld voor een kunstenaar die deze voor hem maakt. Hij vindt zichzelf fantastisch.
- 5.) Derde effect: er is geen andere foto bij deze afbeelding geplaatst. Zodoende is geen sprake van een derde effect.
- 6.) Relatie tekst foto: de tekst komt bij deze foto volledig tot zijn recht. Uit de kop en het onderschrift blijkt dat Scheringa zichzelf zó geweldig vond dat hij zichzelf vergeleek met Berlusconi en in zichzelf een opvolger zag als minister van financiën. hij was hoogmoedig.

Foto 14 :

Krant: De Volkskrant

Datum: 12 oktober 2009

Plaats: 6 economie

Onderwerp: Dirk Scheringa

Grootte: 3 kolommen

Kop: *'Dirks 'finest hour' bleek zijn Waterloo'*

Onderschrift: *'Dirk Scheringa in het stadion van AZ in Alkmaar'*

- 1.) Pose/houding: Dirk Scheringa is op deze foto alleen afgebeeld. Hij staat in het midden op de foto en kijkt recht de camera in. Hij kijkt vriendelijk en glimlacht. Het lijkt alsof hij een triomfantelijke blik in zijn ogen heeft.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Scheringa staat in het AZ stadion, achter hem is het veld, de tribunes en doel te zien. Het is direct duidelijk dat hij zich in een stadion bevindt. Achter



Scheringa staat het logo van AZ op de tribune. Het stadion is niet overdekt, de lucht is zichtbaar.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: de foto is licht van boven genomen. De fotograaf heeft bewust gekozen om Scheringa groot in beeld te brengen. Direct valt de aandacht op hem. Dit wordt extra versterkt doordat de omgeving minder scherp is dan Scheringa. Daarnaast zijn de kleuren binnen de foto opvallend, rood en groen overheersen.

4.) Syntaxis: Dirk Scheringa heeft zich in het AZ stadion laten fotograferen. Hij is de grote baas van het stadion en om die reden kijkt hij triomfantelijk de camera in. Hij wil laten blijken dat het heel goed gaat met hem en AZ.

5.) Derde effect: Boven de foto van Scheringa heeft de redactie van de Volkskrant een tijdslijn van DSB geplaatst met hierin een compilatie van beelden. De beelden geven het succes en de ondergang van de bank weer. Het portret van Scheringa in het AZ stadion valt binnen de hoogtijdagen.

6.) Relatie tekst foto: uit het artikel blijkt dat de DSB bank het goed deed tijdens de economische crisis. Als een van de weinige banken hoefde de bank niet aan te kloppen bij de overheid voor een lening. Dirk Scheringa heeft dit niet onder stoelen of banken geschoven. Later bleek dat Scheringa het minder goed voor elkaar had dan gedacht. De foto geeft een impressie van 'Dirks finest hour'. Een foto in zijn eigen stadion van de landskampioen voetbal.

Binnen dit onderdeel zijn foto's geplaatst van Dirk Scheringa. Deze foto's zijn van belang om te onderzoeken hoe Scheringa door de pers is weergegeven. De Volkskrant heeft op 12 oktober een foto uit de 'oude doos' genomen. Scheringa bevindt zich in het AZ stadion, waar hij de eigenaar van is. Op de foto is Scheringa hét mannetje. Dit is een foto die niet overeenkomt met de tekst, de bank verkeert in zwaar weer, maar dat is niet aan Scheringa af te lezen. Een dag later staat in het Financieele Dagblad tevens een foto die vermoedelijk al eerder genomen is. Scheringa's silhouet is op deze foto weergegeven en dat geeft een indrukwekkend plaatje. Het Parool plaatst op 13 oktober een foto waar op Scheringa nonchalant en lachend te zien is. Op deze drie foto's is Scheringa zich nog niet bewust van het leed dat zijn bedrijf te wachten staat. De volgende dag heeft Trouw een foto geplaatst waarop Scheringa megalomaan is afgebeeld, voor een schilderij met zijn eigen naam erop. Deze foto is tevens uit de 'oude doos gehaald.' De Telegraaf beeldt Scheringa op 15 oktober af op het moment dat hij zijn duim opsteekt naar het publiek. Hiermee geeft Scheringa aan dat hij nog vertrouwen heeft in de zaak. Dit vertrouwen lijkt op de foto die op 16 oktober in het NRC

Handelsblad geplaatst is helemaal verdwenen. Scheringa staat met gebogen hoofd in de rechtbank. Op twintig oktober heeft het Algemeen Dagblad de duidelijkste foto geplaatst. De foto is genomen op het moment dat Scheringa verslag geeft over het faillissement van de DSB Bank, hij is zichtbaar aangeslagen. Uit deze foto's valt te concluderen dat Scheringa in eerste instantie hoopvol is, later ziet hij het niet meer zitten.

5.3 afbeeldingen van supporters DSB

Foto 15:

Krant: Het Algemeen Dagblad

Datum: 15 oktober 2009

Plaats: 2 en 3 binnenland

Onderwerp: DSB Bank

Grootte: 5 kolommen

Kop: 'Personeel als één man achter Dirk'



Onderschrift: *'Zo'n tweehonderd DSB-werknemers waren gisteravond vol emotie naar de rechtbank in Amsterdam gegaan. Daar boog de rechter zich over de val van de DSB. Volgens de vakbonden lijkt het personeel dat de bank opzettelijk ten val is gebracht'*

- 1.) Pose/houding: op de foto zijn werknemers van de DSB Bank te zien. Zij staan te wachten bij het gerechtsgebouw. Twee medewerkers kijken verschrikt de camera in. De andere werknemers staan met elkaar te praten en slaan geen acht op de fotograaf. De werknemers hebben petten op en dragen sjaals om hun steun aan de grote baas te betuigen.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Op de voorgrond staat een paal die de weg wijst naar de hoofdingang van de Gerechtelijke Organisatie. Zodoende weet men dat de foto genomen is nabij de rechtbank. De rest van de foto bestaat uit medewerkers van de DSB Bank.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: de fotograaf heeft de foto van bovenaf genomen. De werknemers staan een stuk lager dan de fotograaf. Hierdoor staan er meer mensen op de foto. Deze lijken door het hoge camerastandpunt echter wel kleiner dan ze in werkelijkheid zijn. Opvallend is dat het groepje mensen dat links van de 'wegwijspaal' scherper is dan de mensen achter deze paal.
- 4.) Syntaxis: Op deze foto zijn mensen te zien die steun betuigen aan DSB. Zij hebben petten op en dragen sjaals. Zij bevinden zich bij de rechtbank, dit is te zien aan een bord die dit aangeeft. De mensen zijn bang en kijken verschrikt.
- 5.) Derde effect: Bij de foto is geen andere foto geplaatst. Er is geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: het artikel en het beeld komen goed overeen. Uit het artikel blijkt dat de werknemers van de DSB Bank geloven in de onschuld van Dirk Scheringa en ze blijven Dirk steunen. Daarnaast komt uit het artikel naar voren dat de werknemers denken dat de bank opzettelijk ten val is gebracht.

Foto 16:

Krant: NRC

Datum: 16 oktober 2009

Plaats: 1 voorpagina

Onderwerp: DSB Bank

Grootte: 5 kolommen

Kop: 'Scheringa doet uiterste poging'

Onderschrift: 'Werknemers op het hoofdkantoor van DSB in Wognum juichen als ze horen dat er nog een laatste mogelijke redding is van hun bank: een Amerikaanse investeerder zou DSB willen overnemen.'



- 1.) Pose/houding: Op de foto zijn enkele werknemers van de bank in het bankgebouw te zien. de werknemers zijn zeer klein weergegeven. Met name van de werknemer rechts is duidelijk dat hij blij is. Hij staat met twee armen omhoog en maakt een juichende beweging. De werknemer aan de linkerkant steekt zijn duim op.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: de werknemers bevinden zich in het hoofdkantoor van de DSB Bank in Wognum. De foto is genomen van buitenaf, de ramen zijn goed zichtbaar.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: de foto is van beneden af genomen. Waarschijnlijk stond de fotograaf op de grond en heeft ingezoomd op de ruiten waarachter de werknemers zich bevonden. Op de foto bevinden de werknemers zich in het midden. De aandacht wordt direct getrokken door de werknemer rechts.
- 4.) Syntaxis: de werknemers van de bank zijn blij. Waarschijnlijk hebben zij gehoord dat de DSB (nog) niet failliet is verklaard. Ze zijn in ieder geval overtuigd dat zij hun baan (nog) niet kwijt zijn.
- 5.) Derde effect: er is geen andere foto op deze pagina geplaatst. Zodoende is geen sprake van een derde effect.
- 6.) Relatie tekst foto: Uit het artikel blijkt dat Scheringa een laatste redmiddel heeft om zijn bank te redden. Hij praat met een Amerikaanse belegger die vaker (bijna) failliete bedrijven opkoopt en weer verkoopt. De werknemers zijn zeer verheugd dat zij (nog) niet ontslagen zijn.

Foto 17:

Krant: De Telegraaf

Datum: 21 oktober 2009

Plaats: 15 sport

Onderwerp: Sport

Grootte: 3 kolommen

Kop: *'Te Koop: kampioen van Nederland.'*

Onderschrift: *'De AZ aanhang met spandoeken en spreekkoren stil bij het lot van Dirk Scheringa. Na faillissement van diens bank staat de Alkmaarse club nu te koop'*

- 1.) Pose/houding: Op de foto zijn supporters van AZ afgebeeld. Zij zitten of staan op de tribune en dragen petjes/sjaals/shirts om hun favoriete club te steunen. De supporters zijn dusdanig klein afgebeeld dat het moeilijk is om verschillende houdingen te onderscheiden.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: De supporters bevinden zich in het AZ stadion. De tribunes zijn duidelijk zichtbaar en ook de trap omhoog is niet te missen. Binnen deze foto draait het echter om het spandoeken die de supporters hebben meegenomen. Hier staat op *'Dirk onze held'* en *'ook zonder geld'*.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is vanuit normaal camerastandpunt gemaakt. Binnen de foto draait het om de spandoeken. De fotograaf heeft er voor gezorgd dat deze goed in beeld zijn gekomen. De supporters zijn hierdoor minder goed in beeld.
- 4.) Syntaxis: de supporters van AZ zijn Scheringa dankbaar voor alles wat hij voor de club heeft gedaan. Hij heeft AZ in de jaren negentig goed geholpen waardoor zij zich in het seizoen 2008-2009 landskampioen mochten noemen. Voor de supporters kan Scheringa niets verkeerd doen.
- 5.) Derde effect: er is geen andere foto op dezelfde pagina geplaatst. Zodoende is geen sprake van een derde effect.
- 6.) Relatie tekst foto: de tekst die in de foto staat maakt al veel duidelijk en voorziet de foto van een diepere betekenislaag. De tekst komt overeen met datgene wat al vermoed werd. De club AZ staat door het faillissement te koop. Binnen het artikel draait het echter meer om de club, dan om de steunende supporters.

Foto 18:

Krant: Het Parool



Datum: 15 oktober 2009

Plaats: 3 binnenlands nieuws

Onderwerp: Dirk Scheringa

Grootte: 5 kolommen

Kop: *'Dirk kan niet stuk bij DSB mensen'*

Onderschrift: *'DSB-topman Dirk Scheringa krijgt vannacht applaus van medewerkers van DSB na afloop van de zitting van de rechtbank in Amsterdam'*

1.) Pose/houding: Op de foto's zijn meerdere mensen waar te nemen. Aan de linkerkant staat een aantal vrouwen die een klappende beweging maken in de richting van Scheringa. Achter de vrouwen staat een aantal mannen, nonchalant met de handen in de zakken. Zij hebben een kostuum aan. Rechts op de foto staat een politieagent die naar Dirk Scheringa kijkt, deze staat achter de agent en kijkt richting de agent/klappende vrouwen. Dirk Scheringa heeft een lach op zijn gezicht. Hij lijkt zich totaal geen zorgen te maken over wat er gaat komen.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: op deze foto staan voornamelijk personen afgebeeld. Uit de tekst is te halen dat de foto genomen is na afloop van een rechtszaak bij de rechtbank van Amsterdam. Dit is niet uit de foto te halen.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is vanuit een normaal camerastandpunt genomen. De fotograaf heeft de keuze gemaakt om de vrouwen van zeer dicht bij op de foto te zetten. Dirk Scheringa staat rechts op de foto, achter een agent. De vrouwen zijn op deze manier de meest prominente personen op de foto aanwezig.

4.) Syntaxis: de vrouwen klappen voor Dirk Scheringa. Dit doen zij om hem te steunen, of om hem te feliciteren. Dirk Scheringa waardeert dit gebaar en lacht naar de vrouwen om dit te laten zien. De mannen achter in pak kijken ongeïnteresseerd naar het schouwspel

5.) Derde effect: De foto is niet naast een andere foto geplaatst, hierdoor is geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: de tekst geeft bij deze foto uitleg. Hieruit blijkt dat de vrouwen die klappen voor Dirk Scheringa, medewerkers zijn van de bank. Tevens wordt door de tekst duidelijk dat de medewerkers klappen na afloop van de rechtszaak. Uit het artikel blijkt dat Dirk Scheringa een zeer goede werkgever is. Hij regelt veel voor zijn personeel, deze willen nog graag voor de werkgever werken.

Foto 19:

Krant: Trouw

Datum: 15 oktober 2009

Plaats: 1 voorpagina

Onderwerp: Sport

Grootte: 3 kolommen

Kop: 'Lot DSB ligt in handen van de rechter'

Onderschrift: 'Een fan van Scheringa's voetbalclub AZ wordt geïnterviewd bij de rechtbank in Amsterdam'



1.) Pose/houding: Op de foto staat een aantal personen afgebeeld. De belangrijkste persoon is de AZ-supporter. Deze dikkige kale man met AZ shirt zit op een stoel en wordt geïnterviewd door RTL. Op het moment dat de foto genomen wordt geeft de man antwoord op een vraag. Links van de supporter staan nog een aantal personen afgebeeld, deze kijken omhoog.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving; de foto is genomen op straat. Rechts van de AZ-supporter is een straatlantaarn te onderscheiden. Achter de supporter bevinden zich enkele kantoorgebouwen. In enkele van deze kantoren staat het licht nog aan, wellicht wordt hier nog gewerkt.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is vanuit de AZ supporter genomen vanuit een normaal camerastandpunt. Hij zit voor de kijker op ooghoogte. De fotograaf heeft zich op dezelfde hoogte bevonden op het moment dat hij de foto maakt. Dit houdt in dat de mensen die bij de AZ supporter in de buurt staan van onderaf zijn gefotografeerd.

4.) Syntaxis: de AZ supporter volgt het verhaal van de DSB Bank op de voet. Dit is immers de hoofdsponsor van de voetbalclub. Mocht de bank failliet gaan, dan zou dit gevolgen kunnen hebben voor het voetbal.

5.) Derde effect: De foto is niet naast een andere afbeelding geplaatst. er is geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: de tekst bij deze foto is belangrijk. Uit het artikel blijkt dat de DSB bank nog maar enkele stappen verwijderd is van het faillissement. Bij de rechtbank stonden veel werknemers die Scheringa steun willen betuigen. Naast de medewerkers bevond zich ook een AZ supporter. Over deze supporter wordt in de begeleidende tekst verder niet gesproken.

Foto 20:

Krant: Het Financieel Dagblad

Datum: 22 oktober 2009

Plaats: 13 ondernemen en beleggen

Onderwerp: DSB Bank

Grootte: 4 kolommen

Kop: 'Schuldenaren komen met verkapt dreigement'

Onderschrift: 'Verdriet bij de rechtbank in afwachting van het onvermijdelijke: het faillissement van DSB bank.'



1.) Pose/houding: Op deze foto staan meerdere personen afgebeeld. Zij hebben DSB mutsen op en hebben sjaals omgeslagen. De mevrouw links lijkt te huilen en veegt een traan van haar gezicht. De mevrouw rechts heeft een verslagen blik in haar ogen.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: de mensen bevinden zich buiten. De foto is genomen voor een gebouw waar groot de letter 'F' op is afgebeeld. Het lijkt een kantoorgebouw. Op het grootste gedeelte van de foto staan mensen afgebeeld.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is vanuit een kikkerperspectief genomen, de vrouwen zijn van onderaf gefotografeerd. Zij lijken hierdoor groter. Ook is de huilende vrouw beter zichtbaar.

4.) Syntaxis: Het faillissement is over de DSB Bank uitgesproken. De medewerkers zijn geschokt, zij zijn hun vaste baan kwijtgeraakt. Ze zijn aanwezig bij de rechtbank op het moment dat duidelijk wordt dat het faillissement bekend is gemaakt.

5.) Derde effect: er is geen andere afbeelding bij de foto geplaatst. Geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: Uit het onderschrift blijkt dat de DSB bank nagenoeg failliet is. In het artikel gaat het voornamelijk over advocaten en curatoren en Dirk Scheringa die verwickeld zijn in een machtsstrijd.

Foto 21:

Krant: De Volkskrant

Datum: 15 oktober 2009

Plaats: 1 voorpagina

Onderwerp: Sport

Grootte: 5 kolommen

Kop: 'Klaas weet: 'er is een spelletje gespeeld''



Onderschrift: *‘Klaas Veerman zit in AZ shirt voor de rechtbank in Amsterdam te wachten op de uitspraak over het faillissement van de DSB.’*

- 1.) Pose/houding: op deze foto zit een AZ supporter op een betonblok. Hij kijkt omhoog, alsof hij naar een wedstrijd van zijn favoriete voetbalclub zit te kijken. Zijn gezicht staat gespannen. Hij is de enige persoon afgebeeld op de foto.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: De supporter zit buiten op de stoep, om hem heen zijn verschillende kantoorgebouwen afgebeeld. In sommige gebouwen brandt nog een lamp, alsof mensen nog steeds in het donker aan het werk zijn. Links van de supporter staat een straatlantaarn. Ook lijkt het zo alsof de supporter voor een parkeergarage zit.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is licht van boven genomen, waarschijnlijk stond de fotograaf op het moment dat hij de foto nam. De AZ supporter is het belangrijkste op de foto. Hij zit in het licht.
- 4.) Syntaxis: de AZ supporter wacht de uitkomst van de ‘wedstrijd’ tussen de DSB Bank en de rechtbank af. Hij is bang dat als de bank failliet gaat, dit van invloed is op zijn club. Hij wacht rustig af, en heeft geen haast.
- 5.) Derde effect: Bij deze foto is geen andere afbeelding geplaatst. Zodoende is geen sprake van een derde effect.
- 6.) Relatie tekst foto: De tekst is van belang bij deze foto. Uit de kop wordt duidelijk dat de AZ supporter Klaas heet. Hij zit inderdaad te wachten bij de rechtbank op de uitspraak over het faillissement van de DSB. Hij is, met vele DSB medewerkers van mening dat de DSB Bank bewust kapot is gemaakt door Wouter Bos en Nout Wellink.

Binnen dit onderdeel zijn de foto's van supporters van de DSB bank geanalyseerd. Op 15 oktober heeft het Algemeen Dagblad een foto geplaatst van DSB medewerkers die steun betuigen aan de DSB Bank. Dit tonen zij doordat zij DSB fluiten, sjaals en T-shirts dragen. Het Parool heeft diezelfde dag een soortgelijke foto geplaatst. Het enige verschil is dat op deze foto de grote man zelf te zien is, hij wordt toegejuicht als een superster. Trouw en de Volkskrant plaatsen dezelfde dag een foto van AZ supporter Klaas. Klaas zit volledig in AZ tenue en wacht geduldig op de uitslag van de rechtszaak. De kranten zoomen in op de sportkant van het mogelijke faillissement. Op 16 oktober heeft het NRC Handelsblad een foto geplaatst van werknemers binnen in het hoofdkantoor te Wognum. Één van de werknemers is blij, hij maakt een juichende beweging. Op dit moment is er nog hoop voor de DSB Bank. Op 21 oktober heeft de Telegraaf een foto geplaatst waarop de aanhangers van AZ Scheringa bedanken. Voor de voetbalclub blijft Scheringa een held, ondanks dat hij al zijn geld kwijt is.

Het Financieele Dagblad plaatst een dag later een foto waarop huilende werknemers te zien zijn. Het is tot de werknemers doorgedrongen dat zij hun baan kwijt zijn. Opvallend is dat de meeste foto's van supporters van DSB pas geplaatst zijn op het moment dat de rechtbank de rechtzaak tegen Scheringa begon. Alsof de supporters wisten dat het vanaf dat moment noodzakelijk was Scheringa zo goed mogelijk te helpen.

5.4 Afbeeldingen van 'tegenstanders van de DSB', politiek, De Nederlandsche Bank en Lakeman, Jelle Hendrickx

Foto 22 :

Krant: Het Algemeen Dagblad

Datum: 2 oktober 2009

Plaats: 5 binnenland

Onderwerp: slachtoffers

Grootte: 3 kolommen

Kop: 'Mysterieuze storting bij DSB'

Onderschrift: 'Boze klanten van DSB demonstreren bij het hoofdkantoor in Wognum'

- 1.) Pose/houding: op de foto zijn twee mannen aanwezig. Eén van de mannen heeft een fiets in de hand en het lijkt alsof hij zojuist is afgestapt om een praatje te maken met de man die bij het spandoek staat. De fietser lijkt uit de omgeving te komen. De andere man staat geheel in het zwart nonchalant met zijn handen in zijn zakken. Hij lijkt bij het spandoek te horen.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: de mannen staan buiten voor het hoofdkantoor van de DSB bank buiten het hek. De letters van het bedrijf prijken op de voorkant van het gebouw. Voor het gebouw staat een spandoek met de tekst 'Dirk Scheringa; van Juud of Jokkebrok'
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: de foto is genomen vanuit een normaal camerastandpunt. Binnen de foto draait het om het spandoek, deze is goed zichtbaar op de foto.
- 4.) Syntaxis: mensen demonstreren voor het hoofdkantoor van de DSB bank in Wognum. Zij hebben een spandoek meegenomen om hun daad meer kracht bij te zetten.
- 5.) Derde effect: geen sprake van een derde effect, er is geen andere afbeelding bij de foto geplaatst.
- 6.) Relatie tekst foto: de tekst op het spandoek maakt direct duidelijk dat het hier om een demonstratie gaat tegen de eigenaar van de DSB bank. Uit het artikel blijkt dat de site van de bank onbereikbaar is en mensen niet meer bij het geld konden komen. De tekst van het artikel sluit niet aan bij de foto.



Foto 23:

Krant: Het NRC

Datum: 13 oktober 2009

Plaats: 13 economie

Onderwerp: Politiek en De Nederlandsche Bank

Grootte: 3 kolommen

Kop: *'De rechter kon niet langer weigeren'*

Onderschrift: *'President Nout Wellink van de Nederlandse bank en minister van financiën Wouter Bos op de persconferentie over DSB'*



1.) Pose/houding: Wouter Bos de minister van financiën en Nout Wellink de president van de Nederlandsche Bank zijn aanwezig bij een persconferentie. Zij zitten achter een tafel, Wellink met zijn handen ineen geslagen en Bos met zijn hand voor zijn gezicht. Wellink en Bos kijken beide zorgelijk.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Nout Wellink en Bos zijn aanwezig op een persconferentie, dit is te zien aan de microfoons die voor de twee mannen op tafel staan. Achter Wellink en Bos is een plant geplaatst.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is iets van onder genomen. Hierdoor ontstaat een kikkerperspectief/ Bos en Wellink staan boven in het beeld. De foto is erg statisch.

4.) Syntaxis: Wellink en Bos zijn twee financiële mannen die een persconferentie geven. Zij zullen dus gezamenlijk een beslissing hebben genomen waar zij de pers over moeten inlichten. Op het moment dat deze foto genomen is waren zij dit juist aan het doen.

5.) Derde effect: er is geen andere foto bij deze afbeelding geplaatst, zodoende is geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: De tekst bij de foto verduidelijkt de foto. Uit het artikel blijkt dat iemand 'gelekt' heeft naar de media dat de bank onder curatele stond. Nout Wellink en Wouter Bos geven reactie hierop.

Foto 24:

Krant: De Telegraaf

Datum: 4 november 2009

Plaats: 9 binnenland

Onderwerp: slachtoffers

Grootte: 4

Kop: *'Huis uit na DSB debacle'*



Onderschrift: *'Hassan el Ghouti voor zijn ''DSB-huis' in Ede''*

- 1.) Pose/houding: Op deze foto is een persoon afgebeeld, deze staat met zijn handen in zijn zakken. Hij staat er verslagen bij. Op zijn voorhoofd heeft de man een frons, hij maakt zich kennelijk zorgen.
- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: de man staat buiten, voor een woonhuis in de voortuin. Achter de man is de voordeur en het glas van de woonkamer te zien. Naast de man staat een boompje.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: de foto is vanaf onder genomen, hierdoor ontstaat een kikkerperspectief. De man en het huis lijken door dit camerastandpunt een stuk groeter en imponanter. Als kijker krijg je het idee dat je kleiner bent.
- 4.) Syntaxis: Het verhalende element binnen deze foto is lastig. De man voor het huis maakt zich ergens zorgen over en toont dit door middel van zijn houding.
- 5.) Derde effect: bij deze foto is geen andere afbeelding geplaatst, er is geen sprake van een derde effect.
- 6.) Relatie tekst foto: de tekst is bij deze foto erg van belang. Uit de tekst blijkt dat de man op de foto door de curatoren van DSB uit zijn huis wordt gezet. Hij is hiermee het eerste slachtoffer dat daadwerkelijk door het afsluiten van een slechte hypotheek bij de DSB bank zijn huis uit wordt gezet.

Foto 25:

Krant: Het Parool

Datum: 13 oktober 2009

Plaats: 4 binnenlandpagina

Onderwerp: Politiek en De Nederlandsche Bank

Grootte: 4 kolommen

Kop: *'Scheringa voelt zich 'gepakt''*

Onderschrift: *'Nout Wellink, president van DNB, en Wouter*

Bos, minister van financiën, leggen uit waarom DSB onder curatele staat.'



- 1.) Pose/houding: Op de foto zijn verschillende mensen afgebeeld. Het meest rechts is Wouter Bos te zien. Hij heeft zijn handen voor zich met zijn vingers gespreid. Hij lijkt iets uit te leggen en heeft een bezorgde uitdrukking op zijn gezicht. Door de vingers van Wouter Bos is Nout Wellink te zien. Hij kijkt met een schuin oog in de richting van Wouter Bos. Naast Wellink zit een onbekend persoon met een serieus gezicht.

- 2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Er is sterk ingezoomd op de personen. Naast de personen op de foto zijn weinig andere zaken weergegeven.
- 3.) Het fotogenieke/esthetiek: De fotograaf heeft sterk ingezoomd op de personen op de foto. Wouter Bos staat hierdoor niet in zijn geheel op de foto en is onscherp geworden. Tussen de onscherpe vingers van Bos is Wellink wel scherp te zien. De fotograaf heeft Wellink wel scherp weergegeven, hoewel een deel van zijn gezicht niet te zien. De foto is vanuit een normaal camerastandpunt genomen.
- 4.) Syntaxis: Wouter Bos lijkt op de foto iets te vertellen. Zijn houding en gezichtsuitdrukking geven dit aan. Middels zijn beweging lijkt hij te zeggen dat hij het opgeeft, moedeloos. Zijn handen gaan de lucht in, dit lijkt wanhopig.
- 5.) Derde effect: Bij de foto is geen andere afbeelding geplaatst. Er is geen sprake van een derde effect.
- 6.) Relatie tekst foto: Bij deze foto is de tekst belangrijk. In het artikel geeft de auteur aan dat Nout Wellink en Wouter Bos aanwezig zijn op een persconferentie. Op deze persconferentie wordt aangegeven waarom de DSB onder curatele staat. De DSB en DNB wijzen elkaar aan als schuldige van de ondergang van de DSB bank, Bos en Wellink verklaren zich nader.

Foto 26:

Krant: Trouw

Datum: 8 oktober 2009

Plaats: 12 economische pagina

Onderwerp: slachtoffers

Grootte: 3 kolommen

Kop: *'DSB leed stelt ook DNB aansprakelijk voor schade'*

Onderschrift: *"Nout Wellink encanailleert zich met Dirk Scheringa", stelde DSB-leed voorzitter Pieter Lakeman op de persconferentie van gisteren. 'Het lijken Iraanse toestanden'*

1.) Pose/houding: Op de foto is alleen Pieter Lakeman afgebeeld. Hij zit achter een tafel. Uit zijn houding is op te maken dat hij een verhaal vertelt. Zijn handen staan uit elkaar, hij lijkt iets uit te leggen. De foto is genomen op het moment dat Lakeman iets aan het vertellen was, zodoende heeft hij een open mond. Hij ziet er zeker van zijn zaak uit, daadkrachtig.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: Lakeman zit achter een tafel. Achter Lakeman bevindt zich een muur waar de tekst *'Nieuwspoort'* op staat. Nieuwspoort is een perscentrum waar parlementaire pers, politici, voorlichters en lobbyisten elkaar ontmoeten.



(www.nieuwspoort.nl 2010). Aan de hoeveelheid microfoons die voor Lakeman op tafel staan, lijkt het alsof Lakeman een persconferentie geeft.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is van normale hoogte genomen. De fotograaf stond iets links van de tafel op het moment dat hij de foto nam. Hij heeft geen gebruik gemaakt van verschillende scherptes binnen de foto. Lakeman is duidelijk het belangrijkste op de foto.

4.) Syntaxis: Lakeman geeft een persconferentie, hij geeft toelichting op iets wat hij gedaan heeft of nog van plan is te doen.

5.) Derde effect: de foto is niet naast een andere afbeelding geplaatst. Er is geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: De tekst is bij deze foto belangrijk. In het artikel wordt de inhoud van de persconferentie gegeven waardoor de foto een diepere betekenis krijgt. In het artikel staat dat Lakeman niet alleen de DSB aansprakelijk stelt voor de schade, maar ook De Nederlandsche Bank.

Foto 27:

Krant: Het Financieele Dagblad

Datum: 5 september 2009

Plaats: 1 voorpagina

Onderwerp: slachtoffers

Grootte: 4 kolommen

Kop: *'DSB protest met kopje koffie in de polder'*

Onderschrift: *'Demonstratie voor het hoofdkantoor van DSB Bank in Wognum'*

1.) Pose/houding: Op de foto staan meerdere mensen afgebeeld. Rechts op de foto staat een man op een voetenbank die een speech houdt. Dit is te zien aan de papieren die de spreker in zijn handen heeft. Links van de man staat een groepje toehoorders, zij staan met hun gezicht naar de camera toe en luisteren naar de man. De houdingen zijn ontspannen. Allen dragen een T-shirt met hierop de tekst *'DSB-ramp'*. Het lijkt alsof de mensen door de fotograaf in deze opstelling zijn gezet. De man staat op een kruk om het belang van de speech naar voren te brengen.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: de personen bevinden zich buiten de poort van het hoofdkantoor van de DSB bank in Wognum. Het gehele gebouw is op de foto genomen. Hierdoor lijkt het 'een groot gebouw tegenover kleine mensen'. Rechts van de poort is een bord geplaatst met *'eigen terrein'* en maximaal 10 km p/u. Het is duidelijk dat de demonstranten zich niet achter het hek mogen begeven. De demonstranten hebben een



spandoek opgehangen met hierop de tekst ‘*Kom op Den Haag... Wognum valt ook onder Nederlands Recht!*’

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is van onder genomen, hierdoor ontstaan een kikkerperspectief. Het gebouw lijkt forser in vergelijking met de mensen die ervoor staan opgesteld. De fotograaf heeft het op deze manier duidelijk weergegeven.

4.) Syntaxis: De mensen zijn boos op de DSB Bank, zij demonstreren tegen de bank door middel van het dragen van T-shirts met de tekst ‘*DSB-ramp*’ en het ophangen van een spandoek. Zij willen dat Den Haag meer aandacht geeft aan de kwestie DSB.

5.) Derde effect: Er is geen andere foto bij de afbeelding geplaatst. Zodoende is geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: uit de tekst blijkt dat dertig demonstranten zich gemeld hebben bij de poort van de bank. De demonstratie verloop rustig, niemand wordt echt lastig gevallen. De DSB bank biedt een kopje koffie aan de demonstranten aan.

Foto 28:

Krant: De Volkskrant

Datum: 17 oktober 2009

Plaats: 14 economie

Onderwerp: slachtoffers

Grootte: 4 kolommen

Kop: ‘*Ongrijpbare horzel van het bedrijfsleven*’

Onderschrift: ‘*Pieter Lakeman*’



1.) Pose/houding: Op deze foto is Pieter Lakeman (groot) afgebeeld. Alleen zijn gezicht is op de foto te zien. Pieter Lakeman heeft een vreemde blik in zijn ogen. Zijn rechter wenkbrauw staat een stuk hoger dan de linker, hierdoor krijgt hij een frons op zijn voorhoofd. Tevens is op deze foto goed zichtbaar dat de man ouder is, hij heeft wallen, zichtbare aderen en vlakken op zijn aangezicht. Lakeman heeft een kostuum aan, zijn das zit scheef. Lakeman komt op deze foto over als een zielige oude man.

2.) Objecten/gebouwen/omgeving: op deze foto staan geen andere gebouwen of objecten, de foto is genomen voor een rode achtergrond.

3.) Het fotogenieke/esthetiek: De foto is sterk in close-up genomen, Lakeman kijkt de kijker zeer indringend aan. De foto is vanuit een normaal camerastandpunt genomen, zo komt de kijker op gelijke hoogte met Lakeman.

4.) Syntaxis: De foto is een profielfoto, geplaatst bij een begeleidend artikel.

5.) Derde effect: er is geen andere afbeelding op dezelfde pagina geplaatst. Zodoende is geen sprake van een derde effect.

6.) Relatie tekst foto: de tekst boven de foto ‘een ongrijpbare horzel’ is zeer passend bij de foto. Lakeman is niet charmant op de foto afgebeeld, hij lijkt oud en moe. De term insect vind ik bij de afbeelding passen.

Binnen dit onderdeel zijn de foto's geanalyseerd waarop de andere partijen van DSB afgebeeld zijn zoals de gedupeerden, De Nederlandsche Bank en Wouter Bos. Het Financieele Dagblad heeft op 5 september een foto in de krant geplaatst van boze DSB klanten die demonstreren tegen het beleid van de bank. De demonstratie ziet er vredig uit. Het Algemeen Dagblad publiceert iets minder dan een maand na het Financieele Dagblad een foto van een demonstratie, deze demonstratie ziet er tevens vredig uit. Dit door de woordkeuze ‘jokkebrok’ van de demonstranten. Trouw heeft enkele dagen later een foto van Lakeman in de krant geplaatst. Lakeman lijkt op de foto iets aan de pers uit te leggen. Uit de tekst blijkt dat hij naast DSB ook de DNB aansprakelijk stelt voor het leed van de slachtoffers. Op de foto ziet Lakeman er daadkrachtig uit. Op 13 oktober heeft het NRC een foto geplaatst van Wellink en Bos die uitleg aan de pers geven over de curatelenstelling van DSB. Bos en Wellink kijken zorgelijk en de foto is statisch. Het Parool heeft van dezelfde gebeurtenis een foto geplaatst. Deze foto is echter van de zijkant genomen waardoor de focus binnen de foto op Wellink komt te liggen. De houding van Bos verraadt dat hij zichzelf moet verdedigen. De Volkskrant heeft op 17 oktober een foto geplaatst van de heer Lakeman. Het gezicht van de man is scheef en hij heeft een grauwe waas over zijn gezicht. Het lijkt alsof de Volkskrant Lakeman op een zo slecht mogelijke manier wil tonen. In de tekst wordt de vergelijking met ‘horzel’ gemaakt. De Telegraaf toont op 4 november het gezicht van een van de slachtoffers. Een klant van DSB wordt zijn huis uitgezet omdat hij niet meer aan zijn betalingsverplichting kan voldoen.

5.5 Fotoicoon

In hoofdstuk twee is de onderzoeker Perlmutter aan bod gekomen. Hij schreef over de wisselwerking tussen beeldberichtgeving en publiek, pers en politieke reactie op het buitenlandsbeleid. In zijn boek heeft hij geschreven over fotoiconen. Sommige foto's worden zo vaak gepubliceerd om een gebeurtenis te illustreren dat ze kunnen uitgroeien tot icoonfoto's. Deze foto's hebben een dusdanige impact op de discourse elites dat zij aansporen tot actie. In het geval van de kwestie DSB wil ik kijken of er sprake is van fotoicoon. Welk beeld representeert de val van de DSB Bank en Scheringa?

Onsderzoeker Martijn Kleppe geeft, naar aanleiding van zijn promotieonderzoek in een interview met het radioprogramma 'Hoe?zo!' op 6 juli 2010 redenen aan waarom foto's iconen worden. Hij geeft aan dat een fotoicoon meestal in verschillende kranten gedrukt wordt, de foto moet vanaf het begin van de gebeurtenis gepubliceerd zijn en wordt veelvuldig herhaald wanneer het onderwerp in de media naar voren komt. Deze eigenschappen zijn ook aangedragen in het onderzoek van Perlmutter, deze eigenschappen krijgen dus extra gewicht.



Aan de hand van de criteria van Perlmutter en dhr. Kleppe valt te stellen dat de foto die in dit onderzoek het meeste gepubliceerd is binnen de verschillende dagbladen, de foto is van Scheringa die in een persconferentie vertelt dat zijn bedrijf failliet is gegaan.

De foto (links geplaatst) voldoet aan enkele van de eigenschappen die Perlmutter in zijn boek geeft.

Eigenschap 1: 'Fame' persoonlijk denk ik onder andere aan deze foto als ik terug denk aan de val van de DSB Bank. Deze foto is mij namelijk zeer vaak onder ogen gekomen.

Eigenschap 2: Deze foto is prominent in kranten gepubliceerd. De foto is onder andere geplaatst in het Algemeen Dagblad (p.2) het Financieele Dagblad (p.1) De Telegraaf (p1) een jaaroverzicht van Trouw en het Parool (p.21). Andere foto's van dezelfde gebeurtenis zijn gepubliceerd in het NRC en de Volkskrant. Deze eigenschap sluit aan bij de derde eigenschap, hoe vaak de foto gepubliceerd is. Hij is vaker gepubliceerd in de dagbladen.

Eigenschap 4: de eigenschap profit. Waarschijnlijk zijn varianten van deze foto gepubliceerd omdat deze foto's genomen zijn door eigen fotografen die de foto net uit een andere hoek hebben genomen.

Eigenschap 5: De snelheid waarmee de foto gepubliceerd is; deze foto is de dag na de persconferentie in de krant verschenen.

Eigenschap 6: gerepliceerde beelden na de publicatie. Deze foto is voor zover bekend niet nagemaakt in cartoons, posters of iets dergelijks. Hij is wel in jaarverslagen geplaatst van het Financieele Dagblad en Trouw.

Eigenschap 7: ‘fame van de afgebeelde personen’. Scheringa heeft zich in de jaren voor de val van de bank geprofileerd als een selfmade zakenman en kreeg hiervoor bekendheid. Pas echt bekend werd hij op het moment dat hij door de DSB kwestie veelvuldig op de televisie verscheen. De pers hecht nieuwswaarde aan dit beeld, omdat het beeld het gezicht van de DSB Bank weergeeft.

Eigenschap 8: De foto geeft een historisch moment weer. Deze foto geeft de val van de DSB Bank weer. Dit zou als een historisch moment beschouwd kunnen worden. Het doet echter zeer onder bij de foto-iconen zoals de foto van Joe Rosenthal van soldaten op Iwo Jima of de foto van het Tiananmen plein uit 1989.

Eigenschap 9: ‘Metomany’ – het beeld zegt alles; Dit beeld geeft een aangeslagen Scheringa weer die uitleg geeft over het faillissement en stelt zich kwetsbaar en emotioneel op. De foto is op het beslissende moment genomen, Scheringa vertelt dat zojuist het faillissement is uitgesproken. Het beeld zou in een grotere context gezien kunnen worden, het omvallen van de bank staat voor de economische crisis en de gehaaidheid van de grote corporate bedrijven. Echter is dit ver gezocht. Deze eigenschap gaat dus niet helemaal op.

Eigenschap 10: Weerklank naar het oerverleden: deze eigenschap gaat niet op.

Eigenschap 11: ‘the decisive moment’ –beslissende moment; Deze foto is op het moment genomen dat Scheringa vertelt dat de DSB Bank failliet is gegaan. Daarnaast is hij door de redactie van het Algemeen Dagblad bijgesneden waardoor de nadruk op Scheringa zijn uitdrukking is komen te liggen. Hij krijgt hierdoor iets triets, medelijopwekkend.

Deze foto valt in te delen onder het unieke icoon doordat de gebeurtenis een beeld is van een kapitalistische bank die omvalt. De afgelopen paar jaar is dit vaker gebeurt zoals ICESave en Lehmann Brothers. Deze foto brengt de gebeurtenis echter heel dichtbij, naar Nederland. Het geeft een waarschuwing; oppassen.

Of deze foto daadwerkelijk een icoon zal worden, zal de tijd moeten uitwijzen. Op het moment staat de DSB kwestie nog in het geheugen gegrift, waardoor men wellicht deze foto voor geest haalt bij het terugdenken aan de val van DSB. Het is in ieder geval de foto die het dichtst bij komt om eventueel een icoon van deze kwestie te worden.

H6: Conclusies en aanbevelingen

In het concluderende hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de centrale hoofdvraag die in het eerste hoofdstuk gesteld is. Om het geheugen op te frissen, de hoofdvraag;

Op welke wijze is de val van Scheringa's imperium in de maanden september, oktober, november en december 2009 in de Nederlandse dagbladen in beeld gebracht?

Bij deze hoofdvraag is gebruik gemaakt van enkele deelvragen, op deze deelvragen wordt een antwoord gegeven alvorens verder gegaan wordt met de aanbevelingen.

6.1 Algemeen

In het theoretische kader is onder andere het begrip mediahype naar voren gekomen. Volgens Vasterman moet er sprake zijn van bepaalde voorwaarden waaraan een nieuwsgebeurtenis moet voldoen, voordat het een hype is. Zowel uit figuur 3 als figuur 4 geplaatst in hoofdstuk vier is te concluderen dat de berichtgeving rond de DSB in oktober zeer frequent voorkwam. In november en december werd de beeldberichtgeving rond Scheringa steeds minder. Aan de hand van de voorwaarden die Vasterman heeft gesteld aan een mediahype is onderzocht in hoeverre in de DSB kwestie sprake is van een mediahype.

Mediabrede nieuwsgolf: hoewel dit onderzoek alleen betrekking heeft op de beeldberichtgeving in de dagbladen is uit het onderzoek van Nieuwsmonitor gebleken dat niet alleen de kranten veelvuldig over DSB hebben geschreven, maar dat ook de televisie een grote rol heeft gespeeld in de DSB kwestie. Klaas Wilting, Pieter Lakeman en Scheringa verschenen in verschillende nieuwsprogramma's om hun standpunt te verdedigen. Ook werd op het internet veel over de DSB bank gespeculeerd, omdat veel onduidelijkheid over de bank bestond. Aan deze voorwaarde voor een mediahype voldoet de berichtgeving rond DSB.

'Key event': In het geval van de DSB kwam de berichtgeving voornamelijk op gang na de uitspraak van Lakeman op 1 oktober in het ontbijtprogramma 'Goedemorgen Nederland'. Vanaf dat moment kwam de nieuwsgolf snel op gang om na een maand weer af te zwakken. Aan deze voorwaarde voldoet de berichtgeving voor DSB.

De media maken het nieuws: in het geval van de DSB kwestie maken de media het nieuws doordat de val van de DSB bank vergeleken wordt met het Icesave debacle en het faillissement van de Bank Van Der Hoop, Fokker en Lehman Brothers. De gebeurtenis wordt tevens in het kader van de financiële crisis bekeken. Hierdoor wordt de val van de DSB bank naar een hoger niveau getrokken. Aan deze voorwaarde voldoet de val van de DSB.

Interactie tussen media en sociale actoren beïnvloeden elkaar: aan deze voorwaarde voldoet de DSB kwestie ook. Op 12 oktober werd in het Financieele Dagblad en de Volkskrant geschreven over een noodregeling voor DSB. Dit had een bankrun tot gevolg. De politiek moest hierop reageren.

Binnen de berichtgeving rond de DSB was zowel sprake van een intensiverende mediahype als een extensiverende mediahype. Aan de ene kant werd ingezoomd op het leven van Dirk Scheringa, aan de andere kant werd het wanbeleid vergeleken met andere banken en rees de vraag of DNB goed had gehandeld.

6.2 Verschillen en overeenkomsten in de beeldberichtgeving

Uit de kwantitatieve analyse is gebleken dat er verschillen aan te tonen zijn tussen de zeven verschillende dagbladen. De Telegraaf heeft in de onderzochte periode de meeste artikelen gepubliceerd over de val van de DSB Bank, het Algemeen Dagblad de meeste foto's. Het Parool heeft de minste artikelen en de minste foto's gepubliceerd. In verhouding heeft het NRC de minste foto's bij de artikelen geplaatst en het Algemeen Dagblad het meeste, gevolgd door Trouw. Het Algemeen Dagblad en Trouw leggen meer nadruk op het visuele aspect, terwijl het NRC Handelsblad en het Financieele Dagblad de nadruk meer leggen op de tekstuele berichtgeving. Bij alle kranten zijn de meeste foto's in de maand oktober geplaatst. Opvallend is dat het Algemeen Dagblad, de Telegraaf en het Parool de meeste foto's op de binnenlandpagina plaatsen. Het NRC Handelsblad, Trouw, het Financieele Dagblad en de Volkskrant publiceren de foto's op de economische pagina's. Op deze manier maken de kranten duidelijk dat zij de berichtgeving rond de DSB Bank een onderwerp vinden dat met name zijn weerslag heeft voor de economische sector. De kranten die de artikelen op de binnenlandpagina hebben geplaatst trekken het naar breder maatschappelijk niveau. De Telegraaf heeft de meeste foto's geplaatst op de voorpagina. Op deze manier probeert de Telegraaf aandacht naar het onderwerp te trekken. Opvallend is dat de Volkskrant de meeste foto's groter dan vijf kolommen plaatst, hieruit valt te concluderen dat de Volkskrant liever één grote foto plaatst, dan verschillende kleine beelden. Het Algemeen Dagblad heeft de meeste foto's geplaatst tussen drie en vier kolommen breed. Dit is relatief groot, aangezien het Algemeen Dagblad, Trouw en het Parool op tabloidformaat zijn gedrukt, waar maximaal een breedte van vijf kolommen gedrukt kan worden. Opvallend is dat het Algemeen Dagblad en de Telegraaf vaak meerdere foto's op dezelfde pagina hebben geplaatst. Het lijkt alsof de kranten hiermee hetzelfde onderwerp van verschillende kanten willen belichten en een zo

duidelijk mogelijk visueel beeld voor de lezer willen schetsen. Dit is bij de andere kranten niet terug te vinden. Het NRC en FD plaatsen in verhouding tot de andere kranten minder vaak een foto, maar als ze een foto plaatsen is dit vaker een grotere.

De herkomst van de beelden is bij het Algemeen Dagblad en de Telegraaf het vaakst onbekend, het NRC en het Financieel Dagblad hebben vrijwel altijd een bronvermelding. De bronvermeldingen geven de kranten een betrouwbaar karakter. Dit komt overeen met de ideologie van de kranten. Het Algemeen Dagblad en de Telegraaf pretenderen een krant te zijn voor het grootste gedeelte van de samenleving terwijl het Financieele Dagblad en het NRC zichzelf bestempelen als een kwaliteitskrant.

Binnen de onderwerpverdeling valt het op dat bij alle zes kranten het onderwerp DSB Bank het meeste voorkomt. Alleen het Parool legt de nadruk op de categorie 'Dirk Scheringa'. Deze krant heeft dus de meeste foto's van Scheringa als persoon geplaatst. In de Telegraaf en het Algemeen Dagblad ligt een grote nadruk op het onderwerp Sport. Dit is weinig verrassend en valt te verklaren doordat deze kranten een groter sportkatern hebben dan de andere kranten. De kant van de slachtoffers wordt het meest benadrukt door de Telegraaf en het Parool. Het Parool is opvallend, verwacht werd dat het Algemeen Dagblad de kant van de slachtoffers meer zou belichten.

6.3 Framing

In het theoretische kader is het begrip framing uitgelegd als een organizing idea, waarmee de nieuwsberichten voor het publiek begrijpelijk worden gemaakt. Met behulp van de generic frames van Semetko en Valkenburg is een kwalitatieve analyse uitgevoerd. Hierin is elk artikel ingedeeld in een van de vijf frames die zij hanteren. Binnen de nieuwsberichtgeving rond DSB kan iets minder dan de helft van de artikelen ingedeeld worden in het responsibilityframe. Uit het onderzoek van Semetko en Valkenburg is gebleken dat de kwaliteitskranten vaker gebruik maken van dit type frame. Binnen dit onderzoek zou het Financieele Dagblad, het NRC, Trouw en de Volkskrant hieraan moeten voldoen. Uit de analyses is gebleken dat de artikelen verschenen in het Parool, de Telegraaf, het Financieele Dagblad en de Volkskrant boven het gemiddelde zitten binnen het responsibilityframe. Dit is opvallend omdat de Telegraaf vaak getypeerd wordt als een populaire krant. Bij het Financieele Dagblad was te verwachten dat het economic consequensess frame zou overheersen, dit was tevens het responsibilityframe. Dit komt overeen met de kwaliteitskrant die het Financieele Dagblad pretendeert te zijn. Over het algemeen gezien komt relatief vaak het economic consequensessframe voor. Dit valt te verklaren doordat het onderwerp de val

van een financiële instelling is, de afwikkeling van het faillissement gaat lang duren. Veel bedrijven, sporters en klanten weten lange tijd niet waar ze aan toe zijn. Trouw legt binnen de artikelen het meest de nadruk op de economische consequenties. Het humaninterestframe valt te verklaren doordat de dagbladen de aandacht aan de emotionele kant van het faillissement gaven. Mensen raken hun spaargeld kwijt, verliezen hun baan. Een persoonlijk verhaal komt voornamelijk uit deze hoek. Opvallend is dat in 27 procent bij de artikelen van het NRC het human interestframe naar voren komt. Dit frame komt in vergelijking met de rest van de dagbladen een stuk vaker voor, terwijl verwacht werd dat juist het Algemeen Dagblad en de Telegraaf bij deze frame het hoogst zouden scoren. Deze dagbladen scoren hier wel hoger dan het gemiddelde. Het conflictframe komt rond de tien procent in alle artikelen naar voren. Dit valt te verklaren doordat in sommige artikelen de ruzie tussen de bank, klanten en de Nederlandse Bank uitgemeten wordt. Opvallend is dat in 20 procent van de artikelen van het NRC het conflictframe naar voren komt, gevolgd door het Financieel Dagblad. Het moralityframe komt alleen bij het Algemeen Dagblad en de Volkskrant voor. Dit komt tevens overeen met de uitkomsten uit het onderzoek van Semetko en Valkenburg; het moralityframe speelt een geringe rol in de Nederlandse dagbladpers.

6.4 Negatieve of positieve beeldberichtgeving

In de kwantitatieve analyse is naar voren gekomen dat zonder de tekst, ongeveer de helft van de foto's een neutrale toon heeft. Trouw is het enige dagblad die overwegend foto's met een negatieve ondertoon heeft geplaatst, bij de rest van de kranten is een overwegend neutrale teneur te zien. Er is een verandering waar te nemen wanneer de tekst bij de foto geplaatst wordt. Ongeveer de helft van de foto's krijgt een negatieve ondertoon na plaatsing van de tekst bij het beeld. Dit valt te verklaren doordat bij foto's waarop neutrale zaken, zoals gebouwen en logo's staan een negatieve berichtgeving over Dirk Scheringa of de DSB Bank geplaatst is. Vaak komt de schuld kwestie binnen de artikelen naar voren, deze is van invloed op de toon van de foto. De teneur van de foto's na plaatsing van tekst is bij het Algemeen Dagblad, de Telegraaf, het Parool, Het Financieele Dagblad en de Volkskrant veranderd naar overwegend negatief. Het NRC heeft na plaatsing nog steeds overwegend neutrale foto's geplaatst en Trouw is nog steeds negatief. Een enkele keer is de plaatsing van de tekst verwarrend bij de foto, de foto sluit dan niet goed aan bij de tekst. Het Financieele Dagblad is het betrouwbaarste, 73 procent van de teneur komt overeen voor en na plaatsing van de tekst. Het Algemeen Dagblad is hierin het onbetrouwbaarst, maar 52 procent van de teneur komt overeen na plaatsing van de tekst. Opvallend is dat de Telegraaf betrouwbaarder is dan de

Volkskrant. Tevens valt op dat de Volkskrant en Trouw een enkele keer de val van de DSB trekken naar een pleidooi tegen het banksysteem dat nu in Nederland heerst, terwijl het Financieele Dagblad zich met name kritisch uit laat over de Nederlandsche Bank en de overheid.

6.5 Weergave van Scheringa

Binnen dit onderdeel is bekeken hoe Scheringa is weergegeven door de verschillende dagbladen. Opvallend is dat in iets meer dan een kwart van alle artikelen Scheringa als schuldig aan de val wordt aangewezen. Bij het Algemeen Dagblad komt Scheringa in de meeste gevallen niet voor in het artikel. Binnen de artikelen wordt meer gesproken over de sportclubs en de instituties zoals De Nederlandsche Bank. De Telegraaf, het Parool, Trouw en het Financieele Dagblad betitelen Scheringa voornamelijk als hoofdschuldige van de val van de DSB Bank. De Volkskrant en het NRC Handelsblad zien Scheringa op twee manieren. Binnen dezelfde hoeveelheid artikelen is Scheringa als schuldige aangewezen en wordt hij van twee kanten gezien; de knuffelbeer en woekeraar. In hoeverre dit overeenkomt met de achterliggende ideologie van de dagbladen moet nader bekeken worden.

Het NRC heeft deze tendens van het beeld van twee kanten in een artikel gepubliceerd op 19 oktober in een mooie paradox weten te verwoorden. Volgens de krant is Scheringa *'de held van de gewone man, Maar het is ook juist die gewone man aan wie Scheringa zijn dure, onnodige financiële producten wist te slijten. En dus hingen er twee soorten spandoeken bij de voetbalwedstrijd FC Twente-AZ, zaterdagavond. 'Dirk, onze held', van AZ-fans. 'Dirk Scheringa Belazert', van Twente-aanhangers.'* Deze paradox is ontstaan doordat Scheringa nadat bekend is geworden dat de DSB zich schuldig maakte aan de verkoop van woekerpolicissen zichzelf goed als slachtoffer wist te profileren. Hij heeft meerdere malen aangegeven dat deze polissen inderdaad in het verleden verkocht werden, maar dat dit inmiddels niet meer het geval is. Hij heeft zijn excuses aangeboden en heeft de nadruk gelegd op zijn eenvoudige afkomst. Hierdoor kreeg hij van sommige kranten respect, terwijl het NRC en de Volkskrant hem met argusogen bekeken. Binnen de Telegraaf werd Scheringa het meeste afgebeeld als slachtoffer van de Nederlandse financiële wereld. De roof van de kunst door ABN Amro heeft dit gevoel alleen maar sterker gemaakt en duwde Scheringa steeds dieper in de slachtofferrol. Tevens hebben alle kranten foto's gebruikt 'uit de oude doos' hierop staat Scheringa afgebeeld als een sterke, succesvolle persoonlijkheid. Dit geeft een scheef beeld met de artikelen die naast de foto's zijn geplaatst. Opvallend is dat net zoals in het onderzoek van Nieuwsmonitor in de week voor en na het faillissement er geen directe

kritiek is geuit op de persoon Scheringa. Het is terug te zien dat in de weken voor en na deze periode van afwezige kritiek juist wel kritiek op Scheringa is gegeven. Uit de analyse is duidelijk geworden dat Scheringa inderdaad op twee manieren is geportretteerd. Alle kranten hebben meegewerkt aan dit tegenstrijdige beeld. De beeldberichtgeving in de kranten, heeft Scheringa steeds verder in deze paradox geduwd.

6.6 aanbevelingen

Deze thesis heeft zich met name gericht op zeven Nederlandse dagbladen. Uit een onderzoek van J.A. de Ridder uit 1984 bleek al dat er steeds meer sprake was van een persconcentratie. Inmiddels is dit begrip niet meer weg te denken uit de dagbladindustrie. Door middel van fusies en overnames zijn er steeds minder dagbladen, die vaker onder dezelfde uitgeverij vallen. De oplagecijfers zijn door de komst van de televisie, internet en de gratis kranten zwaar gedaald en economisch zit de dagbladpers in zwaar weer. Jongeren onder de 35 jaar zijn zwaar ondervetegenwoordigd als lezersgroep binnen de betaalde dagbladpers, terwijl ouderen van 50 juist meerdere kranten lezen. (Bakker, Scholten 2009 19) Oosterbaan en Hans Wansink schreven in 2008 over deze tendens, veel journalisten verliezen door schaalvergroting hun baan en hierdoor kan de kwaliteit van de dagbladjournalistiek verminderen. Tevens kan de schaalvergroting ervoor zorgen dat de kranten hun eigen identiteit verliezen. (Oosterbaan, Wansink 2008 9). Opvallend is dat veel van de dagbladen dezelfde foto's hebben gebruikt, waardoor het moeilijk was om een verschil tussen de dagbladen te ontdekken. Dit werd extra bemoeilijkt doordat er grote verschillen waren in hoeveelheid gepubliceerde foto's.

Het is lastig om de val van Scheringa binnen de dagbladen te onderzoeken zonder de televisie in acht te nemen. Het was immers op de televisie dat Lakeman zijn oproep aan de spaarders heeft gedaan en Scheringa in het programma 'De Wereld Draait Door' zijn excuses heeft gemaakt. Vele gevechten tussen de ruziënde belangenbehartigers werden op de televisie uitgevochten en hier heeft Scheringa zichzelf een 'onsterfelijk imago' weten aan te meten. Op deze manier lijkt het een verstandige keuze om toekomstig onderzoek toe te spitsten op de televisie.

Al met al kan gezegd worden dat Scheringa een man is met vele verschillende gezichten die tot het uiterste is gegaan om zijn bank te redden. Hij is neergezet als woekeraar, held, doorzetter, slachtoffer en zijn eenvoudige komaf was een belangrijke factor binnen het Scheringa verhaal. Zoals eind oktober Scheringa na de val van de bank zelf aangaf, kan de val

van zijn imperium vergeleken worden met een wedstrijd van de voetbalclub AZ, alleen dan met meerdere verlengingen.

Samenvatting:

Dirk Scheringa is de oprichter en eigenaar van de uit Frisia Financieringen ontstane DSB Bank. In oktober 2009 gaat de bank failliet en dit brengt een hoop tumult te weeg. Veel gedupeerden zijn hun geld kwijt, weknemers staan op straat en ook de voetbalclub en de schaatsers staat een onzekere toekomst te wachten. Het faillissement van de bank werd door de media op de voet gevolgd. Internet, televisie en de dagbladpers waren in de maand oktober in de ban van Scheringa. Opvallend is dat hoe langer het gevecht met de rechtbank die week duurt, hoe sympathieker Scheringa lijkt te worden gevonden. Middels het onderzoek is getracht een antwoord te vinden op de vraag hoe Scheringa is neergezet in de beeldberichtgeving van zeven bekende Nederlandse dagbladen. Hierbij is gebruik gemaakt van de begrippen framing, mediahype en is ingegaan op fotografische theorieën van onder andere Roland Barthes en Susan Sontag en het begrip semiotiek.

Het onderzoek bevat een analyse van de beeldberichtgeving van Dirk Scheringa gepubliceerd in de laatste 4 maanden van 2009. De beelden zijn gepubliceerd in het Algemeen Dagblad, het NRC, de Telegraaf, het Parool, Trouw, het Financieele Dagblad en de Volkskrant. Binnen dit onderzoek is gebruik gemaakt van een tweetal methoden; de kwalitatieve en de kwantitatieve onderzoeksmethode. Met behulp van deze twee methodes is duidelijk geworden dat bij de DSB kwestie sprake was van een mediahype. Door middel van de kwantitatieve rechte tellingen is duidelijk geworden dat de populaire kranten; het Algemeen Dagblad en de Telegraaf de nadruk leggen op de beeldberichtgeving. De beeldberichtgeving over Scheringa is in eerste instantie overwegend neutraal, terwijl na publicatie van de tekst, de berichtgeving steeds negatiever wordt. De kwaliteitskranten zijn het betrouwbaarst, de teneur komt het meest overeen. Binnen de nieuwsberichtgeving wordt het meest geschreven in het verantwoordelijkheidsframe en het economische consequentiefame. De resultaten komen voor het grootste gedeelte overeen met de verwachting van kwaliteitskrant en populaire kranten.

Uit de kwalitatieve analyse is duidelijk geworden dat Scheringa door de zeven dagbladen op twee manieren is geportretteerd, als een wolf in schaapskleding. De extreme kritiek op Scheringa werd minder naarmate hij steeds vaker in beeld verscheen en door verschillende groepen werd hij op handen gedragen. Scheringa is door de publicatie van de verschillende beelden steeds sterker in deze rol geduwd.

Dankwoord

Op deze plaats zou ik graag de mensen willen bedanken die mij hebben geholpen bij mijn onderzoek en mij ondersteund bij het schrijven van deze scriptie.

In de eerste plaats zou ik mijn begeleider, de heer Zweers willen bedanken. Met plezier heb ik met hem samen gewerkt en zijn opmerkingen ter ondersteuning tot mij genomen. Ik wil hem veel succes wensen met zijn onderzoek naar familiegeschiedenis in postkoloniaal Indonesië en ik ben benieuwd naar zijn boek '*De Engel van Kebayoran*', dat uit komt in november.

Daarnaast zou ik de heer Kleppe willen bedanken voor het lezen en beoordelen van deze scriptie.

Tevens wil ik graag de medewerkers van de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag bedanken, met name de medewerkers op de afdeling 'Bijzondere Collecties'. Zij hebben mij zeer vriendelijk en erg goed geholpen met de zoektocht naar alle beelden die nodig waren voor mijn onderzoek.

Ook zou ik graag de medewerkers van de Universiteitsbibliotheek willen bedanken. Vele jaren ben ik met plezier de bibliotheek ingelopen om te studeren voor tentames, het schrijven van essays en de laatste maanden voor het schrijven van deze thesis. Zij hebben mij altijd vriendelijk begroet met een lach en zeer goed geholpen bij vragen of het vastlopen van een computer.

Om af te sluiten wil ik graag mijn omgeving van lieve vrienden en familie willen bedanken. Graag wil ik mijn ouders bedanken, voor het vertrouwen dat zij mij hebben gegeven bij het maken van keuzes, waar zij het niet altijd mee eens waren. Zij hebben mij ten alle tijden ondersteund en hier ben ik ze zeer dankbaar voor.

Ook wil ik mijn vriend Olivier, vrienden en huisgenoten bedanken voor hun steun, engelengeduld en het bieden van de nodige afleiding wanneer ik het nodig had.

Literatuur

Boeken:

- Abercrombie, N., Longhurst B. (2007). *Dictionary of Media Studies* London: Penguin Books.
- Bardoel, J. Vos, C. Vree, F. van, Wijffjes H. (2005) *Journalistieke cultuur in Nederland* Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Barthes, R. (1980). *Camera Lucida, Reflections on Photography* London 1980: Vintage Books.
- Boer, C. De, Brennecke, S. (2003). *Media en publiek. Theorieën over media-impact* Amsterdam: Boom.
- Economische Redactie Volkskrant (2009). *Opkomst en ondergang van DSB* Den Haag: Conserve.
- Elkings, J. (2007). *Photography theory* New York, London: Routledge
- Evans H. (1978). *Pictures on a page, photojournalism, graphics and picture editing* London: Random House.
- Goldberg, V. (1991). *The power of photography : how photographs changed our lives* New York: Abbeville press.
- Gorp B. van, (2004). *Framing en het interpreteren van nieuws. Een experimenteel onderzoek naar de effecten van frames* Antwerpen: PSW papers.
- Gorp, B. van, (2006). *Framing Asiel, indringers en slachtoffers in de pers* Leuven: Acco.
- Groot N. de, Gessel R. van (2009). *Opkomst en ondergang van DSB* Amsterdam: Carrera.
- Leeuwen T. van, Jewitt, C. (2001). *Handbook of visual analysis* London: Sage.
- Oosterbaan, W., Wansink, H. (2008). *De krant moet kiezen, de toekomst van de kwaliteitsjournalistiek* Amsterdam: Prometheus.
- Oosterbaan, O. (2009). *Een leesbare scriptie, gids voor het schrijven van scripties, essays en papers* Amsterdam: Prometheus.
- Perlmutter, D.(1998) *Photojournalism and Foreign Policy. Icons of Outrage in International Crisis*. London: Westport.
- Reese, S. D, Grandy, O.H. Jr., Grant A.E. (2001). *Framing Public Life, perspectives on media and our understanding of the social world* New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Shoemaker, P. Reese S. (1996) *Mediating the message. Theories of influences*

on mass media content. New York: Longman.

- Smits, J. Edens, J. (2009) *Onderzoek met SPSS en Excel* Amsterdam: Pearson Education Benelux.
- Sontag, S. (1979) *On Photography* Middlesex: Pinguin Books.
- Sontag, S. (2003) *Regarding the pain of others* New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Vasterman, P. (2005) *Mediahype* Amsterdam: Askant.
- Vreeze, C. de. (2005) *Framing Europe : television news and European integration* Amsterdam: Askant.
- Wells, L. (1996). *Photography; A critical introduction* Abingdon: Routledge.
- Wolf, M. (2009) *Het geheim van de Telegraaf* Amsterdam: Boom.
- Zoest, A.J.A. (1978). *Semiotiek: over tekens, hoe ze werken en wat we er mee doen*. Baarn: Ambo.

Artikelen:

- Entman R.M., (1993), 'Framing, toward clarification of a fractured paradigm in *Journal of communication* 43(4) 51-58.
- Jakubowicz, A. Palmer, R. (2002), 'Framing Suharto: Australian Media Accounts of the fall from power' in *International Communication Gazette* 64 (2), 199-213.
- Gamson, M. Modigliani, A. (1989), 'media discourse and public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist approach' in *The American Journal of sociology* 94 (1), 1-37.
- Gorp, B van. (2006), 'Een constructivistische kijk op het concept framing' in *Tijdschrift voor de communicatiewetenschap* 34 (3) 246-256.
- Rau, P. (2006). 'Beyond punctum and studium: trauma and photography in Rachel Seiffert's *The Dark Room*', *Journal of European studies* 36 (3) 295-325.
- Ryan, M. (2004), 'Framing the war against terrorism, US Newspaper Editorials and Military Action in Afghanistan' in *Gazette: The international journal for communication studies* 66(5) 362-382.
- Semetko, H.A. Valkenburg P.M. (2000). 'Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News'. *Journal of Communication* 50 (2) 93-109.
- Scheufele, D.A. (1999). 'Framing as a Theory of mass media effects', *Journal of Communication* 49 (1) 103-122.
- Smith, Z. C., Zibluek, J. (2000). 'Book Review' *Visual communication Quarterly*, 7 (3) 12-13.

- Vreese, C.H., Peter, J., Semetko, H.A. (2001). 'Framing politics at the launch of the Euro: A Cross-national Comparative Study of Frames in the News'. *Political Communication* 18 107-122.

Kranten:

Het Algemeen Dagblad: van 1-9-2009 tot 31-12-2009

De Volkskrant: van 1-9-2009 tot 31-12-2009

NRC: van 1-9-2009 tot 31-12-2009

Trouw: van 1-9-2009 tot 31-12-2009

Parool: van 1-9-2009 tot 31-12-2009

De Telegraaf: van 1-9-2009 tot 31-12-2009

Het Financieel Dagblad: van 1-9-2009 tot 31-12-2009

Internet:

- <http://www.fd.nl/nieuws/dossiers/467202/13403142/> (01-02-2010)
- <http://www.elsevier.nl/web/Artikel/248415/Dirk-Scheringa.htm> (02-02-2010)
- <http://managementscope.nl/executives/biografie/432-dirk-scheringa> (02-02-2010)
- <https://www.hoi-online.nl/> (02-02-2010)
- <http://commissiedsbbank.nl/> (02-02-2010)
- <http://www.volkskrant.nl/service/article295089.ece> (17-06-2010)
- http://www.nrc.nl/krant/article1644508.ece/Onze_beginselen (17-06-2010)
- <http://www.fd.nl/service/overfd> (17-06-2010)
- <http://www.stichtinghetparool.nl/historie.html> (17-06-2010)

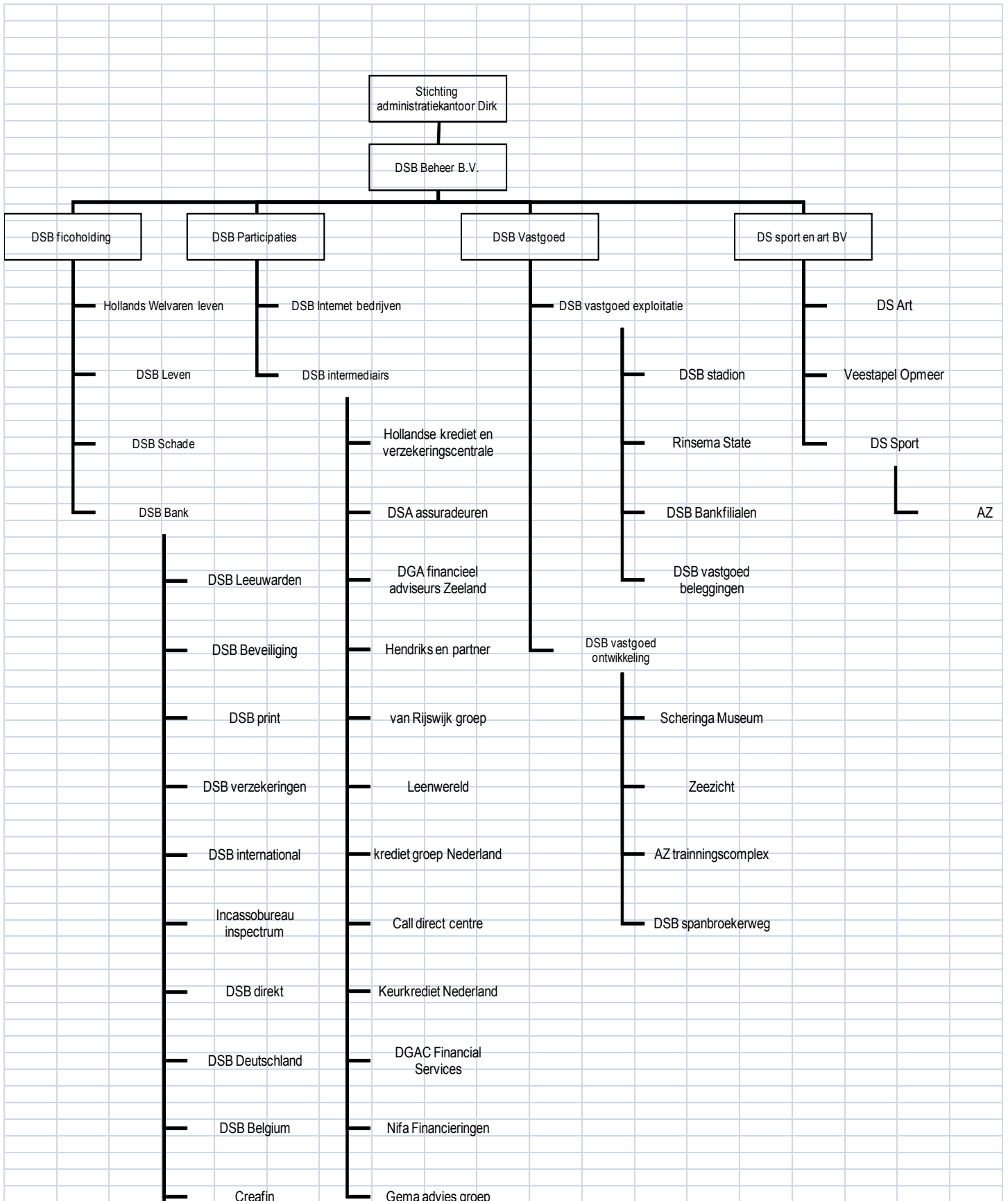
Overig:

- Commissie DSB Bank (2010) *Rapport van de commissie van Onderzoek DSB Bank* Den Haag. Via <http://www.commissiedsbbank.nl/upload/20.pdf>
- Scholten, O. Ruigrok, N. Dongen, W. Krijt, M. (2010) *DSB in de media, samenvatting en belangrijke conclusies over de rol van de media tijdens de DSB affaire* Amsterdam. Via <http://www.nieuwsmonitor.net/>
- Frankhuijzen, I. (2006). *De hofstadgroep in beeld, vier landelijke dagbladen publiceren foto's van de eerste Nederlandse terroristische organisatie*. Rotterdam.

- L. Zweers, Studiehandleiding Research Workshop Media en Maatschappij 1: fotojournalistiek. Studiejaar 2009/2010.
- Teleac Radioprogramma *Hoe?Zo! Radio* 06-07-2010.

Bijlagen

Bijlage Structuur DSB



Bijlage Formulier kwantitatieve analyse

Nummer	Welk nummer heeft de foto als mijn bestand
Datum	Welke datum stond de foto in de krant
Gebeurtenis	Wat is er gebeurd
onderwerp	<p><u>Dirk Scheringa:</u> foto's waar Dirk Scheringa als belangrijkste persoon staat afgebeeld.</p> <p><u>DSB- Bank:</u> Foto's van de DSB bank, inclusief (oud)medewerkers van de bank.</p> <p><u>Familie-vrienden:</u> Familieleden en/of vrienden van Dirk Scheringa.</p> <p><u>Slachtoffers:</u> Gedupeerden van de DSB bank inclusief eventuele demonstraties en belangenvertegenwoordigers.</p> <p><u>Sport:</u> Sport, AZ, de Schaatsploegen, het stadion, supporters.</p> <p><u>Kunst:</u> Het museum, schilderijen, bezoekers van het museum</p> <p><u>Politiek - NB:</u> Foto's waar politici op zijn afgebeeld, de Nederlandse bank met haar medewerkers en de curatoren.</p> <p><u>Samengesteld:</u> meerdere onderwerpen mogelijk door een compilatie van verschillende foto's</p>
Pagina	Welke pagina is de foto geplaatst
Breedte (aantal kol)	Hoe breed is de foto in aantal kolommen
Naam fotograaf of persbureau	Is de foto afkomstig van een persbureau? ANP? Of een andere fotograaf.
Kop boven foto	Kop boven de foto; indien aanwezig
Onderschrift foto	Onderschrift van de foto
Kop subkop bij artikel	Kop en subkop bij artikel
Belangrijke en opvallende woorden uit de lead	Belangrijke en opvallende woorden uit de lead.
Teneur foto	<p><u>Negatief:</u> gedupeerden, demonstraties, zorgelijke blik</p> <p><u>Neutraal:</u> werkzaamheden, gebouwen, mensen met een neutrale blik, pasfoto's etc.</p> <p><u>Positief:</u> Mensen die steun betuigen aan DSB, lachende mensen, veel kleur etc.</p>
Teneur combi tekst foto	<u>Negatief:</u> de foto en tekst leiden tot een negatief beeld van

	<p>Scheringa en DSB. Hierbij zal ik letten op worden als ‘angst, vrees, paniek’ enz.</p> <p><u>Neutraal:</u> De foto’s en de tekst leiden tot een neutraal beeld van Scheringa en DSB.</p> <p><u>Positief:</u> De foto’s en de tekst leiden tot een positief beeld van Scheringa en DSB. Hierbij zal ik letten op kalmerende woorden.</p> <p><u>Verwarrend/Ambigu:</u> een foto met bijgevoegde tekst is tegenstrijdig.</p> <p>Kop, ondertitel en strekking van het artikel worden in het onderzoek meegenomen.</p>
<p>Frame:</p>	<p>Is er sprake van één van de generic frames van Semetko en Valkenburg zoals eerder beschreven in het theoretische kader.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. attribution of responsibility 2. conflict frame 3. human interest 4. economic consequences 5. morality
<p>Hoe is Scheringa weergegeven</p>	<p>1 Kanten</p> <p>Held</p> <p>Onschuldig</p> <p>Meerdere Schuldig</p> <p>Schuldig</p> <p>Niet</p>

Bijlage Werkmap Kwantitatieve Analyse

Bijlagen werkmap AD

Nummer	Datum	onderwerp	gebeurtenis	Pagina	katern	breedte	naam fotograaf of persbureau	kop	onderschrift	subkop artikel	teneur foto	teneur tekst foto combi	overeenkomst	opvallende woorden	frame tekst	Scheringa
579	5-Sep	slachtoffers	demonstratie	9	binnenland	4	Robin van Lonkhuijsen United Photos	Aan de grond door 'DSB-ramp'	dertig gedupeerden demonstrenen bij het hoofdkwartier van DSB in Wognum. Platzak en boos	Reportage; gedupeerden eisen dat bank oplossing biedt voor torenhoge schuld	negatief	negatief	ja	schandalige praktijken DSB - 'wat DSB doet met geld is zinloos geweld' en 'Scheringa belooft: voor je het weer ben je beroofd'	human interest frame	schuldig
580	12-Sep	DSB Bank	Zalm	4	binnenland	0.5	onbekend	Hoge DSB-hypotheken zijn onder mij fors afgenomen	Geen	Gerrit zalm weersprekt kritiek op te laks handelen bij bank	neutraal	positief	nee	DSB vraagt zich af waarom zij er steeds worden uitgepikt. Zalm heeft wel zijn best gedaan	morality frame	onschuldig
581	2-Oct	slachtoffers	demonstratie	5	binnenland	3	Gerard Til/HH	Mysterieuze storing bij DSB	Boze klanten van DSB demonstrenen bij het hoofdkantoor in Wognum	Spaarders kunnen niet bij hun tegoeden door 'onderhoud' of 'hackers'	negatief	negatief	ja	lakeman is onverantwoordelijk en onverstandig. De storing bij de bank is veroorzaakt door onderhoud (ongeloofwaardig)	economic consequences frame	meerdere schuldig
582	3-Oct	Sport	Scheringa en timmer	1	voorpagina	3	ANP	Spanning DSB loopt op	eigenaar van de DSB Bank Dirk Scheringa en schaatsster Marianne Timmer bij de presentatie van de DSB-schaatsploeg. Scheringa glipt na een kwartiertje de zaal uit	Eigenaar Dirk Scheringa houdt zich schuil voor de pers	positief	negatief	nee	Eigenaar houdt zich schuil - DNB zegt dat DSB veilig is - lakeman is onzinnig	conflict frame	meerdere schuldig
583	3-Oct	DSB Bank	Ed Nijpels	2	binnenland	1	onbekend	Ook Ed Nijpels Stapt plotseling op bij DSB bank	Geen	Ed Nijpels is plotseling opgestapt als commissaris bij de DSB	neutraal	neutraal	ja	ineens opgestapt zonder opvolger.	conflict frame	niet
583	3-Oct	slachtoffers	Lakeman	3	binnenland	3	Koen van Weel/ANP	Spaarders, vreest niet	Pieter Lakeman van de Stichting hypotheekleed; 'we krijgen veel steunbetuigingen'	Bank: Pieter Lakeman: Rekeninghouders krijgen hun geld terug bij faillissement DSB	positief	verwarrend	nee	interview lakeman: weinig respect voor moraliteit scheringa.	economic consequences frame	schuldig

584	3-Oct	Sport	schaatsploeg	13	sport	4	Paul Vreeker UP	DSB bank op één, schaatsers op twee.	De schaatsploeg van de DSB bank voor 2009-2010, met uiterst rechts coach Jac Orrie en links van hem Marianne Timmer	Pijnlijk; Aifaire rond bedrijf Dirk Scheringa overschaduwde opening van olympisch seizoen van DSB schaatsploeg.	positief	negatief	nee	pijnlijke affaire - betrouwbare sponsor	economic consequences frame	onschuldig
586	5-Oct	Sport	AZ koeman	4	sport	3	Marcel Antoinisse ANP	Waar is Dirk?	Ronald Koeman met AZ, maar ontwijkt na afloop de tv-camera's	Vertwijfeling 1-0 winst wordt overschaduwde door onrust rond de DSB Bank	neutraal	negatief	nee	penibele situatie - Dirk heeft spijt betuigt	economic consequences frame	schuldig
587	6-Oct	DSB Bank	Zalm	8	binnenland	8	Inge van Mill ANP	Game over voor de boekhouder?	Met flipperen stijgt Zalm in de populariteitspolls	Gerrit Zalm verzopen in eigen enthousiasme, hij is een goedgelovige goedzak	positief	positief	ja	Scheringa: agressieve leenboer met misleidende reclame. Zalm: niet meer geloofwaardig - goedgelovige goedzak, loyaal aan afkomst, zuinig en correct	morality frame	schuldig
587	6-Oct	DSB Bank	Zalm pasfoto	9	binnenland	2	Robin van Lonkhuijs ANP	Game over voor de boekhouder?	verleid door een zak geld?	Gerrit Zalm verzopen in eigen enthousiasme, hij is een goedgelovige goedzak	neutraal	negatief	nee	Scheringa: agressieve leenboer met misleidende reclame. Zalm: niet meer geloofwaardig - goedgelovige goedzak, loyaal aan afkomst, zuinig en correct	morality frame	schuldig
588	8-Oct	Samengesteld	drie personen	4	binnenland	3	ANP	Scheringa, Wellink en Zalm in beklagdenbank	Dirk Scheringa (DSB), Nout Wellink (DNB) en Gerrit Zalm (ex minister en ex DSB) liggen onder vuur.	Pieter Lakeman: Rechter moet pordelen over de rol van de Nederlandse Bank bij DSB	negatief	negatief	ja	DSB: immoreel - DNB: heeft gefaald in taak Zalm: Slecht - heeft meerdere fouten gemaakt	responsibility frame	schuldig
589	8-Oct	slachtoffers	Lakeman	4	binnenland	1	ANP	Horzel' is thuis in schandalen	Pieter Lakeman	Pieter Lakeman	neutraal	positief	nee	Lakeman is horzel, hij heeft meerdere boekhoudschandalen aan het licht gebracht	conflict frame	niet
590	10-Oct	slachtoffers	Lakeman	9	binnenland	1	ANP	Harde kritiek op regeling DSB: 'het zal onrustig blijven	DSB criticaster Pieter Lakeman	geen	neutraal	negatief	nee	de regeling is mager, gedupeerden worden afgeperst	responsibility frame	niet

591	12-Oct	Sport	schaatsen	15	sport	3	Dwight Rompas Pro Shots	Frieze Kazak wint in Alkmaar	Jorrit Bergsema heeft Ingmar Berha en Bob de Vries handig van zich afgeschud en soleert in Alkmar naar de eerste zege in het seizoen bij het marathonschaatsen	DSB Bank Cup"; bergsma sterkste in opening	positief	positief	ja	dsb als sponsor	human interest frame	niet
592	13-Oct	Politiek en DNB	Wellink en Bos	1	voorpagina	2	onbekend	DSB bank valt om	Nout Wellink en Wouter Bos lichten de bij DSB toe	DSB klanten kunnen nog tot en met morgen 250 euro pinnen Wie meer dan een ton heeft is mogelijk zijn spaargeld kwijt. Levenswerk Dirk Scheringa in slechts enkele dagen aan duigen	negatief	negatief	ja	dsb failliet. Spannende tijden voor klanten	responsibility frame	niet
592	13-Oct	Dirk Scheringa	In zijn eentje voor de auto	1	voorpagina	2	Robin van Lonkhuijsen ANP	DSB bank valt om	Dirk Scheringa informeerde gisteren het personeel op het hoofdkantoor in Wognumover de ondercuratelestelling	DSB klanten kunnen nog tot en met morgen 250 euro pinnen Wie meer dan een ton heeft is mogelijk zijn spaargeld kwijt. Levenswerk Dirk Scheringa in slechts enkele dagen aan duigen	negatief	negatief	ja	dsb failliet. Spannende tijden voor klanten	responsibility frame	niet
593	13-Oct	slachtoffers	lakeman	2	binnenland	1	onbekend	Toezicht had wel wat beter gekund'	Pieter Lakeman: die tent moest failliet en dat hebben we bereikt		neutraal	negatief	nee	DSB: mensen met gezond verstand in bestuur - Scheringa had eerder plaats moeten maken hij dacht alleen aan eigenbelang - toezicht had geen oog voor belang particularieren	responsibility frame	schuldig

593	13-Oct	DSB Bank	pinautomat	2	binnenland	2	cor de kock	scheringa is schuldig aan val	Terwijl de curatoren heb hoofdkantoor van de DSB bank in Wognum binnen gaan worden de geldautomaten bij de filialen buiten gebruik gesteld. Geld opnemen was gisteren niet meer mogelijk. Rekeninghouders kunnen nog tot en met morgen 250 euro per dag bij andere banken pinnen	Analyse; slechte communicatie en slechte producten nekken bank	negatief	negatief	nee	DSB: geen vertrouwen meer in bedrijf - gebrekkige communicatie binnen DSB Scheringa: multimiljonair, schuldig aan val, ziet er verkreukeld uit, voelt zich gepakt, heeft zelf imperium gebouwd klanten: slechte producten Lakeman: luis in pels	responsibility frame	schuldig
594	13-Oct	DSB Bank	gebouw	3	binnenland	3	cor de kock	scheringa is schuldig aan val	Terwijl de curatoren heb hoofdkantoor van de DSB bank in Wognum binnen gaan worden de geldautomaten bij de filialen buiten gebruik gesteld. Geld opnemen was gisteren niet meer mogelijk. Rekeninghouders kunnen nog tot en met morgen 250 euro per dag bij andere banken pinnen	Analyse; slechte communicatie en slechte producten nekken bank	neutraal	negatief	nee	DSB: geen vertrouwen meer in bedrijf - gebrekkige communicatie binnen DSB Scheringa: multimiljonair, schuldig aan val, ziet er verkreukeld uit, voelt zich gepakt, heeft zelf imperium gebouwd klanten: slechte producten Lakeman: luis in pels	responsibility frame	schuldig
593	13-Oct	slachtoffers	familie fernhout	2	binnenland	2	Prive collectie	Ex-schipper vreest voor zijn geld	De familie fernhout heeft het schippersleven vaarwel gezegd. Van het bij DSB gestorte geld wilden ze lekker gaan leven		positief	verwarrend	nee	schipper boos op lakeman, moet misschien weer werken	human interest frame	niet
594	13-Oct	dsb bank	bankgebouw	3	binnenland	2	Marco Okhuijzen	Klanten staan voor dichte rolluiken	De DSB bank in Amstelveen ging gistermiddagom 12 uur dicht. Klanten werden niet meer te woord gestaan.		negatief	negatief	ja	personee: bezorgd - gedupeerden: geen medelijden. Scheringa: het hoofd van een oplichtersbende	human interest frame	schuldig

595	13-Oct	Familie vrienden	scheringa en van gaal (prive foto)	4	binnenland	2	ANP	Een bikkelharde weldoener	Scheringa met voormalig AZ-trainer van Gaal	Dirk Scheringa snakt naar erkenning, maar wordt zelden serieus genomen.	positief	positief	ja	Dirk zag zich als redder des vaderlands, bood zich aan als crisisminister op financieel gebied, weldoener, zakeman, redder, miljonair, zoon kaasmaker, bescheiden volksjongen uit gereformeerd gezin, hart op de juiste plaats, predikt eenvoud, bescheidenheid, kleinburgelijkheid, gewone man, doorzetter, complottheorie, vriendelijk gezicht, sluwe zakeman, bikkelhard, gewetenloos. Dsb doet aan consumentenmisleiding	human interest frame	schuldig
595	13-Oct	Familie vrienden	met zijn vrouw	4	binnenland	2	ANP	Een bikkelharde weldoener	Scheringa met echtgenote Baukje, bij de uitreiking van de televiziering	Dirk Scheringa snakt naar erkenning, maar wordt zelden serieus genomen.	positief	positief	ja	Dirk zag zich als redder des vaderlands, bood zich aan als crisisminister op financieel gebied, weldoener, zakeman, redder, miljonair, zoon kaasmaker, bescheiden volksjongen uit gereformeerd gezin, hart op de juiste plaats, predikt eenvoud, bescheidenheid, kleinburgelijkheid, gewone man, doorzetter, complottheorie, vriendelijk gezicht, sluwe zakeman, bikkelhard, gewetenloos. Dsb doet aan consumentenmisleiding	human interest frame	schuldig

596	13-Oct	Dirk Scheringa	in een kar	4	binnenland	1	onbekend	Een bikkelharde weldoener	Scheringa legt de eerste graszode in het nieuwe DSB stadion	Dirk Scheringa snakt naar erkenning, maar wordt zelden serieus genomen.	positief	positief	ja	Dirk zag zich als redder des vaderlands, bood zich aan als crisisminister op financieel gebied, weldoener, zakeman, redder, miljonair, zoon kaasmaker, bescheiden volksjongen uit gereformeerd gezin, hart op de juiste plaats, predikt eenvoud, bescheidenheid, kleinburgelijkheid, gewone man, doorzetter, complottheorie, vriendelijk gezicht, sluwe zakeman, bikkelhard, gewetenloos. Dsb doet aan consumentenmisleiding	human interest frame	schuldig
596	13-Oct	Dirk Scheringa	met AZ muts	4	binnenland	4	onbekend	Een bikkelharde weldoener	geen	Dirk Scheringa snakt naar erkenning, maar wordt zelden serieus genomen.	negatief	positief	nee	Dirk zag zich als redder des vaderlands, bood zich aan als crisisminister op financieel gebied, weldoener, zakeman, redder, miljonair, zoon kaasmaker, bescheiden volksjongen uit gereformeerd gezin, hart op de juiste plaats, predikt eenvoud, bescheidenheid, kleinburgelijkheid, gewone man, doorzetter, complottheorie, vriendelijk gezicht, sluwe zakeman, bikkelhard, gewetenloos. Dsb doet aan consumentenmisleiding	human interest frame	schuldig

596	13-Oct	Dirk Scheringa	met kazen	4	binnenland	4	onbekend	Een bikkelharde weldoener	niet voor niet zoon van een kaasmaker	Dirk Scheringa snakt naar erkenning, maar wordt serieus genomen.	positief	positief	ja	Dirk zag zich als redder des vaderlands, bood zich aan als crisisminister op financieel gebied, weldoener, zakeman, redder, miljonair, zoon kaasmaker, bescheiden volksjongen uit gereformeerd gezin, hart op de juiste plaats, predikt eenvoud, bescheidenheid, kleinburgelijkheid, gewone man, doorzetter, complottheorie, vriendelijk gezicht, sluwe zakeman, bikkelhard, gewetenloos. Dsb doet aan consumentenmisleiding	human interest frame	schuldig
597	13-Oct	Politiek en DNB	wellink en bos	6	binnenland	4	Marcel Antoinisse ANP	Vertrouwen in Zalm blijft	Nout Wellink en op de voorgrond Wouter Bos tijdens hun toelichting op het onder curatele stellen van de DSB Bank	Gebroederlijk Hethoe en waarom.	negatief	positief	nee	gebroederlijk wellink en bos	responsibility frame	niet
598	13-Oct	DSB Bank	Zalm	7	binnenland	2	ANP	(ex)-top DSB houdt zich stil	Gerrit Zalm: DSB veilig door krediercrisis geleid	Gerrit Zalm; Ik heb juist het beleid bij de bank helpen verbeteren	positief	positief	ja	ex-top is opvallend stil. Scheringa: verbolgen en voelt zich gepakt. Zalm voelt zich niet schuldig aan val	responsibility frame	onschuldig
598	13-Oct	DSB Bank	Grave	7	binnenland	2	ANP	(ex)-top DSB houdt zich stil	Frank de Grave: niet thuis	Gerrit Zalm; Ik heb juist het beleid bij de bank helpen verbeteren	positief	positief	ja	ex-top is opvallend stil. Scheringa: verbolgen en voelt zich gepakt. Zalm voelt zich niet schuldig aan val	responsibility frame	onschuldig
598	13-Oct	DSB Bank	Lindschoten	7	binnenland	2	ANP	(ex)-top DSB houdt zich stil	Robin Lindschoten beantwoord telefoontjes niet	Gerrit Zalm; Ik heb juist het beleid bij de bank helpen verbeteren	neutraal	negatief	nee	ex-top is opvallend stil. Scheringa: verbolgen en voelt zich gepakt. Zalm voelt zich niet schuldig aan val	responsibility frame	onschuldig
599	13-Oct	Sport	schaatsen	1	sport	3	onbekend	Schaatsers DSB krijgen de hardste klap	geen	brengt Scheringa de olympische kansen voor Tuitert, Kuipers en timmer in	positief	negatief	nee	geen artikel	economic consequences frame	niet

										gevaar?						
600	13-Oct	sport	az speler	2	sport	3	UP	De glans van de titel is verdwenen	Ook Simon Poulsen laat niets los op en rond het trainingsveld van AZ	DSB in de problemen	positief	negatief	nee	penibele financiële situatie hoofdsponsor, Voetbal zal snel over zijn	economic consequens es frame	niet
601	13-Oct	Sport	timmer	3	sport	3	ANP	Er staan medailles op het spel	een van de hoogtepunten van Jac Orië: het olympisch goud in 2006 van Marianne Timmer	Het schaatsen lijkt voorlopig het grootste slachtoffer te zijn van het omgevallen DSB. Jaarlijks steekt scheringa ruim 3 miljoen in die sport	positief	positief	ja	schaatsen is het grootste slachtoffer van de val DSB	human interest frame	onschuldig
602	14-Oct	Dirk Scheringa	pasfoto	1	voorpagina	0.5	onbekend	Klanten de dupe, scheringa vrijuit	Dirk Scheringa, eigenaar, CEO en bestuursvoorzitter van DSB Bank is mogelijk niet aansprakelijk voor de val van zijn bank	geen	neutraal	negatief	nee	klanten de dupe, scheringa: vrijuit, bankeigenaar, topman, moeilijk aan te pakken personeel is van erg tot verschrikkelijk	responsibulity frame	schuldig
603	14-Oct	DSB Bank	hoofdkantoor	2en3	binnenland	3	cor de kock	Topman niet aan te pakken	Bewakers bij DSB bank in Wognum sluiten de toegangspoort naar het hoofdkantoor. Ook filialen elders in het land gingen gisteren dicht	Aansprakelijk; Kans op vervolgen Scheringa lijkt klein	neutraal	negatief	nee	topman, kennelijk onbehoorlijk bestuur. Niet persoonlijk aansprakelijk	responsibulity frame	schuldig
603	14-Oct	Politiek en DNB	curator	2	binnenland	0.5	onbekend	Wat doet de curator	mr. R. Schimmelpenninck	DSB bank is onder toezicht geplaatst. Twee curatoren verzorgen de afwikkeling	neutraal	neutraal	ja	bewindvoerders, curatoren	responsibulity frame	niet
603	14-Oct	Politiek en DNB	curator	2	binnenland	0.5	onbekend	Wat doet de curator	mr. J. Kuiper	DSB bank is onder toezicht geplaatst. Twee curatoren verzorgen de afwikkeling	neutraal	neutraal	ja	bewindvoerders, curatoren	responsibulity frame	niet
603	14-Oct	slachtoffers	Lakeman	2	binnenland	0.5	onbekend	Wat doet de curator	Pieter lakeman claimt ca. 1 mld schadevergoeding namens stichting hypotheekleed	DSB bank is onder toezicht geplaatst. Twee curatoren verzorgen de afwikkeling	neutraal	neutraal	ja	bewindvoerders, curatoren	responsibulity frame	niet

604	14-Oct	slachtoffers	slachtoffer	4	binnenland	3	cor de kock	Dirk is en blijft van ons'	kroegbaas stam: ik red het wel, maar voor de mensen hier is het erg	Geschrokken Scheringaland weet alleen niet hoe het verder moet	positief	positief	ja	wognum likt zijn wonden, niemand valt scheringa af, dirk is een van ons, geen opsmuk, wij wognum, wognum treurt en is verbaasd	human interest frame	held
605	14-Oct	kunst	museum opmeer	4	binnenland	3	onbekend	Dirk is en blijft van ons'	In een polderlandschap staat, als een bijartaken het skelet van het Scheringa museum voor realisme	Geschrokken Scheringaland weet alleen niet hoe het verder moet	neutral	negatief	nee	wognum likt zijn wonden, niemand valt scheringa af, dirk is een van ons, geen opsmuk, wij wognum, wognum treurt en is verbaasd	human interest frame	held
606	14-Oct	DSB Bank	boodschap pinautomat	5	binnenland	3	Robin van Lonkhuijse n	Hoe krijg ik mijn geld terug	De pinautomaten van DSB zijn alle buiten dienst gesteld	Acht vragen over hoe het nu verder moet met de rekeninghouders	negatief	negatief	ja	antwoord op vragen	economic consequences frame	niet
608	14-Oct	Politiek en DNB	Bos	5	binnenland	0.5	onbekend	Bos: DSB verzwakt door afwachtende rechter	Minister Bos van financiën	geen	neutral	negatief	nee	afwachtende houding van rechter. Bos is kritisch	responsibility frame	niet
609	14-Oct	Dirk Scheringa	Alleen	1	sport	1	onbekend	Het enorme gat na Dirk	geen	geen	neutral	negatief	nee	geen artikel	economic consequences frame	niet
609	14-Oct	Sport	AZ	1	sport	4	onbekend	Het enorme gat na Dirk	geen	geen	neutral	negatief	nee	geen artikel	economic consequences frame	niet
610	14-Oct	Sport	koeman	3	sport	1	onbekend	Spelers bezorgd om hypotheek	az wil bij de eerste vijf eindigen, overwinteren in Europa en de beker winnen. Echt alles blijft hetzelfde. Toon gerbrands	regelingen: met dsb waren lucratief voor voetballers AZ. Nu nog altijd?	negatief	negatief	ja	spelers zijn bezorgd, klanten dsb, de geloofwaardigheid van voorzitter Scheringa is afgebrokkeld	human interest frame	schuldig
610	14-Oct	Sport	AZ	3	sport	3	Toussant Kluiters	Spelers bezorgd om hypotheek	Koeman hoorde gisteren dat AZ zijn sportieve doelen niet bijsteld	regelingen: met dsb waren lucratief voor voetballers AZ. Nu nog altijd?	negatief	negatief	ja	spelers zijn bezorgd, klanten dsb, de geloofwaardigheid van voorzitter Scheringa is afgebrokkeld	human interest frame	schuldig
611	15-Oct	Dirk scheringa	tussen mensen	1	voorpagina	4	Marcel Antoinisse ANP	Vandaag uitspraak DSB	DSB bank eigeaar Dirk Scheringa arriveert bij de rechtbank van Amsterdam, waar rechters zich tot gisteravond laat bogen over het	Scheringa houdt hoop: kans op overleven 50 procent.	negatief	positief	nee	scheringa houdt hoop, emotie bij scheringa	economic consequences frame	onschuldig

									faillissement van de bank. Net als bij het hoofdkatoor in Wognum, wordt Scheringa hartstochtelijk toegejuigd door zijn werknemers							
612	15-Oct	DSB Bank	medewerkers	2 en 3	binnenland	5	Marcel Antoinisse ANP	Personeel als één man achter Dirk	Zo'n tweehonderd DSB-werknemers waren gisteravond vol emotie naar de rechtbank in Amsterdam gegaan. Daar boog de rechter zich over de val van de DSB. Volgens de vakbonden lijkt het personeel dat de bank opzettelijk ten val is gebracht	DSB Bank Emotioneel weersien met medewerker en scheringa bij rechtbank	positief	positief	ja	emotioneel, personeel als een man achter scheringa, woede, verdriet, tranen over wangen, scheringa grote baas, applaus	human interest frame	onschuldig
613	16-Oct	Dirk Scheringa	met microfoon	2 en 3	binnenland	4	Robin Utrecht	Dirk blijft met andere cijfers schermen	Dirk scheringa praat na zijn gesprek met Wouter Bos van financieën met de pers. Rechts DSB bestuurder Robin Lindschoten	DSB Relaa van minister Wouter Bos verschilt sterk van verhaal bankeigenaar	negatief	negatief	ja	dirk is stijdvaardig, hoopvol, echter was al lang bekend dat eigenaar scheringa als bestuursvoorzitter af zou gaan treden	conflict frame	onschuldig
613	16-Oct	Politiek en DNB	Wouter Bos	2 en 3	binnenland	1	onbekend	Dirk blijft met andere cijfers schermen	geen	DSB Relaa van minister Wouter Bos verschilt sterk van verhaal bankeigenaar	neutraal	negatief	nee	dirk is stijdvaardig, hoopvol, echter was al lang bekend dat eigenaar scheringa als bestuursvoorzitter af zou gaan treden	conflict frame	onschuldig
614	16-Oct	Dirk Scheringa	van achter	3	binnenland	2	Olaf Kraak	Scheringa heeft weer wat hoop	geen	Dirk scheringa stond gisteren na de uitspraak van de rechter voor het eerst de pers te woord	neutraal	neutraal	ja	scheringa gaat alles doen om bank te redden	economic consequences frame	meerderes schuldig

615	17-Oct	Politiek en DNB	Nout wellink	6 en 7	binnenland	2	Valerie Kuypers	Nieuw uitstel DSB is ongunstig voor positie Wellink	Nout wellink wil in 2011 beginnen aan een nieuw termijn als directeur van de Nederlandsche bank	DNB baas ziet geen kans voor Scheringa, rechter wel	negatief	negatief	ja	slecht nieuws voor wellink, de DNB zat er niet met de neus bovenop en was onoplettend, het liet dsb haar gang gaan terwijl gedupeerden moeren brand schreeuwden	responsibility frame	meerdereschuldig
615	17-Oct	DSB Bank	Hans van Goor	6 en 7	binnenland	1	Pim Ras	Nieuw uitstel DSB is ongunstig voor positie Wellink	Rechts: Hans van Goor, bestuurder van DSB op weg naar de rechtbank; overige foto's DSB personeel bij de rechtbank die moet bepalen of de bank langer mag zoeken naar een overnamepartner	DNB baas ziet geen kans voor Scheringa, rechter wel	neutraal	neutraal	ja	slecht nieuws voor wellink, de DNB zat er niet met de neus bovenop en was onoplettend, het liet dsb haar gang gaan terwijl gedupeerden moeren brand schreeuwden	responsibility frame	meerdereschuldig
615	17-Oct	DSB Bank	medewerkers	6 en 7	binnenland	2	Pim Ras	Nieuw uitstel DSB is ongunstig voor positie Wellink	Rechts: Hans van Goor, bestuurder van DSB op weg naar de rechtbank; overige foto's DSB personeel bij de rechtbank die moet bepalen of de bank langer mag zoeken naar een overnamepartner	DNB baas ziet geen kans voor Scheringa, rechter wel	positief	positief	ja	slecht nieuws voor wellink, de DNB zat er niet met de neus bovenop en was onoplettend, het liet dsb haar gang gaan terwijl gedupeerden moeren brand schreeuwden	responsibility frame	meerdereschuldig
615	17-Oct	DSB Bank	medewerkers	6 en 7	binnenland	3	Pim Ras	Nieuw uitstel DSB is ongunstig voor positie Wellink	Rechts: Hans van Goor, bestuurder van DSB op weg naar de rechtbank; overige foto's DSB personeel bij de rechtbank die moet bepalen of de bank langer mag zoeken naar een overnamepartner	DNB baas ziet geen kans voor Scheringa, rechter wel	positief	positief	ja	slecht nieuws voor wellink, de DNB zat er niet met de neus bovenop en was onoplettend, het liet dsb haar gang gaan terwijl gedupeerden moeren brand schreeuwden	responsibility frame	meerdereschuldig
615	17-Oct	Dirk Scheringa	bij de rechtbank	6 en 7	binnenland	4	Pim Ras	Nieuw uitstel DSB is ongunstig voor positie Wellink	Onder luid applaus komt Dirk Scheringa aan bij de rechtbank, die hem uitstel zal geven tot maandagmorgen	DNB baas ziet geen kans voor Scheringa, rechter wel	positief	positief	ja	slecht nieuws voor wellink, de DNB zat er niet met de neus bovenop en was onoplettend, het liet dsb haar gang gaan terwijl gedupeerden moeren brand	responsibility frame	meerdereschuldig

														schreeuwden		
616	17-Oct	DSB Bank	medewerkers	7	binnenland	2	onbekend	Personeel verzet zich tegen beeld van uitzuigers	geen	geen	neutraal	negatief	ja	verzet tegen beeld uitzuigers, inhalige bank, werknemers steunen dirk, nooit schrijnende gevallen tegen gekomen, klanten moesten zich thuisvoelen, bestuur goed voor werknemers, gewoon dirk	human interest frame	onschuldig
617	19-Oct	Politiek en DNB	Wouter Bos	1	voorpagina	1	onbekend	Dirk Scheringa smeekt om 100 miljoen	Dirk het houdt een keer op'	Dirk scheringa smeekt om 100 miljoen bij Wouter Bos	neutraal	negatief	nee	scheringa enorm aangegerepen, verschrikkelijk, Bos wilde niet helpen aan reddingsvermogen	economic consequences frame	meerderes schuldig
618	19-Oct	Sport	supporters AZ	6	binnenland	4	Pim Ras	En toen had DSB opeens plan B	Supporters bij de wedstrijd Twente AZ betuigen steun DSB topman Drj Scheringa. Het aantal negatief gestelde uitingen aan het adres van Scheringa was laag	Topman Dirk Scheringa zet alles op alles in laatste poging om levenswerk te redden	positief	positief	ja	plan B is een gemiste kans, plan B is een riskante onderneming, schringa is boos	economic consequences frame	meerderes schuldig
618	19-Oct	Politiek en DNB	Nout Wellink en Wouter Bos	6	binnenland	0.5	onbekend	Plan B	het plan bestaat uit een kapitaalinjectie en een opwaardering van DSB		neutraal	neutraal	ja	plan B is een gemiste kans, plan B is een riskante onderneming, schringa is boos	economic consequences frame	meerderes schuldig
619	19-Oct	slachtoffers	Jelle Hendrickx	6	binnenland	2	Bert wagendorp	En toen had DSB opeens plan B	Jelle Hendrickx van Steunfonds probleemhypothesen en deskundige Adriaan dorrepaal arriveren bij dsb in wognum		neutraal	neutraal	ja	plan B is een gemiste kans, plan B is een riskante onderneming, schringa is boos	economic consequences frame	meerderes schuldig

620	20-Oct	Dirk Scheringa	kijkt moeilijk	2	binnenland	3	onbekend	We zijn niet failliet, we zijn kapotgemaakt'	Dirk Scheringa op de persconferentie; 'ik heb niets meer, alleen mijn eigen huis nog'	Scheringa wijt faillissement aan Wouter bod, De Nederlandsche Bank en Lakeman	negatieve	negatief	ja	scheringa wijt faillissement aan anderen, scheringa krijgt applaus, is in horrorscenario terecht gekomen, krankzinnig dat dit kan gebeuren, boos, woedend, bank is kapot gemaakt. We hebben elkaar nog, verlaat het toneel	responsibility frame	2 kanten
620	20-Oct	DSB Bank	medewerkers	3	binnenland	3	Pim Ras	We zijn niet failliet, we zijn kapotgemaakt'	Medewerkes zoeken steun bij elkaar als ze de bank verlaten. Velen krijgen vandaag ontslag	Scheringa wijt faillissement aan Wouter bod, De Nederlandsche Bank en Lakeman	negatief	negatief	ja	scheringa wijt faillissement aan anderen, scheringa krijgt applaus, is in horrorscenario terecht gekomen, krankzinnig dat dit kan gebeuren, boos, woedend, bank is kapot gemaakt. We hebben elkaar nog, verlaat het toneel	responsibility frame	2 kanten
621	20-Oct	DSB Bank	medewerkers	2	binnenland	3	onbekend	DSB wordt nu UWV, met dank aan wouter bos	het personeel maakt duidelijk dat het Wouter bos als de boeman ziet.	geen	negatief	negatief	ja	Bittere bravoure, tranen, gelatenheid bij medewerkers, scheringa blijft held, bitter, laconiek, bos heeft de bank niet geholpen	human interest frame	held
622	20-Oct	Sport	Spelers AZ	1	sport	5	onbekend	Dirk krijgt een kaarje van de spelers	geen	Bijna twee decennia knokte dirk scheringa om met AZ in de champions league te komen en te de clubs met de grootste uitstraling van europa te voetballen. Nu het sterrenteam van arsenal vanavond op bezoek is bij de landkamioen, is het imperium van Scheringa ingestort en ontbreekt hij op het feest	neutraal	neutraal	nee	scheringa ontbreekt op het feest. Hij was een persoonlijkheid en stond altijd voor de club klaar	human interest frame	2 kanten

622	20-Oct	sport	schaatsen	1	sport	1	onbekend	Timmer en timmer samen op zoek naar nieuwe sponsor voor dsb schaaters	Drievoudig olympisch kampioene marianne timmer kwam in 2006 bij scheringa terecht via vriend henk, deztijds de keeper van AZ. 'Ik voel me daarom extra verantwoordelijk, zegt hij.	geen	positief	negatief	nee	geen artikel	responsibility frame	niet
623	20-Oct	Sport	scheringa nieuwe sponsor az	3	sport	1	onbekend	Toen en nu	geen	geen	positief	positief	ja	zakenman, schuchter, grote baas, voelt zich prima thuis in stadions	human interest frame	2 kanten
623	20-Oct	Dirk Scheringa	in het AZ stafion	3	sport	1	onbekend	Toen en nu	geen	geen	positief	positief	ja	zakenman, schuchter, grote baas, voelt zich prima thuis in stadions	human interest frame	2 kanten
624	20-Oct	Sport	schaatser	3	sport	1	onbekend	Bankroet DSB treft ook marathonschaatsers en jodoka henk grol	geen	geen	neutraal	negatief	nee	veel sporters zijn sponsor kwijt	economic consequences frame	niet
625	21-Oct	Samengesteld	bezit scheringa	4	binnenland	3	onbekend	Scheringa kaalgeplukt na faillissement DSB	Bezit scheringa onder de hamer; na de val van de bank wordt ook dsb begeer failliet verklaard. De bezittingen zullen worden verkocht. De geschatte opbrengsten		neutraal	negatief	nee	topman, privebezit gaat onder de hamer, weer aan het werk	economic consequences frame	2 kanten
626	21-Oct	DSB bank	oud medewerker zalm	4	binnenland	0.5	onbekend	Kunstcollectie failliete bankier gaat naar zalm en bos	Zalm	geen	neutraal	negatief	nee	bezit gaat naar bos	economic consequences frame	niet
626	21-Oct	Politiek en DNB	plaskerk	4	binnenland	0.5	onbekend	Kunstcollectie failliete bankier gaat naar zalm en bos	Plasterk	geen	neutraal	negatief	nee	bezit gaat naar bos	economic consequences frame	niet

627	22-Oct	Kunst	museum	4	binnenland	4	Paul Vreeker UP	Publiek woest om leeghalen van dirk scheringa museum	bezoekers van het scheringa museum voor realisme due de kleding van Mathilde Willink willen zien, vissen nu achter het net. Wat rest is een videopresentatie van de ontwerpster Fong Leng	Bezoekers laten mening achter op muren nadat ABN Amro kunst heeft opgeëist	neutraal	negatief	nee	woest, dirk scheringa wordt positief benaderd, lakeman is een rotvent	conflict frame	held
627	22-Oct	Kunst	bezoekers	4	binnenland	4	onbekend	Publiek woest om leeghalen van dirk scheringa museum	bezoekers vetileren in het scheringa museum voor realisme ongezouten hun mening op de plekken waar eerder nog kunst de muren sierde.	Bezoekers laten mening achter op muren nadat ABN Amro kunst heeft opgeëist	negatief	negatief	ja	woest, dirk scheringa wordt positief benaderd, lakeman is een rotvent	conflict frame	held
628	22-Oct	Sport	AZ	2	sport	3	UP	Aasgieren al bovern AZ	Denbele hier in duel met arshavin is een van de AZ ers voor wie interesse bestaat	Buitenlandse clubs loeren op 'goedkope' spes van de landkamioen door filissement DSB	neutraal	positief	nee	voorzitter die een fenomenale prestatie heeft geleverd met AZ. Inmiddels staan spelers in de etalage	economic consequenses frame	held
629	24-Oct	Dirk Scheringa	profielfoto	314 en 15	binnenland	3	Pim Ras	De eigen waarheden van Dirk Scheringa	DSB topman dirk scheringa in het hoofdkantoor in wognum in 2008	DSB topman had andere kijk op de feiten dan DNB en rechtbank	positief	negatief	nee	Dirk Scheringa, directeur-eigenaar van de inmiddels failliet verklaarde DSB Bank en van DSB Beheer, zette zichzelf neer als slachtoffer van 'de politiek' en van De Nederlandsche Bank. Scheringa praatte goed wat volgens de overheid fout zat, maar hij praatte zichzelf ook wel eens vast. Een aantal vergissingen en eigen waarheden van Mister DSB op een rij	conflict frame	2 kanten

629	24-Oct	Dirk Scheringa	van onder	15	binnenland	1	Pim Ras	De eigen waarheden van Dirk Scheringa	en tijdens een persconferentie op 19 oktober, de dag dat het faillissement over zijn bank werd uitgesproken, waarin Scheringa zei dat zijn bank stelselmatig is kapotgemaakt	DSB topman had andere kijk op de feiten dan DNB en rechtbank	positief	negatief	nee	Dirk Scheringa, directeur-eigenaar van de inmiddels failliet verklaarde DSB Bank en van DSB Beheer, zette zichzelf neer als slachtoffer van 'de politiek' en van De Nederlandsche Bank. Scheringa praatte goed wat volgens de overheid fout zat, maar hij praatte zichzelf ook wel eens vast. Een aantal vergissingen en eigen waarheden van Mister DSB op een rij	conflict frame	2 kanten
630	26-Oct	Sport	sporters AZ en koeman	3	binnenland	2	onbekend	AZ lijkt na ramp week veel op DSB	Sebastien Pocognoli, Maarten Martens en Ragnar Klavan na het verlies	geen	neutraal	negatief	nee	ramp crisisseizoen	economic consequences frame	niet
631	27-Oct	slachtoffers	lakeman	7	binnenland	3	Ed Oudenaard en ANP	Lakeman richt zijn pijlen nu op ABN Amro	Pieter Lakeman; Uiteraard ben ik positief, maar we moeten de uitspraak afwachten	DSB kwelgeest eist 100 miljoen na faillissement farmaceutisch bedrijf	negatief	negatief	ja	kwelgeest, bekritiseerde oproep DSB	conflict frame	meerderes schuldig
632	30-Oct	Dirk Scheringa	op Youtube	7	binnenland	2	onbekend	Scheringa scoort wél op YouTube	Een student maakte een filmpje met DSB-topman Dirk Scheringa		positief	positief	ja	scoort, topman	morality frame	2 kanten
633	30-Oct	Sport	AZ	2	sport	4	ANP	AZ: grote vijf uit elkaar	Voorzitter Scheringa, bestuurslid Neelissen, oud-coach Van Gaal, technisch directeur Brands en algemeen directeur Gerbrands na de titel	Az moet verder zonder Dirk Scheringa	positief	negatief	nee	AZ voelt zich ontheemd, Dirk heeft ziel en zaligheid in de club gestoken en een emotionele band opgebouwd met de club, de directie, medewerkers en supporters	human interest frame	2 kanten
634	31-Oct	DSB Bank	oud medewerker Zalm	12	binnenland	3	cor de kock	Zalm zwijgt over DSB bij zijn lesje over risico management	Zalm geeft studenten ook les over klanttevredenheid, maar zegt niks over de klanttevredenheid bij DSB.		neutraal	negatief	nee	Zalm zag pips, snotterde, kuchte, was niet olijk en geprikkeld als het over de DSB bank ging	responsibility frame	niet

635	31-Oct	Sport	dirk scheringa met schaatsploeg	10	sport	3	Leo Vogelzang	De streken van Scheringa	Henk Angenent (links) met Dirk scheringa en de toenmalige frisia ploeg	Henk Angenent neemt de grondlegger van DSB imperium in bboek op de korrel	positief	negatief	nee	streken van scheringa, klagen over scheringa, niet makkelijk een contract te sluiten met de gevallen bankier dat is een listige operatie	conflict frame	schuldig
636	16-Nov	Politiek en DNB	curator	6	binnenland	0.5	onbekend	nog 4000 gedupeerden van DSB krijgen hun ton	Hendrickx en lakeman moeten zeggen hoe veel mensen zij vertegenwoordigen	Curator rutger schimmelpenninck	neutral	negatief	nee	banken opdraaien voor schuld dsb	responsibility frame	meerdere schuldig
636	16-Nov	DSB Bank	medewerker	6	binnenland	0.5	onbekend	nog 4000 gedupeerden van DSB krijgen hun ton	Ik heb navraag gedaan in brussel en durf te stellen dat we sterk staan	Woordvoerder DSB Deposito's Gerard van vliet	neutral	negatief	nee	banken opdraaien voor schuld dsb	responsibility frame	niet
636	16-Nov	DSB Bank	advocaat DSB	6	binnenland	0.5	onbekend	nog 4000 gedupeerden van DSB krijgen hun ton	Achtergestelde depositi's vallen ook onder de garantieregeling	Advocaat willem jan van Andel	neutral	negatief	nee	banken opdraaien voor schuld dsb	responsibility frame	niet
637 en 638	18-Nov	DSB Bank	gebouw	3	binnenland	1	koen Suyk ANP	Curatoren DSB kennen geen genade	Het hoofdkantoor van DSB in Wognum	Akkoord compensatie opzij geschoven; duizenden gaan de schuldsanering in	neutral	neutraal	ja	geen genade, geen vertrouwen	economic consequences frame	niet
637 en 638	18-Nov	Politiek en DNB	curatoren	3	binnenland	3	onbekend	Curatoren DSB kennen geen genade	Rutger Schimmelpenninck en Joost Kuiper	Akkoord compensatie opzij geschoven; duizenden gaan de schuldsanering in	positief	negatief	nee	geen genade, geen vertrouwen	economic consequences frame	niet
369 371	19-Nov	DSB Bank	auto's dsb	10	binnenland	2	onbekend	280 DSB auto's volgende week onder hamer	De mercedes van voormalig directeur scheringa wordt ook geveild	geen	neutral	neutraal	ja	geld naar curator	economic consequences frame	niet
639 641	19-Nov	DSB Bank	auto's dsb	10	binnenland	1	onbekend	280 DSB auto's volgende week onder hamer	DSB auto's voor de sporters gaan ook onder de hamer	geen	neutral	neutraal	ja	geld naar curator	economic consequences frame	niet
640	19-Nov	slachtoffers	gedupeerd gezin	10	binnenland	2	Marco Okhuijzen	met vier banen ploeteren voor die rothypotheek	Grote zorgen bepalen het leven in huize de vries	Gedupeerd gezin: van die dsb incasso's wroden we echt bang	neutral	negatief	nee	bank, rothypotheek, dsb drama	human interest frame	niet
642	26-Nov	DSB Bank	auto dsb	1	voorpagina	3	Robin Utrecht	Mercedes dirk scheringa geveild	Belangstellenden vergapen Ook een audi a8	geen	neutral	neutraal	ja	geen opvallende woorden	economic consequences frame	niet

									van ruim een ton trok veek bekijks							
643	24-Dec	Familie vrienden	met van gaal	7	weekendbijlage	1	onbekend	Wie hoog stijgt kan diep vallen	Het einde: scheringa (!) met coach Van Gaal als az de landstitel wint	Voetbalclub uit elkaar verbindt lot aan een man	positief	negatief	nee	jaar van de illusie, prominente plaats binnen het organogram, dirks ellende	responsibiliteit frame	schuldig
643	24-Dec	Sport	AZ spelers	7	weekendbijlage	1	onbekend	Wie hoog stijgt kan diep vallen	AZ; den Bele en el hamdaoui startten het seizoen in DSB shirts	Voetbalclub uit elkaar verbindt lot aan een man	neutraal	neutraal	ja	jaar van de illusie, prominente plaats binnen het organogram, dirks ellende	responsibiliteit frame	schuldig
644	30-Dec	Dirk Scheringa	in az shirt	7	sport	4	ANP	AD redacteuren kiezen hun moment	over zijn overhemd droeg Dirk scheringa een rood t-shirt me teen groot az logo/	het meest bekijbende sportmoment van het jaar hoeft niet altijd een hoogte op een dieptepunt te zijn. Emotie is iets persoonlijks en een kippenel moment kan 'm in een detail zitten. Elf redacteuren van Adsportwered beschrijven hun favoriete gebeurtenis	positief	positief	ja	springend, juichend, uitbundig, kampioenschap van dirk, geloven in zijn eigen grootsheid	conflict frame	schuldig

Bijlagen werkmap NRC

Nummer	Datum	onderwerp	gebeurtenis	pagina	katern	breedte	naam fotograaf of persbureau	kop	onderschrift	subkop artikel	teneur foto	teneur tekst foto combi	overeenkomst	opvallende woorden	Frame tekst	Scherin ga
550	4-Sep	slachtoffers	demonstratie	13	economie	5	WFA	Demonstratie voor poort DSB bank	Ca 20 demonstranten protesteren voor de ingang van de Dirk Scheringa beheer bank in het noord hollandse wognum..... DSB bank zegt de demonstratie voor de poort van de bank te betreuren en roept klagers op zich te melden zodat er mogelijk een regeling getroffen kan worden	alleen ondertitel	negatief	negatief	ja	demonstratie , klanten zijn door de bank misleid/. DSB betreurt de demonstratie	conflictframe	schuldig
551	2-Oct	DSB Bank	gebouw	13	economie	5	Dirk Jan Visser	Het waren geen klanten, maar hackers aldus DSB	Kantoor van DSB Bank in Rotterdam	En weer is er onrust rond DSB bank. Een oproep van Pieter Lakeman gister op tv gaf veel klanten het laatste zetje. En toen ging de site plat. De bank begon een tegenoffensief	neutraal	neutraal	ja	tegenoffensief, leugen, spijt, Lakeman is onbezonnen en zijn uitspraak was onrechtmatig, aansprakelijk	responsibilityframe	2 kanten
552	10-Oct	Sport	AZ	15	economie	4	Reuters	DSB raakt met terugwerkende kracht in opspraak	Duel tussen de voetballers Mouss Dembele (vooraan az) en Mohammed Sarr (standaard Luik) - DSB is eigenaar AZ Alkmaar	De bank van Dirk Scheringa kan met terugwerkende kracht weinig goed doen	neutraal	verwarrend	nee	Bank lig zwaar onder vuur, klanten zijn de dupe, misleidende reclame	human interest frame	2 kanten

553	12-Oct	Dirk Scheringa	lopend	1	voorpaagina	5	WFA	Ingreep was kwestie van uren	Dirk Scheringa komt uit de rechtbank terug bij het hoofdkantoor van DSB in Wognum	Banken: curatoren aangesteld; rekenhouders kunnen niet bij tegoeden; eigenaar bank woedend op financien.	negatief	negatief	ja	van gezonde omstreden naar ten dode opgeschreven bank. Agressieve misleidende reclame. Scheringa leek even een gerespecteerd bankier	economic consequensess frame	meerder e schuldig
544 en 555	12-Oct	Sport	dirk scheringa met co adriaanse	9	economie	5	Bas Czerwinski	DSB kwam niet meer uit neerwaartse spiraal	Dirk Scheringa behalve bankier ook voorzitter en eigenaar van voetbalclub AZ. Hier viert hij de overwinninh op Shakhtar Donetsk in 2005 samen met toenmalig trainer co adriaanse		positief	verwarrend	nee	centrale bank heeft problemen onderschat, falend crisismanagement	responsibilityframe	meerder e schuldig
556	13-Oct	kunst	museum opmeer	1	voorpaagina	5	Rien Zilvold NRC	voorlopig bevroren: 3,6 miljard	De toekomst van het Scheringa museum voor realisme in Opmeer, dat volgend jaar open zou moeten gaan, is nu hoogst onzeker	DSB: Zeker 4.000 spaarders zijn bgeld kwijt; Bos stelt onderzoek in naar rol toezichhouders en (oud) bestuurders.	neutraal	neutraal	ja	zakelijk vergaaf, acht vragen over hoe het nu verder gaat voor klanten	economic consequensess frame	meerder e schuldig
557	13-Oct	politiek DNB	Wellink en Bos persconferentie	13	economie	4	Bram Budel	De rechter kon niet langer weigeren	President Nout Wellink van de Nederlandse bank en minister van financien Wouter Bos op de persconferentie over DSB	DSB Zaterdag was al duidelijk dat zelfstandig voortzetten van DSB onhoudbaar geworden was.	neutraal	neutraal	ja	bank met toekomst naar bank onder curatele. Hoe komt het??	responsibilityframe	meerder e schuldig
559	13-Oct	Dirk Scheringa	in gesprek	15	economie	3	Leo van Velzen	Bescheiden redder van de wereld	Dirk Scheringa begin dit jaar	DSB De mannen voor en achter de schermen van de ondergang van DSB Bank	neutraal	verwarrend	nee	bescheiden redder van de wereld, geslaagd zakenman, die van zijn voetstuk tuimelde, eenvoudig, volks, aardig, de gewone, ijdel, streber, wil de beste zijn, de grootste, nietsontziende keiharde zakenman, multimiljonair.	human interest frame	2 kanten

559	13-Oct	DSB Bank	Zalm	15	economie	1	Roel Rozenburg	Bescheiden redder van de wereld	VVD minister die bij DSB een bank leerde te besturen	DSB De mannen voor en achter de schermen van de ondergang van DSB Bank	neutral	neutraal	ja	bescheiden redder van de wereld, geslaagd zakenman, die van zijn voetstuk tuimelde, eenvoudig, volks, aardig, de gewone, ijdel, streber, wil de beste zijn, de grootste, nietsontziende keiharde zakenman, multimiljonair.	human interest frame	2 kanten
559	13-Oct	Politiek DNB	wellink	15	economie	1	Vincent Mentzel	Bescheiden redder van de wereld	De centrale bankier die uit bed werd gebeld	DSB De mannen voor en achter de schermen van de ondergang van DSB Bank	neutral	neutraal	ja	bescheiden redder van de wereld, geslaagd zakenman, die van zijn voetstuk tuimelde, eenvoudig, volks, aardig, de gewone, ijdel, streber, wil de beste zijn, de grootste, nietsontziende keiharde zakenman, multimiljonair.	human interest frame	2 kanten
559	13-Oct	politiek DNB	Bos	15	economie	1	Roel Rozenburg	Bescheiden redder van de wereld	De minister die zich ontpopte als een criticus	DSB De mannen voor en achter de schermen van de ondergang van DSB Bank	neutral	neutraal	ja	bescheiden redder van de wereld, geslaagd zakenman, die van zijn voetstuk tuimelde, eenvoudig, volks, aardig, de gewone, ijdel, streber, wil de beste zijn, de grootste, nietsontziende keiharde zakenman, multimiljonair.	human interest frame	2 kanten

559	13-Oct	politiek DNB	curator	15	economie	1	Maartje Geels	Bescheiden redder van de wereld	De topcurator om wie de rechter niet heen kon	DSB De mannen voor en achter de schermen van de ondergang van DSB Bank	neutraal	neutraal	ja	bescheiden redder van de wereld, geslaagd zakenman, die van zijn voetstuk tuimelde, eenvoudig, volks, aardig, de gewone, ijdel, streber, wil de beste zijn, de grootste, nietsontziende keiharde zakenman, multimiljonair.	human interest frame	2 kanten
559	13-Oct	slachtoffers	lakeman	15	economie	1	Maurice Boyer	Altijd in de aanval, voor cliënten of het algemeen belang	geen	geen	neutraal	neutraal	ja	in de aanval extreem misleidend	conflictframe	schuldig
560	14-Oct	DSB Bank	Ed Nijpels	13	economie	1	Chris Pennarts	Een hechte club van vertrouwelingen	Ed Nijpels	DSB eigenaar Dirk Scheringa omringde zich graag met vrienden en vertrouwelingen	neutraal	neutraal	ja	bekende Nederlanders en vrienden gebruikt in het bedrijf	responsibilityframe	schuldig
560	14-Oct	DSB Bank	Klaas Wilting	13	economie	1	WFA	Een hechte club van vertrouwelingen	Klaas Wilting	DSB eigenaar Dirk Scheringa omringde zich graag met vrienden en vertrouwelingen	neutraal	neutraal	ja	bekende Nederlanders en vrienden gebruikt in het bedrijf	responsibilityframe	schuldig
560	14-Oct	DSB Bank	Gerrit Valk	13	economie	1	WFA	Een hechte club van vertrouwelingen	Gerrit Valk	DSB eigenaar Dirk Scheringa omringde zich graag met vrienden en vertrouwelingen	neutraal	neutraal	ja	bekende Nederlanders en vrienden gebruikt in het bedrijf	responsibilityframe	schuldig
560	14-Oct	DSB Bank	Baukje de vries	13	economie	1	Quote	Een hechte club van vertrouwelingen	Baukje Scheringa-de Vries	DSB eigenaar Dirk Scheringa omringde zich graag met vrienden en vertrouwelingen	neutraal	neutraal	ja	bekende Nederlanders en vrienden gebruikt in het bedrijf	responsibilityframe	schuldig
560	14-Oct	DSB Bank	Renee Neelissen	13	economie	1	pics united	Een hechte club van vertrouwelingen	rené Neelissen	DSB eigenaar Dirk Scheringa omringde zich graag met vrienden en vertrouwelingen	neutraal	neutraal	ja	bekende Nederlanders en vrienden gebruikt in het bedrijf	responsibilityframe	schuldig
560	14-Oct	DSB Bank	Toon Gerbrands	13	economie	1	dijkstra	Een hechte club van vertrouwelingen	Toon Gerbrands	DSB eigenaar Dirk Scheringa omringde zich graag met vrienden en vertrouwelingen	neutraal	neutraal	ja	bekende Nederlanders en vrienden gebruikt in het bedrijf	responsibilityframe	schuldig
561	15-Oct	DSB Bank	medewerker	1	voorraagena	4	Bram Budel	Rechter geeft DSB nog één dag	Paula Smit, voorzitter van de ondernemingsraad van DSB, stond vanmorgen in Wognum de media te woord	DSB de Nederlandsche Bank opnieuw teruggezezen door rechter; zware kritiek op Wellink in kamerdebat	neutraal	positief	nee	dsb niet in staat gesteld om een koper te vinden, faillissement uitgesteld, een overname is nog nodig	economic consequensess frame	meerder e schuldig

562 en 563	15-Oct	politiek DNB	bos	13	economie	6	Roel Rozenburg	Bos tekende geen blanco cheque	minister Wouter bos.... Noodmaatregel enige mogelijkheid		neutraal	negatief	nee	gevraagde hulp disproportioneel groot, bank was in essentie ongezond	economic consequensess frame	meerder e schuldig
564	16-Oct	DSB Bank	medewerker s in de bank	1	voorpagina	5	Bram Budel	Scheringa doet uiterste poging	Werknemers op het hoofdkantoor van DSB in Wognum juichen als ze horen dat er nog een laatste mogelijke redding is van hun bank: een Amerikaanse investerende zou DSB willen overnemen.	DSB besprekingen met Nederlandse banken mislukt; DSB praat met Amerikaanse investerende	positief	positief	ja	Scheringa doet uiterste poging om bank te redden	economic consequensess frame	meerder e schuldig
565	16-Oct	Dirk Scheringa	bij de rechtbank	15	economie	5	Maurice Boyer	Toneelstuk rond DSB bijna afgelopen	Dirk Scheringa kwam gisteravond aan bij De Nederlandsche Bank voor overleg	DSB Scheringa stond al enige tijd onder intensieve en uiteindelijk dagelijkse controle van De Nederlandsche Bnkt	negatief	negatief	ja	toneelstuk, bestuur dnb jekte, spanning	responsibilityframe	schuldig
566	17-Oct	DSB bank	gebouw	13	economie	7	Bram Budel	Er is meer nodig dan geld	Dit weekend krijgt de Amerikaanse kandidaat koper Lone Star Funds toegang tot het kantoor van DSB bank in Wognum om de boeken in te zien	DSB: tot maandag heeft eigenaar Scheringa de tijd een geloofwaardige koper te vinden; bouw museum ligt plat	neutraal	neutraal	ja	meer nodig dan geld, uitstel van executie.	economic consequensess frame	niet
567	19-Oct	Dirk Scheringa	persconferentie	1	voorpagina	5	Bram Budel	Dirk weld held van gewone man	DSB-oprichter Dirk Scheringa vanochtend, na het uitgesproken faillissement van zijn bank. 'het is krankzinnig dat dit in een normaal land kan gebeuren'	DSB; Amerikaanse koper haakt af; klacht tegen bewindvoerder; depositogarantieste lsel in werking	negatief	negatief	ja	held gewone man, gezien als boef, held die in een keihard gevecht met het groot kapitaal terecht was gekomen. Klein tegen groot	conflictframe	2 kanten
568	19-Oct	Dirk Scheringa	persconferentie	11	economie	5	Bram Budel	Amerikanen na paar uur weer weg	Eigenaar Dirk Scheringa geflankeerd door zijn medebestuurders, beantwoordt vragen over de mislukte reddingsactie en het faillissement van zijn DSB bank	DSB Scheringa vroeg opnieuw om steun die ministerie en centrale bank vorige week al weigerden	neutraal	negatief	nee	kwaad, officiële klacht tegen Schimmelpenninck, niet enthousiast, niet realistisch	conflictframe	onschuldig

569	19-Oct	slachtoffers	demonstratie supporters	11	economie	5	Erik Brinkhorst	De gedupeerden verdween uit beeld	AZ verloor gisteren van FC Twente. Supporters van AZ hadden een spandoek naar enschede meegebracht met de tekst 'Dirk onze held'. De aanhang van FC Twente schermde met teksten als 'Dirk Scheringa Belazert' en 'Spelen we nu tegen de reservebank'?	vervolg van pagina 1	negatief	negatief	ja	held gewone man, gezien als boef, held die in een keihard gevecht met het groot kapitaal terecht was gekomen. Klein tegen groot	economic consequensess frame	2 kanten
570	20-Oct	DSB Bank	medewerker	15	economie	4	Bram Budel	Personeel van DSB staat met lege handen	Chris van den Blom kan nog even blijven bij DSB 'het is een leuke club, ik had er een aardige toekomst voorspeld voor mezelf'	DSB vakbonden willen zo veel mogelijk banen proberen te redden; rekeninghouders van DSB krijgen een voorschot van 3000 euro	neutraal	negatief	nee	werknemers zijn in een klap alles kwijt. Emotioneel, huilen, geen vooruitzicht op nieuwe baan	human interest frame	onschuldig
571	21-Oct	kunst	lege muren in museum	1	voorpagina	5	Maurice Boyer	Spanbroek raakt zijn kunst kwijt	Op verzoek van het Scheringa Museum reageert een museumbezoeker vanmorgen op de inbeslagname van de collectie	DSB: Scheringa Museum leeggehaald op last van ABN Amro; museum toch open	negatief	negatief	ja	ongelof, woede, verdriet, onbegrip, woede, weinig begrip, schande, machtsvertoon, diefstal en boosheid	conflictframe	onschuldig
573	21-Oct	Dirk Scheringa	persconferentie	2	binnenland	5	Bram Budel	Hoe de dader ook slachtoffer werd	De persconferentie van afgelopen maandag in Wognum waar scheringa vragen over het einde van DSB beantwoordde	DSB: media gaven Dirk Scheringa alle gelegenheid ondergang bank te maskeren	neutraal	verwarrend	nee	dader, slachtoffer, verbazing, beeld gekanteld, beeldvorming, negatiever	responsibilityframe	2 kanten
574	21-Oct	kunst	museum leeggehaald	9	kunst	4	Jorgen Krielen	Ongelof en verdriet overheersen in Spanbroek	Vrachtauto's kwamen gisteravond naar spanbroek om namens ABN Amro de kunst uit get Scheringamuseum te halen	DSB: leeghalen Scheringa museum komt toch nog onverwacht; alleen expositie Jan van Tongeren nog te zien.	neutraal	negatief	nee	ongelof, woede, verdriet, onbegrip, woede, weinig begrip, schande, machtsvertoon, diefstal en boosheid	conflictframe	onschuldig

575	21-Oct	Sport	az	11	sport	4	Bas Czerwinski	Punt tegen Arsenal is opsteker voor AZ	David Mendes da silva (links) na zijn doelpunt in blessuretijd met ploeggenoot Hector Moreno	Champions League; supporters van club uit Alkmaar geven steunbetuiging aan voorzitter Scheringa	neutraal	positief	nee	Steunbetuiging aan dirk, invenetiviteit, onzeker gevoel, als held toegezongen	human interest frame	held
578	31-Dec	Dirk Scheringa	pasfoto	11	sport	1	Bram Budel	Verloren, verguisd, verstoten veracht en vergeten	Dirk Scheringa	2009: de ongeukkigen; van schaatsster pechtstein tot voorzitter scheringa en van golfer woods tot turner van gelder.	netraal	negatief	nee	verloren, verguisd, verstoten, veracht en vergeten, geen held meer	human interest frame	schuldig

Bijlagen werkmap de Telegraaf

Nummer	Datum	onderwerp	gebeurtenis	pagina	katern	breedte	naam fotograaf of persbureau	kop	onderschrift	subkop artikel	teneur foto	teneur tekst foto combi	overeenkomst	opvallende woorden	frame tekst	Scherin ga
710	4-Sep	DSB Bank	bankgebouw	23	economie	2	Buro Dijkstra	DSB komt over de brug met afschaffen boeterente	DSBramp wil dat DSB ook klanten tegemoet komt die wel duidelijk duizenden euro's hebben moeten betalen aan boerente	geen	neutraal	neutraal	ja	DSB ramp, het is goed maar moet meer doen	responsibility frame	niet
711	23-Sep	slachtoffers	gedupeerde eneco	5	binnenland	1	Martin Mooij	Even scheringa bellen	Leonie met de hoge energienota van Nuon, of ze even per maand 303.889,44 wil ophoesten 'ze zeiden dat het om een systeemfout ging'	Dochter Azdirecteur krijgt nuon rekening van ruim 300000 euro	negatief	verwarrend	nee	geen, gedupeerde NUON	human interest frame	niet
645	2-Oct	slachtoffers	lakeman	1	voorpagina	1	onbekend	DSB klant schrikt	Lakeman: haal geld van de bank	geen	neutraal	negatief	nee	geschrokken, onverantwoordelijke oproep, mensen maken zich zorgen, inrust	Economic consequences frame	niet
645	2-Oct	Politiek DNB	wouter bos	1	voorpagina	1	onbekend	DSB klant schrikt	Bos: deze oproep is onverantwoord	geen	neutraal	negatief	nee	geschrokken, onverantwoordelijke oproep, mensen maken zich zorgen, inrust	Economic consequences frame	meerder e schuldig
646	3-Oct	Sport	met marianne timmer	3	binnenland	3	ANP	DSB spaarders halen 50 miljoen van de bank	Dirk Scheringa, eigenaar van de geplaagde DSB, en schaatster Marianne Timmer bij de persconferentie van de door DSB gesponsorde langebaanschaats ploeg in het hoofdkantoor van de bank in Wognum. Scheringa ging niet in op vragen over de financiële situatie bij DSB	Dirk scheringa gaat vragen uit de weg	positief	verwarrend	nee	voorzitter, klanten halen massaal weg, eigenaar zwijgt	Economic consequences frame	schuldig
647	3-Oct	Sport	Jac Orië	20	sport	3	Sander Chamid	Orië: focus op schaatsen	Volgens jac orië zorgen de problemen rond DSB Bank niet	Problemen rond DSB bank veroorzaken chaotische	neutraal	neutraal	ja	chaotische tafereel, zorgeloos, tevreden, optimistisch, onzekerheid, ineens verdwenen	responsibility frame	meerder e schuldig

									voor extra onzekerheid bij de schaatsploeg. Ik twijfel ech niet aan het voortbestaan van ons team, aldus de coach, die onlangs zelf zijn contract tot 2012 verlengde	taferelen op ploegpresentatie						
649	4-Oct	Dirk Scheringa	in zijn eentje	1	voorpagina	1	onbekend	Scheringa zegt sorry	DSB topman scheringa	geen	neutraal	positief	nee	sorry, eigenaar, in opspraak geraakt, klant nummer een	responsibility frame	schuldig
650	5-Oct	Dirk Scheringa	in zijn eentje	3	binnenland	0.5	onbekend	DSB bank niet compensatie aan	Dirk Scheringa	geen	neutraal	positief	nee	gedupeerde klanten, eigenaar biedt excuses en compensatie aan	responsibility frame	schuldig
651	8-Oct	slachtoffers	Lakeman	27	economie	2	ANP	Na scheringa wil Lakeman kop wellink laten rollen	Pieter Lakeman blijft bij faillissement	geen	neutraal	neutraal	ja	alles pf niets strijd. Wellink medeverantwoordelijk	conflictframe	meerdereschuldig
654	13-Oct	DSB Bank	pinautomaat	1	voorpagina	1	Leo Vogelzang	DSB pinner moet uitwijken	helaas... deze pinautomaat is gesloten. DSB Bank vraagt zijn klanten om begrip, maar of zij dat zullen kunnen opbrengen is de vraag. In korte tijd haalden zij 600 miljoen van hun rekening waardoor de bank van scheringa in de problemen kwam	duizenden gedupeerd, andere banken dokken, overname te riskant, hypotheke ongewijzigd	neutraal	negatief	nee	gedupeerden, banken vrezen, durfden overname niet aan, negatieve publiciteit	responsibility frame	schuldig
654	13-Oct	DSB Bank	bankgebouw	1	voorpagina	2	ANP	DSB pinner moet uitwijken	Het hoofdkantoor van DSB Bank ik Wognum, voor de kleine 2000 personeelsleden van de bank breken zorgelijke tijden aan. wordt het doorstart of faillissement	duizenden gedupeerd, andere banken dokken, overname te riskant, hypotheke ongewijzigd	neutraal	negatief	nee	gedupeerden, banken vrezen, durfden overname niet aan, negatieve publiciteit	responsibility frame	schuldig

654	13-Oct	Sport	met van gaal in az shirt	1	voorpagina	1	Michiel Utrecht	DSB pinner moet uitwijken	Sportief gezien het hoogtepunt van de carrière van Dirk Scheringa. De bankier en sponsor van AZ vierde in april van dit jaar het kampioenschap de voetbalclub onder de bezielende leiding van trainer Louis van Gaal	duizenden gedupeerd, andere banken dokken, overname te riskant, hypotheek ongewijzigd	positief	negatief	nee	gedupeerden, banken vrezen, durfden overname niet aan, negatieve publiciteit	responsibility frame	schuldig
654	13-Oct	DSB Bank	kantoorpand	1	voorpagina	1	ANP	DSB pinner moet uitwijken	Bij dit filiaal in Amstelveen is het stalen rolluik gisteren neergelaten gebleven. Gisterochtend bleek da recente stormloop van spaarders om het geld op te nemen spectaculair te groeien. Daarmee was het lot van DSB bezegeld	duizenden gedupeerd, andere banken dokken, overname te riskant, hypotheek ongewijzigd	negatief	negatief	ja	gedupeerden, banken vrezen, durfden overname niet aan, negatieve publiciteit	responsibility frame	schuldig
653	13-Oct	Dirk Scheringa	bij een auto	1	voorpagina	5	ANP	Scheringa plukken	de geplaagde bankier arriveert bij het hoofdkantoor van zijn bank in Wognum. Daar haalde hij gisteren uit naar de minister van Financiën en DNB. Scheringa suggereerde dat de DSB bank door hun toedoen in de problemen was gekomen	aansprakelijkheid na te laten inleveren jaarstukken	neutraal	negatief	nee	wanbeleid, persoonlijk aansprakelijk	responsibility frame	schuldig
655	13-Oct	Kunst	scheringa museum	3	binnenland	1.5	Martin Mooij	Ook vrees voor lot van kunsttempel	het scheringa museum is nu nog gevestigd in een voormalige huishoudschool	geen	neutraal	neutraal	ja	vrees consequenties	Economic consequences frame	niet
656	13-Oct	slachtoffers	buurt	3	binnenland	1.5	Hans Peters	Wognum leeft mee	Ajaz-suppoort jan; 'ik heb die scheringa nooit vertrouwd. Het is een onbetrouwbare typer aan wie ik mijn geld nooit zou toevertrouwen, het is een zelfingenomen mannetje'	jan	positief	negatief	nee	leeft mee, gerustgesteld, betrouwbaar, nooit vertrouwd, rampzalig	human interest frame	2 kanten

656	13-Oct	slachtoffer s	buurt	3	binnenland	1.5	Hans Peters	Wognum leeft mee	Bets Gouweleeuw (rechts naast Gre Laan) die net boodschappen heeft gedaan zegt dat dirk scheringa altijd zeer betrouwbaar op haar over kwam. Zelf heeft zij geen enkele relatie met DSB. 'ik ben een arme sloeber en heb geen spaargeld'	op straat	neutraal	neutraal	ja	leeft mee, gerustgesteld, onheilstijding, betrouwbaar, nooit vertrouwd, rampzalig	human interestframe	2 kanten
656	13-Oct	slachtoffer s	klant	3	binnenland	1.5	Hans Peters	Wognum leeft mee	Hij kan no lachen deze klant nadat hij opgelucht uit het kantoor kwam. Ik ben gerustgesteld. Als ik wil kan ik per direct mijn spaargeld opnemen, is mij gezegd.	de klant	positief	positief	ja	leeft mee, gerustgesteld, onheilstijding, betrouwbaar, nooit vertrouwd, rampzalig	human interestframe	2 kanten
656	13-Oct	slachtoffer s	middenstand wognum	3	binnenland	1.5	Hans Peters	Wognum leeft mee	Slager Dick kok noemt het rampzalig voor de plaatselijke middenstand als DSB inderdaad failliet gaat. Men beseft niet welke impact dit kan hebben, ook voor mijn zaak.	de slager	negatief	negatief	ja	leeft mee, gerustgesteld, onheilstijding, betrouwbaar, nooit vertrouwd, rampzalig	human interestframe	2 kanten
656	13-Oct	Slachtoffer s	uit het dorp	3	binnenland	4	ANP	Wognum leeft mee	Nieuwsgierigen verzamelen zich bij de ingang van het DSB hoofdkantoor in Wognum, het dorp is in sterke mate afhankelijk van het bankbedrijf		neutraal	neutraal	ja	leeft mee, gerustgesteld, onheilstijding, betrouwbaar, nooit vertrouwd, rampzalig	human interestframe	2 kanten
658	13-Oct	Dirk Scheringa	kijkt bedenkelijk	5	binnenland	2	ANP	De val van Dirk scheringa	Dirk scheringa is genadeloos hard gevallen	Man die topbankier en weldoener van de sport en kunst wilde worden drijgt alles te verliezen	negatief	negatief	ja	val, topbankier, weldoener, duper van eigen ontkenningstrategie, slecht, hard van voetstuk gevallen, erger, ontluisterend, verbazingwekkend, iedereen schuldig behalve Scheringa, stichter en orakel peilloze diepte, niet goed te geven eigen fouten, gewone jongen keuren	responsibility frame	2 kanten

659	13-Oct	DSB Bank	hoofdkantoor	5	binnenland	3	Leo Vogelzang	De val van Dirkscheringa	Het hoofdkantoor van DSB in Wognum	Man die topbankier en weldoener van de sport en kunst wilde worden drijgt alles te verliezen	neutraal	negatief	nee	val, topbankier, weldoener, duper van eigen ontkenningstrategie, slecht, hard van voetstuk gevallen, erger, onluisterend, verbazingwekkend, iedereen schuldig behalve Scheringa, stichter en orakelm peilloze diepte, niet goed tegeven eigen fouten, gewone jongen keuren	responsibility frame	2 kanten
660	13-Oct	DSB Bank	medewerker	5	binnenland	2	ANP	De val van Dirkscheringa	Robin Lindschoten gewicht	Man die topbankier en weldoener van de sport en kunst wilde worden drijgt alles te verliezen	neutraal	negatief	nee	val, topbankier, weldoener, duper van eigen ontkenningstrategie, slecht, hard van voetstuk gevallen, erger, onluisterend, verbazingwekkend, iedereen schuldig behalve Scheringa, stichter en orakelm peilloze diepte, niet goed tegeven eigen fouten, gewone jongen keuren	responsibility frame	2 kanten
661	13-Oct	DSB Bank	oud medewerker zalm	5	binnenland	2	Rob de jong	De val van Dirkscheringa	Gerrit zalm .. Onderzoek..	Man die topbankier en weldoener van de sport en kunst wilde worden drijgt alles te verliezen	neutraal	negatief	nee	val, topbankier, weldoener, duper van eigen ontkenningstrategie, slecht, hard van voetstuk gevallen, erger, onluisterend, verbazingwekkend, iedereen schuldig behalve Scheringa, stichter en orakelm peilloze diepte, niet goed tegeven eigen fouten, gewone jongen keuren	responsibility frame	2 kanten
662	13-Oct	DSB Bank	Klaas Wilting	5	binnenland	1	Dijkstra	De val van Dirkscheringa	Klaas Wilting... Keurg..	DSB dupe van eigen ontkenningstrategie, slechte communicatie en weglopende klanten	neutraal	negatief	nee	val, topbankier, weldoener, duper van eigen ontkenningstrategie, slecht, hard van voetstuk gevallen, erger, onluisterend, verbazingwekkend, iedereen schuldig behalve Scheringa, stichter en orakelm peilloze diepte, niet goed tegeven eigen fouten, gewone jongen keuren	responsibility frame	2 kanten

662	13-Oct	DSB Bank	Ed Nijpels	5	binnenland	1	Hans Peters	De val van Dirk Scheringa	Ed Nijpels .. Comissaris	DSB dupe van eigen ontkenningstrategie, slechte communicatie en weglappende klanten	neutraal	negatief	nee	val, topbankier, weldoener, duper van eigen ontkenningstrategie, slecht, hard van voetstuk gevallen, erger, onluisterend, verbazingwekkend, iedereen schuldig behalve Scheringa, stichter en orakelm peilloze diepte, niet goed tegeven eigen fouten, gewone jongen keuren	responsibility frame	2 kanten
663	13-Oct	Sport	Scheringa en Timmer op de fiets	15	sport	5	Glenn Wassenberch	Vangnet voor schaatsers	Dirk scheringa in betere tijden. Namelijk met marianne timmer, die hij figuurlijk op de bagagedrager naar vamcouver wilde brengen voor de spelen., de sportieve dromen van de bankier verandert bij nacht i een zakelijk drama	KNSB en AEGon maken zich sterk voor gedupeerde DSB ploef van coach orie.	positief	verwarrend	nee	gedupeerde, onheilspeleld, vrees, onzekere toekomst	Economic consequences frame	niet
665	13-Oct	Dirk Scheringa	achter microfoon	21	economie	1	onbekend	imagoprobleem dsb ouderwets aangepakt	geen	geen	neutraal	neutraal	ja	geen artikel	geen tekst niet	schuldig
666	13-Oct	Politiek DNB	Curator	21	economie	1	onbekend	Bewindvoeders gelden als absolute zwaargewichten	Kuiper ploeteraar	geen	positief	positief	ja	zwaargewichten aan het roer DSB,	Economic consequences frame	niet
666	13-Oct	Politiek DNB	Curator	21	economie	1	onbekend	Bewindvoeders gelden als absolute zwaargewichten	Schimmelpenninck ondernemend	geen	positief	positief	ja	zwaargewichten aan het roer DSB,	Economic consequences frame	niet
667	13-Oct	DSB Bank	kantoorpand	21	economie	2	Hans Peters	Schadeclaims voor huisnotarissen DSB Bank	Het statige pand van DSB huisnotaris Actus notarissen in heerhugowaard	geen	neutraal	neutraal	ja	debacle, verantwoordelijkheid verzaakt	responsibility frame	niet
668	13-Oct	Sport	Scheringa tussen sporters AZ	25	economie	3	Hans van Tilburg	DSB pakte schade aan met de oude middelen	Dirk scheringa had als de suikeroom van az nog een uitstekende reputatie	Bank snapte tijdgeest niet	positief	verwarrend	nee	bank snapt de tijdgeest niet en heeft zaken verkeerd aangepakt en onderschat	responsibility frame	schuldig

669	14-Oct	DSB Bank	Scheringa en Zalm	6	binnenland	3	Matty van Wijnbergen	Toezicht banken afgekraakt	Dirk scheringa en oud minister zalm konen het uitstekend met elkaar vinden.getuige deze foto uit 2006. een jaar later zou Zalm in dienst terden bij DSB. DSB baas Naut wellink (kleine foto) is niet blij met de ontwikkelingen bij DSB	Kleine radertje lakeman te veel eer toegedicht	positief	negatief	nee	onverantwoordelijke actie, DSB heeft in haar toezicht gefaald, geen vertrouwen meer in het toezicht	responsibility frame	schuldig
670	14-Oct	Sport	Az bewindvoerders	19	sport	4	Hans van Tilburg	AZ ziet perspectief	Algemeen directeur Toon gerbrands @ in gesprek met gerrit valk (l) en marcel brands, ziet toekomst voor AZ. Op welke wijze voorzitter Dirk Scheringa bij de club betrokken blijft is onduidelijk	Gerbrands; zo goed als zeker op zoek naar een nieuwe hoofdsponsor volgend jaar	negatief	negatief	ja	val scheringa, landskampioen, entrepreneur, ondernemer, alles op een rij voor onderzoek, noodzakelijk nieuwe sponsor	Economic consequences frame	2 kanten
671	14-Oct	Sport	Jac Orië	18	sport	1	onbekend	DSB Schaatsers moeten huur zelf betalen	Jac Orië.	geen	neutraal	negatief	nee	schaatsers handelen zaken netjes af	human interest frame	niet
672	14-Oct	Dirk Scheringa	bij een auto	21	economie	2	ANP	Dirk Scheringa maakt strijdvaardige indruk	Scheringa (m) wil niet lijdzaam toezien bij wat er met zijn DSB gaat gebeuren	geen	negatief	verwarrend	nee	strijdvaardig, rustig, voelt zich buitenspel gezet en bedonderd door DNB en Bos	conflict frame	onschuldig
673	14-Oct	slachtoffers	jelle hendrickx	21	economie	4	Eric van Staten	Garantiestelsel onder vuur	Jelle Hendrickx, woordvoerder SP, wordt belaagd door pers na zijn gesprek met bewindsvoerder op kantoor DSB in Wognum	Grootbanken willen niet opdraaien voor wanbeleid dsb	negatief	negatief	ja	ondergang, wanbeleidm voorwaarden, falend toezicht, afwentelen, overige banken	responsibility frame	meerdere schuldig
674	15-Oct	DSB Bank	scheringa en grave	1	voorpagina	2	ANP	De Grace schrok zich een ongeluk	Bij zijn aantreden begin dit jaar had Frank de Grave nog uitstekend contact met Dirk Scheringa	Klokkenluider door scheringa de laan uit gestuurd	positief	negatief	nee	Grave schrok zich een ongeluk, onvolkomenheden, klokkenluider, niets gezegd omdat anders de bank zou omvallen	responsibility frame	schuldig
674	15-Oct	DSB Bank	lindschoten	1	voorpagina	0.5	onbekend	De Grace schrok zich een ongeluk	Robin Lindschoten	Klokkenluider door scheringa de laan uit gestuurd	neutraal	neutraal	ja	Grave schrok zich een ongeluk, onvolkomenheden, klokkenluider, niets gezegd omdat anders de bank zou omvallen	responsibility frame	schuldig

675	15-Oct	Dirk Scheringa	bij de rechtbank	1	voorpagina	4	Anko Stoffels	Zalm wist er van	Dirk scheringa steekt zijn duim op naar het personeel van zijn bank terwijl hij samen met zijn vrouw de rechtbank in amsterdam binnenkomt. Het was gisteravond erg druk met belangstellenden voor het proces over DSB	verzekeraars waarschuwden ministera al in 2002	positief	negatief	nee	exorbitante provisies, wanpraktijken, niemand greep in, medeverantwoordelijk, doelbewust	responsibility frame	schuldig
675	15-Oct	DSB Bank	Zalm	1	voorpagina	1	onbekend	Zalm wist er van	Gerrit Zalm	verzekeraars waarschuwden ministera al in 2002	negatief	negatief	ja	exorbitante provisies, wanpraktijken, niemand greep in, medeverantwoordelijk, doelbewust	responsibility frame	schuldig
676	15-Oct	DSB Bank	werknemers bij de rechtbank	27	economie	4	ANP	Meer banken de pineut	Honderden werknemers van de DSB bank kwamen gisteravond naar de rechtbank om hun baas dirk scheringa steun te betuigen	DSB bank handbreedte verwijderd van faillissement	positief	positief	ja	Angst kopschuw, tranen de vrije loop en veel emotie	Economic consequences frame	held
677	15-Oct	DSB Bank	bankgebouw	27	economie	2	ANP	Alle mogelijke kopers voor gehele DSB afgehaakt	Voorlopig prijkt er geen logo van een andere bank op de gevel van het hoofdkantoor in Wognum	geen	neutraal	neutraal	ja	risicovol, kritiek,	Economic consequences frame	niet
678	16-Oct	Dirk Scheringa	en profil	1	voorpagina	4	ANP	Het is niet gelukt	DSB topman Dirk scheringa kon rond middernacht weinig anders constateren dan dat de overnameplannen voor zijn bank niet rond waren gekomen. Het is niet gelukt, zo deelde hij verslagen mee	over en uit met DSB	negatief	negatief	ja	niet levensvatbaar, aangeslagen, weinig hoop, teleurgesteld, applaus	Economic consequences frame	onschuldig
679	16-Oct	DSB Bank	Zalm	1	voorpagina	0.5	onbekend	Zalm wacht claim	Gerrit zalm	Ex minister mede debat aan ellende dsb bank	negatief	negatief	ja	Zalm gedagvaard, verantwoordelijkheid, te grabbel gegooid, aansprakelijk	responsibility frame	meerdere schuldig

680	16-Oct	Dirk Scheringa	staat de pers te woord	7	binnenland	4	ANP	Afkeuring voor bewindvoerders	bij het hoofdkanoor van DSB staat Dirk Scheringa een legerdje journalisten te woord nadat hij het tussenvonniss van de rechter had gehoord	geen	negatief	negatief	ja	afkeuring, or, formailiteitm het gevoel dat wij, wij hebben een moeilijke tijd achter de rug	human interestframe	2 kanten
681	16-Oct	Kunst	museum te opmeer	15	kunst	2	Leo Vogelzang	Opmeer bang voor dure erfenis	Grote plannen had dirk scheringa met zijn nieuwe Scheringamuseum voor realism in opmeer	Gaat 't gloednieuwe scheringa museum ooit nog open	neutraal	negatief	nee	Bang, weinig sympathie voor Dirk Scheringa, niet eerlijk, vrezen, narcistisch		schuldig
683	16-Oct	Politiek DNB	wouter bos	27	economie	1	Serge Ligtenberg	Minister Bos bood DSB bijzonder weinig hoop	Minister bos wilde geen belastingeld beschikbaar stellen	geen	neutraal	negatief	nee	weinig hoop, topman, vrezen, niet levensvatbaar, gefaald	responsibility frame	meerdereschuldig
684	16-Oct	Dirk Scheringa	in zijn eentje	27	economie	1	Hans Peters	Scheringa vecht tot de laatste minuut om bank te redden	Dirk Scheringa, Rondje Nederland	geen	positief	positief	ja	vecht, positief, oplossing, oplossing zoeken, opstappen, vastklampen, goede hoop, emotionele bijeenkomst, kritiek op bewindvoerders.	responsibility frame	held
685	17-Oct	Dirk Scheringa	achter microfoon	1	voorpagina	0.5	onbekend	DSB Bank leeft nog	Dirk scheringa	Rechter geeft scheringa extra tijd	neutraal	positief	nee	hoop applaus, titanenstrijd, extreem coulant	conflictframe	onschuldig
686	17-Oct	slachtoffers	lakeman	3	binnenland	8	Ruben Schipper ANP	De Duistere motieven van Pieter Lakeman	Een televisieprogramma met een glansrol voor pieter lakeman lijkt een blauwdruk voor de aanval die hij inzette, toen hij in augustus van dit jaar voorzitter werd van de stichting hypotheekleed, die een massaclaim voorbereide tegen DSB bank	Gewraakte aanval DSB bank identiek aan omstrede plan voor tv show	negatief	negatief	ja	gewraakte aanval DSB, Omstreden plan, fraudejager, aanjager, zelfbenoemde ridder	conflictframe	meerdereschuldig
687	17-Oct	Sport	Az spelers	21	sport	6	Matty van Wijnbergen	Nuchtere koploper	koploper...ranglijst als gevolg	Brama; ontwikkelingen DSB niet van invloed op AZ	neutraal	neutraal	ja	ontwikkelingen DSB bank niet van invloed op spel AZ.	economic consequences frame	niet

688	17-Oct	Dirk Scheringa	staat de pers te woord	25	economie	4	Thijs Rooimans	Titanenstrijd rond DSB	Dirk scheringa wordt gefeliciteerd met het nieuwe uitstel dat hij bij de rechter heeft afgedwongen	Alle boeken gaan open voor amerikaans redder	positief	positief	ja	hoop applaus, titanenstrijd, extreem coulant	conflictfraam	onschuldig
689	17-Oct	DSB Bank	medewerker	25	economie	1	Thijs Rooimans	Scheringa: keihard aan werk	een dsb werknemer leeft hartstochelijk mee met het slot van zijn bank	geen	positief	positief	ja	gejuich, boebeeld, DSB topman, hoop opgegeven, onschuldig	responsibility frame	onschuldig
690	18-Oct	Sport	AZ supporters	1	voorpagina	3	Hans van Tilburg	AZ fans juichen ook voor Scheringa	inde grolsch veste....1-0 heereveen	geen	positief	positief	ja	steunen, voorzitter, moeilijke tijden.	human interestframe	onschuldig
691	18-Oct	DSB Bank	zaken	1	voorpagina	1	onbekend	Lone star is ijskoude saneerder	mister lone star john grayken	amerikaans fonds aast op dsb	neutraal	positief	nee	ijskoude saneerd4erm kil succesvol, redder in nood, eventuele overname,	Economic consequences frame	niet
692	19-Oct	Dirk Scheringa	achter microfoon	1	voorpagina	2	onbekend	Einde van dDSB	DSB eigenaar dirk scheringa 'hetis mislukt' vanochtend om 9 uur oordeelt de rechter over het voortbestaan van zijn bank	rond negen uur beslist de rechtbank	negatief	negatief	ja	smeekt, kopers afgehaakt wanhoopspoging, bevredigende oplossing, deugdelijk plan, positieve reactie	Economic consequences frame	meerdereschuldig
963	20-Oct	Dirk Scheringa	achter microfoon	1	voorpagina	1	onbekend	Ik ben kapotgemaakt	Dirk scheringa aan het einde van de week heb ik alleen mijn huis nog. Ik ben 250 miljoen kwijt geraakt	scheringa laaiend na definitief einde dsb	negatief	negatief	ja	laaiend, ik ben kapot gemaakt, schuldvraag	responsibility frame	onschuldig
693	20-Oct	Politiek DNB	wouter bos	1	voorpagina	2	onbekend	Hij kon niet zwemmen	Minister Bos; reddingsplan Scheringa was onrealistisch	bos wijt ondergang aan eigen fouten bank	negatief	negatief	ja	laaiend, ik ben kapot gemaakt, schuldvraag	responsibility frame	schuldig
694	20-Oct	DSB Bank	medewerker	5	binnenland	8	Martin Mooij	Dirk bedankt voor de mooie jaren	het personeel van DSB overlegt geemotioneerd voor de deur van bakker Schouten over de ontstane situatie. Een dezer dagen krijgen 1300 werknemers een ontslagbrief op de deurmat. Binnen zes weken is het ontslag een feit	emoties lopen hog op na uitspraak faillissement DSB bank	negatief	negatief	ja	emoties, huilen, geweldige man, baas, grote familie, werknemers	human interestframe	onschuldig

694	20-Oct	Dirk Scheringa	persconferentie	5	binnenland	2	Martin Mooij	Dirk bedankt voor de mooie jaren	ook bij dirk scheringa lopen de emoties tijdens de persconferentie hoog op/ we zijn niet failliet we zijn kapot gemaakt, beweerde de van zijn voetstuk afgevakken DSB topman	emoties lopen hog op na uitspraak faillissement DSB bank	neutraal	negatief	nee	emoties, huilen, geweldige man, baas, grote familie, werknemers	human interestframe	onschuldig
694	20-Oct	slachtoffers	mevrouw blum	5	binnenland	2	Martin Mooij	Dirk bedankt voor de mooie jaren	mevrouw blum woont in het huis waar scheringa zijn bedrijf ooit strartte. Het is heel erg wat er is gebeurd	emoties lopen hog op na uitspraak faillissement DSB bank	positief	verward	nee	emoties, huilen, geweldige man, baas, grote familie, werknemers	human interestframe	onschuldig
694	20-Oct	DSB Bank	medewerkers	5	binnenland	3	Martin Mooij	Dirk bedankt voor de mooie jaren	DSB personeel laat er geen gras over groeien. In hun ogen is de minister van financiën de schuldige	emoties lopen hog op na uitspraak faillissement DSB bank	negatief	negatief	ja	emoties, huilen, geweldige man, baas, grote familie, werknemers	human interestframe	onschuldig
694	20-Oct	Kunst	nieuwe museum	5	binnenland	2	Martin Mooij	Dirk bedankt voor de mooie jaren	Willem van Schie voor het nieuwe museum. Ik heb geen medelijden met dirk scheringa	emoties lopen hog op na uitspraak faillissement DSB bank	negatief	negatief	ja	emoties, huilen, geweldige man, baas, grote familie, werknemers	human interestframe	onschuldig
695	20-Oct	Sport	AZ	19	sport	5	Hans van Tilburg	Zorgen bij verkoop	terwijl dirk scheringa live op tv de grafstede over dsb uitwerk, werkt de az selectie de laatste training af voor de champions league	als dsb beheer ook valt, kan curator ook alle aandelen az van de hand doen	neutraal	neutraal	ja	zorgen, strijdvaardig, conflict of interest, toekomstscenario, onduidelijke maanden	Economic consequences frame	niet
696	20-Oct	Sport	schaatsers	19	sport	3	ANP	DSB ploeg; hoop doet leven	Coach jac orie zit er ondanks alle commotie rondom zijn ploeg ontspannen bij. Blikvanger marianne immer lijkt tijdens de persconferentie minder gerust op de zorgeloze toekomst.	geen	positief	positief	ja	hoop en vrees, toekomst is een avondtuur, sponsor zoeken	Economic consequences frame	niet
697	20-Oct	Samengesteld	welink, zalm, bos, scheringa en lakeman	21	economie	4	onbekend	Claims rond dsb goudmijn	geen	advocaten in de rij om ec bestuurders bankte dagen	neutraal	verward	nee	persoonlijk aansprakelijk, claims etc.	responsibility frame	schuldig

698	21-Oct	Sport	supporters	15	sport	3	onbekend	Te koop:kampioen van nederland	De az aanhang met spandoeken en spreekkoren stil bij het lot van Dirk Scheringa. Na faillissement van diens bank staat de almaarse club nu te kop	geen	positief	negatief	nee	opzoek naar nieuwe eigenaar, opvolger	Economic consequences frame	held
699	21-Oct	Sport	spelers	15	sport	2	onbekend	opsteker voor AZ	Robin van oersie neemt namers arsenal het az-doel inder vuur uit een vrije trap. AZ speelde na het faillissement van de dsb BANK zonder shirtreclame	Aikmaarse club pakt in blessuretijd alsnog punt tegen arsenal 1-1	neutraal	positief	nee	dirk we'll never surrender, dirk thuis op de bank, debacle	human interestframe	held
700	21-Oct	Dirk Scheringa	dirk scheringa	21	economie	4	onbekend	DSB verzekering onzeker	dirk scheringbga	Klanten vragen zich vertwijfeld af of ze nog wel gedekt zijn	negatief	negatief	ja	onzeker, verzekerd, affaire, oplossing, waar zijn mensen aan toe	Economic consequences frame	niet
701	22-Oct	slachtoffers	lakeman	1	voorpagina	1	onbekend	scheringa sluit 45 miljoen weg	Pieter Lakeman trekt nieuwe conclusies na het uitspitten van DSB jaarrekeningen	nieuwe aanval van pieter lakeman	neutraal	neutraal	ja	aanval topman, niet blut, self-made man.	conflictframe	schuldig
701	22-Oct	Dirk Scheringa	achter microfoon	1	voorpagina	1	onbekend	scheringa sluit 45 miljoen weg	Dirk scheringa kreeg gisteren een nieuwe aanval van zijn kwelgeest pieter lakeman te verduren. Woordvoerder klaas wilting van DSB wilden gisteren niet in gaan op lakemans verhaal van het verdwijnen van miljoenen	nieuwe aanval van pieter lakeman	neutraal	negatief	nee	aanval topman, niet blut, self-made man.	conflictframe	schuldig
702	22-Oct	Kunst	bezoekers van het museum	5	binnenland	3	Martin Mooij	Dit kunnen ze toch niet kapotmaken	bezoekers uiten op de lege wanden met viltstiften hun ongenoegen over de actie van de abn amro.	bezoekers scheringa museum verbijsterd door actie abn.	negatief	negatief	ja	actie ABN, walgelijk, sterkte, hoop, snik, geuite wens, angst, emotie	human interestframe	2 kanten
703	24-Oct	slachtoffers	lakeman en hendrickx	27	economie	3	Eric van Staten	claim jagers kunnen best gemist worden	v.l.n.r. Antoine kersholt. Jelle hendrickx en pieter lakeman	Consument benut rechtsbijstand niet.	neutraal	neutraal	ja	gedupeerden, belangenbehartigers, klapperende oren, claims, aansprakelijkheidsverzekeringen, belangenbehartigers	responsibility frame	meerder e schuldig

712	3-Nov	DSB Bank	Auto DSB	1	voorpagina	1	onbekend	Dirks merceder te koop	berooidespaarders van dsb... over drie weken is er een kijdag waarop alle 250 leaseauto's van dsb te zien zijn		neutraal	neutraal	ja	berooides failliete klanten kunnen even voelen hoe het is om de achterbank van dirk te zitten	Economic consequences frame	niet
713	4-Nov	slachtoffers	gedupeerde DSB	9	binnenland	4	APA	Huis uit na DSB debacle	Hassan el Ghouti voor zijn 'dsb-huis' in ede	curatoren eisen hypotheek op	negatief	negatief	ja	debacle, geslachtofferd, aangeklopt bij de DSB bank	human interest frame	schuldig
714	7-Nov	politiek DNB	floris deckers	31	economie	1	Buro Dijkstra	Imago stond redding DSB in de weg	Floris Deckers ... misselijk maken...	geen	negatief	negatief	ja	imago, redding, opgevangen, geen heil in redding dsb bank, besloten bank te laten vallen	responsibility frame	meerdereschuldig
715	14-Nov	Dirk Scheringa	in zijn eentje	1	voorpagina	1	onbekend	Scheringa komt met eigen boek	Dirk scheringaboek.....	geen	positief	neutraal	nee	eigen boek, dramatische val, indrukwekkend levensverhaal, bewogen leven	human interest frame	held
716	16-Nov	Politiek DNB	Nout wellink	3	binnenland	1	onbekend	Oproep Lakeman was ongegrond	Nout wellink ...Nederlaag..	president wellink van DNB wilde onderzoek eventuele vervolging	neutraal	neutraal	ja	oproep lakeman niet gerechtvaardigd, onnodig. Eventuele vervolging van lakeman	responsibility frame	meerdereschuldig
716	16-Nov	slachtoffers	Lakeman	3	binnenland	1	onbekend	Oproep Lakeman was ongegrond	Pieter lakeman ...ketteringreactie	president wellink van DNB wilde onderzoek eventuele vervolging	neutraal	neutraal	ja	oproep lakeman niet gerechtvaardigd, onnodig. Eventuele vervolging van lakeman	responsibility frame	meerdereschuldig
717	19-Nov	Dirk Scheringa	boek van telegraaf	1	voorpagina	1	onbekend	Staat vreesde volkproer bij omvallen DSB	geen	Telegraaf komt met nieuwe onthullingen	positief	positief	ja	nieuwe onthullingen, staat vreesde oproep, dsb echec	conflict frame	meerdereschuldig
718	21-Nov	Politiek DNB	curatoren	25	economie	4	Rob de jong	Geen 100% uitkering DSB	Rutger Jan Schimmelpenninck en Joost Kuiper	Curatoren voorzien eerste betalingen in de zomer	positief	positief	ja	verdeling failliete boedel, oppbrengst niet voldoende	Economic consequences frame	niet

719	25-Nov	DSB Bank	oud medewerker zalm	21	economie	2	ANP	Bos: topfunctie Zalm bij ABN op het spel bij wanbeleid DSB	Bos stelde gisteren wel dat iedereen inschattingfouten kan maken	geen	positief	negatief	nee	wanbeleid, inschattingfout, wanbeleid	responsibility frame	meerdereschuldig
720	2-Dec	slachtoffers	lakeman	23	economie	2	Aldo Alessie	Pieter lakeman vreest 'schoonwasrapport' DSB	Pieter Lakeman ...meer tijd nodig voor onderzoek		neutraal;	neutraal	ja	aansprakelijk	responsibility frame	schuldig

Bijlagen werkmap het Parool

Nummer	Datum	onderwerp	gebeurtenis	pagina	katern	breedte	naam fotograaf of persbureau	kop	onderschrift	ondertitel	teneur foto	teneur tekst foto combi	overeenkomstig	opvallende woorden	frame tekst	Scherin ga
352	5-Sep	slachtoffers	protest tegen woekerpolissen dsb	31	economie	4 kol	elmer van den marel	Protest voor de poort van DSB	een demonstrant loop langs een spandoek bij het hoofdkantoor van de DSB Bank in Wognum	Tientallen hypotheekhoude rs met spandoeken rond hoofdkantoor DSB in Wognum	negati ef	negati ef	ja	Schuld, cordon van spandoeken, DSB ramp, Demonstratie, ruimhartig, hond op rantsoen, baas 2 hypotheken	responsibi ly frame	schuldig
343	9-Oct	slachtoffers	achtergrondartik el over jelle hendrix	26	het laatste woord	2 kol	elmer van den marel	de missie van Jelle Hendrickx	jelle Hendrickx bij de DSB bank in Wognum	Is jelle Hendrickx een ware Robin Hoof die opkomt voor de slachtoffers van DSB Bank of wil hij uit andermans ellende een slaatje slaan	neutra al	negati ef	nee	missie, robin hood, andermans ellende, bankschandaal, tegenstanders, argewaan	conflictfram e	2 kanten
354 en 355	12- Oct	Politiek DNB	Nout Wellink op weg naar rechtzaak	1	voorpagin a	3 kol	ANP	Dagen van DSB bank zijn geteld	DNB- President Nout Wellink vanochtend vroeg voordat hij het overleg over toekomst DSB ingaat	De Nederlandsche Bank neemt bestuur over van Dirk Scheringa	neutra al	negati ef	nee	dagen geteld, situatie ernstig, alarmeerende publicaties, spoed overname, bank is technisch failliet	economic conseqense ss frame	schuldig
356 en 357	13- Oct	Dirk Schering a	DSB na rechtzaal	1	voorpagin a	3 kol	ANP	DSB trekt velen mee in zijn val	Dirk Scheringa en zijn vrouw gisteren bij het hoofdkantoor van zijn DSB Bank	Ook Schaatsploeg en AZ in de problemen	positie f	negati ef	nee	gedupeerden, angst, grote kaalslag, grote onzekerheid, gevolgen.	economic conseqense ss frame	schuldig
358	13- Oct	Politiek DNB	Wellink en bos geven uitleg	4	binneland s nieuws	4	Marcel Antoinisse ANP	Scheringa voelt zich gepakt	Nout Wellink, president van DNB, en Wouter Bos, minister van financien, leggen uit waarom DSB onder curatele staat	geen	negati ef	negati ef	ja	voelt zich gepakt, DNB en DSB beschuldigen elkaar ervan verantwoordelijk te zijn voor de val, onderzoeken ingesteld naar rol	responsibi ly frame	meerder e schuldig

361 en 362	14-Oct	slachtoffers	pieter lakeman	5	binnelands nieuws	1	onbekend	Schuldig of niet	geen		neutral	neutral	ja	schuldig, klachten, consumenten beschermen, Nijpels heeft zitten slapen, zalm wast handen in onschuld, duivel scheringa aangeklaagd, verantwoordelijk, claim	responsibility frame	schuldig
361 en 362	14-Oct	Politiek DNB	Nout Wellinkg	5	binnelands nieuws	1	onbekend	Schuldig of niet	geen		neutral	neutral	ja	schuldig, klachten, consumenten beschermen, Nijpels heeft zitten slapen, zalm wast handen in onschuld, duivel scheringa aangeklaagd, verantwoordelijk, claim	responsibility frame	schuldig
361 en 362	14-Oct	DSB Bank	Zalm	5	binnelands nieuws	1	onbekend	Schuldig of niet	geen		neutral	negatief	nee	schuldig, klachten, consumenten beschermen, Nijpels heeft zitten slapen, zalm wast handen in onschuld, duivel scheringa aangeklaagd, verantwoordelijk, claim	responsibility frame	schuldig
361 en 362	14-Oct	DSB Bank	Ed Nijpels	5	binnelands nieuws	1	onbekend	Schuldig of niet	geen		neutral	negatief	nee	schuldig, klachten, consumenten beschermen, Nijpels heeft zitten slapen, zalm wast handen in onschuld, duivel scheringa aangeklaagd, verantwoordelijk, claim	responsibility frame	schuldig

361 en 362	14-Oct	Politiek DNB	Hans Hoogervorst	5	binnelands nieuws	1	onbekend	Schuldig of niet	geen		neutral	neutral	ja	schuldig, klachten, consumenten beschermen, Nijpels heeft zitten slapen, zalm wast handen in onschuld, duivel scheringa aangeklaagd, verantwoordelijk, claim	responsibility frame	schuldig
363 en 364	14-Oct	sport	AZ stadion met een gazonverzorger op de voorgrond	27	sport	5	Jorrit Knuvelde GDP	Scheringa op de reservebank	ABN AMRO is voordertig jaar de hypotheekvertrekker van het DSB Stadion aan de rand van Alkmaar	geen	neutral	neutral	ja	zijlij, betrokken blijven, toekomst, innige banden AZ en Scheringa, eigendom	economic consequence frame	niet
365	15-Oct	DSB Bank	Medewerkers van DSB	1	voorpagina	3	Olaf Kraak ANP	Rechter geeft DSB nog één dag respijt	Medewerkers van DSB bank vanmorgen bij het hoofdkantoor in Wognum	Bank krijgt extra tijd om mogelijke overname te onderzoeken	neutral	positief	nee	mogelijkheden voor overname, risico's, claims van klanten	economic consequence frame	meerdereschuldig
366	15-Oct	Dirk Scheringa	Dirk Scheringa en medewerkers	3	binnelands nieuws	5	Marcel Antoinisse ANP	Dirk kan niet stuk bij de DSB Mensen	DSB-topman Dirk Scheringa krijgt vannacht applaus van medewerkers van DSB na afloop van de zitting van de rechtbank in Amstedeam	geen	positief	positief	ja	niet stuk, applaus, werknemers scanderen naam, vertrouwen niet geschaad, emotioneel, aangeslagen, hart onder de riem, ondergang is te wijten aan	human interest frame	held
367	17-Oct	Politiek DNB	Nout Wellink	32	economie	5	Rick Nederstigt/ ANP	De Nederlandse Bank ligt onder vuur	Nout Wellink, President van DNB, gisteren in Amsterdam	Na de ondergang van ICESave en Van der Hoop is DNB er opnieuw niet in geslaagd de ondergang van een Nederlandse bank te voorkomen. DNB heeft de risico's bij DSB onderschat en kan een reeks claims tegemoet zien	negatief	negatief	ja	kritiek, risico's onderschat, claims tegemoet zien, nagelaten, toezicht, verantwoordelijk	responsibility frame	meerdereschuldig

368	19-Oct	Dirk Scheringa	Scheringa geeft persconferentie	3	binnelands nieuws	4	Rick Nederstigt/ANP	Boze Scheringa moet baan zoeken	Dick Scheringa op de persconferentie, vandaag in het Noord-Hollandse Wognum: 'We zijn kapot gemaakt'	Rechter verklaart DSB failliet nadat diverse reddingspogingen op niets zijn uitgelopen, lakeman tevreden	negatief	negatief	ja	wij zijn kaopt gemaakt, woedend, verslagen, tranen vloeiden, boodheid bij medewerkers	human interestframe	onschuldig
369	20-Oct	DSB Bank	Werknemers verlaten de bank	4	binnelands nieuws	4	Rick Nederstigt/ANP	Scheringa weigert te vallen	weknemers van DSB verlaten hun kantoor, voor hen zit het erop	Dirk is platzak en dat is de schuld van de boze buitenwereld	neutraal	negatief	nee	schuld, eigen schuld, kapot gemaakt, strijdlustig, in zijn gelijk, slachtoffer	responsibility frame	onschuldig
370	20-Oct	sport	AZ moet spelen tegen arsenal	28	sport	2	GPD	Arsenal wordt een hele kluit voor AZ	Failissement, Arsenal: de selectie van AZ blijft trainen	Spelers moeten ongevoelig blijven voor failissement Scheringa	neutraal	neutraal	ja	mentale belasting, kluit, hart onder de riem, toekomst	economic consequence frame	2 kanten
371	21-Oct	Kunst	Museum wordt leeggehaald, beelden	3	binnelands nieuws	4	ANP	Een hobby, maar wel met Allure	Terwijl gisteravond AZ speelde tegen Arsenal zonder sponsornaam op het shirt, werd Scheringa's museum in Spanbroek leeggehaald.	geen	neutraal	negatief	nee	kunst met internationale allure, uit de hand gelopen allure.	economic consequence frame	niet
372	21-Oct	Dirk Scheringa	pasfoto	31	opiniëpagina	1	ANP	Een metafoor	Dirk Scheringa	geen	neutraal	negatief	nee	klagen ravage slachtoffers, opinie van mensen	responsibility frame	schuldig
373	22-Oct	Kunst	lege muren in het scheringa museum	4	binnelands nieuws	4	Olaf Kraak ANP	kunst weghalen onnodig'	muren met boodschappen van geschokte bezoekers in het Scheringa museum voor realisme in Spanbroek	na de ondergang van DSB Bank is ook DSB Beheer omgevallen. Scheringa had het failissement van zijn voetbal en museumactiviteit en mzelf aangevraagd	negatief	negatief	ja	zwartepieten, overval, slachtofferrol, curatoren proberen 20 bv'tjes te gelde te maken	economic consequence frame	meerdereschuldig
374	23-Oct	slachtoffers	Informatieavond	21	economie	4	Toussant Kluiters ANP	Toekomst na DSB drama nader bekeken in een partyyventrum	een journalist spreekt in Wognum een bezoeker aan tijdens de informatieavond over het failissement van DSB Bank. Ongeveer 70 inwoners van de gemeente, ondernemers, ontslagen personeel en andere betrokkenen kwamen naar het partycentrum. Naast het	geen	neutraal	negatief	nee	inwoners, ontslagen, vragen vertegenwoordigers,	economic consequence frame	2 kanten

								gemeentebestuur waren er ook vertegenwoordigers van het UWV Werkbedrijf en de kamer van koophandel om vragen te beantwoorden								
377	30-Oct	Dirk Scheringa	Dirk Scheringa in South Park	21	economie	2	onbekend	DSB rekening weer open voor betalingen	optreden DSB oprichter Dirk Scheringa in South Park is een hit op Youtube		positief	positief	ja	analyse incassobeleid, ondergang DSB onderzocht, toezichthouders, resultaten onderzoek verantwoordelijkheid	responsibility frame	meerdereschuldig
378	30-Oct	Kunst	onafgebouwd museum	30	het laatste woord	3	Robin van Lonkhuisen ANP	Geen touw aan vast te knopen	Het nog niet afgebouwde scheringa museum in Opmeer. Zomaar gereed?	Er valt aan heel veel dingen geen touw vast te knopen. Het faillissement van DSB bank en IJsssterk, de belasting voor multinationals, de miljarden van Maddoff, het scheringa museum.	neutraal	neutraal	ja	verwijt DNB, toezicht, toezicht stelt niets voor	responsibility frame	meerdereschuldig
381	23-Nov	DSB Bank	DSB auto's worden geveild	17	economie	4	ANP	285 auto's DSB geveild	Enkele honderden belangstellenden zijn zaterdag afgekomen op de kijkdag voor de veiling van een deel van het wagenpark van de failliete DSB Bank. De 285 auto's waren te zien op het terrein BCA autoveiling in Barneveld. De veiling van de voertuigen vindt woensdag plaats. het gaat o.a. om personen auto's van DSB schaatsploeg en de spelers van voetbalclub AZ. Een aantal kijkers meende een Mercedes te herkennen als auto van oud DSB Dirercteur Dirk Scheringa.		neutraal	neutraal	ja	veiling failliet,	economic consequences frame	niet

383	26-Nov	DSB Bank	DSB auto's worden geveild	4	binnelands nieuws	4	Robin Utrecht ANP	DSB-last wordt zalm te veel	De Mercedes van oud DSB-topman Dirk Scheringa op de BCA Autoveiling in Barneveld, waar tweehonderd DSB-voertuigen werden geveild	Hoe lang kan oud minister Gerrit Zalm bij ABN Amro nog bungelen? Zijn verleden bij de DSB wordt een steeds zwaardere ballast	neutraal	negatief	nee	DSB Last, Zalm heeft grove steken laten vallen, betrokkenheid zalm bij wanbeleid	responsibility frame	meerdereschuldig
384	27-Nov	Dirk Scheringa	pasfoto	21	kunst	1	ANP	Bank haalt kunst uit huis Dirk Scheringa	Dirk Scheringa	geen	neutraal	neutraal	ja	kunst uit huis van scheringa gehaald	economic consequence frame	niet
435 436	31-Dec	Dirk Scheringa	Dirk Scheringa	20	bijlage	1	EPA	Realisme wint van magie in Wognum	Dirk Scheringa in oktober	we zijn door een lek over de afgrond geduwd' sprak Dirk Scheringa verbitterd toen de curatoren de directiekamer van zijn failliete bank in Wognum hadden betrokken. Maar een heel eskader prominente VVDers heeft ok wat uit te leggen	neutraal	neutraal	ja	trieste klucht, magisch realisme, waarschuwingen verantwoordelijk ondergang	responsibility frame	schuldig

Bijlagen werkmap Trouw

Nummer	Datum	onderwerp	gebeurtenis	pagina	katern	breedte	naam fotograaf of persbureau	kop	onderschrift	subkop artikel	teneur foto	teneur tekst foto combi	overeenkomst	opvallende woorden	frame tekst	Scherin ga
499	3-Oct	sport	schaatsers persconferentie	12	economie	1.5	Toussaint Kluiters ANP	Over de schaatsploeg geen woord bij DSB	Bij de presentatie van de DSB schaatsploeg moest persvoorlichter Wiltling vooral vragen pareren over het tumult bij de bank	geen	neutraal	neutraal	ja	aandacht naar activiteit en commotie in plaats van naar schaatsen. Tumult	economic consequenties	niet
499	3-Oct	DSB Bank	klaas Wiltling	12	economie	2.5	Toussaint Kluiters ANP	Over de schaatsploeg geen woord bij DSB	Bij de presentatie van de DSB schaatsploeg moest persvoorlichter Wiltling vooral vragen pareren over het tumult bij de bank	geen	positief	neutraal	nee	aandacht naar activiteit en commotie in plaats van naar schaatsen. Tumult	economic consequenties	niet
500	6-Oct	Dirk Scheringa	voor een scherm	13	economie	4	Maarten Hartman	Akkoord DSB nog niet rond	"Voor DSB is het belangrijkste dat er geen collectieve claim komt" zegt de woordvoerder van DSB-baas Dirk Scheringa	Bank stelt ondertekening van overeenkomst steunfonds uit	neutraal	neutraal	ja	gedupeerden, collectieve claim, DSB ramp, komende weken, werken aan een oplossing	conflict frame	schuldig
501	8-Oct	slachtoffers	lakeman	12	economie	3	Ed Oudenaarden, ANP	DSB leed' steltook DNB aansprakelijk voor schade	"Nout Wellink encananaïlleert zich met dirk Scheringa", stelde DSB leed voorzitter Pieter Lakeman op de persconferentie van gisteren. 'het lijken iraanse toestanden'	geen	negatief	negatief	ja	aansprakelijk, gedupeerden, medeplichtig, strafbaar gehandeld	responsibility frame	meerdere schuldig
502	10-Oct	DSB Bank	foto van een afschrift	12	economie	2	onbekend	Klanten DSB blijven afhankelijk van bank	geen	geen	neutraal	neutraal	ja	afhankelijk, tranen toe geroerd, slachtoffers, blijven afhankelijk, aanbod, individueel, mensen zelf verantwoordelijk, komende tijd	human interest	schuldig

503	13-Oct	Dirk Scheringa	met microfoons	1	voorpagina	3	EPA	Onderste steen moet boven bij DSB	Directeur Dirk Scheringa van DSB bank staat de pers te woord voor het hoofdkantoor van DSB in Wognum	Bank onder curatele gesteld. Klanten haalden in korte tijd 600 miljoen aan spaargeld weg	negatief	negatief	ja	verstrekking onderzoek, onderzoek naar rol verschillende partijen naar val, aansprakelijk	responsibility frame	schuldig
504	13-Oct	politiek DNB	Bos en Wellink persconferentie	3	binnenland	4	Werry Crone, Trouw	curatele goed voor klanten DSB	Wouter bos en Noud wellink (de Nederlandsche Bank) lichten de pers in Amsterdam in over de onder curatelestelling van DSB.	Hoogleraar Harald Benink: Zowel spaarders als schuldeisers winnen tijd met deze regeling	neutraal	positief	nee	toezicht, bevoegdheid toezichthouder, scheringa voelt zich gepakt, schadeclaims, verantwoordelijk	responsibility frame	onschuldig
505	13-Oct	slachtoffers	lakeman	4	binnenland	1	onbekend	Pieter Lakeman danst graag op het graf van DSB	Lakeman: gevoel voor publiciteit	lakeman maakt slim gebruik van de media	neutraal	positief	nee	danst op graf DSB, mogelijk strafbaar, aansprakelijk, eigen belang	responsibility frame	onschuldig
506	13-Oct	sport	AZ	4	binnenland	4	Ed Oudenaarde n, ANP	AZ niet in gevaar, maar schaatsploeg wankelt	Op 10 mei vierde Dirk Scheringa feest met 'zijn kampioensploeg AZ. In het midden toenmalig toenmalig trainer van Gaal	geen	positief	negatief	nee	gevaar, crisis, bange dagen, vrees voor voortbestaan schaatsploeg, stopzetten sponsorgeld	economic consequenties	niet
508	14-Oct	politiek DNB	Bos en Wellink persconferentie	12	economie	1	onbekend	Bos: onverantwoord als staat had geprobeerd DSB bank te redden	Wouter Bos was 'verbijsterd' dat de rechter aanvankelijk weigerde DSB onder curatele te stellen	geen	negatief	negatief	ja	onverantwoord, risico, aanwijzingen, onderzoek naar falend toezicht, problemen te wijten aan bedrijfsvoering	responsibility frame	schuldig
509	14-Oct	Dirk Scheringa	staande foto	13	economie	2	Marco Hofsté	Scheringa was het bedrijf en het bedrijf was scheringa	Lenen is alleen maar achteraf sparen	geen	positief	neutraal	nee	man met hart voor de koopwensen van klanten, portret, wil is wet, gewone man, eigen ideeën, eigen schuld	responsibility frame	schuldig
510	14-Oct	DSB Bank	pinautomaat	12 en 13	economie	1	onbekend	Echo van de economische crisis klinkt door bij omvallen DSB	pinnen kan alleen vandaag nog	geen	neutraal	negatief	nee	economische crisis, teleurstelling, DSB zelf de das om gedaan, moeilijk los te zien van de kredietcrisis, bank bracht zichzelf in de problemen	responsibility frame	schuldig

511	14-Oct	Sport	AZ trainers	15	sport	4	Robin van Lonkhuijsen, ANP	Scheringa uit beeld bij AZ	Coach Ronald Koeman, assistent Martin Haar (links) en manager Piet Hartland volgen de persconferentie op afstand	Eigenaar alkmaarse club speelt voorlopig geen actieve rol meer	negatief	negatief	ja	teloorgang, DSB debacle, lange termijn, voortbestaan club	economic consequenties	schuldig
512	14-Oct	DSB Bank	pinautomaat	24	opinie	2	ANP	brieven	Wat te doen als je niet meer bij je geld kunt?		neutraal	neutraal	ja	probleem, klimaat gecreeerd, zielig, verantwoordelijkheid	responsibility frame	schuldig
513	15-Oct	Sport	AZ supporter	1	voorpagina	3	Bram Petaeus	Lot DSB ligt in handen van rechten	Een fan van Scheringa's voetbalclub AZ wordt geïnterviewd bij de rechtbank in Amsterdam	Scheringa heeft nog hoop	positief	positief	ja	hoop, passe, topman, applaus, huilend, held, weknemers, tranten, wijt ondergang aan bos	human interest	onschuldig
514-515	15-Oct	Dirk Scheringa	tussen mensen	14	economie	3	Marcel Antonisse, ANP	Hoop slaat om in droefenis bij personeel bijna failliet DSB	DSB-topman Dirk Schering, gisteravond in de hal van de rechtbank in Amsterdam		negatief	negatief	ja	hoop, droevenis, emotionele ontlading, aangeslagen, geen toekomst.	human interest	onschuldig
516	15-Oct	Dirk Scheringa	met zijn vrouw bij DSB bank	29	opinie	2	ANP	Bescherm beter dan Lakeman	Dirk Scheringa arriveert maandag met echtgenote en staf bij DSB	Het is niet genoeg te zoeken naar schuldingen in de DSB affaire. De kamer moet zorgen voor betere bescherming consument	positief	negatief	nee	schuldigen DSB affaire, zwartepieten over schuldvraag	responsibility frame	meerdereschuldig
517	16-Oct	Dirk Scheringa	van de achterkant geportretteerd	1	voorpagina	3	Olaf Kraak ANP	Dirk Scheringa op pad voor redding van zijn DSB	Ondanks de penibele situatie waarin DSB verkeert, laat scheringa de schouders nog niet zakken	geen	neutraal	positief	nee	redding, eigenar, optimistisch, kansen klein, geen interesse	economic consequenties	2 kanten
518	16-Oct	politiek DNB	Wouter Bos	12	economie	4	Joel van Houdt	De doodssteek kwam van de centrale bank	Minister bos van financiën (tweede van links) in de tweede kamer, voor het debat over DSB	geen	neutraal	neutraal	ja	herwaardeering, kamervragen, bos alles gedaan om bank te redden.	responsibility frame	meerdereschuldig
519	16-Oct	Dirk Scheringa	staat de pers te woord	13	economie	3	Robin Utrecht ANP	Het DSB debacle in data	Dirk scheringa na het gesprek met minister bos. Rechts DSB bestuurder Linschoten.	geen	negatief	negatief	ja	chronologisch overzicht. Geen positieve gevolgen	economic consequenties	niet

520	17-Oct	DSB Bank	werknemers	1	voorpagina	4	Joel van Houdt	Rechtbank gunt DSB nog een weekeinde	DSB-werknemers volgen bij het gerechtsgebouw in Amsterdam op een mobieltje het televisienieuws	geen	positief	positief	ja	scheringa, oprichter, eigenaar, overtuigend, ondergang, topman trionfantelijk	conflict frame	held
521	17-Oct	Dirk Scheringa	staat de pers te woord	15	economie	3	Joel van Houdt	We hebben nog tot maandagmorgen	Dirk scheringa verlaat de rechtbank en spreekt de verzamelde pers en DSB werknemers toe	DSB werknemers trotseren kou bij rechtbank	positief	positief	ja	personeel, DSB-familie, spannende dag, weinig hoop, DSB hoop, tranen in de ogen	human interest	held
522	17-Oct	DSB Bank	werknemers	25	weekendbijlage	5	Joel van Houdt	gespannen wachten op het einde	Gistermiddag: DSB werknemers met toeters om hun nek, wachten bij de Amsterdamse rechtbank		neutraal	neutraal	ja	alleen foto	geen	niett
523 en 524	17-Oct	DSB Bank	werknemers	26	weekendbijlage	8	Jorgen Caris, Trouw	Afkicken van het DSB gevoel	Personeel van de DSB verlaat donderdag het kantoor in Wognum nadat bekend wordt dat de rechter de bank nog een etmaal geeft om een koper te vinden	na een week waarin Dirk scheringa onvermoeibaar van strohalm naar strohalm slingerde, drinkt tot het personeel langzaam door dat het einde van hun baan in zicht is	positief	positief	ja	DSB gevoel, werknemer, berusting, emotie, imago, dieptepunt	human interest	2 kanten
526	17-Oct	Dirk Scheringa	met bestuursleden	39	weekendbijlage	2	Jorgen Caris, Trouw	Pak nu de bemiddelaar aan	Dirk Scheringa met respijt van de rechter	opinie	negatief	negatief	ja	DSB affaire, schuld lakeman	responsibility frame	meerder e schuldig
527	17-Oct	DSB Bank	Robin Lindschoten	40	weekendbijlage	1	onbekend	Publiciteit houdt banken in het gareel	Robin Lindschoten	om de boetes van de Nedriansche bank lachen veel banken, ze bibbern echter voor de tv-programma's	neutraal	negatief	nee	bibberen publiciteit, verre van rationeel, machtig instrument, verantwoordelijk omgaan, saai imago koesteren waard	economic consequensses	meerder e schuldig
528	18-Oct	DSB Bank	Bloemen bezorgd	1	voorpagina	3	WFA	Einde DSB bank onvermijdelijk	Bij het DSB hoofdkantoor werden zaterdag een paar bossen bloemen bezorgd	Financien en DNB weigeren ultieme steun, Rechter beslist om 9 uur over faillissement	positief	negatief	nee	doek valt, reddingsplan, mislukt, boosheid, verwacht dat de bank omvalt	economic consequensses	meerder e schuldig

529	20-Oct	Dirk Scheringa	staat de pers te woord	1	voorpagina	4	Herman Wouters	zwartepieten rond DSB begonnen	Dirk Scheringa tijdens zijn laatste persconferentie als DSB directeur, twee uur nadat het faillissement was uitgesproken	Rechter spreekt faillissement uit, ook rol toezichhouders ter discussie	negatief	negatief	ja	onderzoek toezichhouders. Recht op weten hoe het zit. Levensgevaarlijke mismatch	responsibility frame	meerdereschuldig
530	20-Oct	politiek DNB	Wouter Bos staat pers te woord	3	binnenland	5	Rick Nederstigt, ANP	DSB was simpelweg niet te redden	minister Wouter Bos van financieen gisteren tijdens een persconferentie op Schiphol over het DSB bankroet, 'Scheringa moet nu niet alleen naar anderen wijzen'	Afwikkeling veel ingewikkelder dan bij ICESave	negatief	negatief	ja	niet te redden, afwikkeling ingewikkeld, gevolgen voor klanten	economic consequenties	niet
531	20-Oct	DSB Bank	Personeel en bankgebouw	4	binnenland	5	Herman Wouters	Hierover ga uij een boek schrijven en een film maken'	Het personeel van de DSB bank heeft na het bekend worden van het faillissement een ironisch bedankje aan minister Bos op de ruiten geplaatst. Rechts staat 'te koop'	scheringa slaat om zich heen, geen onvertogen woord van personeel	positief	positief	ja	wij zijn kapot gemaakt, onvertogen woord, sneu, emotioneel, onrechtm bitter, op zoek naar baan. 'ik heb alleen mijn huis nog'	human interest	onschuldig
532	20-Oct	sport	Schaatsploeg luistert naar uitleg	15	sport	4	Robin van Lonkhuijsen, ANP	Schaatsers zetten knop om	Coach Orie (links) en schaatsster Timmer wachten op de roelichting op de onstane situatie na de val van de DSB bank	geen zorgen over traject naar vancouver na toezeggingen schaatsbond	negatief	negatief	ja	optimistisch, onbewogen, blik vooruit, negatieve sportieve gevolgen, toekomst	economic consequenties	meerdereschuldig
533	20-Oct	Dirk Scheringa	pasfoto	25	bijlage	1	onbekend	Scheringa kwam te laat om het tij te keren	geen	vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Bij DSB weten ze er alles van	neutraal	negatief	nee	vertrouwen, onbezorgd, juridisch moeten worden uitgevochten, verantwoordelijk, gewetenloze bank, integriteit	responsibility frame	schuldig
534	21-Oct	kunst	bouw museum	4	binnenland	3	Herman Wouters	Imerium Dirk Scheringa stort ineen	De bouw van het nieuwe Scheringa in Opmeer ligt stil	Moederbedrijf DSB Beheer valt ook	neutraal	negatief	nee	kloppend hart DSB Beheer ook failliet, onzekere toekomst DSB.klanten, schaatsploegen en AZ	economic consequenties	schuldig

536	21-Oct	sport	az	16-17	sport	5	AP	Volhardend AZ richt zich op tegen plichtmatig Arsenal	AZ-spelers vieren uitbundig de treffer van Mendes da Silva. Drie minuten in de extra tijd kwamen de Alkmaarders op 1-1 tegen Arsenal dat in de eerste helft de leiding had genomen door een doelpunt door fabregas	Eindelijk valt er weer iets te vieren in Alkmaar, waar supporters hun dirk scheringa luid toezingen	positief	positief	ja	supporters, zingen scheringa toe, afwezig, tulmutede dagen, miraculeuze geleikmaker emotie	human interest	onschuldig
537	22-Oct	kunst	leeg museum	1	voorpagina	4	Jorgen Caris, Trouw	Museumbezoekers schrijven hun emoties op lege muren	Het Scheringa museum voor maisch realisme..... de teksten varieerden van Schandelijk droevig tot 'ik zie liever een wiltink hangen'	geen	negatief	negatief	ja	emotie van bezoeker op lege muren, jammer, droevig, schandalig	human interest	onschuldig
538	22-Oct	slachtoffers	lege winkelstraat	7	binnenland	4	Jorgen Caris, Trouw	Was het een complot? Of lag het toch aan dirk?	Nu de 700 werknemers tijdens lunchtijd zich niet meer over Wognum uitzwemen, merkt de middenstad dat meteen.	geen	neutraal	negatief	nee	complot, bezorgd, wognum the day after, schok voor dorp, schuldvraag	human interest	2 kanten
539	24-Oct	sport	schaatsers	19	sport	4	Herman Engbers	ineens hoorde ik bij de verkeerde club'	Henk Heetebrij. Manager van de DSBploeg onderhoudt zich langs de Heerenveense Thialf-baan met de schaatsters	De ondergang van het imperium van Dirk Scheringa zorgt ook in de sport voor schrijnende gevallen. Vooral bij sporters buiten de schijnwerpers	positief	negatief	nee	nasleep, schrijnende gevallen, dat deed zeer, ik ben slachtoffer, verdiet, pijn	human interest	2 kanten
540	24-Oct	kunst	leeg museum	37	bijlage	3	Jorgen Caris, Trouw	Scheringa acteert beter dan Berlusconi	Geschokte liefhebbers van het Scheringamuseum beschrijven kale muren	geen	negatief	negatief	ja	juridisch barbaarse roof.gewone man gaat betalen, medogenloos, respectloos, schuld	responsibility frame	schuldig
541	24-Oct	Dirk Scheringa	pasfoto	38	bijlage	1	onbekend	Scheringa blijft bij alle tegenslag een rasoptimist	Dirk Scheringa: enorm gesteund	Waar komt toch die drang vandaan om zich slachtoffer te voelen? Omdat zijn mensen en vrienden Dirk	neutraal	positief	nee	rasoptimist, slachtoffer, bekritiseerde, geestdrift, tegenstanders, strijd, frustratie, niemand is eerlijk	conflict frame	onschuldig

										blijven steunen en hij nog altijd in zichzelf gelooft						
542	24-Oct	slachtoffers	lakeman	83	bijlage	5	onbekend	Steeds weer een andere kleur	de voorpagina van de telegraaf van afgelopen donderdag	gedegen proefschrift over geschiedenis van telegraaf leest als een schelmenroman	neutraal	neutraal	ja	-	-	niet
544	30-Oct	sport	scheringa en van gaal	17	sport	1	ANP	Aftreden Scheringa os het beste	Scheringa (links) in betere AZ tijden. In innieg omhelzing met trainer van Gaal na het bahelen van de landstitel eerder dit jaar	Gevallen bankier ook weg bij AZ waar directie voorlopig de kar trekt	positief	negatief	nee	debacle, beste oplossing, hoe verder, respecteren	economic consequenties	onschuldig
545	18-Nov	kunst	leeg museum	13	economie	4	Jorgen Caris, Trouw	Curatoren DB nog jaren bezig	Bezoekers van het Scheringa museum mochten hun gang gaan op de muren, nadat het museum op 21 oktober was leeggehaald	Ook museum Dirk Scheringa failliet verklaard	negatief	negatief	ja	afwikkeling faillissement gaat 5 a 10 jaar duren	economic consequenties	meerdereschuldig
546	21-Nov	politiek DNB	wouter bos	15	economie	2	ANP	opmerkelijk dat bos op rendement rekent	Minister bos tijdens het debat over de dsb bank	Grote winstgevenheid banken behoort tot het verdeden	negatief	negatief	ja	verleden, toekomstig rendement	economic consequenties	meerdereschuldig
547	24-Nov	slachtoffers	hendrickx	13	economie	3	Evert Eizinga ANP	Nood bij DSB klanten is hoog'	Jelle Hendrickx... regeling van Wabecke als basis	Jelle Hendrickx bepleit 'snele tussenoplossing' voor gedupeerden	negatief	negatief	ja	oplossingen zoeken, toekomstig	economic consequenties	meerdereschuldig
548	30-Dec	kunst	bouw museum	21	bijlage	4	Herman Wouters	Een spookkasteel in opmeer	De kunstkathedraal van Scheringa zou twee keer zo groot zijn geworden als het van Gogh museum	Architect Herman Zeinstra ontwierp het nieuwe Scheringamuseum als een 'maarkostuum' Dat maakte het gebouw ongeschikt voor andere gebruikers. Dirks Kunstkathedraal lijkt een spookstad te worden.	neutraal	neutraal	ja	spookkasteel, afwachten, hopen	economic consequenties	niet

549	31-Dec	Dirk Scheringa	dirk op persconferentie	26	bijlage	3	Rick Nederstigt, ANP	2009 van a tot z	DSB topman scheringa liet zijn imperium ineensstorten	geen	neutral	negatief	nee	angst inhaligheid, schuld	responsibility frame	schuldig
-----	--------	----------------	-------------------------	----	---------	---	----------------------	------------------	---	------	---------	----------	-----	---------------------------	----------------------	----------

Bijlagen werkmap het Financieele Dagblad

Nummer	Datum	onderwerp	gebeurtenis	pagina	katern	breedte	naam fotograaf of persbureau	kop	onderschrift	subkop artikel	tenuur foto	teneur tekst foto combi	overeenkomst	opvallende woorden	frame tekst	Scheringa
385	5-Sep	Slachtoffers	demonstratie	1	voorpagina	4	Elmer van der Marel	DSB protest met kopje koffie in de polder	Demonstratie voor het hoofdkantoor van DSB Bank in Wognum	boze klanten	negatief	negatief	ja	gemoedelijke deminstratie, protest	conflictframe	schuldig
386	5-Sep	DSB Bank	medewerker	2	economie	3	peter boer	Buwelda keert terug bij DSB in roerige tijd	Ronald Buwelda: ik wilde al lang graag financieel adviseur worden, zeker bij dit bedrijf.	CFO dirk scheringa wist als jongetje dat hij een baan in de financiële sector wilde.	neutraal	neutraal	ja	cv van een man, persoonlijk	conflictframe	niet
387	15-Sep	DSB Bank	medewerker Zalm	11	ondernemen en beleggen	3	United Photo's HH	Zalm is nog niet af van zijn DSB verleden	Gerrit Zalm in april 2008. De oud minister van financiën was toen vijf maanden de hoogste financiële man bij DSB Bank. De opzichtige stoel staat in de ontvangsthal van DSB in Wognum	De mogelijke verstrekking van veel te hoge hypotheke door DSB bank blijft Gerrit zalm tegenwoordig baas van ABN Amro achtervolgen	positief	negatief	nee	verleden, achtervolgen, geen vrijspraak, schuld	responsibilityframe	schuldig
388	2-Oct	DSB Bank	medewerker s van de bank en scheringa	2	economie en politiek	3	peter boer, ANP, HH	Bank van Scheringa put uit VVD-netwerk	Dirk Scheringa omringde zich met VVD prominenten	Ondanks zijn CDA-sympathy zoekt DSB eigenaar politiek bestuurlijke dekking bij vvd prominenten.	positief	positief	ja	vvd prominenten, politieke steun, aantrekking, negatieve publiciteit	responsibilityframe	meerdere schuldig
389	2-Oct	DSB Bank	gebouw	11	ondernemen en beleggen	3	HH	Klanten DSB nemen heft in handen zolang toezichhouder onrust laat bestaan	het hoofdkantoor van DSB in Wognum. De druk op de bank neemt toe om openheid van zaken te geven over provisies		neutraal	neutraal	ja	onrust, druk, kamervragen, ingrijpt, pleit, verantwoordelijk	responsibilityframe	meerdere schuldig
390	3-Oct	Sport	schaatsers	1	voorpagina	4	ANP	DSB overbelast door onrust	gisteren werd de Nederlandse sportpers opgetrommeld om naar het DB hoofdkantoor in Wognum te komen. Daar presenteerde topman Dirk Scheringa de schaatsploeg van de bank. Met	website loopt opnieuw vast; DNB volgt de zaak 'met de nodige aandacht	positief	verwarrend	nee	nodige aandacht, geen zorgen, als de leegloop met een snelheid was blijven gaan is de bank leeg	economic consequences frame	niet

									onder andere Olympisch kampioene Marianne Timmer. Scheringa wilde niet in gaan op vragen over zijn bedrijf							
391	3-Oct	DSB Bank	medewerker s en de bank	5	ondernemen en beleggen	4	Gerard Til	DSB moet snel draai maken naar winstmodel van een echte bank	het hoofdkantoor van DSB Bank gistermorgen.	Politiek drukt inkomsten uit provisies, de oude bron van Scheringa	neutraal	neutraal	ja	omstreden verdienen, probleem, hoe haalt DSB volgend jaar winst	economic consequences frame	schuldig
392	6-Oct	Dirk Scheringa	Zalm	9	opinie	4	Jeroen Oerlemans	Zalm met stroom mee	Dirk Scheringa stelt in juni 2007 Zalm voor als nieuw directielid van de DSB bank.	geen	positief	verwarrend	nee	zalm moet het hebben geweten, verantwoordelijkheid	responsibilityframe	meerder e schuldig
393	7-Oct	Slachoffers	lakeman en hendrix	11	ondernemen	3	HH en elmer van der marel	Achter actiegroepen in DSB affaire gaat scherpe machtstrijd schuil	een doel twee kemphanen, welke belangenbeartiger haalt het succes binnen?	Jelle Hendrickx en Pieter Lakeman vechten om de gunst van gedupeerden	positief	positief	ja	machtstrijd, gunst gedupeerden, rivalen, vechten, harde strijd, bekritisieren	conflictframe	schuldig
394	8-Oct	Slachoffers	lakeman	15	ondernemen en beleggen	4	ANP	Lakeman wil ook DNB dagen in zaak DSB	Lakeman legt uit waarom hij liever onderhandelt met een curator dan met de huidige baas van DSB		positief	positief	ja	medeplichtig, tekortschieten, zorgplicht, klacht, claim, voor de rechter dagen	responsibilityframe	meerder e schuldig
395	9-Oct	Dirk Scheringa	pasfoto	1	voorpagina	1	ANP	DSB compenseert	Dirk Scherina van DSB		neutraal	positief	nee	overeenkomst, blij, akkoord, samenwerking, toekomst	economic consequences frame	schuldig
396	10-Oct	DSB Bank	logo	5	ondernemen en beleggen	1	onbekend	Onvoldoende 'DSB akkoord is magere tegemoetkoming die maar weinig mensen helpt.			neutraal	neutraal	ja	geen artikel	geen	niet
397	12-Oct	DSB Bank	Bankgebouw	1	voorpagina	4	Hans Spoelma n	Spoedverkoop DSB mislukt	Het hoofdkantoor in Wognum op zondagavond. Op verschillende plekken wordt gewekd.	Grootbanken wijzen overname van in zwaar weer verkerende noord hollandse bank af.	neutraal	negatief	nee	mislukt, overname, vertrouwen, crisis, problemen, schikking, openlijk faillissement	economic consequences frame	schuldig
398	12-Oct	Dirk Scheringa	met topmannen van andere banken	7	ondernemen en beleggen	4	ANP	Dirk Scheringa wilde bankier worden, maar is altijd een kredietverstrekker gebleven	Net echt: Dirk Scheringa (links) samen met de grootste Nederlandse banken in de Tweede kamer, een jaar geleden		negatief	negatief	ja	snapte tijdsgeschiedenis niet goed ingeschat, kritisch, nooit voor bankier aangezien	responsibilityframe	schuldig

399	13-Oct	politiek DNB	Bos en Wellink	1	voorpagina	4	Peter Boer	Bos gelast onderzoek naar rol toezichhouders in val DSB	Minister Bos @ wil precies weten wat er bij DSB is gebeurd	Ook Zalm en Nijpels onder vergrootglas; DNB wijst op aansprakelijkheid Lakeman	negatief	negatief	ja	onderzoek rol toezichhouders, wat is er precies gebeurd	responsibilityframe	schuldig
400	13-Oct	Dirk Scheringa	en profil	2	economie en politiek	2	Bastiaan Heus HH	Berlusconi der lage landen ziet bank wegglijpen	Dirk Scheringa profileerde zich begin dit jaar nog als vervanger van Wouter Bos	Bankdirecteur Dirk Scheringa is oprecht betrokken maar laat ook graag merken dat hij de baas is	neutraal	neutraal	ja	betrokken, bankier, magie, selfmade, gewoon gebleven, zoon kaasmaker, betrokken, hoogmoed	responsibilityframe	schuldig
401	13-Oct	Dirk Scheringa	met sportkrant	13	ondernemen en beleggen	4	varia	DSB vermengt zaak en hobby,	Onder beheer bij Dirk	Financiële bedrijven zitten in dezelfde kerstboom als voetbalclub en museum	positief	negatief	nee	zakelijk, prive verstrengeld, DSB in zichzelf verstrikt, toekomst onduidelijk	responsibilityframe	schuldig
402	13-Oct	Dirk Scheringa	staat pers te woord voor DSB	15	ondernemen	4	ANP	Rechtbank ziet aanvankelijk geen reden voor ingreep DSB bank	Scheringa staat maandag de pers te woord bij aankomst op zijn DSB hoofdkantoor te Wognum	tien uur na de eerste uitspraak trekt de rechtbank een andere conclusie	neutraal	negatief	nee	oorzaak, surseance, reconstructie, onzekere reddingsoperatie, toekomst	economic consequences frame	meerdereschuldig
403	14-Oct	politiek DNB	curator	2	economie en politiek	2	Jeroen Oerlemans	Eigenzinnig Duo ruimt puin bij DSB	Rutger Schimmelpenick	Curator Rutger Schimmelpenick vormt team met ervaren ABN Amro bestuurder Joost Kuiper	positief	positief	ja	puin, bewindvoerder, plannen	economic consequences frame	niet
403	14-Oct	politiek DNB	curator	2	economie en politiek	2	ANP	Eigenzinnig Duo ruimt puin bij DSB	Joost Kuiper	Curator Rutger Schimmelpenick vormt team met ervaren ABN Amro bestuurder Joost Kuiper	positief	positief	ja	puin, bewindvoerder, plannen	economic consequences frame	niet
404	14-Oct	Dirk Scheringa	met zijn vrouw	6	opinie	4	HH	DSB Beheer lijkt op wanbeheer	Tijdens een broodjesluch bespreekt het echtpaar Scheringa over een expositie met de conservator van het museum	ingezonden brieven	positief	negatief	nee	wanbeheer, partijen rollen over elkaar heen, verwijten, aansprakelijkheidsstelling	responsibilityframe	schuldig
405	14-Oct	Sport	AZ	9	ondernemen en beleggen	4	Maarten Hartman HH	Het is straks dringen bij bewindvoerders	Stoelen staan klaar voor de perspresentatie van het AZ-elftal in 2005, het jaar waarin Scheringa zijn bankvergunning kreeg.	ondergang dsb	neutraal	neutraal	ja	bewindvoerders, claims, procedures, belangenbehartigers en bewindvoerders	conflictframe	niet

406	15-Oct	Sport	AZ	15	ondernemen en beleggen	4	Marco Okhuizen	Dirk Scheringa dreigt alles kwijt te raken	Dirk Scheringa is onder meer eigenaar van voetbalclub AZ, maar raakt de club mogelijk kwijt	de toekomst van DSB Beheer is onzeker door de ondergang van de bank.	neutraal	negatief	nee	toekomst, schade verhalen op personen en instellingen die de ondergang in gang hebben gezet	economic consequenses frame	meerder e schuldig
407	16-Oct	Dirk Scheringa	van achter genomen	1	voorpagina	3	ANP	DNB oorzaak hoofdpijnlening	Dirk Scheringa staat de pers te woord in Wognum	Interventie toezichhouder leidde tot lening die bijdroeg aan de ondergang van de DSB Bank.	neutraal	neutraal	ja	lening cruciale rol, ondergang, verantwoordelijk	responsibilityframe	meerder e schuldig
408	16-Oct	politiek DNB	bos	3	economie en politiek	4	ANP	Kamer ontlokt Bos onafhankelijke toets op onderzoek (ex)top DSB	Minister Bos overlegt tijdens het kameroverleg over de ondergang van de DSB	Enorm wantrouwen in toezichhouders op de financiële markten. 'laat de slager niet zijn eigen vlees keuren'	negatief	negatief	ja	onafhankelijk onderzoek ex top keuren het functioneren van de partijen onderzoeken	responsibilityframe	niet
409	17-Oct	DSB Bank	foto van de bank	1	voorpagina	4	onbekend	Rechter geeft Scheringa 48 uur om zijn levenswerk te redden	Wie verliest wat? Als DSB failliet gaat is dat een drama voor alle betrokkenen. Bedragen in mln.	Amerikaanse bieder moet dit weekend kleur bekennen.	neutraal	neutraal	ja	failliet, aan het werk, serieus, ged besluit van de rechter, laatste kans, eventuele doorstart	economic consequenses frame	schuldig
410	17-Oct	DSB Bank	medewerker s met scheringa	5	ondernemen en beleggen	4	Elmer van der Marel	Personeel als één blok achter 'onze' Dirk	DSB-topman Scheringa (rode stropdas) krijgt een heldenontvangst als hij om twee uur bij de rechtbank verschijnt	we leven nog, triomfantelijk positief	positief	positief	ja	we leven nog, triomfantelijk gejoel, onze dirk, geemotiveerde werknemers, alleenstaande moeder	human interestframe	held
411	17-Oct	Slachtoffers	slachtoffer	14	weekendbijlage	3	Annemie k Mommers	Mijn gevecht met de bank	Het hout lag al veel te lang en de winter komt er zo aa. Zo kan ik mijn energie kwijt'	Als directeur Arno Limpens (44) van uitzendorganisatie just in time geen uitstel van betaling krijgt van de bank moet hij zijn faillissement aanvragen	negatief	negatief	ja	spannende dag, verhaal van een ondernemer	human interestframe	schuldig
412	19-Oct	Slachtoffers	demonstratie supporters	1	voorpagina	4	Pics/Unit ed	Noodplannen DSB mislukt	Supporters van voetbalclub FC Twente halen uit naar AZ. Twente won de wedstrijd zaterdagavond met 3-2.	Reddingpogingen lopen spaak, koper vs haakt af, Brusselse regels blokkeren plan B.	negatief	negatief	ja	onafwendbaar, gestrand, idee, kans	economic consequenses frame	meerder e schuldig
413	20-Oct	DSB Bank	werknemers	1	voorpagina	4	ANP	Kopers boedel melden zich	Werknemers van DSB bank in Wognum gaven maandag minister van financiën Wouter Bos de schuld van het	eerste belangenstellen den voor hypotheekportef uille na faillissement DSB bank.	negatief	negatief	ja	claims aanvechten door eigen doen in de problemen	responsibilityframe	schuldig

									faillissement.							
414	20-Oct	politiek DNB	bos	3	economie	4	ANP	Bos: DSB niet meer te redden	Minister Bos van financiën licht op schiphol, voor zijn vertrek naar Luxemburg het faillissement van DSB toe	Minister van financiën bang dat steun aan DSB in zwart gat zou verdwijnen.	negatief	negatief	ja	zuur, onhoudbaar, reddingsplan, sympathieke, charismatische man, onderzoek, reddingsplan	responsibilityframe	schuldig
415	20-Oct	Dirk Scheringa	bij de rechtbank	7	opinie	2	ANP	Brieven	dirk scheringa verlaat DNB bij nachtelijk berraad	DNB deed niets, Accountants, Convenanten	neutraal	neutraal	ja	toezichthouder deed niets, scheiding beroepen	responsibilityframe	meerdereschuldig
416	20-Oct	kunst	museum	11	ondernemen	6	Leo Vogelzang	Bouwer DSB museum legt beslag	het in aanbouw zijnde scheringa museum in Opmeer, meer dan 10 voetbalvelden groot. Hier hadden in februari 2010 de 1200 kunstwerken van het echtpaar scheringa moeten hangen.		neutraal	negatief	nee	onzekere toekomst voor museum, wellicht inbeslaglegging, niet duidelijk waar geld vandaan komt	economic consequences frame	niet
417	21-Oct	kunst/sport/etc	eigendommen	11	ondernemen	3	Jeroen Kooten	Te koop voor partijen met lef: een stadion, een museum en een hoofdkantoor	Binnekort te koop; Panden van DSB Begeer, DSB Bank en Dick Scheringa	Het waarschijnlijke faillissement van DSB Beheer bezorgt de potentiële curatoren een behoorlijke klus	neutraal	neutraal	ja	verkopen, lastige taak, onzeker, toekomst,	economic consequences frame	niet
418	22-Oct	DSB Bank	DSB beheerfailliet	1	voorpagina	4	Leo Vogelzang	DSB Beheer failliet	Na de DSB Bank is nu ook de DSB Beheer failliet verklaard. Onder de houdstermaatschappij vielen onder andere landgoed Rinsema State (foto) de verzekeringsbedrijven, het stadion AZ en de voetbalclub zelf. Voor het landgoed waar DSB kantoor hield heeft zich een koper gemeld. de Friese ondernemer ROMke Kooyenga meldde zich woensdag bij de curatoren met		neutraal	neutraal	ja	gevolgen faillissement, dsb afhankelijk	economic consequences frame	niet

									een van 1 a 2 mln, nog voordat het failliet van DSB beheer door de rechter was uitgesproken.							
420	22-Oct	DSB Bank	medewerker s voor de rechtbank	13	ondernemen en beleggen	4	Elmer van der Marel	Schuldenaren komen met verkapt dreigement	verdriet bij de rechtbank in afwachting van het onvermijdelijke: het faillissement van DSB bank.		negatief	negatief	ja	dreigement, spelampje drukken	conflictframe	meerder e schuldig
421	23-Oct	Slachtoffers	slachtoffers krijegn hulp	1	voorpagina	4	ANP	Slachtofferhulp	Zeventig belangstellenden kwamen donderdag af op de DSB-inloopavond in Wognum, georganiseerd door de gemeente medemblik, Kamer van Koophandel en UWV om ontslagen werknemers een luisterend oor te bieden. Het was vooral prettig om oud collega's weer te spreken alsud een ontslagen DSBer.'Na het plotselinge einde hebben we nauwelijks afscheid van elkaar kunnen nemen.		neutraal	neutraal	ja	gevallen, knuffeldier, lakeman doelbewust faillissement veroorzaakt	responsibilityframe	2 kanten
423	23-Oct	Dirk Scheringa	pasfoto	1	voorpagina	1	ANP	Spaarpot Scheringa	Dirk scheringa		neutraal	negatief	nee	geen artikel	geen	niet
424	23-Oct	Dirk Scheringa	en profil	13	ondernemen	4	ANP	Gissen naar Scheringa's spaarpot, maar 45 mln lijkt vergezocht.	Dirk Scheringa verlaat het ministerie van financiën na een gesprek met minister wouter bos afgelopen donderdag	om te voorkomen dat hij weer ten prooi viel aan lakeman was scheringa snel met weerwoord	negatief	negatief	ja	blut, ik ben alles kwijt, lakeman zegt anders, weerwoord, ruzie	conflictframe	schuldig

425	23-Oct	Dirk Scheringa	bij het museum	9	opinie	4	HH	Dirk en verdienmodel	Dirk scheringa legt de eerste steen voor het nieuwe Scheringa museum voor realisme in Opmeer september 2008	ingezonden brieven	positief	positief	ja	nooit bank mogem worden, schuldig aan val, melagomaan, hobby	responsibilityframe	meerder e schuldig
427	10-Nov	DSB Bank	medewerker s	17	ondernemen	4	ANP	Bankiers fluiten collega Deckers terug	DSB-werknemers verzamelen zich bij het hoofdkantoor van de bank in Wognum, daags voor het faillissement afgelopen maand		neutraal	neutraal	ja	gedistanteerd van opmerkingen	conflictframe	schuldig
428	21-Nov	Dirk Scheringa	pasfoto	1	voorpagina	1	ANP	DNB twijfelde eerder bij DSB	Dirk Scheringa	Integriteitsafdeling adviseerde in 2005 negatief over bankvergunning voor DSB bank.	neutraal	negatief	nee	twijfel, DSB negatief rapport over dsb naast zich neergelegd, kritiek	responsibilityframe	meerder e schuldig
428	21-Nov	DSB Bank	hans van Goor	1	voorpagina	1	ANP	DNB twijfelde eerder bij DSB	Hans van Goor	Integriteitsafdeling adviseerde in 2005 negatief over bankvergunning voor DSB bank.	neutraal	negatief	nee	twijfel, DSB negatief rapport over dsb naast zich neergelegd, kritiek	responsibilityframe	meerder e schuldig
430	26-Nov	DSB Bank	wagenpark geveild	17	ondernemen	4	ANP	Wagenpark onder de hamer	Bij BCA Autoveiling in Barneveld zijn woensdag 285 voormalig DSB-voertuigen geveild. Het wagenpark omvat ondermeer de personenauto's van de DSB Schaatsploeg en ook een zwarte mercedes. Of deze toebehoorde aan oud-dsb-directeur dirk scheringa is niet duidelijk. de opbrengst van de veiling wordt gebruikt om spaarders en schuldeisers van DSB te compenseren. een aantal personeelsleden van DSB zijn nog aan het werk. Hun auto's komen later onder de hamer.		neutraal	neutraal	ja	opbrengst gebruikt om te compenseren,	economic consequenses frame	niet

431	28-Nov	DSB Bank	medewerker zalm	7	beleggen	1	ANP	zalm in geweer tegen rodel en achterklap	gerrit zalm		neutraal	neutraal	ja	roddel, achterklap, hoopt onderzoek, verdedigen, verantwoordelijkheid	responsibilityframe	meerdereschuldig
704	4-Dec	DSB Bank	medewerker Zalm	13	ondernemen	2	Peter Boer	Zalm trok zelf niet de morele kaart	Dirk Scheringa (I) en toenmalige DSB-cfo Gerrit Zalm	Net als DNB gebruikt DSB bestuurder Zalm de solvabiliteit van de bank als argument en niet de morele kant van de zaak	positief	verwarrend	nee	roddel, achterklap, hoopt onderzoek, verdedigen, verantwoordelijkheid	responsibilityframe	meerdereschuldig
705	23-Dec	overig	conrtole	5	economie en politiek	5	Gerard Til	Vlak voordat de DSB bank omviel zagen wij dat er opvallend veel werd gepind'	de brug, het monitoringcentrum waar equens alle pinbetalingen afhandelt	geen	neutraal	neutraal	ja	betalingsverkeer, opvallend	economic consequences frame	niet
706	24-Dec	Dirk Scheringa	dirk bij de rechtbank	8	fotopagina	3	onbekend	Directeur VEB jan maarten slachter	Dirk Scheringa verlaat op 16 oktober even na middernacht het gebouw van de Nederlandse bank	Deel 1 uit een serie van vijf waarin meer en minder bekende nederlanders in beeld terug kijken op hun momenten van 2009	neutraal	neutraal	ja	een onhoudbaar verdienmodel en economische crisis deden scheringa de das om	responsibilityframe	meerdereschuldig
707	29-Dec	Dirk Scheringa	dirk geeft persconferentie	6	fotopagina	4	HH	Entrepreneur 2009 Hans Smit	Persconferentie DSB naar aanleiding van het uitspreken van het faillissement	deel 3 uit een serie van vijf waarin meer en minder bekende nederlanders in beeld terug kijken op hun momenten van 2009	neutraal	neutraal	ja	faillissement, opmerkelijk	responsibilityframe	schuldig
708	31-Dec	Dirk Scheringa	pasfoto	1	voorpagina	1	onbekend	De winnaars en verliezers van het crisisjaar2009 op een rij			negatief	negatief	ja	geen artikel	geen	niet
709	31-Dec	Dirk Scheringa	dirk geeft persconferentie	2	achtergrond	4	HH	Tastend op zek naar uitgang van de crisis	Dirk scheringa omgekeerde robin hood van de lage landen	het rad van fortuin draait in een crisisjaar harder dan normaal, sommige prominente nedrelanders zijn 2009 beter doorgekomen dan anderen. Het verhaal van winnaars, verliezers en degenen die al of niet vrijwillig zijn uitgestapt	negatief	negatief	ja	robin hood van de lage landen, stopt argeloze klanten vol met kredietetn	responsibilityframe	2 kanten

Bijlagen werkmap de Volkskrant

Nummer	Datum	onderwerp	gebeurtenis	pagina	katern	breedte	naam fotograaf of persbureau	kop	onderschrift	subkop artikel	teneur foto	teneur tekst foto combi	overeenkomst	opvallende woorden	frame tekst	Scheringa
437	2-Oct	slachtoffers	demonstratie	7	economie	5	Bart Mühl	DSB niet zo onbelangrijk als het lijkt	Begin september voerden ontevreden klanten achttien bij het bankgebouw van DSB in Wognum	DSB Bank Dirk Scheringa is wel degelijk verweven met andere financiële instellingen	negatief	negatief	ja	verweven met andere financiële instellingen, DSB hypotheek vergeleken met Amerikaanse hypotheek. Onverstandig, risico, verweven	responsibility frame	niet
437	2-Oct	slachtoffers	lakeman	7	economie	1	ANP	We zijn uit op faillissement DSB	Pieter lakeman	geen	neutraal	negatief	nee	streven naar faillissement, de eerste die had moeten ingrijpen was DNB, laatste redmiddel.	responsibility frame	schuldig
439	3-Oct	sport	scheringa en timmer	15	economie	4	ANP	Pers? Dirk Scheringa sluipt nu liever weg	Dirk Scheringa en schaatsster Marianne Timmer tijdens de presentatie van de DSB Schaatsploeg in Wognum		positief	neutraal	nee	vrolijk, glimlach, streken, geïrriteerd, bizarre bijeenkomst, niets aan de hand, teleurgesteld	human interest frame	niet
440	4-Oct	slachtoffers	dsb ramp	7	economie	5	Arie Kievit	Uitgekleed door 'glibber Dirk'	De Rotterdamse Clare Blokland (53) ging naar eigen zeggen voor 45 duizend het schip in	gedupeerden hangen de vlag nog niet uit na overeenkomst met scheringa	negatief	negatief	ja	glibber, foute smeris. Gedupeerden aan het woord	human interest frame	schuldig
441	7-Oct	dsb bank	pinautomaat	7	economie	5	Guus dubbelman/ de volkskrant	Het merk DSB is niet meer te redden	Een van de vier locaties waar DSB een pinautomaat heeft: deze staat in de kerkstraat in thuisbasis Wognum		neutraal	negatief	nee	betrouwbare bank, zichzelf aanprijzen, klachten, strategie, schade beperken, uitstekende pr-afdeling, compenseren	responsibility frame	schuldig
442	10-Oct	dirk scheringa	geeft persconferentie	23	sport	3	Remy Jon Ming/ de volkskrant	geen	Om de HNS-tegoeden bij DSB bank veilig te stellen..... 'ik ben evert ten napel niet' zie foto.		neutraal	neutraal	ja	alleraardigst, koffie thee, regelingen voor gedupeerden	responsibility frame	onschuldig
443	10-Oct	slachtoffers	slachtoffer	39	weekend bijlage	5	Arie Kievit	onder druk van een gladjacker	Een bijeenkomst in Purmerend voor de DSB gedupeerden	geen	negatief	negatief	ja	gladjacker, ik heb spijt, moreel over de scheef	morality frame	schuldig
444	12-Oct	dsb bank	pinautomaat	1	voorpagina	5	Guus dubbelman/ de volkskrant	Voortbestaan DSB aan een zijden draad	Pinautomaat van de DSB in Wognum	De Nederlandsche Bank staat klaar om bewind over te nemen, geen reddingsoperatie door overheid	neutraal	neutraal	ja	reddingsoperatie, doek lijkt gevallen, technisch failliet, oproep Lakeman run op bank, noodregeling	responsibility frame	schuldig

445	12-Oct	dirk scheringa	in het stadion	6	economie	3	Guus dubbelman/ de volkskrant	Dirks 'finest hour' beek zijn Waterloo	Dirk Scheringa in het stadion van AZ in alkmaar	Streven van DSB oprichter Dirk Scheringa om uit te groeien tot een 'echte' bank mislukt.	positief	verwarrend	nee	finest hour, waterloo, zegetocht, droom, Dirk's advies gevraagd, orakel van Wognum, crisiminister op economisch gebied, schrijnende gevallen, oplicht	responsibility frame	2 kanten
446	13-Oct	dirk scheringa	samen met vrouw	1	voorpagina	5	Bart Mühl	Stormloop wordt DSB fataal	Topman Dirk Scheringa (tweede van rechts) arriveert maandagochtend bij het hoofdkantoor van DSB bank in Wognum.	Scheringa voelt zich 'gepakt' 8500 mensen zijn hun geld kwijt	neutraal	negatief	nee	gepakt, onderzoeken, aanklacht, ongegrond, kwaadwillig, onvermijdelijk	responsibility frame	onchuldig
447	13-Oct	dirk scheringa	pasfoto	2	economie	1	onbekend	onbegrijpelijk onterecht'	Dirk scheringa eigenaar en oprichter dsb	alleen foto	neutraal	neutraal	ja	eigenaar en oprichter	responsibility frame	onschuldig
447	13-Oct	politiek DNB	Frans woekers	2	economie	1	onbekend	zo wordt een bank echt over de rand van de afgrond geduwd'	frans Weekers, tweede kamerlid VVD	alleen foto	neutraal	neutraal	ja	bank over de rand van de afgrond geduwd	responsibility frame	onschuldig
447	13-Oct	slachtoffers	lakeman	2	economie	1	onbekend	Die tent moest failliet, dat hebben we in twee weken bereikt'	Pieter lakeman, stichting hypotheekleed	alleen foto	neutraal	negatief	nee	kapotmaken	conflictframe	niet alleen schuldig
447	13-Oct	politiek DNB	nout wellink	2	economie	1	onbekend	Het is de moeite waard te weten wie hiervoor aansprakelijk is'	Nout Wellink, President DNB	alleen foto	neutraal	neutraal	ja	aansprakelijk	responsibility frame	niet alleen schuldig
448	13-Oct	dirk scheringa	met kampioensschaal az	2	economie	2	Guus dubbelman/ de volkskrant	ontmanteling DSB zak vooral AZ en schaatsploegen raken	Met de kampioensschaal van AZ		positief	negatief	nee	zal raken	economic consequensess	niet alleen schuldig
448	13-Oct	dsb bank	pinautomaat	2	economie	1	Najib Nafid	Stop met betalen van hypotheekrente'	geen	geen	neutraal	negatief	nee	stop met betalen	economic consequensess	niet alleen schuldig
449	13-Oct	dsb bank	medewerker zalm	3	economie	1	onbekend	Ik heb me met succes ingezet voor verbetering van het beleid'	Gerrit Zalm, ex bestuurslid DSB	alleen foto	neutraal	neutraal	ja	ik heb me ingezet voor de verbetering van het beleid	responsibility frame	niet alleen schuldig
449	13-Oct	politiek DNB	wouter bos	3	economie	1	onbekend	mijn vertrouwen in Gerrit Zalm is groot'	Wouter Bos, minister van financiën	alleen foto	neutraal	neutraal	ja	vertrouwen in zalm is groot	responsibility frame	niet alleen schuldig
449	13-Oct	politiek DNB	jolande sap	3	economie	1	onbekend	Nog geen vier jaar een bankverginning, nu al onder curatele	Jolande Sap, tweede kamerlid groen links	alleen foto	neutraal	neutraal	ja	verwarrend	responsibility frame	niet alleen schuldig

449	13-Oct	politiek DNB	fnv bondgenoten	3	economie	1	onbekend	de werknemers voelen zich aangeschoten wild'	Carla Kiburg, FNV bondgenoten	alleen foto	neutraal	neutraal	ja	voelen	human interestframe	niet alleen schuldig
449	13-Oct	politiek DNB	wouter bos en nout wellink	3	economie	1	Guus dubbelman/ de volkskrant	Plots versnelt de 'uitstroom liquiditeiten'	De president van de Nederlandsche bank Wellink en minister van financiën Bos bij de bekendmaking dat DSB onder curatele komt te staan.		neutraal	neutraal	ja	geen partij die bank over wil nemen omdat ze geen verantwoordelijkheid willen nemen voor eventuele juridische procedures, banken voelen niets voor, niet eens met conclusie, bank insolvent en illiquide, als er niet was gelekt	responsibility frame	2 kanten
452	13-Oct	dirk scheringa	voor dsb bank	22	sport	2	EPA	Zo gewoon gebleven, maar ook zo veel pretenties	Dirk Scheringa	ruimte op links	neutraal	negatief	nee	pretenties, gewoon zijn, huilen sponsor, voetbal, hanegem, medelijden, treffende uitspraak	human interestframe	niet alleen schuldig
453	14-Oct	slachtoffers	demonstratie	8	economie	3	Bart Mühl	DSB gedupeerde blijft bungelem	Boze klanten plantten vorige maand protestdoeken bij het DSB kantoor in Wognum	Claims; duizenden huizenbezitters met te hoge hypotheek in grote onzekerheid na ondergang bank.	negatief	negatief	ja	ontevreden, overkoopbaar, regeling niet slecht, overeenkomsten, procedures, overbodig	responsibility frame	schuldig
454	14-Oct	dsb bank	zalm	9	economie	2	ANP	DSB werd per toeval DSB Bank	Gerrit Zalm;	Vier prominente VVDers kwamen in het bestuur van toezicht van de bank	neutraal	neutraal	ja	VVD, toezichthouders, apetrots, op zoek naar politieke connecties, wat was de rol	responsibility frame	2 kanten
454	14-Oct	dsb bank	ed nijpels	9	economie	2	ANP	DSB werd per toeval DSB Bank	Ed Nijpels;....	Vier prominente VVDers kwamen in het bestuur van toezicht van de bank	neutraal	neutraal	ja	VVD, toezichthouders, apetrots, op zoek naar politieke connecties, wat was de rol	responsibility frame	2 kanten
454	14-Oct	dsb bank	frank de grave	9	economie	2	ANP	DSB werd per toeval DSB Bank	Frank de Grave:	Vier prominente VVDers kwamen in het bestuur van toezicht van de bank	neutraal	neutraal	ja	VVD, toezichthouders, apetrots, op zoek naar politieke connecties, wat was de rol	responsibility frame	2 kanten
454	14-Oct	dsb bank	robin lindschoten	9	economie	2	ANP	DSB werd per toeval DSB Bank	Robin Linschoten:.....	Vier prominente VVDers kwamen in het bestuur van toezicht van de bank	neutraal	neutraal	ja	VVD, toezichthouders, apetrots, op zoek naar politieke connecties, wat was de rol	responsibility frame	2 kanten

455	15-Oct	sport	az supporter	1	voorpagina	5	Joost van den Broek/ de Volkskrant	Klaas weet: 'er is een spelletje gespeeld'	Klaas Veerman zit in AZ shirt voor de rechtbank in Amsterdam te wachten op de uitspraak over het faillissement van de DSB	Honderden DSB'ers en AZ supporters steunen dirk scheringa in poging faillissement af te wenden.	positief	positief	ja	AZ supporters, steunen, volgens werknemers bewust om zeep geholpen, spekketje gespeeld, applaus, hoop, Klaas en Karin aan het woord	human interestframe	onschuldig
457	16-Oct	dirk scheringa	bij rechtbank	1	voorpagina	5	Guus dubbelman/ de volkskrant	Bankiers helpen Dirk Scheringa niet	Dirk Scheringa verlaat de Nederlandsche bank na het mislukte overleg met de Nederlandsche bank	DSB Bank lijkt verloren na mislukt wanhoopsoffensief waarin haar aanvoerder alles uit de kast haalt	negatief	negatief	ja	niet helpen, mislukt, wanhoopsoffensief, aangeslagen scheringa, er in gelooft, Bos durft niet aan	responsibility frame	onschuldig
458	16-Oct	dsb bank	frank de grave	7	economie	1	ANP	Scheringa ontsloeg 'lastige' Grave	Frank de Grave	Financieel directeur stelde kritische vragen over handelswijze DSB-baas en beleid van de bank	neutraal	verwarrend	nee	lastig, vragen, privespaarpot, degelijkheid van hypotheek, ruzie, boterde niet tussen	conflictframe	schuldig
459	16-Oct	dirk scheringa	bij dsb bank	7	economie	6	Joost van den Broek/ de Volkskrant	Waarom Wellink DSB het genadeschot gaf	DSB baas dirk Scheringa komt donderdag naar buiten voor een korte verklaring aan de pers, aan de poort van zijn bank in wognum	geen	negatief	negatief	ja	cruciaal moment, DSB nooit meer zelfstandig overleven, DNB maakt zich zorgen en diende een genadeschot toe	conflictframe	schuldig
460	16-Oct	politiek DNB	wouter bos	9	economie	5	Martijn Beekman	Met open ogen in de val lopen	Minister bos (financien) overlegt donderdag emt ambtenaren voor aanvang van de vergadering in de Tweede kamer over de ondergang van de DSB bank	koopsompolissen, tweede kamer wil harde maatregelen tegen adviseurs en bemiddelaars	neutraal	negatief	nee	open ogen in een ogenschijnlijke nuttige verzekering, wordt al jaren voor gewaarschuwd, verantwoordelijk	responsibility frame	schuldig
462	17-Oct	dsb bank	medewerkster	9	opinie	4	Raymond Rutting/ de Volkskrant	Slachtoffers van persvrijheid	een medewerkster van DSB wordt overvallen door emoties als zij, mogelijk voor het laatst haar werk verlaat		negatief	negatief	nee	onnozel, geen mzichtigheid, hadden moeten, belangen, aansprakelijkheidswetgeving	responsibility frame	schuldig
463	17-Oct	slachtoffers	lakeman	14	economie	4	Joost van den Broek/ de Volkskrant	Ongrijpbare horzel van het bedrijfsleven	Pieter Lakeman		neutraal	neutraal	ja	horzel, list, bedrog, bestrijder van onrecht, ruzie, lakeman voor de leeuwen, scheringa als keizer	conflictframe	2 kanten

464	17-Oct	dsb bank	werknemers	15	economie	5	Raymond Rutting/ de Volkskrant	Bijna niets meer te doen in Wognum	De financiële administratie van de DSB bank in Wognum. Tweede van links: ron koemen. Jan steekt zijn duimen omhoog	de koffie is op en wordt niet meer geleverd	positief	negatief	nee	we schrijven historie, jan en mr. Koeman. Samen naar de tv kijken op kantoor	human interestframe	niet
465	17-Oct	kunst	museum stil	15	economie	3	Raymond Rutting/ de Volkskrant	Bouw Scheringamuseum halsoverkop stilgelegd	Medreth-bouwwerkers sluiten het terrein van het Scheringamuseum af	DSB betaalde niet meer uit, bouwplaats in een paar uur tijd zo goed als leeggehaald	negatief	negatief	ja	gestaakt, slot, betalingsachterstand, buurvrouw wil dat eijt afgebouwd wordt. Geen garantie, sombere mededeling	conflictframe	schuldig
466	17-Oct	dirk scheringa	geeft interview	35	weekend bijlage	4	Bart Mühl	Het doek doet er lang over om te vallen	Dirk Scheringa staat woensdag de pers te woord voor de rechtbank in Amsterdam Zuid	reconstructie; de val van de DSB bank	negatief	negatief	ja	reconstructie, wat ging er vooraf, houdini act, ruzie, tegenspraak, verantwoordelijkheid, claims, demonstratie	conflictframe	schuldig
467	17-Oct	dirk scheringa	uit rechtbank	41	weekend bijlage	5	Joost van den Broek/ de Volkskrant	Crisis rond DSB is een teken	DSB topman Dirk Scheringa bij het verlaten van de rechtbank in amsterdam	opinie	neutraal	neutraal	ja	teken, voorbode, vertrouwen, misbruikt, verantwoordelijkheid nemen, signaal, oordeel opvoeding	responsibility frame	2 kanten
468	19-Oct	dsb bank	bankgebouw	6	economie	5	ANP	Aller-allerlaatste strohalm was 'Plan B'	Het hoofdkantoor van DSB in Wognum	de laatste uurtjes tikken in Wognum	neutraal	neutraal	ja	allerlaatste kans, geslonken, soap, achter plan B, uitstel executie, overlevingskansen miniscul, niet levensvatbaar	responsibility frame	onduidelijk
469	19-Oct	sport	az voetbal	13	sport	5	Guus dubbelman/ de volkskrant	Op een hectische avond valt ook de voetbaltak van Scheringa om	N'kufo maakt in blessuretijd 3-2 de beslissende treffer, door doelman Romero van dichtbij te passeren	N'kufo beslist topduel in slotseconden, AZ haalt in kwartier na rust topvoerm vorige seizoen, Koeman; we hadden een steuntje in de rug kunnen gebruiken	neutraal	positief	nee	voetbaltak van scheringa, valt om, vijf seconden voor blessuretijd	human interestframe	onschuldig

470	20-Oct	dsb bank	medewerkers	1	voorpagina	6	Joost van den Broek/ de Volkskrant	volkomen gezond ten onder	medewerkers van de DSB bank laten op het hoofdkantoor in Wognum hun boosheid kleien over het uitblijven van overheidssteun	personeel DSB Bank krijgt nog zes weken uitbetaald	negatief	negatief	ja	volkomen gezond, we zaten in horrorscenario, wij zijn kapot gemaakt door bos dnb, faillissement blufpoker	conflictfraam	onschuldig
471	20-Oct	dirk scheringa	geeft conferentie	7	economie	4	Joost van den Broek/ de Volkskrant	de stuiptrekkingen van DSB Bank	Dirk Scheringa tijdens zijn persconferentie in Wognum, nadat de DSB Bank failliet was verklaard	Neergang dsb; directeur zag plan B als laatste kans om faillissement af te wenden	negatief	negatief	ja	stuiptrekkingen DSB, ondergang, geen professioneel manager, gedupeerde, rechter, voorliegen, redding mislukt, wijten aan, beschuldigen	responsibility frame	2 kanten
472	20-Oct	dsb bank	reclame	11	opinie	4	onbekend	Waarom steken DSB klanten de hand niet in eigen boezem?	fragmenten uit de reclamespotjes van Becam (boven), Frisia (linksonder) en Lenen.nl (rechtsonder) kredietverstrekkinge bedrijven van DSB		positief	verwarrend	nee	ondergang toegeschreven aan falend management van DSB, tekort geschoten toezicht DSB, AFM, maar niet aan de klanten	responsibility frame	2 kanten
472	20-Oct	dsb bank	reclame	11	opinie	2	onbekend	Waarom steken DSB klanten de hand niet in eigen boezem?	fragmenten uit de reclamespotjes van Becam (boven), Frisia (linksonder) en Lenen.nl (rechtsonder) kredietverstrekkinge bedrijven van DSB		positief	verwarrend	nee	ondergang toegeschreven aan falend management van DSB, tekort geschoten toezicht DSB, AFM, maar niet aan de klanten	responsibility frame	2 kanten
472	20-Oct	dsb bank	reclame	11	opinie	2	onbekend	Waarom steken DSB klanten de hand niet in eigen boezem?	fragmenten uit de reclamespotjes van Becam (boven), Frisia (linksonder) en Lenen.nl (rechtsonder) kredietverstrekkinge bedrijven van DSB		positief	verwarrend	nee	ondergang toegeschreven aan falend management van DSB, tekort geschoten toezicht DSB, AFM, maar niet aan de klanten	responsibility frame	2 kanten
473	20-Oct	sport	schaatster	21	sport	5	Guus dubbelman/ de volkskrant	Schaatsers DSB willen alleen als 'pakket' door	Marianne Timmer (rechts) luistert samen met collega's aandachtig tijdens de bijeenkomst van de ploeg.	sponsoren van de ploeg kost iets meer dan twee miljoen euro, over uiterlijk drie weken valt het besluit over een nieuwe geldschieter	negatief	negatief	ja	faillissement, als geheel, rust en continuïteit, lange termijn, korte termijn, sponsor	economic consequences	niet

474	21-Oct	sport	az supporter	1	voorpagina	5	Guus dubbelman/ de volkskrant	geen (onze held op de foto?)	Supporters van AZ gebben dinsdagavond in het DSB stadion in Alkmaar bij de chamionsleagewed strijd tegen arsenal een spandoek opgehangen.....de alkmaarders speelden in sponsorloze tenues.	gelijkspel; in alkmaar blijft scheringa een held	positief	positief	ja	cvoor AZ supporters blijft scheringa een held	human interestframe	niet
475	21-Oct	kunst	museum leeggehaald	7	economie	5	Martijn Hol	Scheringa's imperium verschrompeld	Verhuizers plakken dinsdagavond de ramen van het Scheringa museum in spanbroek af. Scheringa's schilderijen zijn in beslag genomen	DSB: faillissement moederbedrijf dsb beheer is aanstaande, abn amro legt beslag op kunstcollectie.	neutraal	negatief	nee	DSB Beheer kan zelf niet overleven, mogelijk faillissement, onvermijdelijk, Scheringa persoonlijk aansprakelijk	responsibility frame	schuldig
476 en 477	21-Oct	sport	supporters az	20-21	sport	5	Guus dubbelman/ de volkskrant	Nieuw hoofdstuk in een bizarre week	Holman van AZ is Song (arsenal) de baas in de lucht		neutraal	positief	nee	dirk bedankt is alternatief volkslied, vreugdevol stot, aandoenlijk, ovationele, emotioneel, spandoek 'zonder geld onze held'	human interestframe	onschuldig
478	22-Oct	dsb bank	gebouwen	7	economie	5	Martijn Hol	Schuldeisers moeten lang wachten	Schuldeisers halen imperium scheringa leeg	door ingewikkelde structuur DSB imperium kan het vijf jaar duren voordat iemand weet of hij iest ontvangt	neutraal	negatief	nee	ingewikkelde structuur, schuldeisers moeten jaren wachten voor ze weten of ze wat krijgen, jammer, afwikkeling	economic consequensess	niet
479	23-Oct	kunst	lege muren museum	7	economie	2	Joost van den Broek/ de Volkskrant	Schilderijen voor de zekerheid uit museum	Het Scheringa Museum	ABN Amro nam het zekere voor het onzekere en haalde Scheringa's schilderijen weg.	negatief	negatief	ja	schilderijen, weg, doef, bang voor beslaglegging, onzekere toekomst voor schildeijen	economic consequensess	niet
480	23-Oct	kunst	kunstwerken	14	kunst	6	Frank Schlamairer	Museum van groothedswaanzin	een bezoeker kijkt in het scheringa museum voor magisch realisme naar back of danny variation #4 van evan perry		neutraal	neutraal	ja	grootheidswaaninzin, behoud scheringa's schilderijen in toekomst	economic consequensess	niet
484	24-Oct	politiek DNB	welink en bos	11	economie	5	Martijn Beekman	En nu ligt welink onder vuur	DNB president Nout Wellink (links) en minister van financieen Wouter Bos voor een persconferentie over de crisis, 10 oktober 2008	Ondergang DSB, de rol van de Nederlandshe bank nader bekeken	neutraal	neutraal	ja	is de nek omgedraaid door toezicht houder? Onderzoek naar rol, verantwoordelijkheid	responsibility frame	2 kanten

485	24-Oct	sport	schaatsen	19	sport	6	Harry cock/de volkskrant	Lachen ze ons nou uit?	de laatste trainingsavond van de DSB-ploeg in Heereveen. Ploegleider Peter de Vries staat aan de boarding (linksonder)	marathonschaatsen: de week van de ondergang van de dsb ploeg	neutral	negatief	nee	klaar, moraliteit, hoe verder, economische onzekerheid	economic consequensess	2 kanten
485	24-Oct	sport	schaatsen	19	sport	2	Harry cock/de volkskrant	Lachen ze ons nou uit?	de laatste trainingsavond van de DSB-ploeg in Heereveen. Ploegleider Peter de Vries staat aan de boarding (linksonder)	marathonschaatsen: de week van de ondergang van de dsb ploeg	neutral	negatief	nee	klaar, moraliteit, hoe verder, economische onzekerheid	economic consequensess	3 kanten
485	24-Oct	sport	schaatsen	19	sport	2	Harry cock/de volkskrant	Lachen ze ons nou uit?	de laatste trainingsavond van de DSB-ploeg in Heereveen. Ploegleider Peter de Vries staat aan de boarding (linksonder)	marathonschaatsen: de week van de ondergang van de dsb ploeg	neutral	negatief	nee	klaar, moraliteit, hoe verder, economische onzekerheid	economic consequensess	4 kanten
485	24-Oct	sport	schaatsen	19	sport	2	Harry cock/de volkskrant	Lachen ze ons nou uit?	de laatste trainingsavond van de DSB-ploeg in Heereveen. Ploegleider Peter de Vries staat aan de boarding (linksonder)	marathonschaatsen: de week van de ondergang van de dsb ploeg	neutral	negatief	nee	klaar, moraliteit, hoe verder, economische onzekerheid	economic consequensess	5 kanten
486	24-Oct	kunst	leeg museum	35	opinie	5	Joost van den Broek/ de Volkskrant	Populariteit kun je kopen	Uit het scheringamuseum voor realisme in spanbroek zijn vanwege het faillissement veek kunstwerken weggehaald		negatief	negatief	ja	voor onze generatie stond ethiek hoog in het vaandel, verantwoordelijk	morality frame	schuldig
487	29-Oct	dsb bank	ed nijpels	9	economie	1	ANP	Nijpels mogelijk weg bij ABP om DSB verleden	Ed Nijpels	accent; open brief	neutral	negatief	nee	DSB verleden, onderzoek naar rol, consequenties is ontslag, ongeschikt	responsibility frame	schuldig
va	30-Oct	dirk scheringa	loop bij rechtbank	9	economie	5	Joost van den Broek/ de Volkskrant	dag van de afrekening voor DSB werlozen'	Dirk Scheringa gaat op 16 oktober de rechtbank in Amsteden binnen	Donderdag kwamen honderden DSB werkelozen naar Wognum. Op zoek naar informatie en een nieuwe baan	positief	positief	ja	Joyce zoekt een baan, ze is interieurverzorgster, kapot, dag van de afrekening	human interestframe	held

489	10-Nov	dirk scheringa	bij microfoons	31	bijlage	1	ANP	onderzoek naar rol media bij val DSB	Dirk scheringa	geen	neutral	positief	nee	wat was de rol van media	responsibility frame	meerder e schuldig
490	21-Nov	dirk scheringa	met zalm	1	voorpagina	4	HH	Zalm verdedigde wanbeleid DSB	Voormalig financieel directeur Gerrit Zalm en oud-bestuursvoorzitter Dirk Scheringa in de bestuurskamer van DSB in 2008	Leiding hield informatie voor toezichhouder DNB bewust achter	positief	negatief	nee	wanbeleid, bewust achterhouden van informatie, conflict	conflictframe	schuldig
492	21-Nov	dirk scheringa	met zalm	13	economie	5	Peter Boer	Nergens moeilijk over doen	DSB-topman Dirk Scheringa en zijn financieel adviseur Gerrit zalm in de bestuurskamer in Wognum, mei 2008	oud minister Zalm ging conflict met scheringa uit de weg en verdedigde zaken die voor anderen reden waren op te stappen	positief	positief	ja	conflictit de weg, verdedigde zelfmade man, bankier, reputatie, scheringa maling aan dnb onderzoek rol	responsibility frame	schuldig
493	21-Nov	dirk scheringa	geeft persconferentie	38	weekend bijlage	5	Bart Mühl	Woekeraar en knuffelbeer	Dirk Scheringa staat op woensdagavond 14 oktober 2009 de pers te woord na afloop van een zitting van de rechtbank in Amsterdam	Deze week verscheen opkomst en ondergang van DSB geschreven door de economieredactie van de volkskrant. Hieronder een bewerking van een van de hoofdstukken over dirk scheringa: 'zijn zachte, verlegen stemgeluid maakt het onmogelijk in deze man een gladde en keiharde ondernemer te zien.	neutral	verwarrend	nee	woekeraar, knuffelbeer, portret, onschuldig schuldig, levensverhaal, eenvoudige komaf	human interestframe	2 kanten
494	23-Nov	politiek DNB	curator	7	economie	5	Raymond Rutting/ de Volkskrant	Dramatischer dan ondergang fokker'	de curatoren Rutger Jan Schimmelpenninck (links) en Joost Kuiper bij DSB.	Een maand na de ondergang van DSB hebben curatoren 'stabiliteit' gecreeerd.	positief	negatief	nee	dramatischer, stabiliteit gecreeerd, claims schuldvraag, toekomst, curator	economic consequensess	schuldig

495	26-Nov	dsb bank	wagenpark geveild	7	economie	5	Joost van den Broek/ de Volkskrant	Iedereen aast op auto met DSB logo	Veel belangstelling voor de veiling van het autopark DSB	geen	neutraal	neutraal	ja	opbrengst gebruikt om te compenseren,	economic consequensess	onschuldig
496	2-Dec	dirk scheringa	geeft persconferentie	31	bijlage	3	Bart Mühl	alles voor de kijkcijfers	Dirk Scheringa en DSB. Hype of ouderwetse grote nieuwsgebeurtenis	debat halve waarheden	neutraal	neutraal	ja	halve waarheden, hype of nieuwsgebeurtenis	economic consequensess	niet
497	5-Dec	slachtoffers	demonstratie	6	weekend bijlage	4	Bart Mühl	Macht en invloed in Nederland 2009	Demonstratie van gedupeerden van DSB Wognum 4 september		negatief	negatief	ja	waarschuwing, imago, financieel, wat is aan de hand, verantwoordelijk.	responsibility frame	2 kanten
498	8-Dec	kunst	museum	9	economie	5	Raymond Rutting/ de Volkskrant	Dirks museum dreigt ruïne te worden	het onvoltooide Scheringa museum voor realisme in opmeer	achtergrond	neutraal	negatief	nee	droog, ruïne, toekomst, somber	economic consequensess	onduidelijk

Bijlage Foto's kwalitatieve analyse

Bijlage bij Algemene sfeer

Foto 1: Het Algemeen Dagblad



slechte producten nekken bank
schuldig aan val



Terwijl de curatoren het hoofdkantoor van de DSB Bank in Wognum binnengaan, worden de geldautomaten bij de filialen buiten gebruik gesteld. Geld opnemen was gisteren niet meer mogelijk. Rekeninghouders kunnen nog tot en met morgen per dag 250 euro bij andere banken pinnen. FOTO'S COR DE KOCK

DSB VALT OM 3
Klanten staan voor dichte rolluiken

LUUK KORTEKAAS
AMSTELVEEN

Ze kloppen en tikken op de ruit van het DSB-filiaal in Amstelveen dat het een aard heeft. Maar voor het echtpaar Sandra (38) en Sander (44) uit Almere - 'geen achternaam' - wordt niet meer opengedaan.
Sandra: „We zouden om half één hier een gesprek hebben over onze woekerpolis, nadat we daar al een paar keer om hadden gevraagd. Maar het lijkt er niet op dat het er nog van gaat komen.”

Sandra en Sander hebben pech: het DSB-filiaal is tien minuten geleden dichtgegaan. De fel rode cijfers bij het flitsende schaatsertje van het DSB-logo aan de gevel hadden net 12.00 uur aangegeven toen de deur eerst gewoon op slot ging. Een minuut of vijf later gingen ook de ijzeren rolluiken naar beneden.

De laatste klant die nog binnen was, een 39-jarige man uit Amsterdam die anoniem wil blijven, was even daarvoor door de ruit nog zichtbaar, druk gebarend naar het personeel. Eenmaal buiten: „Ik krijg geen geld meer. Ik wilde een klein bedrag opnemen van de spaarrekening, maar ze vertelden dat de boel niet was overgenomen door De Nederlandse Bank. Geen centjes. Ja, wat nu? Afwachten, wat anders?”

In het filiaal is de krant niet welkom. Van buiten is duidelijk te zien hoe het personeel met bezorgd gezeld samendromt bij de koffieautomaat. Als het bericht dat er sprake is van ondercuratestelling Amstelveen bereikt, gaat de vestiging binnen een minuut of vijf op slot.

Sander en Sandra zijn de eersten die voor de dichte deur komen, en ze hadden juist zo gehoopt dat er van

DSB Vestigingen

De afgelopen jaren zijn veel DSB-kantoren gesloten. Van de 21 zijn er nog 7 over.

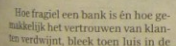


AQ © 13000 (LW)

daag in hun situatie meer helderheid zou komen. „We hebben snel een oplossing nodig. We hebben een huis dat 40.000 euro hoger getaxeerd is dan de werkelijke waarde. Het eerste jaar kregen we een rente van 1,9 procent. Na twaalf maanden zou de rente vastgezet worden, maar dat zou maar een klein beetje meer zijn, had de DSB-adviseur gezegd. Mooi niet, we zaten ineens aan 6 procent vast. We betalen schat ik 200 euro per maand meer dan nodig zou zijn. Onze hypotheek zit volgehangen met polissen en verzekeringen waar we niets aan hebben.”

„Ik heb geen medelijden,” zegt Sander. „Het is vervelend voor de mensen die hun werk verliezen, maar het eerste dat ik denk is: Nu voelen ze ook eens wat wij voelen. Met Scherenga heb ik geen medelijden. Het is een grote optielensbede, met hem aan het hoofd.”

2004 Eli Nijpels (VVD) start Commissaris Later ook VVD-er bij de Linschoten.	2007 Gerri Zalm (VVD) financieel directeur DSB-Bank.	2009 April: TKOS-Radar en NOVA berichten over te hoge hypotheek.	1 oktober: Pieter Lakeman (Hypotheek.nl) roept op tot faillissement. Klanten halen massaal geld terug.	12 oktober De Nederlandse Bank neemt bewind over. Er komen onderzoeken naar bestuurders en toezicht.
--	--	--	--	--



Hoe fragiel een bank is én hoe gemakkelijk het vertrouwen van klanten verdwijnt, bleek toen luis in de pols van de financiële wereld Pieter Lakeman van Stichting Hypotheekleed op 1 oktober een oproep deed aan DSB-klanten hun geld weg te halen bij de bank. Klanten begonnen hun spaargeld weg te halen. Tientallen miljoenen euro's gleden weg.

„Niet Wellink, president van De Nederlandse Bank, legt de schuld bij DSB, niet bij Lakeman. „Deze bank heeft de problemen zelf veroorzaakt door producten te verkopen waar consumenten tegen in opstand zijn gekomen,” zei hij gistermiddag. „De uittalingen van Lakeman hebben de zaak wel in een stroomversnelling gebracht. Onderzoek moet uitwijzen welke aansprakelijkheid daar bij hoort.”

In hoeverre het toezicht ordentelijk is verlopen, is onduidelijk. Met de liquiditeit en de solvabiliteit is niets aan de hand, meldde De Nederlandse Bank vorige week nog. De toezichthouder vond het toen nodig een geruststellend signaal af te geven na alle negatieve publiciteit rondom DSB. Onderzoeken moeten duidelijk maken welke rol Scherंगा zelf heeft gespeeld, hoe de bestuurders en ex-bestuurders hebben gehandeld en wat zich precies afspeelde binnen de muren van Wognum's beroemdste werkgever.



De DSB Bank in Amstelveen ging gistermiddag om twaalf uur dicht. Klanten werden niet meer te woord gestaan. FOTO: MARK O'DRISCOLL

Twitteraar schrikt zich rot dat zijn voorspelling uitkomt

VICTOR SCHILDKAMP
ROELOFARENDSEVEEN

Wat een berichtje op Twitter al voor gevolgen kan hebben. Haegens (31) uit Roelofarendseveen de brenger was van het nieuws over de DSB bank. Hij zag op Twitter een bericht van onder meer twitternaam Ossiewossie dat er 'groot nieuws' komt van De Nederlandse Bank. DSB failliet? schreef hij erbij. En een paar minuten later meldt hij op Twitter: „Het was maar een korte opmerking.”

„king,” vertelt hij. „We waren aan het borrelen in de kroeg, toen we hoorden dat er camera's voor De Nederlandse Bank stonden. Dus wij een beetje speculeren: zat DSB niet in de problemen? Toen heb ik dat berichtje op Twitter gezet. Maar echt, ik wist verder niks.” Haegens is zich later rot geschrokken. „Ik zag een bericht van RTL op internet dat Scherंगा had gezegd dat er ten onrechte eengisten een bericht op Twitter was verscheen dat de bank failliet is. Ik denk dat ik dat was. Straks krijg ik nog de schuld!”

Nieuw van KPN

Altijd Online Pakket

Vast internet voor thuis + Mobiel internet met de Dongle

Deze actie geldt t/m 31 december 2009.

kpn winkel | kpn.com | 0800 0115

Foto 2: Het NRC

Tweede Kamerlid Paul Tang (PvdA) wil opheldering. Het veelgehoorde argument dat multinationals zullen vertrekken als ze meer belasting moeten betalen, overtuigt hem niet. „Nederland biedt een stabiel politiek klimaat, prima faciliteiten en hoogopgeleid personeel. Dat geeft je niet zomaar op.” Ook Michiels denkt niet dat multinationals vertrekken. „Ik zie de directie van Philips nog niet zo snel naar de Kaaimaneilanden verhuizen.”

Lees eerdere artikelen via nrc.nl/economie

rijgt zes voor leningen

EU geldende verplichting kon nakomen elke Icesave-spaarder ruim 20.000 euro te betalen. Icesave-spaarders raakten al hun geld kwijt toen de IJslandse bank Landsbanki, de eigenaar van Icesave, oktober vorig jaar failliet ging. De Icesave-leningen aan IJsland komt overeen met ongeveer 40 procent van het bruto binnenlands product (bbp) van het land.

Eind augustus stemde het IJslandse parlement in met het akkoord, maar het voegde een aantal beperkende voorwaarden toe. De belangrijkste was dat de betaling van aflossingen en rente die in 2016 begint, in 2024 zou eindigen. Als dan nog niet het gehele bedrag zou zijn betaald, zou er nieuw overleg moeten volgen. Londen en Den Haag wezen deze beperking af en eisten zekerheid dat de leningen en rente geheel zouden worden terugbetaald.

Volgens de nieuwe overeenkomst krijgt IJsland vanaf 2016 niet acht, maar veertien jaar de tijd om de leningen terug te betalen en kan deze termijn zonodig nog eens met vijf jaar worden verlengd. In de periode 2017-2023 blijft de betaling van aflossing en rente jaarlijks beperkt tot maximaal 6 procent van de groei van het bbp gerekend vanaf 2008. De rente moet wel elk jaar worden betaald.

trok DSB bijna twee uur later weer in, maar de rechtbank bevestigde vanmorgen dat de rechter-com-

euro van hun geld moeten omzetten in aandelen, de staat zou een kapitaalsinjectie van 100 miljoen

sen die hun geld toch kwijt zijn, de houders van achtergestelde deposito's. Die vallen namelijk niet on-

derstaand beroep om de bank te hulp te schieten. Maar Financiën stelt vanmorgen in een verklaring dat 'plan B'

van de kredietcrisis als gevolg van de oproedingen. De failliet moet in de kern gezonde banken helpen die tijdelijk niet op de geldmarkt



AZ verloor gisteren in Enschede van FC Twente. Supporters van AZ hadden een spandoek naar Enschede meegebracht met de tekst 'Dirk onze held'. De aanhang van FC Twente schermd met teksten als 'Dirk Scheringa Belazert' en 'Spelen we nu tegen de reservebank?' Foto Erik Brinkhorst

De gedupeerde verdween uit beeld

Vervolg Scheringa van pagina 1

Scheringa, de eenvoudige jongen met getenwollen sokken, zou tot het eind strijden voor de gewone man met een spaarrekening bij zijn bank.

Waar het allemaal mee begon, verdween op de achtergrond: de klachten van DSB-klanten die begun dit jaar op tv vertelden over dure hypotheek, kredieten en verzekeringen van DSB. Gedupeerden waren het, die nu met torenhoge lasten zaten. Een paar maanden later vertelden anonieme ex-medewerkers over de verkooppraktijken van DSB Bank: liegen mocht, bedriegen niet. De bank van Dirk Scheringa, die deugdte niet.

Maar door het personeel dat vorige week bij rechtbank stond, kreeg DSB Bank een ander gezicht. Dit waren ook gewone mensen, met een gezin en een hypotheek die in de problemen komen bij een failliete werkgever. Voorheen kwamen zij nooit in beeld, bij het verhalen van DSB-gebouwen wilden ze nooit commentaar geven. Nu zeiden ze hoe absurd het was dat hun bank aangepakt werd. Werknemer Johan zei dat „iedereen” verzekeringen met hoge provisies verkocht. „Waarom wordt dan alleen DSB Bank aangepakt?”

Ook DSB-bestuurslid Hans van Goor deed er alles aan om de ondergang van de bank een gevecht tussen groot en klein te laten zijn. Hij deed dat vorige week woens-

dag in het tv-programma *Nowa*, dat de zaak een maand daarvoor juist had aangescherpt door de anonieme ex-medewerkers te citeren. Terwijl zijn baas nog in de rechtbank zat in afwachting van een rechterlijke beslissing, gaf Van Goor De Nederlandsche Bank de schuld van hun ondergang. Hij gaf details uit onderhandelingen met DNB en het ministerie van Financiën, hij noemde het „de grootste bankroof uit de geschiedenis”. Het bleef onweersproken, Van Goor was de enige gast.

Dan was er nog Jelle Hendrickx van Stichting Steunfonds Probleemhypotheek. Van relatieve buitenstaander werd ook hij onderdeel van de strijd tussen klein en groot. En Hendrickx hoorde bij

klein, hij zou de problemen tussen de DSB en klanten oplossen. Met een faillissement waren deze gedupeerden volgens hem niet geholpen. Weg bank, weg regeling. En vanochtend zei juist Hendrickx dat DNB en Financiën de laatste oplossing van de DSB om een faillissement te voorkomen weigerde.

En zo levert Scheringa's ondergang een rare paradox op. Hij is de held geworden van de gewone man. Maar het is ook juist die gewone man aan wie Scheringa zijn dure, onnodige financiële producten wist te slijten. En dus hingen er twee soorten spandoeken bij de voetbalwedstrijd FC Twente-AZ, zaterdagavond. 'Dirk, onze held', van AZ-fans. 'Dirk Scheringa Belazert', van Twente-aanhangers.

Personeel tot het eind

Ook al hebben ze net gehoord dat hun DSB Bank failliet is, in Wognum houden de personeelsleden „heel veel respect” voor Dirk Scheringa.

Door onze redacteur JAN BENJAMIN WOGNUM, 19 OKT. 'Dirk bedankt voor de mooie jaren.' Het is half tien vanmorgen. Het personeel van DSB Bank in Wognum heeft net gehoord dat hun bank definitief failliet is. In een gezamenlijke actie hangen zij printjes met letters voor de ramen van het hoofdkantoor. Halverwege het middelste DSB-pand met de regenboog in Wognum staat de steunbetuiging aan Scheringa. Een verdieping hoger levert het DSB-personeel ook kritiek op minister Bos (Financiën, PvdA) en zijn ministerie. 'Wouter bedankt', is te lezen achter de ramen.

De twee slogans typeren de sfeer vanmorgen in Wognum. DSB Bank is failliet, maar het personeel heeft geen kwaad woord over de directie. De enige beschuldigingen gaan richting Financiën, De Nederlandse Bank en de curatoren. Het personeel van DSB Bank verwijt het ministerie van Financiën dat het andere banken die in moeilijkheden waren wel heeft gesteund, maar een kleinere bank als DSB Bank niet. Of zoals Dirk Scheringa het zelf zei op de persconferentie vanochtend: „Wij zijn niet failliet gegaan, maar wij zijn kapot gemaakt.”

Om tien uur had het personeel van de bank eenzelfde verhaal gehoord van Scheringa. „Hij moest het allemaal is gegaan”, zegt DSB-medewerker Monique Koffeman. „De gehele raad van bestuur had het moeilijk.” Medewerker van de klantenservice Renate van Vaassen

vertelt kantoor veel res ga. „T heel w met he recht h lopen v persom „Vorige te hore in de w selijk.” doen. „Eerst maand sollicitie En t een m het au cerst l „DSB B gedaan cuses w ben pö dienne mocht. stuurst uit. Hat als Sch meeleef hij er l „Ook al De D een hoff de laats men. „H door bo pogem. kelt Sch horror e parlem gang van hij uit o Financie voerders, acties vo derzoeke in kaart, debestuur Of Scherri de politie weten. „J ambities de Pa

Foto 3: de Telegraaf



OP STRAAT
DE KLANT
DE SLAGER

Alen-supporter Jan... In Feb die Scherdinge moet vertrekken. Het is een ondernemers-type van wie ik nog geld moet voor herovername van de DSB. Ik ben een arme sloeber en heb geen spaarpijl.

Boris Douchakovski trecht naar Grol Linn, die niet hoort schijnen naar gelden. zegt die DSB Scherdinge altijd over te-moeten en haar overname. Zelf heeft hij geen enkele reden met de DSB. Ik ben een arme sloeber en heb geen spaarpijl.

Hij kan nog lachen, deze klant, nadat hij uitgelekt is dat hij kan komen... Ik ben per over-trek. Als ik dat wil kan ik per direct mijn voor-gevoel, in mij gezegd.

WOGNUM LEEFT MEE

Van een onzer verslaggevers
WOGNUM, dinsdag
 Een inwoner van Wognum kijkt gistermorgen bij het DSB-kantoor in Wognum omdat hij zijn geld kon en de bank per telefoon onbereikbaar was.

Hij werd wezig binnenge-gaan in de bank om te zien hoe het er nu uitziet. Hij zag een aantal mensen die aan de telefoon waren. Hij zag ook een aantal mensen die aan de telefoon waren. Hij zag ook een aantal mensen die aan de telefoon waren.

Kamer verbaard over snelheid van
 Van een parlementaire raadslid DEN HAAG, dinsdag
 Een Kamermeerderheid stemt de in-groep van minister Van der Graaf (PvdA) en de Nederlandse Bank bij DSB Bank, maar niet ver-bodring over het lage rente-voeten de bank is overvallen en verdere creëre is geëist.

De Kamer dat de PvdA-voorzitter, DSB-klanten met meer-herheid geëit over het met hun geld gebouwd.

Arme sloeber
 Boris Douchakovski, die het hoofdkantoor heeft verlaten, zegt dat hij Scherdinge altijd over te-moeten en haar overname. Zelf heeft hij geen enkele reden met de DSB. Ik ben een arme sloeber en heb geen spaarpijl.

Schaatsers in nood, AZ heeft licht
 Van een Telegraaf-redacteur
 Van alle door DSB op-gevoerde schaatseren lijkt de schaat-ser van Jan Grol het grot-teste onderwerp van de bank. Als de renter alle te-gevoerde hebben, krijgen wij niet nu geen geld meer", zegt de red-actor.

ARMA
 Lees donderdag de krant
 via direct naar www.telegraaf.nl/arma

DAG TEGEN DE CRISIS
 zaterdag 15 oktober 2008

SCHAATERS IN NOOD, AZ HEeft LICHT
 Van een Telegraaf-redacteur
 Van alle door DSB op-gevoerde schaatseren lijkt de schaat-ser van Jan Grol het grot-teste onderwerp van de bank. Als de renter alle te-gevoerde hebben, krijgen wij niet nu geen geld meer", zegt de red-actor.

ARME SLOEBER
 Boris Douchakovski, die het hoofdkantoor heeft verlaten, zegt dat hij Scherdinge altijd over te-moeten en haar overname. Zelf heeft hij geen enkele reden met de DSB. Ik ben een arme sloeber en heb geen spaarpijl.

SCHAATERS IN NOOD, AZ HEeft LICHT
 Van een Telegraaf-redacteur
 Van alle door DSB op-gevoerde schaatseren lijkt de schaat-ser van Jan Grol het grot-teste onderwerp van de bank. Als de renter alle te-gevoerde hebben, krijgen wij niet nu geen geld meer", zegt de red-actor.

ARME SLOEBER
 Boris Douchakovski, die het hoofdkantoor heeft verlaten, zegt dat hij Scherdinge altijd over te-moeten en haar overname. Zelf heeft hij geen enkele reden met de DSB. Ik ben een arme sloeber en heb geen spaarpijl.

SCHAATERS IN NOOD, AZ HEeft LICHT
 Van een Telegraaf-redacteur
 Van alle door DSB op-gevoerde schaatseren lijkt de schaat-ser van Jan Grol het grot-teste onderwerp van de bank. Als de renter alle te-gevoerde hebben, krijgen wij niet nu geen geld meer", zegt de red-actor.

ARME SLOEBER
 Boris Douchakovski, die het hoofdkantoor heeft verlaten, zegt dat hij Scherdinge altijd over te-moeten en haar overname. Zelf heeft hij geen enkele reden met de DSB. Ik ben een arme sloeber en heb geen spaarpijl.

SCHAATERS IN NOOD, AZ HEeft LICHT
 Van een Telegraaf-redacteur
 Van alle door DSB op-gevoerde schaatseren lijkt de schaat-ser van Jan Grol het grot-teste onderwerp van de bank. Als de renter alle te-gevoerde hebben, krijgen wij niet nu geen geld meer", zegt de red-actor.

Foto 5: Trouw



26 deVerdieping

Trouw zaterdag 17 oktober 2009

Trouw zaterdag 17 oktober 2009

Na een week waarin Dirk Scheringa zich onvermoeibaar van strohalm naar strohalm slingerde, dringt tot het personeel lang door dat het einde van hun baan in zicht is.

Afkicken van het DSB-gevoel

Personeel van de DSB vertaart donderdag het kantoor in Wognum nadat bekend wordt dat de rechter de bank nog een etmaal geeft om een koper te vinden.

FOTO JÜRGEN CARLSEN

Sofie Gerrits en Bertien Pels

E ven licht het wel de tribune van de scheidsman als Dirk Scheringa aankomt bij de multibank in Amsterdam. Met toeters en geronsel betrouwen personeelsleden 'het DSB-gevoel' knallen bij. Glansen gaf de rechter knallen bij de mede werkers de hoop dat hun bank blijft bestaan. Voor de 2000 DSB-medewerkers en

Maarten Kegten werkte ook gisteren nog gewoon door in het hoofdkantoor in Wognum. Hij heeft een eigen softwarebedrijf en was voor een half jaar gederogerd bij DSB. Volgens hem zagen werknemers de val van de bank absoluut niet aankomen. 'Het was een volslagen verrassing voor de meeste mensen.' 'Er is hier veel berusting. Veel mensen van de ICT-afdeling zijn hier gewoon aan het werk. Er staan niet

te melden dat het slecht gaat met de bank. En dan gaat het natuurlijk ook slecht. Op het moment dat De Nederlandse Bank al het betalingsverkeer van de DSB op een dieptepunt bekeek. De man van het volk, de uit de schuldigheid en redder van de Alkmaarse voetbalclub AZ, was al

len.' Als een klant eenmaal geïnteresseerd was, werd hij doorverwezen naar een afspraak met een adviseur. Nog steeds was de opdracht om bij elke lening vanaf 15.000 euro ook dat was wekerpolissen waren. Ik leefom met twee polissen. Die men

hard aangepakt, vindt ook dat de consument ook moet worden woordelijkheid heeft. Maar het is een handtekening op een contract zonder te lezen. Maar ze dan dingen staan die ze niet hadden gevraagd. Dat is natuurlijk ook niet doen. De student kijkt al met al

van het personeel, zegt De Groot. 'Mensen zitten met allemaal vragen: wat zijn mijn rechten en plichten, is er ander werk, krijg ik een uitkering, hoe hoog wordt die, wanneer gaat die in en wanneer wordt mijn geld gestort.' En dan willen mensen natuurlijk weer zo snel mogelijk aan het werk. Dat zal nog niet zo gemakkelijk zijn. 'Mensen zijn daar nu nog nauwelijks mee bezig. Ze voelen zich heel

ICT-er Martens zal zeker moeten uitwijken naar Amsterdam, waar hij al gesprekken heeft gevoerd. 'Dat werkt niet bij DSB. Maar tot er meer duidelijkheid is, heb ik nog geen stappen genomen.' Martens staat ook niet te trappelen om dagelijks de veertig kilometer op en neer naar Amsterdam te rijden. Nu woont hij op tien minuten fietsafstand van zijn werk en haalt hij tenminste een dag per week zijn jongste

dubbele.' Het Ook de reuk bank te hard bijna zeker die kan heeft af kleiner zijn 4 reurd. Woerd 2006. Jindede ziele van De Het is de een schip, heeft heeft de dinn

Foto 6: Financiële Dagblad

het financieledagblad **weke**

DSB overbelast door onrust

Website loopt opnieuw vast; DNB volgt zaak 'met de nodige aandacht'

Van onze redacteuren
Amsterdam

Klanten van de DSB Bank konden gisteren voor de tweede dag op rij nauwelijks bij hun betaal- en spaarrekeningen. Volgens een woordvoerder was het computersysteem overbelast door klanten die bij hun spaargeld wilden en door buitenstaanders die de website wilden testen op bereikbaarheid. Telefonisch overboeken was gisteren wel mogelijk.

Na de oproep donderdag van DSB-criticus Pieter Lakeman om spaargeld weg te halen, is volgens de bank in twee dagen tijd ruim 1,5% weggehaald van de €4 mrd aan spaargeld die de bank beheert. Het gaat om circa €70 mln (stand vrijdag eind van de middag). Wordvoerder Klaas Wilting: 'Dit kunnen we prima aan. We maken ons absoluut geen zorgen.'

Om de klanten te helpen zijn de kantoren van DSB vandaag open. 'Normaal zijn we op zaterdag gesloten. Maar hiermee willen we aantonen dat onze klanten bij ons terecht kunnen', aldus Wilting.

Toezichthouder De Nederlandse Bank (DNB) zegt de kwestie 'met de nodige aandacht' te volgen. DSB-topman Dirk Scheringa stelt de toezichthouder meerdere keren per dag op de hoogte van de ontwikkelingen.

Donderdag konden klanten van DSB geruime tijd helemaal niet bij hun rekening. Dat kwam volgens de bank door een aanval van hackers op de internet servers. Enkele uren daarvoor had bedrijfsonderzoeker Pieter Lakeman opgeroepen spaargeld bij DSB weg te halen. Als voorzitter van de Stichting Hypotheekleed is hij uit op het faillissement van DSB omdat hij meent dat zijn achterban meer kan verwachten van een curator dan van DSB-eigenaar Scheringa.

Lakeman gelooft er niets van dat DSB werd getroffen door hackers. 'Ik ben ervan overtuigd dat ze zelf de stekker eruit hebben getrokken. Als het opnemen van geld was doorgestaan in hetzelfde tempo dan was er voor meer dan €500 mln weggehaald.' Ondanks kritiek op hem — vrijdag zei premier Balkenende Lakemans oproep 'bedenklijk' te vinden — blijft de bedrijfsonderzoeker 'volledig achter zijn uitspraken staan'.

De bank uit Wognum begint geen rechtszaak tegen Lakeman. Wilting: 'Hoewel onze advocaten zeggen dat hij een onrechtmatige daad heeft gepleegd, willen we de heer Lakeman geen extra podium verschaffen. DSB zou te veel met negatieve zaken bezig zijn.'

Naar de juiste persoon, een mailje en wat geld sturen en binnen no-time ligt de website plat. Zo gemakkelijk is het volgens hackers en internetsecurityspecialisten om een 'Distributed Denial of Service' (DDoS) aanval te bestellen.

Zo'n aanval hoeft niet eens heel duur te zijn. 'In die sector is het ook crisis', zegt Ralph Moonen van IT-beveiliging ITX. 'Voor \$25 kun je een site al een half uurtje plat laten leggen.'

Ook Koen Martens van Stichting Hxx, die bijeenkomsten organiseert voor computertechnologie, schat in dat het om 'enkele tientallen tot honderden dollars' gaat.

De klant koopt daarvoor het gebruik van een 'botnet', ofwel een computernetwerk waarmee duizenden computers op hetzelfde moment een internetadres bezoeken. Een doeltreffende methode om een site te doen bezwijken.

Volgens hacker Rop Gonggrijp is dat niet te vermijden. 'Iedere site kan op deze manier omvergeworpen worden. Er bestaan botnets die grote websites als CNN.com lam kunnen leggen. De site van DSB is maar een simpel opdrachtje.'

Moonen is er bijna zeker van dat er sprake moet zijn geweest van een DDoS-aanval. 'Een paar duizend man die hun spaargeld op willen nemen, moet zo'n site aan kunnen. Wanneer een site echt onbereikbaar wordt, is er meer aan de hand.' Een wraakactie van een ontevreden klant ligt volgens Moonen en Gonggrijp voor de hand.

Maar het kan ook allemaal berusten op een simpel misverstand, denkt beveiligingsexpert Sean Sullivan van IT-bedrijf F-Secure. 'Mischien dacht DSB ondervuurt te liggen terwijl ze het verkeer gewoon niet aankonden. Voor hun netbeheerder ziet dat er hetzelfde uit.'

Volgens Sullivan is het niet zozeer een veiligheidsprobleem als wel een economische afweging. Hoe groter de bank, hoe beter ze voorbereid moeten zijn op een bezoekerspiek. 'Bank of America heeft extreem robuuste voorzieningen, maar als Warren Buffet publiekelijk zijn vertrouwen in ze opzegt, hebben zelfs zij een heel groot probleem.'

Mocht er sprake zijn geweest van een aanval, dan is het moeilijk de dader aansprakelijk te stellen, denkt jurist Steven Ras van ICT-Recht. 'Het lukt vaak niet de opdrachtgever te achterhalen.'

Ook de hostingprovider die verantwoordelijk is voor het in de lucht houden van de site is waarschijnlijk niet aansprakelijk, tenzij er garanties zijn gegeven. 'Vaak worden DDoS-aanvallen uitgesloten in de voorwaarden.'

Cybercrime

'Website platleggen kost slechts enkele tientjes'

Vincent Andriessen en Johan Leupen
Amsterdam

DSB verklaarde dat de site donderdag onder vuur lag van hackers. Het bestellen van een aanval blijkt eenvoudig en goedkoop.

Even zoeken op een internetforum naar de juiste persoon, een mailje en wat geld sturen en binnen no-time ligt de website plat. Zo gemakkelijk is het volgens hackers en internetsecurityspecialisten om een 'Distributed Denial of Service' (DDoS) aanval te bestellen.

Zo'n aanval hoeft niet eens heel duur te zijn. 'In die sector is het ook crisis', zegt Ralph Moonen van IT-beveiliging ITX. 'Voor \$25 kun je een site al een half uurtje plat laten leggen.'

Ook Koen Martens van Stichting Hxx, die bijeenkomsten organiseert voor computertechnologie, schat in dat het om 'enkele tientallen tot honderden dollars' gaat.

De klant koopt daarvoor het gebruik van een 'botnet', ofwel een computernetwerk waarmee duizenden computers op hetzelfde moment een internetadres bezoeken. Een doeltreffende methode om een site te doen bezwijken.

Volgens hacker Rop Gonggrijp is dat niet te vermijden. 'Iedere site kan op deze manier omvergeworpen worden. Er bestaan botnets die grote websites als CNN.com lam kunnen leggen. De site van DSB is maar een simpel opdrachtje.'

Moonen is er bijna zeker van dat er sprake moet zijn geweest van een DDoS-aanval. 'Een paar duizend man die hun spaargeld op willen nemen, moet zo'n site aan kunnen. Wanneer een site echt onbereikbaar wordt, is er meer aan de hand.' Een wraakactie van een ontevreden klant ligt volgens Moonen en Gonggrijp voor de hand.

Maar het kan ook allemaal berusten op een simpel misverstand, denkt beveiligingsexpert Sean Sullivan van IT-bedrijf F-Secure. 'Mischien dacht DSB ondervuurt te liggen terwijl ze het verkeer gewoon niet aankonden. Voor hun netbeheerder ziet dat er hetzelfde uit.'

Volgens Sullivan is het niet zozeer een veiligheidsprobleem als wel een economische afweging. Hoe groter de bank, hoe beter ze voorbereid moeten zijn op een bezoekerspiek. 'Bank of America heeft extreem robuuste voorzieningen, maar als Warren Buffet publiekelijk zijn vertrouwen in ze opzegt, hebben zelfs zij een heel groot probleem.'

Mocht er sprake zijn geweest van een aanval, dan is het moeilijk de dader aansprakelijk te stellen, denkt jurist Steven Ras van ICT-Recht. 'Het lukt vaak niet de opdrachtgever te achterhalen.'

Ook de hostingprovider die verantwoordelijk is voor het in de lucht houden van de site is waarschijnlijk niet aansprakelijk, tenzij er garanties zijn gegeven. 'Vaak worden DDoS-aanvallen uitgesloten in de voorwaarden.'

DSB moet snel zijn winst uit een ander vaatje tappen
Zie pagina 5

Lakeman moet nog wat uitzoeken
Zie pagina 5

Gisteren werd de Nederlandse sportpers opgetrommeld om naar het DSB-hoofdkantoor in Wognum te komen. Daar presenteerde topman Dirk Scheringa de schaatsploeg van de bank, met onder andere Olympisch kampioene Marianne Timmer (uiterst links). Scheringa wilde niet ingaan op vragen over zijn bedrijf.

Foto: ANP

Paleisrevolutie in notarissenbranche

AEX duikt onder 300 punten

Foto 7: De Volkskrant



DE VOLKSKRANT
MAANDAG 5 OKTOBER 2009

DSB BANK GEDUPEERDEN HANGEN DE VLAG NOG NIET UIT NA OVEREENKOMST MET SCHERINGA

Uitgekleed door 'glibber Dirk'

REPORTAGE
Schtevreden DSB-kantanten kregen zondag goed nieuws in het algemeen. DSB gaat iets met zijn regels. Maar de scepsis blijft. 'Eerst zien, dan geloven.'
van onze verslaggever
Yvonne Hofst

SP-KAMERIER Het bovensaalje van het concertgebouw Concordia ademt zondagmiddag een lichte verbouwenheid. Beneden werken kaarters met geconcentreerde koppen een laatstejaarskampioenschap af, boven de spanning van een andere, netsteviere aard.

En voor een schuiven ze de kleine trap op: een stuk of zeventien DSB-kantanten die zich in hun naiet lieten uitkleiden door een geachte adviseur van de firma Scheringa uit Wognum. Ze zijn genaaid door de DSB Bank en ze willen geen rechtigheid, verklaren ze bozig boven hun kopjes koffie.

Amsterdammer Theo Jansen was is alleen gekomen. Eigenlijk is het vrouw Ingrid degene die bij de DSB Bank in de tang zit, maar zij gaat er niet bij zijn vandaag. Ze ligt in het ziekenhuis voor een hartoperatie. Morgen krijgt ze een vier-uur dure bypass.

Dat zijn vrouw (ook 68) tegenwoordig hartpatiënt is, is geen toeval, weet Jansen honderd procent zeker. 'Komt allemaal door de stress. Vroeger was ze nooit ziek.'

Ingrid Jansen is de DSB Bank nog 50.000 euro schuldig. Haar oorspronkelijke lening uit 2000 bedroeg 18.000 euro. 'De verkoper heeft haar een of ander aandelenproduct met een levensverzekering verkocht. Ze moest allemaal contractjes ondertekenen, maar ik ben onverzichtig. Maar ik heb het hem nog beloven: op uw en mijn naam bent u gegarandeerd van uw voordeel te profiteren.'

Als de gedupeerden die op de bijeenkomst in Parmeland zijn algehele representatief zijn voor de zaak bij de oplosmethode, dan worden DSB vooralsnog huishouden in de lagere inkomensgroepen. De mensen in het zaaltje zeggen dat ze bij DSB terecht kwamen omdat ze geld nodig hadden om een auto te kopen of een schuld af te lossen. In plaats van naar een reguliere bank te gaan, reageerden ze op reclames van bedrijven als Frisia Financieringen, die gemakkelijk en goedkoop krediet beloven.

Robert (48) en Cathy (47) Poulain uit Heerhugowaard zijn door Frisia, een dochter van DSB Bank, met twee koopspolissen van samen 6.000 euro opgezeald. Cathy: 'Daar hebben we dus geen rret aan, weten we nu. Maar wij zijn leken, ons kun je over financiële zaken eigenlijki alles wijsmaken.'

Na inleidende woorden van oprichters Yvonne Heuvelmann en Hilbert de Wit van DSB Ramp, dat het zaaltje heeft algehuurd, verkondigt financieel adviseur Jelle Hendricks de blijde boodschap: DSB Bank wil de gedupeerden tegemoet komen en is akkoord ge-



De Rotterdamse Carla Blokland (53) ging naar eigen zeggen voor 45 duizend euro het schip in. Foto Arie Kievit

gaan met een compensatieregeling. SP-Kamerlid Ewout Irrgang, zelf benoemd kruisrider tegen DSB, probeert een gevoel van triomf op de zaal over te brengen. 'Die opmerking van minister Bos over de 'totaal idiotie' verkooppraktijken van DSB heeft vast geholpen.'

Tevergeefs. De scepsis blijft. Cathy Poulain: 'Eerst zien, dan geloven.' Theo Jansen vertrouwt Dirk Scheringa nu eenmaal voor geen cent. 'Ik vraag mij af of die Hendricks soms last heeft van Stockholmsyndroom. Ik heb Scheringa een paar keer ontmoet en het is een glibber, gewoon een foute smeris.'

Onderzoek uitlatingen Lakeman'

President Wellink van De Nederlandsche Bank doet impliciete oproep aan DSB. 'Wij gaan er niet over.'

De Nederlandse Bank zou wel willen laten uitzoeken of de afwijkingen in de rekeningen van de bank onderzocht kunnen worden op een bank failliet te laten gaan. 'Het was op zijn minst een hoogst opmerkelijk inter-esse', aldus president Wellink van de Nederlandse bank zondag in Istanbul. Hier woonde hij samen met minister Bos van Financiën de jaarvergadering van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) bij. Beide bestuurders konden daarbij in elk geval laten zien dat zij niet in Amsterdam hoefden te zijn om een bank te redden.

Wellink wilde niet bij voorbaat zeggen dat Lakeman, die namens de Stichting Hypotheekleed sprak, over de schreef is gegaan. Maar hij vond de oproep van Lakeman uniek en zeker anders dan bijvoorbeeld de oproep van actiegroepen om een bepaalde oliemultinationaal of supermarktketen te boycotten.

'Wij gaan er niet over, maar ik denk dat het de moeite waard is toch eens te onderzoeken hoe dit precies zit', aldus Wellink. 'Of het strafbaar is, of dat je aansprakelijk bent, ik neem aan dat partijen daar best eens naar kunnen gaan kijken', gaf hij een voorzet aan de DSB Bank van Dirk Scheringa.

Wellink benadrukte nog eens dat de DSB Bank volgens de laatste informatie voldoet aan de liquiditeits- en solvabiliteitsnormen van de centrale bank, hoewel klanten donderdag en vrijdag naar schatting 70 miljoen euro van hun spaargelden bij DSB hebben opgenomen, nadat Lakeman daartoe een oproep had gedaan. Voor de rest wilde hij niet op de situatie bij de bank ingaan. 'Wij praten nooit over specifieke instellingen', aldus Wellink.

Hij ontdekte wel dat DSB onder specifiek toezicht van De Nederlandsche Bank zou staan. 'De hele wereld staat onder extra toezicht. We kijken veel intenser naar de hele financiële sector dan in het verleden. Dat is logisch zolang de crisis duurt.'

Bos herhaalde nog eens dat hij de actie van Lakeman 'onverantwoordelijk' vond. Maar hij wilde er voor de rest niet op ingaan. Dat Scheringa zaterdagavond ook persoonlijk zijn excuses heeft aangeboden aan een deel van zijn klanten, was hem een zorg. 'Of ik dat goed vind? Ach, dat moet Scheringa zelf weten. Ik hoop dat het van maandag gewoon weer goed gaat met de bank.'

SER heeft zichzelf naar de zijlijn gemanoeuvreerd

dat de vakbeweging een afspraak Deze politisering doet zich nu

Pilotenactie tegen lange werktijden

BADHOEVEDORP Ontevreden pi

ADVERTENTIE

MAAN VLEE

Bijlagen bij Afbeeldingen van Dirk Scheringa

Foto 8: Het Algemeen Dagblad

2009

Scheringa wijt faillissement DSB Bank aan Wouter Bos

'We zijn niet failliet, we zijn kapotgemaakt'

LUUK KORTEKAAS WOGNUM

Dirk Scheringa komt op onder luid applaus van de medewerkers in de hal. Hij schraapt zijn keel en neemt een slokje water. Dan vertelt hij hoe het volgens hem de afgelopen weken is gegaan.

„Om te beginnen: Het is een feit dat er dingen bij DSB niet goed zijn gegaan. Maar daar hebben we onze excuses voor aangeboden, en daar waren we hard mee aan het werk. Ik was bereid een deel van mijn aandelenpakket te verkopen, we zijn met een ander verdienmodel gekomen, en we waren al begonnen om de gedupeerden tegemoet te komen. Maar in plaats van dat we de tijd kregen om daar verder mee te gaan, zijn we in een soort horrorscenario terechtgekomen dat zijn weerga niet kent. Het is krankzinnig dat dit in een normaal land kan gebeuren.“

„Ineens was er die oproep van Lakeman: Haal je geld op bij DSB. Diezelfde ochtend zat ik bij De Nederlandsche Bank om een oplossing te zoeken. Ik wilde al terugreden. Maar in het weekend daarna, op 4 oktober, hebben we zeventien uur aan een stuk zitten vergaderen, tot 3 uur in de nacht. Ik heb een convenant moeten tekenen dat ik binnen een week zou vertrekken. De maandag daarna moest ik mijn spullen weghalen uit mijn kantoor, uit mijn eigen bedrijf, dat ik in 32 jaar zelf heb opgebouwd. Ik was zo boos en wedend dat ik de 700.000 euro op mijn DSB-rekening over heb laten schrijven naar een andere bank.“

„Maar het horrorscenario ging door, en het weekend daarna viel het besluit de noodregeling aan te vragen. Toen is er een lek geweest, dat is in de krant gekomen, en door dat lek zijn wij de afgrond in geduwd. Mensen lazen dat, en haalden hun geld van de bank. Dat lek moet bij het ministerie van Financiën zijn ontstaan, of anders bij DNB. De hele afgelopen week heb ik ook gemerkt dat er bij Financiën niet echt de intentie was om eruit te komen. De overnamekandidaat die hier is geweest, haakte ineens af. Eerst waren ze heel enthousiast, toen ze een half uur met de bewindvoerders hadden gesproken, wilden ze niet meer. Wij zijn niet failliet gegaan, wij zijn gewoon kapotgemaakt door boekhoudkundige trucs. Ik vraag me af waarom, en ik kan er niet achter komen. Wij hebben hoge provisies gevraagd, maar dat hebben andere banken ook gedaan. Dus waarom wij? En als Bos had gesteld, waren we gered geweest. Dat ging om honderd miljoen die hij terug had kunnen krijgen, maar hij heeft ervoor gekozen dat er een maatschappelijke schade van 1,5 miljard euro ontstaat.“

„Ik heb nu geen idee hoe het verder moet. Er zit 250 miljoen eigen vermogen in deze bank, dat is mijn geld, en dat is weg. Verder heb ik voor 40 miljoen euro aan kunst, en dat is vermoedelijk ook weg. Al mijn privékapitaal heb ik gestoken in zaken van maatschappelijk nut, in het museum, in AZ, in de schaatsploeg. Ik moet overal telkens lezen dat ik een vermogend man ben, maar het is niet waar. Die 700.000 euro heb ik al teruggestort, dus die ben ik op 100.000 euro na ook kwijt. Aan het einde van deze week heb ik niets meer, alleen mijn eigen huis nog. Of

De hele week merkte ik dat er bij Financiën niet echt de intentie was om eruit te komen.

het nieuwe museum doorvraag. Ik blijf voorzitter van maar zal me voorlopig niet met wedstrijden laten zien, maar de aandacht alleen maar gaat, en die moet naar het museum gaan. AZ kan op eigen kosten shirtponsor, en dat zal wel zijn.“

„Ik ga straks keihard aan de slag. Ik ga zeker een boek schrijven, schied maak ik er een film van. ga het lezingencircuit in, en heb heel wat te vertellen. Maar ga ik de politiek in, daarvoor al gezegd dat ik misschien van de Mensen moet beginnen.“

„Ik kan dat allemaal met mijn ven hoofd doen. Ik word niet schuldig. Nogmaals, er zijn fouten gegaan, maar ik had dat oplossen. Die kans krijg ik niet meer. Nu ben ik in twee maanden kwijt dat ik in 32 jaar heb opgebouwd. Dat is verdomme, dat is wrang.“

„Ik zie wel wat er op me komt. Toen het eenmaal bekend was, zondagavond, zei ik tegen mijn gezin: We hebben elkaar moeten hebben onze gezinnen moeten bekijken. En zeker, ik heb mijn handen aan mijn lijf, en ik heb ik straks, net als iedereen, mijn woon mijn brood verdienen.“

Dirk Scheringa gaat nu naar de deur de zijdeur, en loopt naar buiten. Er is geen applaus meer.

Dirk Scheringa op de persconferentie: 'Ik heb niets meer, alleen mijn eigen huis nog'.

Nieuwe banen liggen voor het personeel niet voor het oprapen

CELINIE TIMMERMAN AMSTERDAM

De kans dat oud-werknemers van de DSB Bank uit Noord-Holland snel een nieuwe baan vinden, is niet heel groot. Dat zegt Bas Kolden, directeur van recruitmentbureau rapen.” Dat veel werknemers van DSB intern zijn opgeleid, pleit ook niet voor ze, zegt Kolden. „Dit is geen erkende opleiding.“ Ministerie van Financiën verwijst in een reactie hierop naar autoproducent Nederland. DSB Bank telt als de grootste werkgever in de provincie.

Hoe nu verder met DSB?

Gisteren Uitspraak rechter faillissement.	Tot 2 weken Termijn om faillissement aan te vechten.	4-6 weken Dienstverband voor 1300 man loopt af.	Tot 3 maanden Uitbetaling DNB garantiestelsel aan spaarders.
--	---	--	---

Nederlandsche Bank en Lakeman

'kapotgemaakt'

LUUK KORTEKAAS WOGNUM

Medewerkers zoeken steun bij elkaar als ze de bank verlaten. Velen krijgen vandaag ontslag.

'DSB wordt nu UWV, met dank'

LUUK KORTEKAAS WOGNUM

Bittere bravoure, tranen of gelatenheid: de werknemers van DSB-Bank verwerken gisteren de klap van het ontslag elk op hun eigen manier. Maar beschuldigende vingers mochten alle kantjes van de bank niet raken. Het mag duidelijk bedankje cynisch is. Renate van Faassen-Zwaag begint ook met een als ze het hek uit is. Ze werkt deeling betalen en sparen houdt het op. „Bos heeft niet probeerd om de bank te behouden, hij heeft het niet. Nu heb ik een heel leuke werkplek. Het zal niet zo makkelijk zijn om te vinden als ik hier in de buurt iets anders vind.“

Foto 9 : Het NRC

DSB Scheringa stond al enige tijd onder intensieve en uiteindelijk dagelijkse controle van De Nederlandsche Bank DNB geeft bank in overlevingsstrijd maar één kans

DSB Bank vecht voor haar toekomst. Zij had al weken lang de behoefte aan geld om een spaardersoproep te kunnen doen. Welke rol speelt het noodkrediet van de Nederlandsche Bank?

Door onze redacteur
WENNO TAMMINGA
ROTTERDAM, 16 OKT. Als een vlieg in problemen komt, heeft zij vaak voordeel boven 'gewone' bedrijven. Een bank heeft een laatste kans. De Nederlandsche Bank (DNB) die kan ook de lastigste problemen oplossen.

In de afgelopen weken was De Nederlandsche Bank een van de weinigen die nog vertrouwen had in de spaarders van DSB namen tus-

sen donderdag 1 en maandag 12 oktober ruim 670 miljoen euro op. De overboeken mochten betaald zijn met geld van de Europese Centrale Bank en De Nederlandsche Bank. Hoe werkt dat?

In de uitbraak van de kredietcrisis vorig jaar droogde de markt voor kortlopende onderlinge bankfinanciering op. De centrale bank namen dat over. Maar om dat geld te krijgen moesten banken voldoende onderpand geven als zekerheid dat het bedrag wordt terugbetaald. Centrale banken willen op kredieten aan banken geen verliezen lijden.

DSB Bank-bestuurder Hans van Goor zei deze week in Nieuw dat DSB Bank voor 2,5 miljard euro aan onderpand aan de centrale banken had gegeven. In ruil daarvoor kon DSB 1,8 miljard euro geld opnemen.

Maar juist toen spaarders in reactie op een oproep van Pieter La-

keman (godoupeerderichting Hypotheekleed) hun geld bij DSB begonnen op te nemen, verlaagde De Nederlandsche Bank op 5 oktober de ruimte voor DSB om zelf geld op te nemen. De 1,8 miljard euro werd 1 miljard euro. Dat kan de centrale bank doen, bijvoorbeeld bij twijfel over de waarde van het onderpand. In dit geval waren de onderpanden leningen die DSB zelf had verstrek. Daarover werd volop door gedupeerde klanten geklaagd. DSB erkende dat.

De verlaging van de kredietruimte zette DSB klein. Zij kon de onderpanden niet gebruiken om bij anderen nog extra leningen af te sluiten. DSB kwam in rap tempo onder grote druk te staan. De bodem van de kas kwam in zicht. De bank werd steeds meer afhankelijk van anderen en van de eisen die zij stelden in ruil voor laatste steun. Onder die partijen zijn De Nederlandsche Bank, het consortium

van grote banken (Rabobank, ABN-Amro, ING, Fortis en SNS) dat een 'doorstart' bekeek - maar afwees - en minister Bos van Financiën, die moest beslissen over staatssteun.

Vorige week vrijdag legde De Nederlandsche Bank 100 miljoen euro op tafel als noodkrediet, in af-

Deze noodkredieten zijn de laatste strohalp voor problemen. De Britse hypotheekbank Northern Rock kreeg zo'n krediet voor spaarders in 2007 in ruil voor de deuren sluiten. De Belgische en Nederlandse centrale banken gaven Fortis ruim een jaar te-

met uitstromend spaargeld van De Nederlandsche Bank. Illustreerend dat DSB Bank al enige tijd onder intensieve en uiteindelijk dagelijkse controle stond. Om de DSB-klijanten gerust te stellen verzekerde de centrale bank het publiek op 1 oktober dat de bank financieel in orde is. Het persbericht van De Nederlandsche Bank lijkt in tegenstelling tot internetopvattingen te spreken voor een conclusie van de Nederlandent Nout Wellink in het bankroet van internetopvattingen te spreken voor vorig jaar. «We moeten meer vertellen dat toezicht geen garantie biedt.»

Vanaf Lakemans oprop tot een spaardersoproep spuit het geld de bank uit. De risico's groeien alarmerend, voor DSB en voor De Nederlandsche Bank. Maar de centrale bank en het ministerie van Financiën ondernemen geen gecooördineerde blikkemaatregelen om het publiek te overtuigen dat spaargeld tot een euro als so-

huut veilig is en niet opgenomen hoeft te worden.

De vijf grote banken haken af vanwege de risico's van rechtzaak van betaling in de laatste optiek. Maar niet voor DSB bank en eigenaar Dirk Scheringa. Zij staan nu tegenover De Nederlandsche Bank. Dat is de praktijk als banken en verzekeraars hun doodstrijd voeren. Bij De Nederlandsche Bank heb je meestal één kans op een oplossing, daarna gaat het hard tegen hard.

Na het discussie-debatte kreeg de centrale bank in zijn officieel onderzoeksrapport kritiek dat zij minder procedureel had kunnen optreden. Dat schoot Wellink in het verkeerde keelgat. Nee, de toezichthouder volgt alleen de regels, anders heerst willekeur.

Maar in de slotfase van onderhandelingen over het lot van een bank of verzekeraar in problemen gaat het niet zachterzinnig toe. In de doodstrijd van een financiële instelling ervaren bestuurders het woord van De Nederlandsche Bank als een dictaat. Dat is de praktijk van onderhandelingen waarvan liever geen officiële notities worden gemaakt.

De eerste minibusse redingsoperatie van ABN-Amro en Fortis Nederlandse bank van de Nederlandse land. Toen de kleine levensverzekeraar Robein Leven eind vorig jaar niet meer voldoende buffer had, droog DNB aan op een kapitaalinjectie. Toen dat niet lukte, verloor oprichter Beintjes de zitting van Lancetot Bankers. Zo werd de oprichter Scheringa van DSB Bank nu ook. De laatste vermelding gevonden in een romme proces waarin je steeds meer van bevoegdheden verlieert.



Pieter Lakemans kwam gisteravond aan bij De Nederlandsche Bank voor overleg. Foto: NRC Handelsblad, Maurice Boyer

Toneelstuk rond DSB nu bijna afgelopen

Nieuwsanalyse
DSB kreeg nog een kans voor de bulne. Tegen het wederzijdse gebrek aan vertrouwen lijkt geen reddingsplan opgewassen.

Door onze redacteur
JEROEN WESTER
DEN HAAG, 16 OKT. Failiet was DSB nog niet vanmiddag bij het pers van deze kant. Maar de belangrijkste spelers hadden hun toneelstukje wel opgevoerd in een Nederlandse versie van 24, de televisieserie die gisteren een debat en korte en ander in opdat Wouter Bos mee kon helpen bij de laatste poging DSB te redden. De minister had zojuist grondig uiteengezet dat DSB een bank zonder perspectief is. Bos ontving vervolgens Dirk Scheringa op zijn departement aan het Haagse Korte Voorhout. «Ik wil niet dat mij het verwijt treft dat ik niet netjes ben omgegaan met de heer Scheringa», legde hij na zijn ontmoeting uit.

De bankier uit Wognum mocht vervolgens pogen gisteravond vijf Nederlandse grootbanken aan het Amsterdamse Frederiksplein ervan te overtuigen zijn bank over te nemen. Afgelopen weekende wilden zij dat alleen doen met een garantie van 5 miljard euro van de Staat - onbespreekbaar voor Wouter Bos. Hij pleekt er niet over om geld van de belastingbetaler te gebruiken voor een bank die in zijn ogen niet gezond en niet levensvatbaar is.

Actualiteitenprogramma's bieden de spanning er tot laat nog in naar journalistische overdrachten mini-interviews met Dirk. Maar hoe masseer je 5 miljard euro onzekerheid weg?

Dat is zeker moeilijk voor bestuurders die al veel vertrouwen hebben verloren. Het bestuur van DNB jukt over de kosten van een rege-

ling met Stichting Steunfonds Hypotheekproblemen. Die van 26 miljoen kosten, zeiden bestuurders. Bij de rechter werd erkend dat dit bedrag 85 miljoen euro betrof - dat verschil kwam overeen met een kwart van het eigen vermogen.

Eerder deze maand konden ongeneste DSB-klijanten niet bij hun geld komen, want de website was volgens Wognum niet vanmiddag te bereiken. Maar minister Bos zei gisteren dat aan dat verhaal wordt getwijfeld.

Meningen over DSB blijven heel bepalend voor de financiële situatie van de bank. De onrust over de handelspraktijken van DSB vergrootte de kans op claims. Daarom ging De Nederlandsche Bank twifelen aan de kwaliteit van de hypotheek van DSB. Ofwel: die zijn

te grote hypotheek die zij strekte en dure koopprijspolitiek. De VVD deed nog onderzoek naar praktijken. Scheringa kreeg goedkeurende verklaring van accountant voor de cijfers van belangrijkste vehikel, DSB Be-

Dat had kennelijk geen effect. Wat is de reden van de persberichten van De Nederlandsche Bank dat DSB aan de van liquiditeit en solvabiliteit doet? - in gewoen Nederland bank is oké - als zij twee weken heeft?

De Tweede Kamer wil de onderzoek naar het DSB-die niet door de toezichthouders wordt uitgevoerd, maar door hankelijke onderzoeken omdat zij veel vragen heeft over de rol van de Autoriteit Financiële Markten en De Nederlandsche Bank. Maar minister Bos daar geen zin in.

De problemen in de financieringssector resulteren in opmerkelijke politieke koerswijzigingen en VVD willen een grotere de overheid dan PvdA'er Kamer wil. Het voorziet in opvangverzekeringen en kolportage maximeren - moet de problemen bij DSB. Voortaan gaat dat te ver. De Kamer verbiedt dat verzekeraars geven aan tuuspersoneel van hun producten verkoop wi daar uitzonderingen mochten. De Kamer wil met bussens van de «spuugzak» te zijn en wij minister strenger hiertoe treedt dan hij al doet. Franckers (VVD) zei gisteren tegen minister: «De financiële sector absoluut niet volwassener taxeert tegen liquiditeitswaarde van de sector gaat heb ik even vrouwen verloren in de ring.» Kamerlid Jolanda (GroenLinks) wist niet hoorde. «Minister, het is ons in dit opzicht moete ze ze. «Het CDA dat de spuugzak is, de VVD die de spuugzak is. Wie die kunnen bevochten»

Foto 10: De Telegraaf

Verzekeraars waarschuwden minister al in 2002

ZALM WIST ERVAN'

Van onze financiële redactie
AMSTERDAM, donderdag
De minister van Financiën in 2002 wist Ger-
Zalm al af van de exorbitante provisies die
worden opgestreken door de DSB Bank.

In die tijd trokken de koepelorga-
nisatie het Verbond van Verzeke-
raars en tussenpersonen aan de bel
bij het ministerie, zo beweert het
Verbond. Ook werden de wanprak-
tijken bij de Autoriteit Financiële
Markten (AFM) aangezwengeld.
Niemand greep toen echter in.

Volgens documenten uit die peri-
ode kwam vanuit de verzekerings-
wereld de luide roep om een forse
beperking van de torenhoge provi-
siekosten die op conto van de klant
kwamen. Destijds waren percenta-
ges van 70 tot 80 al eerder regel dan
dan ook aangedrongen op een maxi-
mum van 45 procent.

Minister Zalm
Er werd
wordvoerder van ABN Amro bevestigde gister-
dat ABN-topman Zalm als minister al wist van de ho-
risis.

Pikante rol
ging ondanks het gemor in verzekeringsland over
staanden een aantal jaren later aan de slag bij de bank
van Scheringa. „Hoewel
al altijd niet verboden is om
hoge kosten in rekening
te brengen, wordt het
moreel wel als verwerpe-
lijk gezien. In dat geheel
speelt Zalm een pikante rol”,
reageert een ingewijde.

Dat de huidige minister van
Financiën, Wouter Bos, eind
september in de Kamer riep
dat de bank van Scheringa er
'idiote praktijken' op na hield,
heeft bij veel tussenpersonen
kwaad bloed gezet. Bos deed
daarmee voorkomen dat het
om nieuwe praktijken ging,
terwijl het al lange tijd dage-
lijkse gang van zaken was.

Scherpere regels
Het ministerie van Financiën
zegt in een reactie dat er
weldgekelijk stappen zijn gezet.
„In 2006 zijn scherpere regels
aan tussenpersonen gesteld,
halverwege 2008 zijn koopsom-
polissen aan scherpere advies-
regels onderworpen en vanaf
2010 vallen koopsompolissen
onder nog scherpere regels.”
DSB wees gisteren Bos aan
als medeverantwoordelijk
voor de ondergang. Hij zou
doelbewust de bank kapot wil-
len maken. Dat zou hij hebben
gedaan onder druk van de an-
dere banken.

Die zouden enerzijds de
DSB als een te grote concu-
rent hebben gezien, ander-
zijds vreesden zij dat door de
regeling tussen DSB en Sticht-
ing Steunfonds Probleemhy-
potheken ook miljarden-
claims aan hun broek zouden
kunnen krijgen.

relatieplanet.nl
voor een serieuze relatie

SINGLESFEEST
♥ toptertainment in 5 zalen
♥ ontmoet 2.000 singles!
vrijdag 23 oktober bij
Takens in Balkbrug. Tickets en info:
relatieplanet.nl

Optimistisch tot het laatst
Dirk Scheringa steekt zijn duim
op naar personeel van zijn bank
terwijl hij samen met zijn vrouw
de rechtbank in Amsterdam bin-
nenkomt. Het was gisteravond
erg druk met belangstellenden
voor het proces over DSB.

TIP DE BRUIN
amsterdam
AANBIEDING!
Smoking + Shirt +
Strik + Lakschoen
Nu 270,-

**Getouwtrek over
zware beroepen**
Van onze parlementaire redactie

Kampeer en Caravan Jaarbeurs
15 t/m 20
Hét grootste kampeeraan-
bieding

Foto 11: Het Parool



Foto 12: Trouw



Scheringa was het bedrijf en het bedrijf was Scheringa

Dirk Scheringa werkte zorgvuldig aan zijn eigen imago. Hij profileerde zich daarbij niet als bankier, maar als een gewone man met hart voor de koopwensen van zijn klanten. Een portret.

Han Koch

„Het is net een jongensboek.“ De uitspraak is van Dirk Scheringa. Nu negen jaar na die uitspraak van de DSB-topman moet de conclusie luiden: het was een jongensboek, maar het kent geen vrolijk einde.

Terug naar mei 2000. Scheringa meldt dat zijn DSB Groep naar de beurs gaat. Dat het West-Friese bedrijf op papier een Antilliaanse onderneming is, heeft volgens hem geen enkele betekenis. Scheringa heeft er geen zin in dat zijn geesteskind, zijn droom, ooit in handen valt van een ander. „Ik wil gewoon niet dat mijn bedrijf een structuurvervalschaatschap wordt, want dan kan de raad van commissarissen mij ontslaan. Ze hebben veel te zeggen, maar dat niet.“

Met die uitspraak typeert Scheringa exact hoe het bedrijf sindsdien moest worden waargenomen. Zijn wil is wet. Het bedrijf is Scheringa en Scheringa is het bedrijf. Elke twijfel over Scheringa zal terugslaan op het bedrijf. En omgekeerd elksucces – of dat nu met de DSB-schaatsploeg is of met zijn conglomeraat van kredietverstrekkers.

De voormalige politiemannet die in de avonduren mensen hielp met het invullen van belastingformulieren, heeft de afgelopen jaren zeer zorgvuldig gebouwd aan zijn imago en daarmee aan dat van zijn bank. Het liefst liet hij weten dat bij hem thuis lenen gelijk stond aan je storten in het ongeluk. Waar kon je beter geld lenen dan bij iemand die met dat gevoel was opgegroeid?

Scheringa profileerde zich niet als bankier, maar als de gewone man die heel goed begreep dat het bankstel dat in het weekeinde was bekeken, een paar dagen later in huis moest staan. Lenen is niets anders dan achteraf sparen, zo hield hij zijn gehoor regelmatig voor.

„Dat hele gewone dat hij wenste uit te stralen, moest in mei 2000 een

mooi hoogtepunt krijgen. Terwijl overal de internetbedrijven uit de boom vielen, moest Scheringa naar de beurs en moest zijn DSB Groep een volksaandeel worden. Scheringa droomde van 40 procent particulieren die de voor de beursgang beschikbaar gestelde aandelen zouden kopen. Zelf hield hij ondertussen 67 procent van de aandelen in handen.

„Dat de belangstelling bij de particulier bleef steken op vijftien procent en dat DSB dus geen volksaandeel kon worden, was voor Scheringa de belangrijkste reden de beursgang af te blazen.“ Voor analisten was dat een onbegrijpelijke redenering. De almacht van Scheringa en de onmogelijkheid om hem af te zetten werd door hen eerder als een blokkade bij de interesse voor het aandeel gezien.

Scheringa liet graag weten dat bij hem thuis lenen gelijk stond aan je storten in het ongeluk. Waar kon je beter geld lenen dan bij iemand die daarmee was opgegroeid?

Negen jaar ging het goed. Scheringa werd onlangs voor zijn loopbaan geprezen door premier Balkenende. Hij slaagde er in oud-minister Zalm binnen te halen en hij krikte het imago van de bank op door ex-politiewoordvoerder Klaas Wiltink het woord te laten doen.

Het mocht uiteindelijk niet baten. De onkreukbaarheid van Scheringa sneuvelde toen bleek dat zijn producten te duur waren, de bus met klachten niet meer ophield en de waakhond Autoriteit Financiële Markten de DSB Bank (sinds 2006) boetes oplegde. Dat hij zich een passant ook meldde als tijdelijk minister ter bestrijding van de crisis, past in een scenario voor een jongensboek. Maar dan wel met de titel: Hoe een eenvoudige jongen uit het Groningse Grijskerk zijn hand overspeelde.

Lenen is alleen maar achteraf sparen, aldus Scheringa. FOTO MARCO HOEFSTE

Bank bracht zichzelf in de problemen

Bank bracht zichzelf in de problemen. Het was met de onrust van vorig jaar voortdurend de kop worden ingedrukt. Niet voor niets wezen Bos en Wellink erop dat DSB geen systeembank is, die vanwege zijn verwevenheid met andere partijen wel gered moet worden. Overigens hangt de andere banken wel een forse rekening boven het hoofd vanwege hun verplichting de spaargelden bij DSB te garanderen via het depositogarantiestelsel.

Bos stelt terecht dat de bank van Dirk Scheringa vooral zichzelf in de problemen heeft gebracht. De te hoge hypotheeklen, de koopsubsidies en het jarenlange afwijken van verantwoordelijkheid voor de malaise waarin veel klanten verzeld raakten, heeft DSB de das omgedaan. Maar het is de

Bank bracht zichzelf in de problemen

Bank bracht zichzelf in de problemen. Het was met de onrust van vorig jaar voortdurend de kop worden ingedrukt. Niet voor niets wezen Bos en Wellink erop dat DSB geen systeembank is, die vanwege zijn verwevenheid met andere partijen wel gered moet worden. Overigens hangt de andere banken wel een forse rekening boven het hoofd vanwege hun verplichting de spaargelden bij DSB te garanderen via het depositogarantiestelsel.

Bos stelt terecht dat de bank van Dirk Scheringa vooral zichzelf in de problemen heeft gebracht. De te hoge hypotheeklen, de koopsubsidies en het jarenlange afwijken van verantwoordelijkheid voor de malaise waarin veel klanten verzeld raakten, heeft DSB de das omgedaan. Maar het is de

Maar ook los van de calamiteiten een jaar geleden kwam de sector met een imagoprobleem. De grote schandalen rond aandelenlease en beleggingsverzekeringen waren al belangrijke signalen dat er in de financiële sector met het vertrouwen van de klanten op zijn minst lichtzinnig is omgegaan. Die affaires besloegen alle grote financiële partijen in het land.

Dat minister Bos duidelijk maakt dat de problemen bij DSB niet tot eenzelfde domino-effect als een jaar geleden zullen leiden, is uit het oogpunt van financiële stabiliteit begrijpelijk. Het is echter de vraag of het herstel van vertrouwen in de sector gediend is met het wegzetten van DSB als een enkel incident.

economie 13

vijf vragen

'Politiek aansprakelijk voor DSB'

Ewout Irrgang, Tweede Kamerlid voor de SP, ziet in de DSB-affaire opnieuw een aanwijzing dat ook de politiek faalt.

1 Bent u niet te vroeg om minister Bos nu al ter verantwoording te roepen? De minister heeft allerlei onderzoeken aangekondigd.

„Dat onderzoek moet er ook zeker komen. Maar er zijn nu al legio vragen. Bijvoorbeeld over de precieze gang van zaken de afgelopen dagen.“

2 Hoezo? U vraagt Bos zich te verantwoorden voor de wandel van een onafhankelijke toezichthouder.

„De Nederlandse Bank (DNB) is onafhankelijk. Maar dat neemt de politieke verantwoordelijkheid niet weg. Bijvoorbeeld voor de instrumenten die de toezichthouder ter beschikking staan. En die zijn te mager. Dat kan je ook zien aan de eerste uitspraak van de rechter, toen hij DSB nog niet onder curatele van DNB wilde stellen. De SP heeft samen met andere partijen gepleit voor een noodinstrumentarium. Maar Bos doet niets.“

3 Daar bent u als Kamer ook verantwoordelijk voor. Het Kameronderzoek naar de oorzaken van de kredietcrisis vraagt de zaak.

„Dat is niet de belangrijkste oorzaak, maar wel een oorzaak. De belangrijkste reden is echter dat het kabinet wil wachten op andere landen in Europa. En die tijd hebben we gewoonweg niet. DSB is niet de enige financiële dienstverlener in Nederland die er een potje van maakt.“

4 De instrumenten om toezicht uit te oefenen zijn wellicht onvoldoende, maar dat wil niet zeggen dat er bij DSB niet is ingegrepen.

„Nee. De Autoriteit Financiële Markten heeft in 2008 al onderzoek gedaan naar DSB, omdat de bank aan over-kredietering deed. Er werden hypotheeklen verkocht die veel hoger waren dan de waarde van het huis. Gerrit Zalm, destijds de topman, zegt nu wel dat hij daar wel aan gedaan heeft, maar dat was omdat hij gedwongen werd.“

„Dat het pas in 2008 werd aangepakt, zegt echter veel. Dat is veel te laat. De eerste verantwoordelijkheid ligt bij de bank. Maar de tweede verantwoordelijkheid ligt bij de toezichthouder en de baas van de toezichthouder, de minister van financiën.“

5 En de eigen verantwoordelijkheid van de consument zelf? Kan die niet inzetten dat het fout moet gaan als je meer leent dan de waarde van je huis?

„Ik heb inmiddels wel geleerd dat je niet te veel moet vertrouwen op de eigen verantwoordelijkheid van mensen als het gaat om financiële producten. Opleiding of iets dergelijks heeft daar niets mee te maken. Ook hogeropgeleiden gingen grezig in op producten van Legioleas. Het is belangrijk dat tophypotheken die fors boven de waarde van een huis uitgaan, worden toegestaan.“

Les Oosthuis



Pinnen kan alleen vandaag nog.

Foto 13: Financiële Dagblad

...ingement over hun meesche
toestand, vooral wanneer ze niet

Lodewijk Asscher

Foto: ANP

de Wallen flink terug te dringen

stand. Tegen het ANP vertelde hij

in ook oud-royaltyverslaggever

'Berlusconi der lage landen' ziet bank weggl

Bankdirecteur Dirk Scheringa is 'oprecht betrokken maar laat ook graag merken dat hij de baas is'

Ytke de Jong en Rik Winkel
Amsterdam

Magisch realisme in de West-Friese polder: een bankier op geitenwollen sokken. Maar de magie lijkt uitgewerkt. Selfmade multimiljonair Dirk Scheringa (59), die er prat op gaat dat hij altijd zo gewoon is gebleven, schapen houdt en al jaren kaart met dezelfde groep vrienden, ziet zijn levenswerk instorten. DSB Bank, de enige bank in Nederland die is vernoemd naar zijn eigenaar, is op sterven na dood. Zo veel klanten halen hun geld van de rekening dat de Nederlandsche Bank heeft ingegrepen. De Bank van Nout stelt de Bank van Dirk onder curatele.

De zoon van een kaasmaker uit het Groningse Grijskerk weet in een kleine veertig jaar uit te groeien tot de ongekroonde koning van West-Friesland. Geliefd als de man die het dorp Wognum op de kaart zette als thuishaven van een respectabele bank en grootste werkgever van de streek, Alkmaar voorzag van een slagschip van een voetbalstadion en voetbalclub AZ voor het eerst sinds 1981 het landskampioenschap bezorgde. Om nog maar te zwijgen over de financiële steun voor schaatscoryfeën Sven Kramer en Ireen Wüst. Of het Museum voor Realisme in Spanbroek, voor de magisch-realistische kunst die Scheringa sinds begin jaren negentig verzamelt.

Activiteiten die vervolgens de vijanden van de ondernemer toe strekken om de reputatie van 'krediethaai', die Scheringa in zijn lange aanloop naar maatschappelijk

'Ze wijzen naar ons omdat we slagvaardig zijn. Andere bedrijven willen ons alleen maar zwartmaken'

aanzien heeft opgebouwd, te verdoezelen. Hij vergaarde een fortuin door leningen te verstrekken aan mensen die de lasten eigenlijk niet kunnen dragen.

Scheringa voert zijn weldoenerij terug op zijn eenvoudige afkomst. 'Ik ben als arbeidersjongen geboren en eraan gewend dat als je tien cent verdient aan een klant, je er twee teruggeeft aan de maatschappij', zei hij ooit tegen societyjournalist Thomas Lepeltak. CDA-lid Scheringa 'voelt zich' gereformeerd, al gaat hij sinds zijn 46ste niet meer naar de kerk. Hij betaalt nog wel kerkengeld. Het hoofdkantoor van de bank is gevestigd rond een oud klooster, dat naar verluidt met grote zorgvuldigheid is verbouwd.

Mensen die hem van nabij hebben meegemaakt, noemen de betrokkenheid bij sport en kunst oprecht. 'Hij is jongensachtig blij met "zijn" stadion en "zijn" club', zegt Victor Kloos, die als wethouder in Alkmaar jarenlang met Scheringa in de clinch lag over de bouw van het stadion. Joop Hofland van vakbond De Unie, die in 2007 de eerste cao afsloot bij het tot dan toe zonder vakbondsbevoegdheid bestierde bedrijf, gelooft niet dat er sprake is van afkoop. 'Ik heb nooit schuldgevoel bespeurd. Hij is echt *begeistert* van sport.' Scheringa laat trots op de website van de DSB-bank vermelden dat hij de Elfstedentocht tweemaal heeft uitgereden.

Zijn West-Friese zegetocht begint in 1971. Hij wordt dan wachmeester der rijkspolitie in Spanbroek. Naar hij zelf zegt kwam die beroepskeuze voort uit zijn maatschappelijke betrokkenheid. Maar als hij merkt dat zijn collega's hun belastingformulieren graag aan hem toevertrouwen, ruikt hij een zakelijke kans. Samen met echtgenote Baukje richt hij Buro Frisia op. In zijn slaapkamer legt hij de basis onder een kredietimperium dat zich inmiddels onder meer dan honderd verschillen-



Dirk Scheringa profileerde zich begin dit jaar nog als vervanger van Wouter Bos. Foto: Bastiaan Heus/HH

de handelsnamen presenteert aan het argeloze en/of radeloze deel van het publiek.

Zijn grootste talent is volgens Scheringa zijn verkooptalent. 'De klant is bij mij koning. En ik ben gewoon Dirk.' Anderen omschrijven hem als een slimme zakenman, met fanatieke trekjes. 'Hij wil voor een dubbeltje op de eerste rang zitten', zegt Kloos. 'Voor een paar duizend euro maakte hij grote problemen. Ik vond dat heel extreem.' De would-be Noord-Hollander dreigde zelfs met AZ te verassen naar Almere als hij zijn zin niet zou krijgen.

De tv-spotjes waarmee Becam, lenen.nl en Frisia Financieringen klanten werven, wekken in toenemende mate wrevel. In 2004 verdient Scheringa de Loden Leeuw. De bankbaas doet de negatieve publiciteit rond de spotjes in 2006 af als een 'hype'. 'Telkens wordt naar ons gewezen, omdat we slagvaardig zijn, groeien en met onze spotjes op televisie zijn. Die andere bedrijven groeien niet. Het enige wat ze kunnen is ons zwartmaken', zegt hij tegen Elsevier.

De publieke aandacht voor de minder frisse kanten van Scheringa's activiteiten belet hem niet om een trits VVD-prominenten binnen te loodsen, te beginnen met Ed Nijpels in 2004 en culminerend in de benoeming van oud-minister van financiën Gerrit Zalm in 2007. Scheringa is dan al bezig de koers te verleggen en heeft daarbij behoefte aan een bestuurlijk netwerk, aldus Robin Linschoten, eerst commissaris en sinds kort risicobewaker in het bankbestuur. Zalm herinnerde er gisteren schielijk aan dat hij zich 'met succes heeft ingezet voor een verbetering van het beleid' bij de bank.

DSB Groep moest een gewone bank worden, die niet meer leeft van koppelverkoop en torenhoge provisies, maar van het verschil in opbrengst tussen ingelegd spaargeld en uitgezette leningen. Eind 2005 verstrekt de Nederlandsche

Primeur: vrouw wint Nobelprijs economie

ADVERTENTIE

Een be

Foto 14: de Volkskrant

OPKOMST EN NEERGANG VAN DSB

1975
Dirk Scheringa richt financieel adviesbureau Buro Frisia op



1993
Scheringa koopt profvoetbalclub AZ

Feb 1997
Scheringa opent Frisia Museum in Spanbroek, tegenwoordig het Scheringa Museum voor Realisme

28 dec 1998
DSB Groep wordt opgericht, Buro Frisia wordt daar onderdeel van.



2003
AFM waarschuwt tegen risico's van goedkope leningen bij DSB-labels Frisia, Postkrediet en Becam.

24 dec 2005
DSB Bank krijgt bankvergunning.



2007
Oud-minister Zalm treedt toe tot de Raad van Bestuur van DSB (tot 2008). Hij noemde twee jaar eerder de DSB-spotjes 'misleidend'.

Scheringa en scheidsrefter Mariana Timmer

13 apr 2009
TRGS Radar bericht over koppel-verkoop van dure verzekeringen en te hoge hypotheek bij DSB.

Mei
WVD prominent Frank de Grave stapt al na twee maanden op als commissaris.



Juni
NOVA en Radar berichten diverse malen over financiële wanpraktijken bij DSB.

1 okt
Pieter Lakeman van Stichting Hypotheekleed roept in Goedemorgen NL op tot faillissement DSB Bank. Ed Huijbers stapt op als commissaris.

Scheringa en Van Gaal met de kampioensschaal na seizoen 2008-2009

3 okt
Scheringa biedt boze klanten excuses aan.

8 okt
DSB sluit akkoord met Stichting Seksuele Problemen-hypotheken



Streven van DSB-oprichter Scheringa om uit te groeien tot een 'echte' bank is mislukt

Dirks 'finest hour' bleek zijn Waterloo

ACHTERGROND

De DSB Bank hoefde tijdens de crisis niet aan te kloppen voor staatssteun. De rol van oprichter Dirk Scheringa groeide. Lang duurde de zegetocht niet. Van onze verslaggever Yvonne Hof

AMSTERDAM Dirk Scheringa (59) had een droom. Zijn DSB Bank moest uitgroeien tot een grote landelijke bank die zich zou kunnen meten met De Grote Drie (ABN Amro, ING en Rabobank). Voor zichzelf koesterde hij ook grote aspiraties. De selfmade bankier uit Wognum hunkerde naar een plek in het pantheon der Gevestigde Orde. In het bankierswereldje werd altijd een beetje neergekeken op die voormalige politiemannet met zijn onorthodoxe bankbedrijf.

Dankzij de kredietcrisis kwam Scheringa's doel vorig jaar bijna binnen handbereik. De respectabele, traditionele banken moesten gereed worden door Wouter Bos. De elitaire bankiers uit de betere kringen werden met pek en veren besmeurd.

Het was Scheringa's *finest hour*. De DSB Bank hoefde niet voor hulp aan te kloppen in Den Haag, en hield steeds zijn eigen broek op tijdens de kredietcrisis. De bank had zijn zaakjes dus kennelijk beter voor elkaar dan zijn uit de staatstrog etende concurrenten.



Dirk Scheringa in het stadion van AZ in Alkmaar.

Foto Guus Dubbelman / de Volkskrant

Ineens zag de gevestigde orde hem staan. Hij werd zelfs om advies gevraagd. Misschien had die volksjongen uit Grijpskerk het toch bij het rechte eind gehad met zijn alternatieve manier van bankieren.

Scheringa genoot zichtbaar van zijn nieuwe status van Orakel van Wognum. Hij zag zichzelf wel in de rol van 'gevolmachtigd crisisminister op financieel gebied', bekende hij begin maart dit jaar. Oftewel: Scheringa stelde zich belan-

gebaar om het land te redden van de kredietcrisis. Er werd niet eens hard om gelachen.

Aan de poten van zijn moeizaam veroverde troon werd toen al stevig gezaagd. Kort na Scheringa's open sollicitatie naar de functie

van 'redder des vaderlands' stelden de SP-Kamerleden Irgang en Jansen Kamervragen aan minister Bos (Financiën) over mogelijke koppelverkooppraktijken bij DSB. Zij wilden van de minister weten of de toezichthouders in actie gingen komen. Bos antwoordde op 9 april dat de Autoriteit Financiële Markten (AFM) 'de afgelopen jaren relatief veel klachten heeft ontvan-

Ineens zag de gevestigde orde het 'Orakel van Wognum' staan

gen over de producten van DSB' en 'al enige tijd' onderzoek deed naar de activiteiten van DSB.

Verhalen over het maltraheren van klanten door adviseurs van DSB Bank en zijn dochters deden toen al jaren de ronde. Af en toe kwamen er schrijnende verhalen in de media: over DSB-klanten die krom lagen om hun hypotheekschuld om onduidelijke redenen ineens veel hoger was dan de waarde van hun woning. Maar harde bewijzen van onwettig handelen door DSB ontbraken.

De klanten bleven ook gewoon komen. Veel van hen vielen voor de lage hypotheekrente en hoge spaarrente die de bank in eerste instantie bood (en die - zoals inmiddels duidelijk is geworden - gecompenseerd werd door hoge afsluitprovisies en de koppelver-

koop van overbodige verzekeringen). Anderen reageerden op wervende reclamespotjes van dochters als Becam, lenen van Frisia Financieringen. De sporter als 'leenman' in de hoofdrol. In 2004 de Loden Leeuw voor de laatste reclamefilm, maar effect waren ze kennelijk wel.

Het financiële adviesbureau Frisia Bureau dat Scheringa in 1991 men met zijn echtgenote begon, werd in 1998 overgenomen door de DSB Groep en in 2005 kreeg de DSB Bank een bankvergunning. Het is een van de Groningse kaasmolens zoon omvatte sinds 1993 ook profvoetbalclub AZ en sinds 1997 ook Frisia Museum voor Realisme op zijn woonplaats Spanbroek.

Nadat Bos de Kamer had licht over het onderzoek AFM tegen DSB, stortte het mentenprogramma TRGS zich op de DSB Bank. Dat was niet de enige rol die de bank aan het spelen. In juli 2008 werd de bank overgenomen door de AFM twee bestuurlijke boezemingen aan DSB. De bank had voornamelijk te weinig toezichthouder te weinig controlemechanisme of kreditering' bij klanten tementen.

Achter de schermen van de Nederlandse Bank bleef schijnlijk ook al in actie mogelijk op aandringen van de prominent Frank de Grave mei na koud twee maanden missariaat bij DSB om onduidelijke redenen ten pakte.

AOW-LEEFTIJD FNV EN PWV SLUITEN MOGELIJK VERBOND TEGEN KABINETSPANNEN

Bijslagen bij Afbeeldingen van supporters DSB

Foto 15: Het Algemeen Dagblad



DSB BANK Emotioneel weerzien medewerkers

Personeel als één man achter Dirk

Woede en verdriet vochten om voorrang bij de ruim 200 medewerkers van de DSB Bank die gisteravond naar de rechtbank in Amsterdam waren gekomen waar de val van hun bank werd besproken.

de handel genomen en we hebben er alles aan gedaan om nieuwe producten in de markt te zetten. Daar is geen enkel nog voor geweest."

Paula Smit, de voorzitter van de ondernemingsraad (or), had haar emoties nauwelijks nog in bedwang. Vooral Pieter Lakeman moest het ontgelden. "Die man is toch zo gek op massaclaims? Nou, dan kan hij er nu zelf een naar zijn broek krijgen."

Andere banken hadden net zulke winstmarges op koopsompolissen.



Zo'n tweehonderd DSB-werkers waren gisteravond vóór de rechtbank in Amsterdam gegaan. Daar boog de rechter zich over de val van DSB. Volgens de vakbonden denkt het personeel de bank opzetteijk toe te zijn gebracht. **ANP/ANNA VAN DER BEEK**

en Scheringa bij rechtbank



Weinig kans op succes voor organisaties die opkomen voor gedupeerde spaarders

Organisaties die claims willen indienen voor spaarders of voor andere gedupeerden van de ondergang van DSB Bank, maken weinig kans. Dat zeggen juristen en ervaringsdeskundigen.

Alle advocaten die claims willen indienen hebben geen verstand van zaken, zegt Gerard van Vliet. Hij was spreker bij de Leavings, een vereniging van mensen die meer dan 100.000 euro hadden staan bij de omgezelden spaarbank Leavings.



Bar winterweer Polen en Oostenrijk

WARSAU/WIEN Het overvloedig Europa wordt geteisterd door bar winterweer. Oostenrijk, Polen en Oekraïne kampen met hevige sneeuwval. Het barre weer heeft zeker een leven geëist.

Ameland wil onder... naar botsing gaspl...

JEROEN DE VREEDE BALLUM Twee recantractanten die twee weken geleden van een schip in de Noordzee vielen, hebben vorige week een gasproductieplatform van Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) nabij Ameland gerand.

Wilders morgen naar l...

DEN HAAG PVV-leider Geert Wilders gaat morgen naar Londen. Dat heeft hij gisteren laten weten, nadat een Britse rechter had bepaald dat de Britse regering hem in februari niet onrechtvaardig had geweigerd.

Uitzendkrachten zondag al opgeroepen voor DNB-klus

Uitzendbureau Randstad heeft zondagavond een maandgeldigheid per sms uitzendkrachten benaderd om aan het werk te gaan bij het balcentrum van De Nederlandse Bank.

Over het tijdstip van de sms'jes ruzen vragen, omdat ze werden verstuurd op het moment dat de rechter nog geen moederegeling had toegepast op de DSB Bank.

opdrachtgever te noemen. Wij hebben daar in dit geval geen afspraken over gemaakt. Als je een populaire werkgever bent, kan dat helpen mensen enthousiast te maken."



den mensen maandgeldigheid hebben daar in dit geval geen afspraken over gemaakt.

Foto 16: Het NRC

...de vos over
Julia Child en boter

- Kunst & moraal in Parijs en Hoek van Holland
- Joodse liefde in 'Ghetto'

Leren van de oude mores

...den oude Griek
onze tijd beoordelen?

- Verwey-lezing van Marlene van Niekerk
- Biografie Bert Haanstra

Nieuws over AOW en bezoek Wilders aan Engeland

nrc leest Kafka

DSB Besprekingen met Nederlandse banken mislukt; DSB praat met Amerikaanse investeerder

Scheringa doet uiterste poging

Door onze financiële redactie
AMSTERDAM/WOGENUM, 16 OKT. Dirk Scheringa zegt dat hij op het laatste moment een Amerikaanse partij gevonden heeft om DSB Bank te redden. Hij heeft vanmiddag opnieuw om uitstel gevraagd bij de rechter, tot zondagmiddag. De Amsterdamse rechtbank besloot vanmiddag opnieuw een zitting te houden, nadat Scheringa om 12.00 uur stukken over deze laatste reddingspoging had ingeleverd. Dat kan erop duiden dat de rechtbank voldoende redenen ziet om niet direct het faillissement

van DSB Bank uit te spreken. Volgens werknemers heeft Scheringa in een toespraak op het hoofdkantoor in Wognum, aan het begin van de middag, gezegd dat hij de kans van slagen op 15 procent schat. De geïnteresseerde partij zou een Amerikaanse investeerder zijn en geen bank. Scheringa maakte vannacht voor het eerst melding van de Amerikaanse belangstelling, nadat duidelijk was dat vijf grote Nederlandse banken DSB opnieuw niet te hulp wilden schieten. Scheringa heeft drie kwartier met de

bestuurders van ABN Amro, ING, Fortis, Rabobank, Van Lanschot en SNS Reaal gesproken en moest daarna ruim vier uur wachten op de negatieve uitslag. In een verklaring lieten de banken weten dat „het voorstel voor versteviging van de liquiditeits- en solvabiliteitspositie van DSB niet haalbaar is“. Gisteren zei minister Bos van Financiën tegen Tweede Kamerleden dat hij niet bereid is een blanco cheque te geven van 5 miljard euro, de garantie die de Nederlandse banken eerder al hadden gevraagd als voorwaarde

om DSB over te nemen. Scheringa wilde vannacht de naam van de Amerikaanse partij niet noemen. Volgens de DSB-topman gaat het om een investeerder met een eigen vermogen van miljarden euro's, met wereldwijd vestigingen waaronder in Europa. In bankierskringen werd vannacht gespeculeerd dat de Amerikaanse investeerder J.C. Flowers geïnteresseerde partij zou zijn. Flowers is eigenaar van de Nederlandse zakenbank NIBC, die sinds vorig jaar ook actief is op de spaarmarkt. Flowers heeft eerder geïnteresseerd in banken in Duitsland en Japan en duikt vaker op als kandidaat-koper van probleembanken. NIBC zei niets te kunnen zeggen, omdat het niet de woordvoering voor Flowers doet. Afgelopen maandag werden door de rechtbank twee bewindvoerders bij DSB Bank aangesteld, nadat De Nederlandsche Bank had verzocht om een noodregeling. Op woensdag vroegen die faillissement aan, maar DSB Bank kreeg van de rechters tot vanmiddag 12.00 uur de tijd om een oplossing te vinden.

'Pak provisies aan'
CDA en VVD willen een grote rol voor de overheid in financiële sector dan minister Bos (Financiën, PvdA). Dit bleek gistermiddag in een debat in de Tweede Kamer. De Kamer wil provisies op bankverzekeringen en bankcompensaties maximaliseren, en verbieden dat verzekeraars bonussen geven aan tussenpersonen als zij hun producten verkopen. Bonussen uitkeringen maken. Bos ontving Dirk Scheringa gisteren op het departement. „Ik wil niet dat mij het vertelt dat ik niet netjes ben gegaan met de heer Scheringa“, zei hij na zijn ontmoeting.

Bank in crisis
Pagina 7
Lideman verweert zich
Pagina 15
DSB geeft bank één kans
Toneelstuk bijna ten einde
Laatste nieuws over DSB
Pagina 10

weer bomaanslag
Pakistaanse stad:
11 doden
ISLAHABAD, 16 OKT. Opstandelingen in Pakistan hebben vandaag een geweldsoffensief voortgezet. Een aanslag in Peshawar. Dertien mensen vielen zeker elf doden. Het geweld volgt op de reeks aanslagen gisteren, in de stad Lahore.
Pagina 5

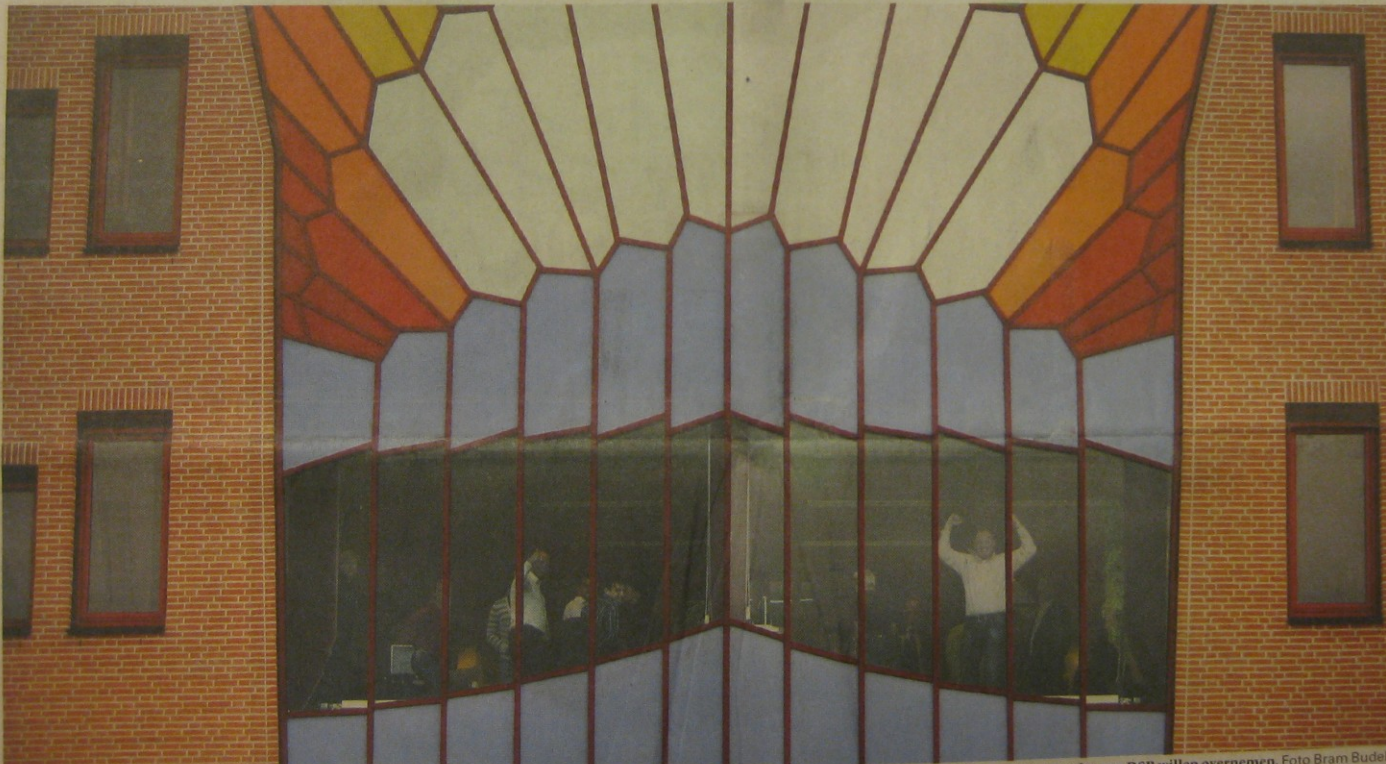
Sarkozy staakt
toespraak voor Blair
PARIS, 16 OKT. De Franse president Sarkozy voert geen campagne voor Tony Blair als voorzitter van de EU. Hij vindt het „te vroeg om te zeggen“ of Blair een goede kandidaat is. Pagina 5

liegtuig crasht bij
Wegert: twee doden
WEGERT, 16 OKT. Bij het neerstorten van een zaken vliegtuig bij Wegert zijn vanochtend twee mensen om het leven gekomen.
Pagina 3

actrice Sacha
Bulthuis overleden
ROTTERDAM, 16 OKT. Toneelactrice Sacha Bulthuis is gistermiddag op 61-jarige leeftijd overleden. Ze leed aan longkanker. Ze speelde in voorname gezelschappen als de Globe en De Appel en schreef twee maal de Theo d'Or.
Pagina 9

Wijna recordwinst
Goldman Sachs
ROTTERDAM, 16 OKT. Zakenbank Goldman Sachs boekte over het laatste kwartaal bijna weer een recordwinst van 3,2 miljard dollar. Het bedrijf schreef een verlies van 1,2 miljard dollar. Pagina 13

Australië: 5 man
verreicht om terreur



Werknemers op het hoofdkantoor van DSB in Wognum juichen als ze horen dat er nog een laatste mogelijke redding is van hun bank: een Amerikaanse investeerder zou DSB willen overnemen. Foto Bram Budek

OM: mensenhandel op hbo-instelling

ingezonden mededeling
Mijn b

Foto 17: de Telegraaf

ST OLYMPIAKOS

Van onze Telesportredactie
PIRAEUS, woensdag
 wedstrijd in Groep H won Olympiakos Piraeus
 punt van invaller Stolidis diep in blessuretijd
 Luik (2-1). De Camargo schoot de Belgen op een
 maar vlak voor het rustsignaal kwamen de
 troglou op gelijke hoogte. De Grieken blijven
 met zes punten in het spoor van koploper Arse-
 bezetten door het gelijke spel van AZ tegen Ar-
 plaats in Groep H.
Standard Luik (Bel) 2-1 (1-1). 37. De Camargo
 1-1, 90. Stolidis 2-1.

orde. Maar de spelers, die voor
 AZ aanvallend de meerwaarde
 moeten betekenen (Dembele,
 El Hamdaoui, Martens), kwa-
 men er niet aan te pas tegen de
 fysiek ijzersterke Engelsen.

Arsenal wachtte AZ gedul-
 dig af en loerde op de fouten
 aan Alkmaarse zijde. Met rust
 betekende dat 0-1, want via
 Arshavin, Robin van Persie en
 Cesc Fabregas lieten de Gun-
 ners zien wat doelmatigheid,
 of misschien beter geniale een-
 voud, is (35e minuut). Het was,
 dat doelman Romero twee
 keer op de goede plek stond bij

• **AZ-aanvaller Brett Hol-
 man buigt voor Arsenal-
 verdediger William Gal-
 las. In de blessuretijd
 pakt de Alkmaarse club
 alsnog een knap punt te-
 gen de Engelse topclub.**

FOTO'S: HANS VAN TILBURG

harde schoten van Van Persie,
 anders was het voor de pauze
 al meteen beslist geweest.

Na de pauze nam Arsenal de
 regie strakker in handen. Ro-
 mero hield zijn ploeg in de
 race bij een vrije trap van
 weer Van Persie en had geluk
 dat de lob van Arshavin tekort
 was. De thuisploeg had weinig
 meer in te brengen en dus
 bracht Koeman Lens en Pellé
 voor Martens en Holman. Er
 was even wat gevaar uit een
 corner, toen de bal via Diaby
 bovenop de lat viel. AZ begon

een offensief om nog wat te
 forceren. Moreno was er uit
 een vrije trap al heel dichtbij
 en de beloning kwam er al-
 nog via Mendes da Silva. Na-
 dat AZ eerder dit seizoen in de
 slotfase dure tegengoals incas-
 seerde tegen Olympiakos Pi-
 raeus, Standard Luik en afge-
 lopen zaterdag nog FC Twen-
 te viel het balletje nu een keer
 de goede kant op voor de Alk-
 maarse ploeg.

AZ (Ned) - Arsenal
 36. Fabregas 0-1, 93. M.
 1-1. Scheidsrechter: H.
 Toeschouwers: 16.666.
 Van Persie, Clichy, Lens (AZ)
AZ: Romero; Moisan (bloom), Jaliens, Mo Holman (73. Pellé), Me Schaars, Martens (69. daoui, Dembélé.
Arsenal: Mannone; Vermaelen, Clichy; Sol Ramsey, Fabregas, Di Van Persie (75. Vela).

KOOP: KAMPIOENEN VAN NEDERLAND

door Ronald Arends & Valentijn Driessen

ALKMAAR, woensdag
 morgen staat het bordje 'Te Koop' op het DSB Stadion en de bordje om de nek van de club AZ. Als het failliete DSB ar van de aandelen AZ, deze week een curator krijgt toege- de markt op met de dan voormalige club van voorzitter . En dan is het: wat de gek ervoor geeft.

maal", volgens direc-
 e zaken Toon Ger-
 curator wordt inder-
 maar de huidige raad
 rissen verdedigt nog
 en van AZ. Als zij het
 in een nieuwe koper,
 heel moeilijk voor zo
 Z over te nemen, hoe-
 harde eisen kan stel-
 weken gaan duren,
 anden, omdat de cura-
 wil verkennen om er zo
 s uit te slepen", weet
 Maar tegelijkertijd kan
 geen jaren gaan duren.
 rijst de vraag wat AZ

waard is? Dat zal de curator in prin-
 cipe bepalen als hij bekend is met de
 markt. De bedragen die de ronde
 doen variëren van 80 miljoen euro
 (berekende waarde) tot 60 miljoen
 euro (anderhalf keer de begroting)
 tot veertig miljoen euro en zelfs nog
 minder. De curator moet er in ieder
 geval zo veel mogelijk geld uitsle-
 pen voor de schuldeisers van DSB
 Beheer. De curator zal ook proberen
 om de lening van 14 miljoen euro
 vernield op te eisen. Maar de voor-
 waarden van de lening liggen con-
 tractueel vast, zodat AZ er onder-
 handelingstechnisch gezien mis-
 schien iets uit kan slepen.



De beleidsvoerders bij AZ zouden
 dit in samenspraak met de curator
 ook in versneld tempo kunnen aflos-
 sen door bijvoorbeeld spelers te ver-
 kopen. „Dat zijn onderhandelingen
 die je misschien moet voeren”, al-

us Gerbrands. „Maar dat is specu-
 leren.”

De nieuwe eigenaar moet in ieder
 geval twee toetsen doorstaan: de
 herkomst van het geld moet bekend
 zijn en er mogen geen dubbele be-

langen meespelen. Een andere voet-
 balclub kan AZ dus niet kopen.
 „Voor de rest iedereen”, aldus Ger-
 brands, die hoopt op een nieuwe ei-
 genaar, die mee wil gaan in de be-
 staande ambities van AZ. Aan de an-

• **De AZ-
 aanhang
 staat met
 spandoeken
 en spreek-
 koren stil bij
 het lot van
 Dirk Sche-
 ringa. Na
 het faillisse-
 ment van
 diens bank
 staat de
 Alkmaarse
 club nu te
 koop.**

dere kant zou het zo kunnen
 de nieuwe eigenaar op z
 ogen wordt binnengelate
 club vervolgens in deeltj
 verkoopt en AZ daarmee
 mantelt. „Alles kan”, vo
 brands, die verwacht dat
 mende maanden in een v
 verkeren. „Totdat de toel
 AZ definitief is ingekleur
 schermen.”

Intussen sprak Gerbr
 met de curator van de D
 (die van DSB Beheer moet
 den aangesteld, red.) en i
 besloten te AZ tegen Ar
 een blanco shirt te laten
 „Voor Ajax zondag gaan v
 over een structurele oplos
 andere shirtsponsor kan,
 moeten we wel over de v
 den gaan praten.” De Al
 club wil aan de bijdrage
 nieuwe shirtsponsor zelf
 ook graag wat overhouden

TSLAGEN EN STANDEN

GROEP E:
 Olympique Lyon 1-2
 VSC - Fiorentina 3-4

STAND:
 1. FC Barcelona 3-4 (3-2)
 2. Dinamo Kiev 3-4 (5-5)
 3. Rubin Kazan 3-4 (4-5)
 4. Internazionale 3-3 (3-3)

CHAMPIONS LEAGUE

GROEP F:
 FC Barcelona - Rubin Kazan 1-2
 Internazionale - Dinamo Kiev 2-2

STAND:
 1. Sevilla 3-9 (9-2)
 2. Unirea Urziceni 3-4 (5-4)
 3. VfB Stuttgart 3-2 (3-5)
 4. Glasgow Rangers 3-1 (3-9)

GROEP G:
 Glasgow Rangers - Unirea Urziceni 1-4
 VfB Stuttgart - Sevilla 1-3

STAND:
 1. Arsenal 3-7 (6-3)
 2. Olympiakos Piraeus 3-6 (3-3)
 3. AZ 3-2 (2-3)
 4. Standard Luik 3-1 (4-6)

PROGRAMMA EN STANDEN

GROEP A:
 Bordeaux - Bayern München
 Juventus - Maccabi Haifa

STAND:
 1. Bayern München 2-4 (3-0)
 2. Bordeaux 2-4 (2-1)
 3. Juventus 3-2 (1-1)
 4. Maccabi Haifa 2-0 (0-4)

GROEP B:
 CSKA Moskou - Manchester Utd
 VfL Wolfsburg - Besiktas

STAND:
 1. Manchester Utd 2-6 (3-1)
 2. VfL Wolfsburg 2-3 (4-3)
 3. CSKA Moskou 2-3 (3-4)
 4. Besiktas 2-0 (1-3)

CHAMPIONS LEAGUE

GROEP C:
 Real Madrid - AC Milan
 FC Zürich - Olymp. Marseille

STAND:
 1. Real Madrid 2-6
 2. FC Zürich 2-3
 3. AC Milan 2-3
 4. Olymp. Marseille 2-0

Foto 18: Parool

...van de rechterbank in Haarlem wegens fraude veroordeeld tot een jaar cel, waarvan de helft voorwaardelijk. K. heeft toegegeven dat hij tussen september 2007 en december 2008 ruim 950.000 euro van de gemeente heeft overgemaakt op eigen bankrekeningen. (ANP)

HAARLEM – Een 45-jarige man uit IJmuiden wiens navigatiesysteem afgelopen week uit een bedrijfsauto werd gestolen, heeft het apparaat weten te achterhalen. Doordat de sim-kaart er nog inzat, kon de IJmuidenaar via de website van TomTom precies zien waar het apparaat naar toe ging. Hij waarschuwde de politie. (ANP)

AMSTELVEEN – Een zevenjarig jongetje uit Amsterdam is gistermiddag verdronken in zwembad de Meerkamp in Amstelveen. Hij overleed in het ziekenhuis. De politie onderzoekt wat precies is gebeurd. Het jongetje was met drie vriendjes en een begeleider in het zwembad. Hij werd in het ondiepe gedeelte op de bodem aangetroffen.

HILVERSUM – Een veertigjarige man uit Naarden is met zijn auto ingereden op de glazen schuifdeuren van een bank in Hilversum. De man was boos op een bankmedewerker die hem had verzocht niet in het bankgebouw te roken. De man werd woedend, haalde zijn auto en reed vervolgens de glazen bankdeuren aan diggelen. (ANP)



De inwendige defibrillator. FOTO ANP

Succes geïmplant
NIEUWEGEIN – In het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein is met succes de eerste inwendige 'defibrillator' bij een 68-jarige patiënt geïmplant. Het gaat om een zogeheten ICD, een implanteerbare cardioverter-defibrillator. Het apparaat heeft elektrische schokken aan het hart in geval van levensbedreigende hartritmestoornis. (ANP)

Grave nacht
IB op hoogte

verslaggever

AMSTERDAM – Frank de Grave, minister en VVD-prominent in mei dit jaar bij DSB verslagen nadat hij kritiek uitte op de boekhouding van de partij. De Grave zette de onderdruk met lastige waarna hem door DSB-Dirk Scheringa de wacht afgezegd.

en de NOS, die een eigen artikel instelde, en De Televisie lieten DSB en De Grave vertrek weten dat de aankomst was stukgelopen door de persoonlijke verhoudin-

erluidt was de Grave echter schenken van de boeken die hij e ruzie daarover zou uit de In gelopen toen De Grave eens zette bij de stelselmatige boekingen van tientallen euro's van de bank naar soring en sponsoring van kunst. De geldstroom naar 'by's van Scheringa' zouden top onbespreekbaar zijn ge-

ave hield na zijn vertrek in de zijn mond, maar is als klokler naar De Nederlandse DNB) gestapt. Hij had nauweus; hij moest de reden van trek ophelderen.

ive De Grave zou ook Robin oten, zijn partijgenoot en op bij de DSB, op de hoogte zijn zint. Linschoten had als comis toegang tot de boeken en als huisviend van De Grave en van diens vertrek.

choien zou min of meer op rk van DNB de baan bij DSB n goedgekeurd. DNB had na dlas van Scheringa de raad ommissies, waarin ook Ed de zitting had, gevraagd dich de 'case' te gaan zitten.

Studentenspecial 2009

BE

Met **Beau**

WU IN DE WINKEL

[Nieuws dat je pakt]

Dirk

MICHEL COUZY

AMSTERDAM – De medewerkers van DSB staan nog altijd pal achter Dirk Scheringa. Als de oprichter van DSB arriveert bij de rechtbank in Amsterdam, klinkt applaus. Werknemers scanderen zijn naam: 'Dirk, Dirk!'

Enkele honderden medewerkers van DSB hadden zich gisteravond verzameld voor de rechtbank, waar de bewindvoers van DSB het faillissement van de bank hadden aangevraagd. Ze zijn duidelijk de droegende ondergang van hun bank heeft het vertrouwen in 'Dirk', zoals ze hun voormalig directeur consequent noemen, niet geschaad. Hij heeft altijd hart gehad voor zijn mensen, zegt een medewerker van de afdeling Internetsparen. "Ik nam mijn kinderen regelmatig mee naar het werk. Dat kon, er was een

'Ik nam mijn kinderen regelmatig mee naar het werk – dat kon'

crèche, vervoer was geregeld op nieuwjaarsdag kwamen we bij met Dirk om elkaar gelukkig nieuwjaar te wensen en hij vierde zijn verjaardag met ons."

Gistermiddag had Scheringa het personeel nog toegesproken en verteld dat de bewindvoers het faillissement van DSB gingen aanvragen. De emotionele bijeenkomst heeft veel indruk gemaakt op de personeelsleden, net als de aanslagen indruk die Scheringa maakte. "Hij heeft ons verteld er was gebeurd en ons een hart onder de riem gestoken," zegt een collega van afdeling Internetsparen, gehuld in een shirt van voetbalclub AZ, waarop de naam van DSB prijpt.

De emoties hebben voor de deuren van de rechtbank plaatsgemaakt voor woede en verbittering. De ondergang is te wijten aan, in welke keurige volgorde, minister Wouter Bos, Nout Wellink, president van de Nederlandse Bank, de media en

kan niet stuk bij de DSB-mensen



DSB-topman Dirk Scheringa krijgt vannacht applaus van medewerkers van DSB na afloop van de zitting van de rechtbank in Amsterdam.

FOTO MARCEL LANTONISSE/ANP

vooral Pieter Lakeman, die belangen behartigt van gedupeerde klanten en voor de televisie klanten aanmoedigde spaargeld van de DSB-rekening te halen om de bank failliet te laten gaan. "Een slang," oordeelt de medewerker Internetsparen. Wouter Bos en Nout Wellink hebben een spelletje gespeeld, zegt een medewerker. "De kleine bank moet boeten. Elke bank werkt met koop-sompolissen. Maar SNS en ING mo-

'De kleine bank moet boeten; elke bank werkt met koopsompolissen'

gen niet omvallen, die zijn te groot. DSB wordt gekraakt." Een collega: "De kruidenier verdwijnt, die supermarkt mag blijven."

Valt DSB en Dirk Scheringa dan helemaal niets te verwijten? Een medewerker van de administratie, al twaalf jaar werkzaam voor DSB: "Als ik hoor over provisies van acht procent, denk ik: dat is een

beetje veel. Maar wij zijn niet de enige." Een medewerker buitendienst die kredieten verkoopt, valt haar bij. "Andere banken hebben hun zakken gevuld. Ik werk hier vanaf januari 2008 en herken mij niet in het beeld dat is geschetst over de agressieve verkoopmethoden."

De medewerkers hebben de afgelopen dagen zoveel mogelijk gewerkt om klanten te woord te staan of elkaar te troosten. Wat er gaat gebeuren, weet niemand. Het hoofdkantoor en de kamers van de raad van bestuur zijn ingenomen door de bewindvoers, behalve die van Dirk. Daar heeft het personeel een beetje respect mocht wel.

"Ik maak mij geen zorgen over mijn toekomst," zegt de administratief medewerker. "Wij komen vast wel ergens terecht." Ook de ic'ers denken snel een nieuwe baan te vinden. Een medewerker van Internetsparen denkt daar anders over. "Ik bedank Bos en Wellink voor het feit dat ik mijn huis te koop moet zetten en dat mijn kinderen een vervelende sinterklaas krijgen."

Stichting Lakemanleed slaat aan

Van een verslaggever

MEDEMBLIK – Zo'n vijfhonderd DSB-klianten hebben zich gisteren geregistreerd bij de stichting Lakemanleed.

De teller stond daarmee na twee dagen al op 1860 personen die Pieter Lakeman, in hun ogen de man achter het faillissement van DSB Bank, financieel te gronde willen richten. Advocaten staan in de rij om gedupeerden bij te staan.

Henk Prins uit Medemblik zette de website Lakemanleed.nl dinsdag op uit woede over Lakemans oproep aan DSB-spaarders om massaal hun geld van de bank te halen. Een schot in de roos: in één dag tijd werden 44.000 bezoekers geteld. "Dit soort aantallen ben ik alleen gewend wanneer het bliksemligt," zei een man van een website.

De stichting Lakemanleed wordt pas volgende week opgericht. Advoca-

ten die zich melden om Lakeman aan te pakken, doen dat niet voor het geld, denkt Prins. "Mogelijk zal de advocaat die ons bijstaat, tegen een heel laag tarief werken. Daarvoor hebben we wel veel mensen nodig. Ik hoop op het tienvoudige van nu. Er is veel haat tegen Lakeman. Accountants, juristen; iedereen meldt zich bij mij."

De site leek een parodie op Hypotheekleed, de naam die Lakeman aan zijn stichting gaf. Prins: "Nee, het is absoluut niet grappig bedoeld. Er zijn 400.000 mensen gedupeerd. Terwijl deze man maar 1250 mensen vertegenwoordigt. Ik wil dat hij zijn excuses aanbiedt. Iemand zei: je moet ook een Noutwellinkleed.nl (naar de president van De Nederlandsche Bank) opzetten. Maar ja, dan is het einde zoek."

Zelf is Prins gedupeerd omdat het persoonsgebonden budget van zijn autistische dochter (20.000 euro per jaar) op een DSB-rekening staat. Maar dat is niet de enige aanleiding. "Ik volg Lakeman al vier jaar. Hij ptees eerst Legioleise aan, om een paar jaar later Dexia voor de rechter te slepen. Hij viel zijn eigen product aan. En hij is veroordeeld voor zijn stappen tegen de ASA Bank."

Een Scheringafan is bij niet: "Scheringa is een schurk. En ik heb ook geen medelijden met mensen die te hoge hypotheek afsloten. Mijn doel is Lakeman."

ADVERTENTIE

RECLAMEBUREAU OF RECLAMEMAN?
ga snel naar peterheussen.nl

Foto 19: Trouw

met verlies

resultaten had gepubliceerd over het derde kwartaal. Het bedrijf verloor 2,4 procent. Later in de week volgen nog veel meer bedrijfscijfers. De Dow-Jonesindex van de dag toonaangevende fondas sloot 0,2 procent lager op 9871,06 punten. De breder georiënteerde S&P 500-index ging 0,3 procent terug tot 1073,19 punten. De door technologiefondsen gedomineerde Nasdaq bleef nagenoeg onveranderd op 2139,89 punten. De euro noteerde 1,4830 dollar, tegenover 1,4820 bij het slot van de Europese beurzen.

Trouw & ShareCompany aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden op deze pagina.

Sharecompany
Internet: www.sharecompany.nl
E-mail: info@sharecompany.nl

slot:	slotkoers vorige beursdag
±%:	verschil met vorig slot
%:	procenten
omzet:	totale omzet op handelsdag
yd%:	verschil in procenten met slotkoers laatste beursdag
-5,40	Nadat het applaus voor Scheringa na zijn aankomst bij de rechtbank was verstomd en de camera's uit waren, vielen drie vrouwen van middelbare leeftijd elkaar huilend in de armen.
-0,26	
1,77	
1,01	
-0,90	
1,84	
0,10	

#7	NL 5% 2001-2011	106,48	0,00
0,11	NL 5% 2002-2012	108,61	0,00
0,08	NL 5,5% 1998-2028	118,12	0,00
0,05	NL 5,5% 2009-2010	103,54	0,00
0,49	NL 7,5% 1993-2023	137,63	0,00
0,03	NL 7,5% 1995-2010	103,21	0,00
-0,12	NL Gbo 2,5% 1920-2049	60,50	0,00
-0,14	NL Gbo 3% 1920-2049	72,40	0,00
0,84	NL Gbo 3,5% 1920-2049	82,51	0,00

ZwitsersLeven
Internet: www.zwitsersleven.nl

deVerdieping
Trouw
donderdag 15 oktober 2009
67ste jaargang nr 19916
www.trouw.nl

• Scheringa heeft nog hoop
Lot DSB ligt in handen van rechter

De DSB Bank lijkt zo goed als passé. De rechtbank in Amsterdam doet vandaag uitspraak in de zaak. Directeur Scheringa heeft nog hoop.

Janne Chaudron

Onder groot applaus werd DSB-topman Dirk Scheringa gisteravond ontvangen door zijn medewerkers bij de Amsterdamse rechtbank. Daar diende de besloten rechtszaak over het voortbestaan van de bank. Een faillissement ligt het meest voor de hand. Maar bij het verlaten van de rechtbank zei Scheringa hoop te hebben dat de rechtbank zijn voorstel serieus overweegt. Volgens hem is de bank met 100 miljoen euro staatssteun te redden. Eerder onderzoek door banken schatte dat er 400 miljoen nodig is. Nadat het applaus voor Scheringa na zijn aankomst bij de rechtbank was verstomd en de camera's uit waren, vielen drie vrouwen van middelbare leeftijd elkaar huilend in de armen.

Voor hen is de topman de held. Zij waren niet de enigen. Veel werknemers reisden gisteravond af naar Amsterdam uit solidariteit met Scheringa. DSB-medewerker Schippers - DSB-petje en AZ-sjaal - vertelt met tranen in zijn ogen dat zijn afdeling financiële administratie maar één trap verwijderd was van de kamer van de DSB-topman. Schippers wijkt de ondergang van de bank dan ook niet aan Scheringa, maar aan minister Wouter Bos (financiën), Nout Wellink van de Nederlandsche Bank (DNB) en de media. „Die hebben het vuurtje aangewakkerd”, zegt Schippers. „De bank had niet ten onder hoeven gaan als de DNB en Bos eerder hun handen hadden uitgestoken. De DSB Bank heeft echt niet zo'n slechte koers gevaren. Andere banken heffen ook hoge provisies. Waarom wordt Fortis dan wel gereed en wij niet?” Schippers onderbreekt zijn verhaal voor een sms van collega Ron die op huwelijksreis in Portugal is. Ron hoorde gisteravond dat zijn werkgever hoogstwaarschijnlijk failliet gaat. „Hij gaat de hele week zuipen”, meldt de collega Schippers met een kleine lach op zijn gezicht.



Een fan van Scheringa's voetbalclub AZ wordt geïnterviewd bij de rechtbank in Amsterdam. FOTO BRAM PETRAEUS

Nominatie AKO Literatuurprijs
Erwin Mortier
Godenslaap
„Beeldschoon”, NRC Handelsblad
De Bezige Bij

14 ECONOMIE
Nieuws en achtergronden over DSB Bank

za 24 okt
The Cleveland Orchestra
o.l.v. Franz Welser-Möst
o.o. Beethoven - Vijfde symfonie
wo 28 okt
Yefim Bronfman piano
WDR Sinfonieorchester Köln
virtuoze klavierleeuw

Uitwerking AOW-compromis kabinet vergt nog meer overleg

Van onze redactie politiek

DEN HAAG - De PvdA-leden komen morgen toch niet bijeen om te praten over het ophogen van de AOW-leeftijd. De sociaal-democraten stek- ger van dichtbij betrokken worden. Zij zijn tegen het later uitkeren van het aanvullende pensioen. Hoe dat moet gebeuren, is nog een discussiepunt, maar de coalitie is het eens dat die ook omhoog moeten. De contouren van het overleg tus-

Foto 20: Financiële Dagblad

overeenkomsten en...
tussen de twee. Kijk op...

Meest gelezen
Woensdag 21 oktober
1 Telegraaf redt Jaap...
2 Obstatel fusie ABN...
3 Rechtbank buigt...
faillissement DSB...

Erratum
De top tien van juridische...
seurs bij Nederlandse...
overnames die gepland...
de editie van 16 oktober...
een fout. Per abuis st...
Dutilh twee keer op de...
vierde plaats had men...
het advocatenkantoor...
& Simmons. Het kanto...
seerde in het eerste half...
transacties met een gesa...
waarde van €9,46 milj...

FRIDA
LIVE RADIO SHOW 1530-1630

an over
'10'.

es dit weekend FD Perso...

al het
nieuws
van waarde

ant om in te stappen

De rechtbank heeft Rutger Schimmelpenninck benoemd tot...

kerstboom aan vennootschappen. Daarvan was de DSB Bank de voor...

bank, of draaien structureel verlies

...ing wet met de naam van een eventuele nieuwe sponsor mag worden gespeeld. Die heeft zich...

spraak was al lang geleden gemaakt. Resultaten heeft het nog niet opgeleverd.

tegen steeds duurder wordende kerosine. Het les KLM veel last op.

Claims DSB

Schuldenaren komen met verkapt dreigement

Pieter Couwenbergh
Amsterdam

Advocaten onderzoeken of DSB-klanten met een tegenvordering hun renteverplichtingen nog wel moeten voldoen. Een riskant spelletje ampje drukken.

Een oproep aan DSB-klanten is het niet. Nog niet. Het is meer een verkapt dreigement aan de curatoren van DSB Bank. 'Als er geen regeling met curatoren kan worden getroffen voor mensen met een waarde-loos product of met te hoge maandlasten, of als de regeling te mager is', zegt advocaat Hans Dommerholt, 'overwegen we naar de voorzieningenrechter te stappen en opschorting aan te vragen voor te betalen maandlasten van onze klanten.'



Verdriet bij de rechtbank in afwachting van het onvermijdelijke: het faillissement van DSB Bank. Foto: Elmer van der Marel

Zijn advocatenkantoor werkt samen met Consumentenclaim, dat op zijn beurt weer samenwerkt met Steunfonds Probleemhypotheek. Woordvoerder Jelle Hendrickx bevestigt dat de mogelijkheden worden onderzocht voor het geval curatoren 'zijn' regeling met de voormalige DSB-top bevestigd of afwijst.

Advocaat Dommerholt haast zich de scherpe kantjes van het plannetje af te halen. 'Ik kan me voorstellen dat mensen de voorzieningenrechter vragen de tegenvordering in mindering te brengen op de maandlasten.'

Dat is niet voor niets, want het idee alleen al doet alle alarmbellen afgaan in Wognum, waar curatoren Schimmelpenninck en Kuiper de scepter zwaaien. Niet voldoen aan je maandelijkse verplichtingen staat gelijk aan wanbetaling. En dat heeft een direct, fnuikend effect op de waarde van de activa (hypotheek, koopsompolissen en andere verzekeringen) die de

curatoren willen uitponden.

Om die reden deed Rutger Schimmelpenninck afgelopen maandag al een klemmend beroep op iedereen met een claim om toch vooral hun maandelijkse verplichtingen te blijven voldoen. Bij wijze van stimulans voegde hij eraan toe dat hij 'zo snel mogelijk over een oplossing gaat praten met hun vertegenwoordigers'. Bovendien garandeert hij dat iedereen die na het faillissement te veel ren-

te of inleg heeft betaald, dat geld teruggestort krijgt. 'Dat zeg ik u hierbij toe', zei hij maandag. Zo hoopt hij klagers het gras voor de voeten weg te maaien.

De oproep van Dommerholt is ook riskant. Wanbetalers krijgen een aantekening in het BKR-systeem en kunnen daardoor de komende vijf jaar nergens meer een lening krijgen. Er kunnen boeterentes worden opgelegd en de schuld loopt op. 'Aan de BKR heb

ik niet gedacht. Dat is inderdaad een vrelende toekomstigheid', geeft Dommerholt toe. 'Er zitten veel haken en ogen aan de oproep. Ik heb eigenlijk liever dat het in goed overleg met de curatoren gebeurt. Maar bij sommige van mijn cliënten zit de angst van de Legio Lease-compensatie er goed in.'

Het spierballengedrag van de klaagclubs heeft overigens wel een achtergrond. Het komt voort uit de opmerking van Schimmelpen-

ninck dat Lakeman zijn achterban geen dienst heeft bewezen. 'Elke schuldeiser heeft het recht de vordering van een andere betwisten.' Tot aan de Hoge Raad aan toe. Een jarenlang slpende affaire.

Ook Consument en Geldzaken meldt zich bij de curator, met de eis dat vele DSB-leningen nietig zijn wegens koppelvekoop.

Wetende dat de grootbanken de grootste crediteuren zijn, wordt het dringen bij de curatoren.



voordat ook het Scandinavische SAS zich zat a Air France-KLM had zijn consolidatiebril op het inlijven van Alitalia, maar mocht uiteindelijk klein belang kopen in de Italiaanse maatschappij van Martinair werden dan wel binnengehaald van KLM greep naast Austrian en besloot uiteindelijk op Czech Airlines. De macht in Centri zo — wellicht definitief — naar Lufthansa ver.

Ook met hedgen lijken de Duitsers het in dan Air France-KLM: na het uitbreken van de instorten van de olieprijs leed Air France miljoenen euro's verlies op zijn hedges. Bij Lufthansa is het de schijn, die bedriegt. Lufthansa hedges namelijk via het Amerikaanse Lehman failliet en zo zat Lufthansa openas niet meer tracten. Zo mag regeren dan een investie van vooruitzichten blijkt soms ook een kwestie van

Bartjens @fd.nl

Nieuwsoverzicht

- Conflict rond Volvo**
De verkoop van Ford-dochter Volvo loopt vertraging op. De Amerikaanse autobouwer vreest dat de beoogde koper er met zijn intellectueel eigendom van door gaat. Pagina 15
- NOS luidt noodklok**
Nederland zal grote sportevenementen mislopen. Volgens de NOS kunnen omroepen wegens geldgebrek niet garanderen dat de evenementen worden uitgezonden. Pagina 15
- Gatwick verkocht**
BAA heeft de Londense luchthaven Gatwick verkocht aan een Amerikaans consortium onder leiding van GIP. BAA stond onder druk van mededingingsautoriteiten. Het is al eigenaar van Heathrow, Stansted en London City. Pagina 15

Museum uitgekleeft

Van onze redacteur Amsterdam

Omdat het Dirk Scheringa Museum als pand niet meer waard is dan wat de gek er voor geeft en het failliet van de huidige DSB beheer

Uit de hypotheekakte blijkt dat het onderpand voor de bank niet alleen het gebouw, maar ook de inventaris betreft. De rechter bevestigde dat de collectie met onder meer werken van Lucian Freud en Charles Tooron tot de inventaris

Schimmig spel om invloed bij Telegraaf-uitgever TMG

Ivo Bokkerink en Pieter Couwenbergh

derfamilie Van Puijenbroek wet is en andere aandeelhouders geen invloed hebben. Om een dergelijke

komst van miljonaar Marcel Boekhoorn als aandeelhouder halverwege 2008 bracht reuring. Een verandering in de bestuurlijke

Bedrijvenindex

Bedrijvenindex

Foto 21: De Volkskrant



Honderden DSB'ers en AZ-supporters steunen Dirk Scheringa in poging faillissement af te wenden
Klaas weet: 'Er is een spelletje gespeeld'



Klaas Vermaas zit in AZ-shirt voor de rechtbank in Amsterdam te wachten op de uitspraak over het faillissement van de DSB. Foto Joost van den Broek / de Volkskrant

REPORTAGE
 De Amsterdamse rechtbank voeg zich woensdagnavond op het lot van DSB Bank, een roerige verslaggever. **weest heeft**
 Amsterdam Voor Michael van de Zelden (42), werkzaam bij DSB bank in Wageningen, is het duidelijk: zonder Bas en Yousi Weelink hebben de DSB Bank bewust om zeep geholpen door te lekken naar de werf van achter de grootbanken. En de grootbanken komt het nu heel goed uit dat wij omvallen, want wij waren een laatste bank die het anders deed. Van der Velde erkent dat er een aantal problemen waren. Maar daar hebben oplossingen voor geboden. Van der Velde is woensdagochtend met honderden DSB'ers en AZ-supporters naar de rechtbank in Amsterdam Zuid gekomen om de vraag te stellen of de rechtbank in laatste oer te bewijzen. Ze komen van brande en vette; van het schikmoer in Emmeloord maar ook van het kantoor in Echt in Limburg. Al die DSB'ers om vijf voor twee de rechtbank binnenloopt en een laatste poging te doen een faillissement af te wenden, wordt hi door griffier en applaus begeleid. Dirk 'Dirk' Dirks
 Klaas Vermaas, een 42-jarige AZ-supporter uit Amsterdam is ervan overtuigd dat er een spelletje is gespeeld om Scheringa kapot te maken. Dit weekend was de sollicitatieprocedure goed geroepen. De val van de bank was onnodig. Hij vindt het 'bendam' absurd en 'belachelijk' dat de cratores niet hebben onderzocht met een partij die de bank wilde overnemen.
 Informatie van Scheringa is onafhankelijk, ondanks bestanden dat hij bij aan de bank heeft ontrokken om zijn eigen hobby's te bevolgen. 'Het is altijd een gewone teruggeven die tussen de mensen moet', zegt Karin Michelson bij kantoorleider in Amstel-

Scheringa verlangt

DONDERDAG 15 OKTOBER
 Prijs € 1,30 Jaargang 88 Nummer 25967 36
Traffigura wilde afval vernieuwen
 Amsterdam (Overhead) Traffigura wilde een groot deel van het chemisch afval dat in 2006 in Tweebest werd gestuurd, aanvankelijk vernieuwen in bestaande producten. Dat naar in interne documenten van het bedrijf, die in handen zijn van de volksregering. Traffigura ontkent het plan ooit te hebben gehad.
 De in Nederlandse gestedigle groenwolkens creëde op het a 528 Arbeiders het niet-zinnig Na mislukte of groen om de ge-dan te laten v herf in 2006 ge-Juut. Daarbij s dem meent p vijftien meast BINNENLAND

Vier doden na ongeluk lucht
 Shanghai Vier Nederlandse toeristen zijn woensdag in de Zuid-Chinese stad Yangzhou omgekomen door een ongeluk met een luchtballon. De slachtoffers zijn twee stellen van in de vijftig. Een vijfde Nederlander, een oudere man, raakte lichtgewond.
 De Nederlandse ambassade heeft een team van medewerkers van een nabijgelegen cons

Oppositie loopt weg uit de
 Moskou Algevaardigden van de drie residerende oppositiepartijen in het Russische parlement zijn gisteren gezamenlijk uit de Duma weggelopen uit protest tegen fraude bij de zondag gehouden lokale verkiezingen. Ook onafhankelijke waarsenten de schuld van dat de President hi te gaan njgen om de zingen met BUTTENLAND

Film Oorlogswinter dingt
 Amsterdam Nederland stuurt The Silent Army naar Marco Borsato in de hoofdrol, niet in naam de Oscarverkiezing. De film is een afgeleide versie van Wil Lucht en de organisatie in de VS heeft de Nederlandse in zenders ho origineel zijn. De Na Die (Hollan om terug Koelbvre KUNSTP

Van der Leeuw-lesing uit
 Op vrijdag 30 oktober is in Groningen de J Lezing. Het heeft geen zin meer kaarten te De bijeenkomst in de MartiniKerk is uitver

vee. 'Er zit niets kwaad in hem.' Het faillissement kwam voor haar volledig onverwacht. 'Zondagavond dacht ik nog: gnh het wordt rustiger, de comotie is voorbi.' Maar maandagochtend hoorde ze op het RIL Nieuws dat er toch weer nieuwe problemen waren. 'Ik ging

meteen naar kantoor, waar de klanten al in de rij stonden om hun geld op te halen. Ik heb ze geholpen, tot ik werd gebeld door mijn baas uit Wageningen. Die zei: gooi het kantoor maar dicht, het is afgelopen.
 Om 22.45 uur komt Scheringa de

rechtbank uitgelopen om de inmiddels uitgedande mening te spreken. Hij schat de kans dat de rechter het faillissement uitsprekt op 50-50. Uitspraak: het don morgen om 9.30.
 PAGINA 9: Hoop vervliegt

Hoge provisies op koopsompolissen doodnormaal
 Provisies van rond de 80 procent op koopsompolissen zijn in Nederland heel gebruikelijk. Dit blijkt uit een vertrouwelijke inventarisatie die toezichthouder AFM op 8 juni 2009 naar het mi-

nisterie van Financiën heeft gestuurd. De DSB bank kwam in opspraak vanwege provisies die in sommige gevallen konden oplopen tot 80 à 90 procent.
 Zie ook Pagina 7

Arbeidsverleden telt in AOW-plaatje

De onderhandelingen verliepen woensdag moeizamer dan gedacht. Vooral de uitonderingen voor zware beroepen leverden veel discussie op. Tussentijd is daarnaast wie het geld sprokelt dat

De lol is er wel af voor Gestel A1

Een heel jeugdvoetbalelftal van VV Gestel belandde zaterdag in de politiecel wegens molestie. De heft zit nog steeds vast.
 Van onze verslaggever Raul du Pre
 club. 'We snappen er hier niks meer van.'
 Zaterdagmiddag ging het mis bij de wedstrijd tussen de hoogste jeugdteams van Gestel en Wilhelmina Boys uit het naburige Best. Na een overtreding op een van de Gestelers sloot de vijf blijven vast tot ook zij helder maken wat hun rol was. De zwijgzaamheid van de spelers draagt volgens de politie bij aan hun langdurige opsluiting. 'Ze zeiden niets. Ze wilden elkaar niet verraden. Daar zijn kennelijk afspraken over ge-

VK.NL / VK.TV
Afghanistan
 De Britten zijn onder voorwaarden bereid 500 extra militairen naar Afghanistan te sturen. vk.nl/afghanistan
Dominee Gremdaat
 Dominee Gremdaat heeft de indruk dat weleer gaven van de val van Dirk Scheringa. vk.tv/topniek
WEER FLINK WAT ZON
 Ogenieve een koude daart, vorder vier jaar. La te weleer gaven, tot we 44 graden.

Bijlagen bij 'tegenstanders van de DSB', politiek, De Nederlandsche Bank en Lakeman, Jelle Hendrickx

Foto 22: het Algemeen Dagblad

Mysterieuze storing bij DSB
 Spaarders kunnen niet bij hun tegoeden door 'onderhoud' of 'hackers'

MAARTEN VAN WIJK
 ROTTERDAM

Spaarders bij DSB konden gisteren een groot deel van de dag niet via de website van de bank bij hun tegoeden. DSB ontkent stellig dat dat iets te maken had met een oproep eerder die ochtend spaargeld weg te halen bij de bank.

De oproep werd 's ochtends op tv gedaan door Pieter Lakeman, voorzitter van de Stichting Hypotheekleed, die circa 1100 gedupeerden van leningen en hypotheek van DSB vertegenwoordigt. Volgens hem zouden zij het beste zijn geholpen als DSB failliet zou gaan. Na een faillissement wordt een curator aangesteld, en met een curator is beter te onderhandelen dan met directeur Scheringa, zegt Lakeman. DSB ligt al enige tijd onder vuur wegens mogelijke benadeling van klanten bij het verstrekken van hypotheek en leningen. Minister Bos (Financiën) noemde de praktijken van DSB 'toetaal idioot'.

Betrokkenen bij DSB hadden uiteenlopende verklaringen voor de storing op de website van de bank die volgde op Lakemans oproep. Medewerkers bij de klantenservice lieten weten dat het 'extra druk' was door de oproep van Lakeman, en dat dit samenviel met 'regulier onderhoud dat altijd de eerste van de maand plaatsvindt'.

Later op de dag meldde voorlichter Klaas Wilting echter dat het ging om een aantal van hackers, vanuit 'twaalf verschillende punten in Europa'. Er was wel onderhoud, maar

dat veroorzaakte de problemen niet, zei hij. Verder zou er 'absoluut geen sprake zijn' van grote groepen mensen die hun geld wilden weghalen. „Het is erg rustig hier,” aldus Wilting.

Hij wist niet of het toeval was dat er net hackers waren op de dag van de oproep geld weg te halen. Hij wilde verder niet op de zaak ingaan.

Minister Bos, De Nederlandsche Bank en de Nederlandse Vereniging van Banken veroordeelden de uitspraken van Lakeman als 'onverantwoordelijk' en 'onverstandig'. VVD-Kamerlid Frans Weekers

vreest een run op de bank en verwacht dat Lakeman in zo'n geval aansprakelijk kan worden gesteld.

De Nederlandsche Bank wilde gisteren niet ingaan op de vraag of DSB door een eventuele stormloop van spaarders kan omvallen. Volgens de toezichhouder voldoet de DSB aan de eisen van 'solvabiliteit en liquiditeit die aan banken wordt gesteld'.

Ook collega's van andere stichtingen die aan een oplossing werken, zien de actie van Lakeman als 'aandachttrekkerij'. Gedupeerden zijn er niet mee geholpen, denken zij. Eventuele hoge schulden en ongunstige voorwaarden blijven bij een faillissement in stand.

Bij DSB was eind 2008 voor 3,8 miljard euro aan spaargeld gearriveerd. Niet iedereen kan dat weghalen, want een deel zit in deposito's. Het spaarsaldo onder de 100.000 euro is gedekt door het depositogarantiestelsel. Er is echter ook voor 138 miljoen aan achtergestelde deposito's, die in het geheel niet gedekt worden. Die leveren een hogere rente op, tot momenteel wel 6,5 procent.

Er zijn 1650 volledige arbeidsplaatsen bij de bank.

Mogelijk fraude rond bedrijfjes
Marco Borsato

STIJN HUSTINX
 ROTTERDAM

De Fiscale opsporingsdienst FIOD-ECD onderzoekt mogelijke fraude bij een failliete bakkerijmachinabriek, waar noodlijdende mededrijvers van mede-eigenaar Marco Borsato werden gearriveerd.

Dat melden bronnen rond het onderzoek naar het faillissement van Van Keulen Bakkerijmachines. is nog wachten op een aangifte faillissementsfraude van cu Glenn Haulussy. De FIOD-ECD vestigt noch ontkent het onderzoek. Eerder stelde Haulussy 'sterke moedens van faillissementsfraude te hebben. Het gaat om 'geron met bv's uit de stal van het be Lab Venture, waarvan onderzoren Borsato, zijn manager Brinks, Unico Glorie en Ajax-ter Rik van den Boog via de nootschap GRUMP eigenaar. Ze zijn ook eigenaar van het fa artiestenbureau The Entement Group (TEG). Op faillimentsfraude staat maximaa jaar cel. Of mede-eigenaren Bto, Van den Boog en Glorie blaam treft is de vraag. Volgen betrokkene kan dat alleen als dat zij zich actief hebben bet met Lab Venture.

Hsl twee dagen buiten gebruik

UTRECHT
 Treinreizigers zijn de komende twee dagen verstoken van hogesnelheidstreinen tussen Amsterdam en Rotterdam. ProRail doet teelt

Boze klanten van de DSB-bank demonstreren bij het hoofdkantoor in Wognum. FOTO Gerard Tuij/HOLLANDESE HOOGTE



Foto 23: Het NRC



President Nout Welling van De Nederlandsche Bank en minister van Financiën Wouter Bos op de persconferentie over DSB. Foto Bram Buiel

Afspraken met DSB staan Politiek heeft 'heel veel' vragen

Vervolg Klanten van pagina 1

4 Moeten klanten rente blijven betalen op hun DSB-hypothek? Een faillissement van een bank betekent niet dat klanten hun hypotheek niet meer hoeven af te lossen of een krediet niet terug hoeven te betalen. De curator zal de door DSB verstrekte hypotheek en kredieten proberen te verkopen aan andere financiële instellingen. Klanten moeten hun hypotheekrente dan voortaan aan een andere bank betalen, die met DSB gemaakt afspraken blijven overreidt.

5 Is de hypotheek- en krediet- en portefeuille van DSB aantrekkelijk om over te nemen? Niet echt. Niet duidelijk is hoeveel die waard zijn. Ook is niet duidelijk welke schadeclaims er nog ingediend zullen worden. Er zijn nog allerlei klanten die zeggen gedupeerd te zijn door de DSB. Zij willen onder meer met de Stichting Hypotheekleed van Pietra Lakeman schade claimen bij de DSB.

Lux

Wachten op stichting Lakeleed

Zouden de gedupeerden van Hypotheekleed werkelijk een betere deal krijgen nu DSB onder curatele is gesteld? Wie gisteren zijn oer te luisteren legde op het Amsterdamse Frederiksplein moet constateren dat er in kringen van De Nederlandsche Bank weinig fiducia bestaat in een doorstart. De zaak gaat waarschijnlijk failliet. Nu was dat zo te horen precies de bedoeling van de voorman van de deal, de gedupeerden, Pietra Lakeman, een kleine twee weken geleden in het programma Goedemorgen Nederland. Zijn tv-optreden veroorzaakte een golf van ontzettingen van spaargeld, die in nauwe verband staat met de deconcuratie van DSB. Dat de bank daadwerkelijk is omgevallen, moet een tegengestelde ervaring zijn. Als een toerist die voor de grasop te toeren van Pisa durt, het bouwwerk te zien verbijstert inderdaad het laatste zetje blijkt te hebben gegeven.

6 Wat gebeurt er met klanten die bijvoorbeel hun spaargeld en hun hypotheek bij de DSB Bank hebben? In het depositogarantiestelsel is het mogelijk om schulden te gooien met elkaar te verrekenen. Het spaargeld wordt dan van de hypotheekschuld afgetrokken. De resterende schuld moet gewoon afgelost worden.

7 De Stichting Steunfonds Problemehypothen sloot vorige week een akkoord met DSB. Klanten die een te hoge hypotheekschuld hebben in verhouding tot hun inkomen of de waarde van hun huis zouden worden gecompenseerd. Wat is deze overeenkomst nu nog waard? Dat is nog niet duidelijk. Volgens woordvoerder Jelle Hendriks van deze stichting is er een afspraak

gemaakt met de bank die gewoon geldig blijft, ook nu DNB bewindvoers heeft aangesteld.

8 Hoe bijzonder is het dat een bank in Nederland uitstel van betaling nodig heeft? Het komt zelden voor. DNB probeert er in het algemeen alles aan te doen om een bank overlevend te houden. De afgelopen week werkte DNB aan een reddingsplan, waarbij ABN Amro, ING, Fortis, SNS en Rabobank de bank uit Wognum zouden overnemen en als kleine consumentenbank zouden laten doorgaan. Dat mislukte. De laatste bank die in Nederland failliet ging was Indover in oktober vorig jaar. Bij Indover hadden Nederlandse particulieren ongeveer 11 miljoen euro aan spaargeld gestald. In 2005 ging de Amsterdamse bank Van der Hoop failliet. De bank had ongeveer 1.500 spaarders, die in totaal circa 150 miljoen euro aan spaargeld bij de bank hadden staan.

De problemen bij DSB hebben mede kunnen ontstaan door gebrekkige regelgeving, mensen sommige politici. En heeft Den Haag de situatie rond DSB zelf niet opgejuimd?

Door onze redacteur JEROEN WESTER DEN HAAG, 13 OKT. Hoe heeft het allemaal zo snel zo ver kunnen komen. Die vraag overheerst bij leden van de Tweede Kamer over de dreigende liquidatie van de DSB Bank. Het parlement zal er nog deze week over debatteren, dat is zeker. Of, zoals reeds gepland, in een klein zaaltje van de Tweede Kamer met de vaste Kamercommissie van Financiën, of met een spoedebat in de plenaire zaal. Ook overnijdheids is dat de afspraak van minister Bos (Financiën, PvdA) over koopsoplossingen aan de orde zal komen. Hij noemde bij de Algemene Financiële Beschuivingen winstmarges van 80 tot 90 procent in relatie tot DSB 'total idioot'. Tarma Koser Kaya (D66), Bos heeft in dat debat stoer zitten doen in plaats van de onrust over de bank te bezwaren. "Dat geldt volgens haar ook voor PvdA-Kamerlid Ton Heerts. Die moedige klanten aan om producten niet meer af te nemen als zij ontvreden zijn, want daar zijn 'bedrijven gevoelig voor'. Dat 'geeft geen pas' volgens Koser Kaya. Ewout Irgang van de SP meent dat de minister praktijken moet verbieden als hij ze idioot vindt. De problemen bij DSB zijn, hem geen verrassing: hij krijgt al jarenlang klachten van klanten en stelde er de afgelopen jaren vele Kamervragen over. Ook bij de schuldulplanning is de bank volgens Irgang al langere tijd een bekende. "De DSB steekt samen met ABN al jaren boven andere financiële instellingen uit als het gaat om ontvreden klanten." Hij herinnert zich hoe hij tegelings met toenmalig minister Zalm de baatteerde over de praktijken in Wognum, zoals agressieve reclame voor kredieten.

Irgang vindt dat ook minister Bos te laks is met nieuwe beleid. Sinds het bankroet van Icesave heeft de minister uitbreiding van bevoegdheden voor overheid en toezichthouders aangekondigd.

VVD'ers bij DSB Bank staan 'volstrekt los van de partij'

In de Tweede Kamer werd onlangs nog gesproken over de VVD-Bank in plaats van de DSB Bank. Grappen over de betrokkenheid van de liberalen bij de bank liggen voor de hand. Vele VVD-prominenten hebben in de top van de bank gezeten. Voornamelijk VVD-leider Ed Nijpels zat tot twee weken terug in de raad van commissarissen. Hij hield sinds 2004 toezicht op de raad van bestuur van de bank. Gerrit

Zalm, ook voormalig VVD-leider, zat tot begin dit jaar in de Tweede Kamerlid VVD, benadrukt dat DSB Bank geen speciale band heeft met de VVD. De betrokkenen zijn daar puur op persoonlijke titel gaan werken. Daar heeft mijn partij niets, maar dat ook helemaal niets, mee te maken. Dit staat volstrekt los van de partij." Hij vindt dat er bij de overname van DSB, zomeren van de partij, moet worden opgetreden.

Maar dat is gewoon bijeen VVD'Irgang doelt onder meer op de aangekondigde voorstellen om harder te kunnen ingrijpen bij banken, bijvoorbeeld gedwongen nationalisatie, of het verplicht omzetten van schuld in eigen vermogen bij banken in problemen. Irgang: "Ik begreep dat Scherjings zijn bank nog voor 250 miljoen euro heeft geprobeerd te verkopen en dat de opstelling van de grootaandehouder, noodhulp zou kunnen geven, was een beter instrumentarium had dat makkelijker opgelost kunnen worden."

Bij de centrale bank heette DSB Bank 'Operatie Homerus'

uurl 27,7 miljoen euro is opgenomen. Een bedrag dat uiteindelijk oploopt tot 41,6 miljoen euro. In de eerste afsluiting schreven de rechters nog dat de liquidatiepositie bij DSB 'zorgelijk' is, maar niet zodanig dat er reden is voor een noodrekening. "De uitstroombalans is duidelijk dalende en de komende dagen zal moeten blijken of de uitstroombalans tot stilstand komt. Een voorzetting op het huidige niveau kan DSB zich niet overleven", aldus de rechters. Tot die zondagnmiddag is er 62,7 miljoen euro opgenomen van de 4,2 miljard aan spaargeld dat DSB onder beheer had. De uitstroombalans begint op 1 oktober als Pieter Lakeman, voorzitter van de Stichting Hypotheekleed, zegt dat

DSB-klanten hun geld beter weg kunnen halen. In de dagen die volgen wordt er grootscheeps getoet. Gespreken aan zijn oproep, maar zijn volgend de centrale bank heeft DSB wel degelijk een probleem met de liquiditeit door het wegvoeren van spaargeld. In die niet openbare zitting om 21.00 uur zondagavond voerde de bank aan dat de DSB Bank alleen aan de liquiditeitscrisis kan voldoen omdat zij aanvullende leningen krijgt via de centrale bank. Aan het Westeinde in Amsterdam is men er dan allang van overtuigd dat de DSB Bank niet onafhankelijk verder kunnen. Zaterdag was al duidelijk geworden dat het consortium van de vijf grote Nederlandse banken (ABN Amro, Rabobank, ING, SNS en Fortis) een overname van DSB Bank. De grootbanken zijn bang voor de claims die DSB kan verwachten vanwege overrekening van de overname van DSB Bank. De grootbanken zijn bang voor de claims die DSB kan verwachten vanwege overrekening van de overname van DSB Bank. De grootbanken zijn bang voor de claims die DSB kan verwachten vanwege overrekening van de overname van DSB Bank.

De rechter kon niet langer weigeren

In tien uur ging DSB van een bank met een toekomst naar een bank onder curatele. Hoe geruchten en een lek naar de media een stormloop veroorzaakten op de bank uit Wognum. Door onze redacteur HELEEN DE GRAAF AMSTERDAM, 13 OKT. Wyb Feddeema was aan het eten in een restaurant in Groningen. De kapper en VVD-wethouder uit Leeuwarden zag plots dat het gezelschap aan de tafel naast hem opstond. "Het waren jonge mensen. Ze hadden het over dat ze weg moesten, dat ze een informatiecentrum moesten gaan opzetten, dat ze dat ook ten tijde van Icesave hadden gedaan." Feddeema zegt dat hij na een week vol spanning rond DSB de conclusie trok dat het met deze bank niet anders zou zijn. Hij twiterte al vroeg - zonder overregens DSB te noemen - of er soms een bank in de problemen was gekomen? Diezelfde avond zit Oscar Haegens in een café in Leiden als hij hoort dat er televisieopnamen bij de centrale bank in Amsterdam staan. Er komt groot nieuws van de Nederlandse Bank, twittert hij. "Ik weet alleen niet wat het is, DSB failliet?" Het zijn op zich onschuldige berichtjes. Maar ze worden snel opgepikt en steeds verder op het internet verspreid. Het gevolg is dat ongeruste klanten zondagnacht opnieuw beginnen met het grootscheeps opnemen van hun spaargeld bij DSB Bank. Dan blijkt ook nog dat er gekletst is naar de oorzaken van de crisis. Het meldt dat de

toekomst van DSB aan een zijden draadje hangt en dat de centrale bank de leiding wil overnemen. De paniek is compleet en de toekomst van DSB is bezegeld. De stormloop op het spaargeld bij DSB zorgt er maandagochtend voor dat de De Nederlandsche Bank krijgt wat ze wil. Zondagmiddag 1.00 uur weigerde de Amsterdamse rechtbank nog het verzoek van bankpresident Nout Welling voor een noodrekening. Tien uur later, om 11.15 uur maandagmorgen, geven de rechters alomg toe. De rechtbank kan dan niet langer vasthouden aan haar besluit van die nacht omdat er om 8.30 uur al 27,7 miljoen euro is opgenomen. Een bedrag dat uiteindelijk oploopt tot 41,6 miljoen euro. In de eerste afsluiting schreven de rechters nog dat de liquidatiepositie bij DSB 'zorgelijk' is, maar niet zodanig dat er reden is voor een noodrekening. "De uitstroombalans is duidelijk dalende en de komende dagen zal moeten blijken of de uitstroombalans tot stilstand komt. Een voorzetting op het huidige niveau kan DSB zich niet overleven", aldus de rechters. Tot die zondagnmiddag is er 62,7 miljoen euro opgenomen van de 4,2 miljard aan spaargeld dat DSB onder beheer had. De uitstroombalans begint op 1 oktober als Pieter Lakeman, voorzitter van de Stichting Hypotheekleed, zegt dat DSB-klanten hun geld beter weg kunnen halen. In de dagen die volgen wordt er grootscheeps getoet. Gespreken aan zijn oproep, maar zijn volgend de centrale bank heeft DSB wel degelijk een probleem met de liquiditeit door het wegvoeren van spaargeld. In die niet openbare zitting om 21.00 uur zondagavond voerde de bank aan dat de DSB Bank alleen aan de liquiditeitscrisis kan voldoen omdat zij aanvullende leningen krijgt via de centrale bank. Aan het Westeinde in Amsterdam is men er dan allang van overtuigd dat de DSB Bank niet onafhankelijk verder kunnen. Zaterdag was al duidelijk geworden dat het consortium van de vijf grote Nederlandse banken (ABN Amro, Rabobank, ING, SNS en Fortis) een overname van DSB Bank. De grootbanken zijn bang voor de claims die DSB kan verwachten vanwege overrekening van de overname van DSB Bank. De grootbanken zijn bang voor de claims die DSB kan verwachten vanwege overrekening van de overname van DSB Bank.

in Utrecht een oliebrand te worden Achterpagina: pagina 20

Foto 24: De Telegraaf

DE KEUK KANT OP GIGANT



van 26 miljoen, honderden aan dat er maar 500

feeshop neuzen enlang emoeid

sonnel werkte in...
Wk woensdag...
de Bananen...
edere sekabe...
Amsterdam...
dat de thea...
ding krijgen...
ondermin...
aan struge...
siden. Ve...

BANENBAR LIJFT OPEN

ig jaar werd zowel de exploitatie als de herovergunning voor de roemrijke sekab...
De ondernemer van Casa Rosso zal voortaan zijn financiering en bedrijfsvoering transparant moeten houden voor de gemeente. Alle wijzigingen moeten direct kenbaar worden gemaakt.
De exploitant heeft de gemeente op andere gedachten...

manier terugkomen op het rekenmen in het basisonderwijs. Ook zouden sommen niet meer in lange verhalen moeten worden verpakt.

Dat is de uitkomst van een onafhankelijk onderzoek van Noordhoff Uitgevers onder 475 leerkrachten en directie...
De meeste scholen geven aan hun rekenmethode tussen nu en drie jaar te willen vervangen. Volgens meesters en lerares krijgen leerlingen nu te veel mogelijkheden aangeleerd om tot een oplossing van een som te komen en dat schept, samen met een overdaad aan taal, verwarring. Een manier aanleren om te delen, zoals bijvoorbeeld het startdelen, geeft duidelijkheid.
De uitgever heeft daarom besloten een nieuwe rekenmethode uit te geven, 'Reken Zeker', die op drie pijlers rust: één onderwerp per les, één strategie per rekenbewerking en minder talig. Noordhoff komt met deze cijfers op de dag dat staatssecretaris Dijkma (Onderwijs) de overzichtsstudie bekend maakt naar effectieve rekenlessen, dit naar aanleiding van een rapport waaruit blijkt dat bijna een kwart van de basisscholen onvoldoende presteert op het gebied van rekenen.
Onder hoogerleraren is het afgelopen jaar discussie ontstaan over rekenmethodes. Zo is er de groep van het realistisch rekenen - op vrijwel alle scholen in gebruik - en de groeiende groep aanhangers van het traditionele rekenen.
Volgens Noordhoff blijkt uit hun onderzoek dat er behoefte is aan verandering, maar wil men niet helemaal terug naar vroeger. Ruim 70 procent ziet bijvoorbeeld wel graag veel plaatjes bij de sommen. Over de manier van lesgeven is men verdeeld: de helft is voor een klassikale instructie, de andere helft vindt individuele begeleiding beter.
Bijna alle ondervraagde leraren vinden dat er meer aandacht moet komen voor cijferrekenen (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen) op papier.
In de huidige realistische methodes wordt juist meer uit het hoofd gerekend in plaats van op papier.

Huis uit na DSB-debacle



Curatoren eisen hypotheek op

door Natasa de Groot

AMSTERDAM, woensdag
falliet verklaarde DSB Bank wordt gesloopt.
Het eerste gezin met een waarde-loze hypotheek van de DSB bank die zijn vingers eraan durfde te branden. We hebben ons de afgelopen tijd staande weten te houden door te werken, te werken en te werken. Geen vakanties, geen extra's voor de kinderen of voor onszelf', verzucht Hassan. 'Als het zover komt, dan weet ik niet meer hoe we verder moeten.'
De woning zal bij gedwongen verkoop ruim 150.000 euro opleveren en het gezin heeft een hypotheecaire schuld van 297.000 euro.

pen, een deel van het personeel wacht gedwongen ontslag. Het gaat om een reorganisatie binnen de verkooporganisatie. Het aantal banen wordt

door zullen zij rond Kerstmis te horen krijgen wie weg moet. Volgens de bonden is de maatregel op het eerste gezicht 'erg ri-

van de verkooporganisatie komt hiernoe op straat te staan. Het is de vraag of dat daadwerkelijk noodzakelijk is', aldus bestuurder Joop Hofland van vakbond De Unie.

Tegelijkertijd weet ze echter dat ze Cyril en Daphne niet wilde belletten met haar verscheiden. 'Het had ons Jeroen raills te krijgen toen onze zoon Jamie was verongelukt. Zeik moord kom nog harder aan, dacht ik. Dus dat wilde ik hun niet aandoen.' Daarom moesten beiden sterven. Boven bij Cyril bedacht ze nog. 'Hij mag beslist geen pijn lijden. Dus toen heb ik nog een keer geslagen. En misschien nog een keer...'

Hallo?

Na het bloedbad belde ze 112: 'Hallo? Kunt u naar de Prins Clauslaan 7 in Badhoevedorp komen? Het is niet goed. Ik heb een moord gepleegd.'

Meleen daarna had ze de auto genomen. Ze wilde van de negende etage springen van een flat in Haarlem, waar ze vroeger had gewoond. Maar de portierdeur zat op slot. Daarop besloot ze tot een boting. 'Het laatste wat ik weet is dat ik vol gas tegen die boom reed.'

Twee koppels psychiateren en psychologen traden gisteren aan om de rechters hun visie te geven op de mogelijke effecten van neurovrouw medicijngebruik, dat mogelijk de agressie in haar kan hebben ontleend, en op de mate van haar toerekeningsverbaa...
heid. Die was verminderd, luide de ene opinie. Zeer sterk verminderd, luide de andere.

Mevrouw K.'s advocaat, mr. Geertjan van Oosten, achtte het niet onmogelijk dat zij zal moeten worden ontslagen van alle rechtsvervolg...
Donderdag komen apothekers, farmacologen en toxicologen als experts aan het woord. De eis van officier van justitie mevr. m. A.M. Oudendijk wordt verwacht op 10 november.

Koopsommen

Het gezin met drie kinderen heeft in 2003 een hypotheek bij DSB genomen. Omdat de maandlasten erg hoog waren, klopte vader Hassan in 2005 opnieuw aan bij de bank. In plaats van dat hij en zijn vrouw met een gunstigere hypotheek de deur uitgingen, kregen ze een tweede hypotheek in combinatie met een paar koopsommen in de maag gesplitst.
'De maandlasten leken op het eerste gezicht lager door een korte rentevastperiode maar toen die periode afliep, stegen ook de maandlasten op en werd het leven dramatisch. En dat liep al maar op. We hadden geen idee waar we voor hadden getekend. Dat werd ons later duidelijk. En toen was het te laat',

De Telegraaf 8 weken voor € 20,50

Ja, ik ga in op uw voordelig aanbod en neem een proefabonnement.
Naam: M V
Straat: Nr.
Postcode: Woonplaats:
Telefoon: E-mail:
Geboortedatum:
Stuur de ingevulde bon in een enveloppe zonder postzegel naar: De Telegraaf, Abbonementservice, Antwoordnummer 11701, 3600 VC, Amstelveen. Of via: www.telegraaf.nl/abbonering. Prijs alleen geldig in Nederland. Informatie over gebruik en bescherming van uw persoonsgegevens vindt u op www.kmg.nl/privacy. Abbonement wordt automatisch verlengd.
De Telegraaf

De exploitant heeft de gemeente op andere gedachten...



kunnen brengen door de financiering inzichtelijk te maken. Vorig jaar wilde de gemeente zowel de Bananenbar als Casa Rosso sluiten omdat de indruk bestond dat de twee etablissementen criminele activiteiten ontplooiden. Uit een advies van het Landelijke Bureau Bibob bleek dat een 'ernstig gevaar' bestond voor misbruik van de vergunning. Dat gevaar is volgens de gemeente niet geweken. Er is nu een 'minder mate van gevaar'.

Foto 25: Het Parool

4 nieuws

DINSDAG 13 OKTOBER 2009

Scheringa voelt zich 'gepakt'

Van een verslaggever

AMSTERDAM - Dirk Scheringa en De Nederlandsche Bank (DNB) beschuldigen elkaar ervan verantwoordelijk te zijn voor de ondergang van DSB Bank. Gisteren viel het doek voor de bank, die niet meer het vertrouwen had van zijn klanten.

Er komen nu twee onderzoeken, waarbij onder meer de rol van oud-DSB-bestuurder Gerrit Zalm - nu topman bij ABN Amro - onder de loep wordt genomen.

Volgens DNB-president Nout Wellink kan DSB Bank niet meer gereed worden, omdat steeds meer spaarders hun rekening leeg haalden. De

rechter heeft nu op verzoek van DNB twee bewindsouders aangesteld die de regie bij DSB Bank overnemen.

Daarmee is de rol van oprichter en eigenaar Scheringa uitgespeeld. Een doortast zit er niet in. Scheringa (74) is minister Wouter Bos (Financien) en de ondergang van de bank te eren hebben bespoedigd door het nieuws over de op handen zijnde noodrekening te laten lekken. Wellink noemt die beschuldiging ongegrond. Volgens hem heeft DSB de problemen over zichzelf afgeroepen.

Wellink stelt dat DNB de bank al weken in de gaten hield. De zaak kwam echter in een stroomversnelling door de omstreden oproep van

Pieter Lakeman, die opkomt voor gedupeerde hypotheekklanten. Die riep begin deze maand klanten van de bank op om hun rekening leeg te halen, om zo een faillissement van DSB in gang te zetten. Sinds die oproep is 600 miljoen euro aan spaargeld weggehaald, ongeveer een zesde van het totaal. De relatief kleine DSB Bank kwam daardoor steeds meer in het nauw. Lakeman noemt zijn actie nu geslaagd. "Die tent moest failliet, dat hebben we in twee weken bereikt."

Wellink benadrukte dat de problemen met DSB Bank niets te maken hebben met de kredietcrisis. Wel wees hij erop dat de bank het tij als gevolg van de crisis niet mee heeft. "Er was grote onzekerheid. De

markt vroeg zich af: hoe zit het?" Spaartegoeden bij DSB zijn tot honderdduizend euro gegarandeerd. Klanten kunnen nu alleen (deels) bij het geld dat op hun betaalrekening staat (zie kader hiernaast).

Er is nog wel geprobeerd een andere oplossing voor DSB Bank te vinden. Daarbij werd gedacht aan een overname door de grote Nederlandse banken. Maar uiteindelijk durfden zij het avontuur niet aan. Dat had vooral te maken met toekomstige claims tegen DSB wegens de verkoop van omodigde en vaak dure koopsomposities. Lakeman heeft DSB een claim van een miljard euro in het vooruitzicht gesteld en denkt dat gedupeerden gebaat zijn bij een faillissement.

Klanten

■ spaargeld

Als een Nederlandse bank failliet gaat krijgen spaarders volgens de wet een bedrag van maximaal honderdduizend euro hun spaargeld terug. Het bedrag daaronder is door de Staat gegarandeerd. Ruim vier miljoen spaarders hebben meer spaargeld op de rekening dan de Staat kan garanderen. In totaal gaat het om circa 100 miljoen euro.

Spaarders zien op korte termijn het terug, zei de president van DNB, Nout Wellink, gisteren. De centrale bankers zo snel mogelijk aangeven waarvoor de Staat aansprakelijk is. De website www.dnb.nl heeft DNB uitgezonden informatie. Overgevoerd is er nog geen kleine kans dat de DSB-spaarders worden overgenomen door een andere bank.

■ betaalrekening

Mensen met een DSB betaalrekening kunnen deels bij hun geld. Zij kunnen geen geld meer opnemen bij de bank. Wel kunnen zij tot morgenochtend maximaal 250 euro per persoon bij andere Nederlandse banken opnemen. DSB-klanten krijgen de mogelijkheid sneller dan gewoone een rekening openen bij een andere bank, waarbij salaris en andere inkomsten overgevoerd kunnen worden gestart, en waarvoor geld kan worden overgemaakt.

■ hypotheek

Huizenbezitters met een hypotheek bij DSB zijn niet ineens aan hun schuld. Doorgaans wordt bij een faillissement de hypotheekportefeuille doormiddelbaar aan een concurrent. Maar Pieter Lakeman van de Stichting Hypotheekcrediteuren wil een miljard euro claims bij DSB gedupeerden die een te hoge hypotheek kregen van DSB. Daardoor verloren re banken er weinig voor de DSB-portfolio over te nemen.

■ levensverzekering

De gevolgen voor klanten met een levensverzekering zijn onder andere dat verzekeringsschadelijders kunnen niet doorverkocht aan een andere verzekering. DNB wil ook de verzekeringsschadelijders van DSB onder curatele stellen voor die activiteiten nauw zijn verbonden met het bankbedrijf. DNB-president Nout Wellink wil zo voorkomen dat schuldeisers hun geld kwijtraan.



Nout Wellink, president van De Nederlandsche Bank, en Wouter Bos, minister van Financiën, leggen uit waarom DSB onder curatele staat. FOTO MARCEL ANTONISSE/ANP

Dirks poldersprookje spat uiteen

Dirk Scheringa zag zijn bank in een paar weken teloorgaan. Ondergang van een poldertycoon.

ALBERT DE LANGE

Het blijft lastig hem te zien als de man die 's avonds laat handenwrijvend de kast met gouden munten onder het bed vandaan trekt, om er vergenoegd mee te spelen. De daar bij passende gezichtsuitdrukking, men denke Scrooge, is nauwelijks op hem te projecteren. Dirk, met het glimlachje bezeten in de mondhoeken, is eerder de licht maese polderjongen die het hem toch maar geflikt heeft.

"Misschien leef ik elke dag wel in een droomwereld," zei hij in februari in *KRO's Profiel*. Dat leek ook gisteren nog het geval. Softgesproken en uiterlijk onveranderd maakte hij zich voor de camera hoos over een lek dat in enkele uren de hoogstwaarschijnlijkste val van het DSB-im-

perium inluidde. Maar tot dat besef was Scheringa op dat moment beslist nog niet gekomen. Heeft de man die, met twee jaar mulo, als meest irritante adverteerder een miljardenbedrijf wist op te bouwen te lang op zijn droomwolk gezeten?

Op de syfte plaats in de Quote 500, CEO van het jaar, een privé-vliegtuig, een eigen voetbalclub, een eigen museum met 2000 wer-

Een eigen voetbalclub, een eigen museum, een privé-vliegtuig...

ken en een Jan-Peter die, nog in mei van dit jaar, tegen hem zegt: "Dirk, je speelt een geweldige rol in de financiële sector. Je bent een van ons, we zijn trots op je."

Dan is het een rivier ontwakken als je hete levenswerk binnen een dag wordt overgenomen door curatoren van De Nederlandsche Bank en jezelf niets meer te zeggen hebt binnen het bedrijf.

Dat inzicht druppelde maar heel langzaam binnen bij Dirk Scheringa, die dacht de problemen van zijn bank te hebben getackeld met een paar honderd individuele schade-regelingen met wat lastige klanten. Zo'n Pieter Lakeman, met zijn oproep om alle tegoeden bij de DSB-bank weg te halen, wat zou zo'n man nou kunnen bewegen? De landing kwam vermoedelijk pas gisteravond, in de beslotenheid van zijn west-Friese stolpboerderij, waar zijn gebreide sokken altijd klaar liggen, zoals iedereen weet.

In de tot voor kort zorgvuldig georkestreerde publiciteit rond zijn eigen persoon is hij er altijd in geslaagd naar voren te komen als een jongen die zo gewoon gebleven is. Elke veertien dagen kaarten en een biertje met zijn oude vrienden, al dertig jaar, 's avonds om zes uur aan de warme hap, daarna even bij zijn schapen kijken, niet te laat maar bed in zijn nachthemd en hard werken, altijd maar hard werken. Hij is zich naar eigen zeggen niet bewust van zijn beeldvorming - zou best eens waar kunnen zijn -

en ja, dat andere mensen hem anders zijn gaan bekijken, daar kan hij weinig aan doen.

Zijn 400.000 klanten zullen er inmiddels anders over denken, maar een zekere naturel kleefde onmiskenbaar aan hem. Als bankier - een kleine speler, maar toch - hees hij zich in die diepblauwe pakken met kruitstreek, die ongetwijfeld van de betere kleermaker afkomstig zijn,

Hij voelt zich zichtbaar prettig in een windjack of in een boerenkiel

maar hem nooit als gegoten hebben gezeten. Zijn motoriek is er ook niet geschikt voor: hij voelt zich zichtbaar prettig in een windjack of een boerenkiel.

Lange tijd was hij ook daarom 'een van ons', zoals Balkenende gevaarlijk laat nog durfde te zeggen, zeker in Noord-Holland. Het was ook een mooi sprookje: een vroegere wachtmeester van de Rijkspolitie, zoon

van een kaasmaker, die vooral hobby, belastingformulieren en len, zijn werk maakt van het ooglijke hoekwoning in Spaarhuizen zelf twintig, dertig jaar lang zich zelf in een antiek museum burcht in Wognum en een zestienvijfdeft medewerker wonderd dat hij in februari 2009 dat zijn bank in ontwaand maakte zou kunnen verwaant of vertoedigen; van de kredietcrisis bleef 'helemaal geen last'.

Het was dan ook niet alle zijn vleugels in de aan de hand ten, maar de iets te kleine maat waarop DSB en al die dochterbedrijven wisten te slaan uit oegenschied heeft altijd gezegd dat ongeveer procent van de aanpak van DSB werd geschoven, van de Staat om de mensen in kwestie naar moeilijkheden te brengen, met tien procent was nog steeds de kant van de markt. Als er op over de oren trekt, hoe goed en goedsmedig ook. Het sprookje in geval. En het droomwereld.

Foto 26: Trouw



'DSB Leed' stelt ook DNB aansprakelijk voor schade

Van onze redactie economie

DEN HAAG – Voorzitter Pieter Lakeman van de Stichting Hypotheekleed wil Nederlandsche Bank (DNB) en president Nout Wellink aansprakelijk stellen voor de schade van gedupeerden bij de DSB Bank.

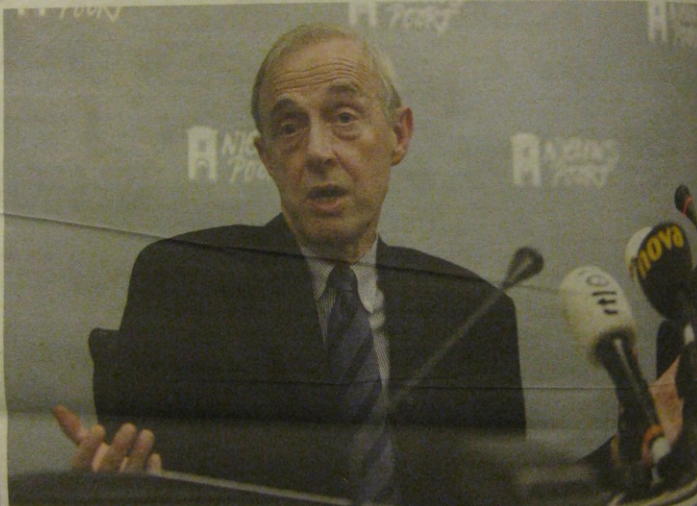
Volgens Lakeman is de centrale bank er als toezichthouder 'medeplichtig' aan dat DSB mensen kon opzadelen met hoge schulden. Dit zei hij op een persconferentie van zijn stichting 'DSB Leed'. Deze begint binnenkort een juridische procedure tegen DNB, aldus Lakeman.

De DSB Leed-voorzitter haalde zo

zijn gram bij Nout Wellink, die zondag opperde dat de voorzitter van DSB Leed wel eens strafbaar gehandeld zou kunnen hebben door spaarders op te roepen hun geld bij DSB weg te halen. „Wellink encanailleert zich zo met DSB-topman Scheringa”, reageerde Lakeman. „Het lijken wel Iraanse toestanden.”

De financiële activist blijft erbij dat een snel faillissement van DSB de beste manier is om de gedupeerden, als schuldeisers, te helpen. Als DSB niet alle schulden – die Lakeman op een miljard schat – kan voldoen, zou DNB moeten bijspringen. Hij erkent dat dit een langdurig proces zal worden, maar belooft zijn achterban eindelijk teruggave van hun geld en een schadevergoeding.

De andere stichting van gedupeerden, Stichting Steunfonds Problematische Hypotheken of 'DSB Ramp' eist ook schadevergoeding. DSB – die nu de uitlatingen van Lakeman ontgaat – houdt vol dat de bank vrijdag een akkoord wil bereiken met DSB Ramp. Geld is niet aan deze gedupeerden terugstort, maar er worden afspraken aan individuele contracten gemaakt. De achterban van DSB Leed wil weer geen profijt van deze zaken.



„Nout Wellink encanailleert zich met Dirk Scheringa”, stelde DSB Leed-voorzitter Pieter Lakeman op de persconferentie van gisteren. „Het lijken wel Iraanse toestanden.”

'Crisiswet zorgt in plaats van versnelling voor vertraging'

Er zitten veel haken en ogen aan de crisis- en herstelwet. De PvdA overweegt om nog maar een vijftal projecten voor versnelde procedures in aanmerking te laten komen.

Ingrid Weel redactie politiek

De crisis- en herstelwet, waarmee het kabinet vanaf 2010 voor meer

daar niet tegen procederen. Ook burgers en milieuorganisaties krijgen met striktere proceduremogelijkheden te maken. Maar het is allesbehalve een vereenvoudiging van de wetten, waarschuwen juristen gisteren. En doordat er nog geen jurisprudentie is over de nieuwe wet, is het 'fantastisch voor' voor rechtsgeleerden. „Een werkgelegenheidsproject voor juristen”, grapte hoogleraar gebiedsontwikkeling Friso de

de belangen van betrokkenen omgegaan. „Bij complexe projecten zoals de ontwikkeling van haven is her belangrijk om alle aspecten en alternatieven te bekijken. Dat leidt uiteindelijk tot een besluit”, aldus Ketting. Volgens de MER schiet het project versneld uit te voeren het draagvlak alleen maar ondermijnd en er ontstaan

Trouw donderdag 8 oktober 2009

Bedrijfsresultaat grote bedrijven gehalveerd

DEN HAAG – Het totale bedrijfsresultaat van de grote ondernemingen in Nederland kwam in het tweede kwartaal uit op 4,2 miljard euro. Dat is een halvering ten opzichte van een jaar eerder en het laagste niveau sinds het bijhouden van die statistieken in 2005 begon, aldus het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gisteren. De slechte resultaten zijn voor meer dan de helft toe te schrijven aan ondernemingen in de industrie. Een aantal van deze bedrijven, zoals Shell, had volgens het CBS last van lagere olie- en gasprijzen. Ook de handel in consumptiegoederen ging slechter.

SP: Personeelsleegloop dreigt in de zorg

DEN HAAG – Als de overheid niets doet, dreigt het personeel van de handicap- en verpleeghuiszorg massaal weg te lopen. Dat heeft de Socialistische Partij gisteren gezegd bij de presentatie van een enquête onder ongeveer elfduizend zorgmedewerkers. Eén op de vijf zou willen afhaken, aldus de SP. Medewerkers zeggen last te hebben van de bureaucratie. Ook zouden ze gedemotiveerd worden door de afnemende kwaliteit van de zorg. Meer dan de helft van de medewerkers (53 procent) laat weten steeds minder plezier in het werk te hebben.

Nederland exporteert voor 1,3 miljard euro snoep

DEN HAAG – Nederland heeft in 2008 voor 1,3 miljard euro aan snoep uitgevoerd. Het gaat om 400 miljoen kilo zoetigheid. Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat de exportwaarde van snoep bijna twee keer zo groot is als de importwaarde (0,8 miljard euro). Nederland exporteert het snoep vooral naar EU-landen (80 procent). Bijna twee derde van de uitvoer bestaat uit chocolade. Vooral Duitsland en het Verenigd Koninkrijk zijn grote afnemers van chocola, gevolgd door Frankrijk en België.

'Kranten keren terug naar betaalsites'

BRUSSEL – Steeds meer kranten vragen geld voor de toegang tot hun website of overwegen dat te doen. Dat blijkt uit een onderzoek van de Vrije Universiteit van Brussel onder 87 kranten in negen West-Europese landen, waarvan de resultaten gisteren zijn gepubliceerd. Volgens onderzoeker prof. dr. Leo Van Hove zijn ook alle landelijk verschijnende Nederlandse dagbladen bij het project betrokken, met uitzondering van de gratis kranten. Het gratis aanbod van de informatie op internet heeft de afgelopen twee jaar voor te weinig inkomsten ge-

• Oeso

'Aa

Nederland de bestrijding werkloosheid aan. Dat zei de Scarpe

interview

Janne Chaudron

Het zijn de carrière van de petta. Zijn heid bij de Omsche Samenwerking (Oeso) de Oeso met de loosheidscijfers landen begroep percentage t weest. In 201 gemiddeld 1 roepsbevolking landen zonde heid onder jpen tot 35 pri Akelig hoge liaan overal Nederland – senteerde aan politici. In de van de rijkel banken van



Foto 27: het Financieele Dagblad

Econcern knoeide met cijfers

Banken en aandeelhouders verloren vertrouwen en weigerden extra geld te verstrekken

Sien Ekelboom en Jorinde Schrijver
Amsterdam

Energiebedrijf Econcern heeft met zijn winstcijfers geknoeid om te verbergen dat het veel minder hard groeide dan het zijn financiers voorspiegde.

Zo werden de banken om de min geleid en werd verhoed dat Econcern niet voldeed aan de kredietvoorwaarden. Dat blijkt uit onderzoek van deze krant naar het in juni 2009 failliet verklaarde Utrechtse concern.

De cijfers over 2007 en 2008 gaven een veel te rooskleurig beeld. De cijfers zijn pas in 2009 neerwaarts bijgesteld, door de toen nieuw aangekomen cfo. Daarbij blijkt de werkelijke winst in 2007 € 35 mln lager uit te vallen dan in

de geprojecteerde jaarrekening staat vermeld. De niet-gepubliceerde winstcijfers over 2008 komen na herberekening uit op een verlies van € 2,37 mln in plaats van de geprojecteerde winst van € 150 mln.

De banken van Econcern kwamen er al eind 2008 achter dat de kwartaalcijfers van dat moment niet klopten. Dat leidde er in het voorjaar van 2009 toe dat de banken en aandeelhouders extra huiswerk waren geld in het concern te steken of leningen te herfinancieren. Op dat moment verkeerde Econcern in zeer zwaar weer. De banken, ING, Rabobank, Commerzbank, HSBC, Santander en Banque Pays-Bas, dreigden een krediet van € 150 mln te bevroeren.

Toen bovendien daarna bleek dat tal van verplichtingen buiten

de boeken waren gehouden, daalde het vertrouwen tot een nulpunt en was een faillissement onafwendbaar.

Tot nu toe heeft de toenmalige top van Econcern (Ad van Wijk, Kees van der Leun en Dirk Berkhout) het faillissement steeds toegeschreven aan de kredietcrisis en een onwillinge overheid. Ook de banken en aandeelhouders kregen de schuld.

Naar verluidt hebben banken en aandeelhouders circa € 500 mln verloren op Econcern. Ook

komt uit het onderzoek van deze krant naar voren dat Econcern verplichtingen tot grootte van bijna € 2 miljard uit de boeken heeft gehouden. In het stroomschema onderzoek aan de rechtbank in Utrecht van mei 2009 wordt € 1 mrd aan verplichtingen genoemd. Na die tijd is dit bedrag nog eens bijna verdubbeld, zeggen betrokkenen.

Het gaat onder meer om enorme bestellingen aan windturbines en modules voor zonnepanelen. Ze werden gekocht, vooruitlopend op de ambitieuze groei. Van 2007 tot 2012 wilde het bedrijf groeien van een omzet van € 400 mln naar € 8 mrd, een groei van 2000%.

Econcern gold jarenlang als een groene publieksleveling die diverse ondernemersprijzen won. Het heeft veel weg van energiebedrijf Entron', zegt een betrokkene. Toen

de Amerikaanse gigant in december 2001 failliet ging, kwam aan het licht dat het de winsten enorm had overdreven.

De curatoren van Econcern doen nog onderzoek naar de ondergang van het bedrijf. De verantwoordelijkheid voor het faillissement is daarbij een heet hangijzer. Volgens bronnen kan deze deconcretofe wel eens de grootste bestuurdersaansprakelijkheidszaak uit de Nederlandse rechtsgeschiedenis worden.

De cijfers van Econcern over 2007 zijn goedgekeurd door accountant PricewaterhouseCoopers (PwC). Deze laat weten dat het haar niet vrij staat te reageren op zaken die klanten betreffen. De controle van de jaarrekening van 2008 is, door het faillissement van Econcern, nooit afgerond.

Reconstructie laatste maanden voor bankroet Econcern
Pagina 15: manipulatie

Financiën zet Fortis en ING aan tot verkoop

Mareel Hooft van Huysduynen
Amsterdam

Het ministerie van Financiën oefent druk uit op Fortis Bank Nederland en ING om beide banken te verkopen. Het is om Fortis-dochter Intertrust de private bank van ING in Zwitserland. Het ministerie vindt dat de onderdelen activiteiten ontlenen die niet stroken met het beleid van de Nederlandse Staat. Trusthelpvermogenspartijen en bedrijven belasting te rijken. Bij ING Bank Switserland kunnen spaarders onder dekking van het Zwitserse bankgeheim te goeden stellen.

Volgens bronnen heeft het ministerie van Financiën er bij Fortis Nederland en ING op aangelegd dat de betreffende activiteiten worden verkocht of worden afgevoerd. De Nederlandse Staat is daarvoor van Fortis Bank Nederland en heeft ING geholpen met garanties.

De staatssecretaris van Financiën heeft de Jager zei eerder dit jaar woord op kamervragen 'dat gewenst zou zijn als financieringen actief bijdragen tot het onttrekken van vermogensaanpakken aan het zicht van de Belastingdienst'.

Fortis Bank Nederland zegt het niet te willen bevestigen. Het zegt nooit te reageren op berichten over de mogelijke verkoop van Fortis-dochterdelen.

Fortis Bank Nederland heeft Intertrust inmiddels voor een bekend bedrag verkocht. Nederlandse investeerder had, meldde de bank gisteren, heeft 1.000 mede-eigenaars in 20 landen, waaronder Nederland, Zwitserland en sinds kort ook de Kaaiman Eilanden.

Demonstratie voor het hoofdkantoor van DSB Bank in Wognum. Foto: Elmer van der Marol

Boze klanten

DSB-protest met kopje koffie in de polder

Frits Conijn
Wognum

Gisteren protesteerden bijna dertig mensen tegen de 'mooie verkooppraatjes' van DSB Bank. Een gemoeidelijke demonstratie in de Westfriese polder.

'Daar rijdt ons geld.' De kleine groep demonstranten voor het hoofdkantoor van DSB Bank is boos. Zeker als een dure Porsche het terrein verlaat. 'Zakkenvullers', wordt de inzitende toegevoegd. Toch wordt de kostbare

wagen geen strobreed in de weg gelegd.

'In agressieve reclame teksten werden lage rentes en lage kosten beloofd', zegt Piet Koremans van het organiserende DSB Ramp. 'Maar de realiteit bleek al snel anders. Mijn lening werd gekoppeld aan een aandelenleasestructuur waardoor de schuld als vanzelf zou worden afgelost. Maar nu vijf jaar later is langs die weg nog geen cent afbetaald.'

'Ik ben Gerrit en ik steel als de raven', schalt het uit de meegebrachte cassette recorder. Zanger

Gerrit Dekzeijl maakt plaats voor Margriet Eshuijs die House for Sale uit de luidsprekers laat klinken.

Op dat moment biedt een medewerker van DSB Bank de demonstranten een kop koffie aan. 'Smeer maar in je haar', mompelt de 68-jarige Ingrid Jansen. 'Daar krijg je krullen van.'

Jansen zit met een schuld van € 58.000. 'Dat komt neer op € 492 per maand. Ik en mijn man moeten op onze leeftijd nog werken via een uitzendbureau. Anders kunnen wij niet aan onze verplichtingen voldoen.'

'Trieste verhalen', zegt voorlichter Klaas Wiltink van DSB Bank. 'Toch vind ik dat de klagers soms te weinig naar zichzelf kijken. Zij hebben zelf de beslissing genomen de leningen af te sluiten.'

Op uitnodiging van DSB gaan sommige klagers mee naar binnen om te praten over een oplossing. Zo verdwijnt de angst uit het protest, en verloopt de demonstratie in de polder in alle gemoeidelijkheid.

Pagina 2: interview cfo van DSB en www.fdtv: videoreportage

G20-overleg in Londen op hoge toon van start

Geld
Hoe financieel een jacht moeilijk is

Cultuur
Confrontatie met foto's in Groningen

Nieuws

EU spaar
Grote delen van de industrie blijven deels gratis stroom van krijgen. Pagina 11

RBS mag
Royal Bank mag van de der vier acht tieleninget lossen. Pagina 11

IMF: pri
Het economisch traag en in politieke deelen nog en, zegt het

Thieme
Drukken zijn vestiging faillissement met mee straat te st

Special
Het wordt de barricade waar het o toe gaat. Z lijdzam n ten leiden

Markt

AEX
293,18
332
328
324
320
316
312
308
304
300
296
292
288
284
280
276
272
268
264
260
256
252
248
244
240
236
232
228
224
220
216
212
208
204
200
2008

De AEX sluit de week hoger. Meerwaarde verlies in de Dow Jones.

Voor een u pagina 11

ADVERTENTIES

Schoon

Foto 28: De Volkskrant



De diefstal van 'nemen'

A herkeest de trend van... (text continues)

ongrijpbare horzel van het bedrijfsleven

PROFIEL PIETER LAKEMAN

De bekendste... (text continues)

Zelfs linkse politici als Agnes... (text continues)



Foto: Jozef van den Broek, de Volkskrant

Lakeman en de Legio Lease-affaire

Lakeman werd in 1994... (text continues)

...maar Lakeman grijpt juist... (text continues)

DE VOLKSKRANT
ZATERDAG 17 OKTOBER 2009

DE VOLKSKRANT
ZATERDAG 17 OKTOBER 2009

AEX 322,31

DSB DE LEVERANC

Bijna

REPORTAGE
Dit maak je nooit meer mee. We schrijven nu historie, zegt een van de DSB-werknemers in Wageningen.

van onze verslaggever
MICHEL HAEGHTON

WOGNUM Samen naar de zalen... (text continues)

CV

- 1942 - geboren in Amsterdam
- 1960 - 1967 Kandidaat... (text continues)

Lakemans kracht is dat hij oogkleppen voor heeft

... (text continues)

Bouw halsoy

... (text continues)

Bank of America in het rood

